

K 16 820
4

პ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა
ინსტიტუტის არაბულ ხელნაწერთა
კატალოგი

«მცნობიანსა»
1978

АКАДЕМИЯ НАУК ГРУЗИНСКОЙ ССР
ИНСТИТУТ РУКОПИСЕЙ ИМ. К. С. КЕКЕЛИДZE
ИНСТИТУТ ВОСТОКОВЕДЕНИЯ ИМ. Г. В. ЦЕРЕТЕЛИ

КАТАЛОГ
АРАБСКИХ РУКОПИСЕЙ ИНСТИТУТА РУКОПИСЕЙ
ИМ. К. С. КЕКЕЛИДZE

(Коллекция L — Выпуск I)

С о с т а в и л и:
Р. В. ГВАРАМИЯ, Л. И. МАМУЛИЯ, Н. Г. КАНЧАВЕЛИ

C A T A L O G U E
OF THE ARABIC MANUSCRIPTS IN THE KEKELIDZE INSTITUTE
OF THE MANUSCRIPTS, GEORGIAN AKADEMY OF SCIENCES

(The L Collection—Part I)

В у
R. V. GVARAMIA, L. I. MAMULIA and N. G. KANCHAVELI

ИЗДАТЕЛЬСТВО «МЕЦНИЕРЕБА»
ТБИЛИСИ — TBILISI
1978

30083

2612

2-45

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია

კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტი

ბ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი

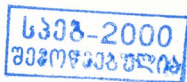
კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტის
ეკაგურ ხელნაწერთა

კ ე ზ ე რ ო ბ ი

(L კოლექციის I ნაკვეთი)

შეადგინეს

რ. გვარამია, ლ. მამულაია, ნ. ყანჩაველია

გამომცემლობა „მეცნიერება“
თბილისი

1978

091(=92.7) + 402.7-72

სახელწილი ხელნაწიხეჩო

4 И (Араб.)
492.7—72+091 (18 922)
გ 445

წინამდებარე წიგნი წარმოადგენს საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტის L კოლექციის არაბული ხელნაწერების კატალოგის პირველ ნაკვეთს. ნაკვეთში გაერთიანებულია ამიერკავკასიისა და მისი მომიჯნავე ტერიტორიებიდან შემოსული ხელნაწერები. აქ გვხვდება მრავალი ტრადიციული სასწავლო-სქოლასტიკური დარგი და გამოიყოფა არაერთი საინტერესო და მნიშვნელოვანი ნუსხა.
კატალოგი გარკვეულ დაზმარებას გაუწევს არაბისტიკის სხვადასხვა დარგში მომუშავე სპეციალისტებს.

რედაქტორი ალ. ლეკიუშვილი

216820
4

K $\frac{70202}{M 607 (06)-78}$ 100-77

© გამომცემლობა „მეცნიერება“, 1978

წინასიტყვაობა

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტში დაცული არაბული ხელნაწერების შესწავლა დაიწყო გ. წერეთლის და ილ. აბულაძის ინიციატივით. გ. წერეთლის ხელმძღვანელობით მომზადდა K (კაჯარის) კოლექციის არაბულ ხელნაწერთა აღწერილობა, რომელიც გამოიცა 1969 წელს მისივე რედაქტორობითა და წინასიტყვაობით¹. ამჟამად ქვეყნდება შემდეგი — L კოლექციის არაბულ ხელნაწერთა კატალოგის პირველი ნაკვეთი, რომელიც 366 ხელნაწერის აღწერილობას შეიცავს.

L ანუ ე. წ. ადგილობრივი კოლექცია აერთიანებს, ძირითადად, საქართველოდან, აზერბაიჯანიდან, დაღესტნიდან და საქართველოს მოსაზღვრე თურქეთის პროვინციებიდან შემოსულ ხელნაწერებს. ეს ხელნაწერები წლების განმავლობაში შემოდიოდა კერძო პირთა მეშვეობით და გროვდებოდა საქართველოს სხვადასხვა კულტურულ კერებში — უნივერსიტეტში (L 82 — 161)², საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში (L 163—179)³, საკავშირო მეცნიერებათა აკადემიის საქართველოს ფილიალში, ე. წ. კავკასიისმკოდნეობის ინსტიტუტში (L 180 — 190)⁴ და შემდეგ ისტორიის ინსტიტუტში (L 191 — 192)⁵. საბოლოოდ ხელნაწერებმა თავი მოიყარა საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ხელნაწერთა განყოფილებაში. ხელნაწერთა განყოფილებაში და მის ბაზაზე გახსნილ ხელნაწერთა ინსტიტუტში ადგილობრივი კოლექცია მნიშვნელოვნად გაიზარდა და იგი ამჟამადაც მზარდი.

შემოსულობის მიხედვით ნაწილი ხელნაწერებისა ერთიანდება რამდენიმე ჯგუფში ან ქვეკოლექციაში⁶. ასეთ ქვეკოლექციებად შესაძლებელია ჩაითვალოს

1 კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტის არაბულ, თურქულ და სპარსულ ხელნაწერთა კატალოგი (K კოლექცია) შეადგინეს ც. აბულაძემ, რ. გვარამიამ, მ. მამაცაშვილმა, თბილისი, 1969; გ. წერეთელთან ერთად ამ აღმოსავლურ ხელნაწერთა კატალოგის რედაქტორები არიან დ. კობიძე და ს. ჯიქია.

2 უნივერსიტეტში დაცული არაბული ხელნაწერების ნაწილი, როგორც ჩანს, შვებროვილი იყო საისტორიო და საეთნოგრაფიო და საეკლესიო საზოგადოებების მიერ. L 152—159 ხელნაწერებს აქვს საისტორიო და საეთნოგრაფიო მუზეუმის ბეჭედი, ხოლო L 160—161 ხელნაწერებს — სასულიერო სემინარიის ბეჭედი.

3 ერთ-ერთი ამ ნუსხათაგანი — L 163 ადრე ყოფილა შემოსული. მას ახლავს კავკასიის მუზეუმის ბეჭედი.

4 დასახელებულ ხელნაწერებში დასტურდება ამ ინსტიტუტის ბეჭედი. ადრე ეს ხელნაწერები ყოფილა წოვიანოვის საკუთრება. ამას მოწმობს ხელნაწერებზე გაცემებული სომხური და ლათინური მინაწერები. 1963 წ. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ცენტრალურმა ბიბლიოთეკამ გადმოსცა ეს ხელნაწერები ხელნაწერთა ინსტიტუტს.

5 1969 წ. ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტმა გადმოსცა დასახელებული ნუსხები ხელნაწერთა ინსტიტუტს.

6 ყველა ხელნაწერის შემოსულობის შესახებ მსჯელობა არ შეგვიძლია. ბევრ მათგანთან დაკავშირებით (კერძოდ, L 193 — 258) არავითარი დოკუმენტაცია არ არის შემონახული.

თურქეთის პროვინციებიდან, ძირითადად ართვინის მხრიდან, ჩამოტანილი ხელნაწერები — L 1—1477, აზერბაიჯანიდან, კერძოდ, ნუსხის რაიონიდან შემოსული ხელნაწერები — L 304 — 364 და დალეგსტური ნუსხები — L 365 — 637.

წინამდებარე ნაკვეთში არ არის შესული დალეგსტური ქვეკოლექციის აღწერილობა. მომავალში ჩვენ განზრახული ვაქვს მისი ცალკე ნაკვეთად გამოქვეყნება, რადგან რაოდენობრივად ეს ქვეკოლექცია დიდია (იგი შეადგენს მთელი კოლექციის დაახლოებით ნახევარს). ამასთანავე ვითვალისწინებთ იმ განსაკუთრებულ ინტერესს, რომელსაც იწვევენ მეცნიერებაში დალეგსტური წარმომავლობის არაბული დოკუმენტები და ხელნაწერები⁷.

აღწერილი ხელნაწერები, უმეტეს შემთხვევაში, როგორც ჩანს, იქმნებოდნენ იმავე ტერიტორიაზე, საიდანაც შემოდიდოდნენ. ნუსხათა ვადაწერის ადგილის მითითებისა და ვადაწერთა ნისბაში დასტურდება: თბილისი (L 279), ბორჩალო (L 297/II), ნუსხა (L 316,343), არზრუმში (L 89/X, 97/II, 203), არდებილი (L 64), ართვინი (L 84), ბილისი (L 89), ბაიზურთი (L 27, 45), ყარსი (L 82/IV, 258), ოლთისი (L 39/I), ტრაბიზონი (L 42), კონსტანტინეპოლი (L 256) და სხვ. გვხვდება აგრეთვე ირანული წარმომავლობის ხელნაწერთა მცირე ჯგუფი L 116, 148, 149, 150, 151ა, 245, 277, 278 და სხვ. საიდან მოხედნენ ეს ხელნაწერები საქართველოში, არ არის ცნობილი⁸.

ხელნაწერთა ქრონოლოგიური საზღვრებია XIV — XIX საუკუნეები. ერთი ხელნაწერი (L 159 — ყურანის განმარტებანი) უფრო ადრეულია. იგი თარიღდება 1295 წლით და თითქმის თანადროულია თხზულების ავტორისა. ავტორი *احمد بن يوسف بن حسن الكواشي* გარდაიცვალა 1281 წ.

ვაფორმების თვალსაზრისით, ყურადღებას იქცევს ერთი მინიატურაინი ხელნაწერი (L 73) და ყურანის ირანული წარმოშობის რამდენიმე ნუსხა (L 148, 149, 150). ეს ნუსხები მხატვრული ოსტატობის დონით ხელოვნების ბრწყინვალე ნიმუშს წარმოადგენს.

მინაარსობრივი თვალსაზრისით, მთელ ნაკვეთში და ცალკეულ ქვეკოლექციებში სუარბობს ტრადიციული სასკოლო-სქოლასტიკური დარგები. ყველაზე

7 ართვინის მხარეში შეკრებილი მუსლიმურა ხელნაწერების საკმაოდ დიდი კოლექცია ინახება ლენინგრადში. ეს ხელნაწერები პირველი მსოფლიო ომის დროს კავკასიის ფრონტზე შეუტაროვებია კავკასიის მუზეუმის მთავარ მცველს ტერ-ავეტისიანს, რომელიც სავანგებოდ ამ მიზნით იყო მიღწეული ნ. მარის მიერ. ხელნაწერები მას ჯერ თბილისში გადმოუზავანია, თბილისიდან კი ლენინგრადში. ამ კოლექციის არაბულ ხელნაწერთა მოკლე კატალოგი გამოაქვეყნა ე. კრაჩკოვსკიმ. *И. Ю. Крачковский. Арабские рукописи, поступившие в Азиатский музей Российской Академии наук с кавказского фронта*, Избр. соч., т. VI, М.-Л., 1960, გვ. 383—422. თბილისში დაცული ართვინის ხელნაწერებიც, როგორც ჩანს, ამავე პერიოდშია შემოსული კავკასიის ფრონტიდან. ამ კოლექციაში გამოიყოფა ნუსხების ერთი ჯგუფი L 81—119, რომელსაც ახლავს არზრუმის ყადის (*عبد الله اديب مشهور بجنت زاده*) 1845—1846 წლების ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

8 *იხ. გ. წერეთელი*, დასახ. კატალოგის წინასიტყვაობა, გვ. V. სხვათა შორის, ამ ნაკვეთში დალეგსტური წარმომავლობის რამდენიმე ნუსხა მინცაა შერეული. ეს ხელნაწერები ძირითადად აზერბაიჯანულ ქვეკოლექციას ჩამოაყვია და მათი გამოყოფა აღნიშნული ქვეკოლექციიდან არ მივიჩნევთ მიზანშეწონილად.

9 სხვათა შორის, შემონახულია ცნობა, რომ რამდენიმე ამ ხელნაწერთაგანი (L 148 — 151ა) 1928 წ. თბილისის საბჭომ, როგორც კონტრბანდა, ჩამოართვა ვინმე პაჯი მამედ ჰუსეინ ოღლი პაჯი ული რიზას და 1929 წ. ვაღისცა უნივერსიტეტს. ერთ შირვანულ ნუსხას (L 116) აქვს არზრუმის ყადის ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი. შესაძლოა ამ ხელნაწერთან ერთად ზოგი სხვა ირანული წარმოშობის ნუსხაც თურქეთის გზით მოხვდა თბილისში.

დიდი ოდენობითაა წარმოდგენილი გრამატიკა, შემდეგ სამართალი, ყურანი თავისი განმარტებებით, ჰადისები, დოგმატიკა, ლოგიკა, რიტორიკა და სხვა. შედარებით ნაკლებია მხატვრული ლიტერატურა, ისტორია სრულებით არ გვხვდება.

თავისი შედგენილობით წინამდებარე ნაკვეთი უახლოვდება კავკასიის ფრონტიდან შემოსულ კოლექციას. რომელიც ლენინგრადშია დაცული¹⁰ და მარსილის კოლექციას ბოლონიაში¹¹. ეს დამთხვევები, როგორც ჩანს, არ არის შემთხვევითი. ნაწილი ჩვენი ხელნაწერებისა, ისევე როგორც დასახელებული კოლექციები, თურქეთის პროვინციებიდან არის ჩამოტანილი. კოლექციები კი ჩვეულებრივ ასახავენ იმ წრის ინტერესებსა და გემოვნებს, რომელშიც ისინი იქმნებიან¹².

მნიშვნელოვან ნუსხებში უნდა დავასახელოთ L 44/II — ابو حنيفة-ს მართლის ცნობილი კოდექსი الفقه الاكبر, L 281/VI — نصير الدين الطوسي-ს ვეკლიდეს გეომეტრიის გადამუშავება كتاب اصول الهندسة والحساب لافليديس, L 358/I — السنفي الماتريدي-ს დოგმატიკის საფუძვლები — العقائد, L 310/VII — الدمي-ს რიტორიკული თხზულება — انواع العاقدات და ალ-აზჰარის პროფესორის احمد المدائني-ს კომენტარული ნუსხა L 310/VIII, — الايساغوجي-სა და الشمسية-ს საკმაოდ იშვიათი კომენტარები — L 54/II, 279/II, XIV — XVII საუკუნეების ნაკლებცნობილი კომენტარები და გლოსები გრამატიკულ თხზულებებზე — التصريف, الشافية, الكافية, العوامل المائة, L 266, L 112, L 55, L 227/I), — الميداني-ს მცირე ზომის გრამატიკა L 113/IV და სხვ.

კატალოგი მომზადდა იმ პრინციპების მიხედვით, რომელიც საფუძვლად დაედო K კოლექციის ხელნაწერთა კატალოგს. ეს პრინციპები ჩამოყალიბებული აქვს გ. წერეთელს აღნიშნული კატალოგის წინასიტყვაობაში¹³. შეცვლილია მხოლოდ ხელნაწერთა დალაგების წესი. ხელნაწერები აქ დალაგებულია არა რიგითი ნომრების, არამედ დარგების მიხედვით. ამასთანავე გათვალისწინებულია არაბულ ხელნაწერთა სპეციფიკა — სათანადო თანმიმდევრობის დაცვით ერთადაა წარმოდგენილი ძირითადი თხზულების და მასთან დაკავშირებული კომენტარების, გლოსებისა და სუპერგლოსების აღწერილობა. აღწერილობები დალაგებულია ავტორის ვარდაცვალების თარიღის მიხედვით. ერთნაირ თხზულებათა შემცველი ხელნაწერების დალაგებისას ამოსავალია ხელნაწერის გადაწერის თარიღი.

კატალოგს ბოლოში ერთვის თხზულებათა, საკუთარ და გეოგრაფიულ სახელთა და კრებულთა საძიებელი. ეს უკანასკნელი კრებულთა მთლიანობაში აღქმის ერთგვარ შესაძლებლობას იძლევა. კრებულთა საძიებელში მითითებულია კრებულის ფურცელთა საერთო რაოდენობა, თითოეული შემადგენელი თხზულების ადგილი გვერდებისა და რიგითი ნომრის აღნიშვნით და დარგი, რომელსაც ეს თხზულება განეკუთვნება. ნაჩვენებია აგრეთვე, თუ სად შეიძ-

¹⁰ იხ. И. Ю. Крачковский, დასახ. აღწერილობა.
¹¹ აღწერილია ვ. როზენის მიერ. V. Rosen, Remarques sur les manuscrits orientaux de la collection Marsigli à Bologne, suivies de la liste complète des manuscrits arabes de la même collection, Rome, 1885.
¹² იხ. გ. წერეთელი, დასახ. კატალოგის წინასიტყვაობა, გვ. VI; И. Ю. Крачковский, იქვე, გვ. 387.
¹³ დასახ. კატალოგი, გვ. VI.

ლება ვნახოთ კრებულის ტექნიკური აღწერილობა¹⁴. კრებულში დასტურდება თითო-ოროლა თურქული და სპარსული თხზულება. მათი აღწერილობა მოდგენილი იქნება ადგილობრივი კოლექციის თურქულ და სპარსულ ხელნაწერთა კატალოგებში.

აღრე არ არსებობდა ადგილობრივი კოლექციის არავითარი პირველადი კატალოგი ხელნაწერთა რაობის ზოგადი მითითებითაც კი. ეს გარემოება აღმწერლებს, რასაკვირველია, დამატებით სირთულეს გვიქმნიდა. ყველა ხელნაწერის ზუსტი იდენტიფიკაცია ჯერჯერობით ვერ შევძელით. მაინც ვიმედოვნებთ, რომ კატალოგი გარკვეულ სამსახურს გაუწევს არაბისტიკის სხვადასხვა დარგში მომუშავე სპეციალისტებს, რადგან მას მიმოქცევაში შემოაქვს აქამდე სრულიად უცნობი ხელნაწერები. აქ გვინდა გავიხსენოთ ვ. როზენის სიტყვები, რომელთა მოყვანა საჭიროდ მიიჩნია ეგ. კრაჩკოვსკიმ კავკასიის ფრონტიდან შემოსული არაბული ხელნაწერების მოკლე აღწერილობის წინასიტყვაობაში: „მე თავისუფლად ვუშვებ იმის შესაძლებლობას, რომ ზოგან შეიძლებოდა შეცდომა მომსვლოდა — ضوء المصباح-ის რომელიმე თავნაკლული ეგზემპლარი ჩამეთვალა في شرح المصباح-ად, ან شمسية მიმეჩნია الايساغوجي-დ და ა. შ. შეიძლება გამომრჩენოდა რომელიმე პატარა რისალა ამა თუ იმ კრებულში; მაგრამ მიუხედავად ამისა, მე მაინც ვფიქრობ, რომ დასახულ მიზანს მივაღწიე. აი, რატომ ვებედავ ჩემი მცირედი ნამუშევრის წარდგენას სამეცნიერო სამყაროს სამსჯავროს წინაშე“¹⁵.

წინამდებარე ნაკვეთი შეადგინეს კ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტის თანამშრომლებმა რ. გვარამიამ, ნ. ყანჩაველმა, რომელთაც გარკვეულ დახმარებას უწევდა ხელნაწერთა ინსტიტუტის ლაბორანტი ლ. სამყურაშვილი, და გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის თანამშრომელმა ლ. მამულიამ. სარჩევში თითოეულ დარგთან მითითებულია ხელნაწერთა აღმწერის გვარი.

შ ე მ დ გ ე ნ ლ ე ბ ი

¹⁴ მთელი კრებულის ტექნიკურ აღწერილობას ყოველთვის არ ვერთავთ კრებულის თითოეულ შემადგენელ თხზულებას. თუ თხზულებები ერთ დარგს მოიცავს, მაშინ ტექნიკურ აღწერილობას ჩვეულებრივ ვერთავთ ერთ თხზულებას, დანარჩენებთან კი ვიძლევით მასზე მითითებას.

¹⁵ И. Ю. Крачковский, იქვე, გვ. 386.

ПРЕДИСЛОВИЕ

В Фонде восточных рукописей Института рукописей им. К. С. Кекелидзе АН ГССР хранятся около 1500 арабских рукописей. Эти рукописи составляют три различных коллекции: Каджарскую (коллекция К), т. н. Местную (коллекция L) и Среднеазиатскую (коллекция АС). Последняя коллекция была приобретена Г. В. Церетели и С. З. Чхенкели в 1935 году в Средней Азии.

Изучение арабских рукописей в Тбилиси началось по инициативе Г. В. Церетели и И. В. Абуладзе. Описание рукописей велось по краткой схеме, выработанной для восточных рукописей Г. В. Церетели, С. С. Джикия и В. С. Путуридзе. Согласно этой схеме в начале дается техническое описание рукописи, затем — заглавие сочинения и имя автора. При наличии комментариев или глосс указываются сочинения, к которым они относятся. Далее приводятся начало и конец произведения, а в конце — библиография. В библиографии указываются отечественные каталоги и основные зарубежные справочники: История арабской литературы Брокельмана, каталоги Альвардта, Рёе, Перча, Де Слена, Блоше и некоторые другие.

В 1969 году был издан каталог арабских рукописей Каджарской коллекции под редакцией и с предисловием Г. В. Церетели¹.

В настоящее время выходит первый выпуск арабских рукописей Местной коллекции, который содержит описание 366 рукописей. Это составляет примерно половину Местной коллекции. Описание остальных рукописей этой коллекции будет опубликовано в следующем выпуске.

В Местную коллекцию входят рукописи, поступившие в основном от частных лиц из Грузии, Азербайджана, Дагестана и примыкающих к ним территорий².

Предлагаемый выпуск преимущественно содержит традиционную учебно-схоластическую литературу. Сравнительно бедно представлена художественная литература, совершенно отсутствует история. Хронологические рамки рукописей охватывают XIV—XIX вв. Лишь один список L 159 (комментарий корана *احمد بن يوسف بن الحسن الكواشي*) датируется 1295 годом.

В отличие от каталога коллекции К, в настоящем каталоге проведена тематический принцип расположения описаний. Произведения здесь группируются по содержанию. Группируются также и взаимо-

¹ Каталог арабских, тюркских и персидских рукописей Института рукописей им. К. С. Кекелидзе (коллекция К), составили Ц. А. Абуладзе, Р. В. Гварамия, М. Г. Мамацашвили. Редакторами этого каталога восточных рукописей вместе с Г. В. Церетели являются С. С. Джикия и Д. И. Кобидзе.

² Имеются в виду, главным образом, рукописи, поступившие с турецких провинций, граничащих с Грузией, в основном с Артовинского края.

связанные сочинения, т. е. основной труд, его комментарий, глоссы и суперглоссы. Сочинения распределены по дате смерти автора. При наличии нескольких списков с идентичными сочинениями, описания распределены по дате переписки рукописей. К каталогу прилагаются указатели названий сочинений, собственных имен, географических названий и сборников. Дается также таблица соответствий инвентарных номеров рукописей номерам описаний. В указателе сборников приводится общее количество листов сборника, выделяются его отдельные составные части с указанием соответствующих страниц, порядкового номера описания и разделов, к которым они относятся. Делается также ссылка на техническое описание. По этому указателю можно составить общее впечатление о сборнике в целом³.

Ознакомление с рукописями и их каталогизацию пришлось вести одновременно, так как в институте не имелось никакого предварительного описания и даже рабочей картотеки. Естественно, это обстоятельство осложняло работу. Нам не удалось дать точную идентификацию всех рукописей, особенно дефектных. Тем не менее, мы полагаем, что каталог представит определенный интерес для специалистов, работавших в различных отраслях арабистики, так как он вводит в научный оборот до настоящего времени совершенно неизвестные рукописи. Здесь нам хочется вспомнить слова В. Р. Розена, которые И. Ю. Крачковский счел нужным привести в предисловии своего описания рукописей, поступивших с кавказского фронта: «Я охотно допускаю, что кое-где я мог ошибиться, приняв какой-нибудь не имеющий начала экземпляр *ضوء المصباح* за *افتتاح في شرح المصباح*, или экземпляр *شمسية* за *الاسباغوجي* и т. д., что я мог опустить какую-нибудь маленькую рисала в том или ином сборнике, но тем не менее, я думаю, что достиг цели, которую поставил перед собой. Вот почему я осмеливаюсь представить свою скромную работу на суд ученого мира»⁴.

Над составлением каталога работали научные сотрудники Института рукописей им. К. С. Кекелидзе АН Грузинской ССР Р. В. Гварамия, Н. Г. Канчавели и научный сотрудник Института востоковедения им. Г. В. Церетели АН Грузинской ССР Л. И. Мамулия. В содержании указаны фамилии составителей, разработавших те или иные разделы каталога.

Составители

³ Во избежание повторений сборники не фиксированы в таблице соответствий инвентарных номеров рукописей номерам описаний.

⁴ И. Ю. Крачковский, Арабские рукописи, поступившие в Азиатский Музей Российской Академии наук с кавказского фронта, Избр. соч., М.—Л., 1960, т. VI, с. 386.

შემოკლებათა სია

- თბილისი — ქ. კეკელიძის სახელობის ხელნაწერთა ინსტიტუტის არაბულ, თურქულ და სპარსულ ხელნაწერთა კატალოგი (K კოლექცია), შეადგინეს ც. აბულაძემ, რ. გვარამიამ, მ. მამაცაშვილმა, თბილისი, 1969. (Каталог арабских, тюркских и персидских рукописей Института рукописей им. К. С. Кекелидзе (коллекция К), Тбилиси, 1969).
- Беляев — В. И. Беляев, Арабские рукописи бухарской коллекции Азиатского музея Института востоковедения АН СССР, Ленинград, 1932 (Труды Института востоковедения АН СССР, II).
- Крачковский — И. Ю. Крачковский, Арабские рукописи, поступившие в Азиатский музей Российской академии наук с кавказского фронта, Избранные сочинения, т. VI, М.—Л., 1960, стр. 383—422.
- Розенфельд — Б. А. Розенфельд, Арабские и персидские физико-математические рукописи в библиотеках Советского Союза, Физико-математические науки в странах Востока, Выпуск I (IV), М., 1966, стр. 256—289.
- Семенов — Собрание восточных рукописей Академии наук Узбекской ССР, под редакцией и при участии проф. А. А. Семенова, I—VIII, Ташкент, 1952—1967.
- Халидов — А. Б. Халидов, Каталог арабских рукописей Института народов Азии, Выпуск I, Художественная проза, М., 1960.
- Ahlwardt — W. Ahlwardt, Verzeichniss der arabischen Handschriften der königlichen Bibliothek zu Berlin, I-X, Berlin, 1887—1899.
- Blochet — E. Blochet, Catalogue des manuscrits arabes des nouvelles acquisitions (1884—1924), Paris, 1925.
- Brockelmann, GAL — C. Brockelmann, Geschichte der arabischen Literatur, I—II, Weimar-Berlin, 1898—1902; SB—Supplementbände, 1—III, Leiden, 1937—1942.
- Browne — A descriptive Catalogue of the Oriental Mss. belonging to the Late E. G. Browne, Cambridge, 1932.
- Derenbourg — H. Derenbourg, Les mss. Arabes de l'Escorial I, Paris, 1884, II, 1, Morale et politique, eb. 1903.
- Dorn — [B. Dorn], Catalogue des manuscrits et xylographes orientaux de la Bibliothèque Impériale publique de St. Petersburg, St. — Pbg, 1852.
- Flügel — G. Flügel, Die arabischen, persischen und türkischen Handschriften der kaiserlich-königlichen Hofbibliothek zu Wien, I—III, Wien, 1865—1867.

-
- Houtsma — Catalogue d'une Collection de Manuscrits Arabes et appartenant a la maison E. J. Brill a Leide, redige par M. Th. Houtsma, 1886.
- Loth — O. Loth, A Catalogue of the Arabic Manuscripts in the Library of the India Office, London, 1877.
- Pertsch — W. Pertsch, Die arabischen Handschriften der herzoglichen Bibliothek zu Gotha, I—V, Gotha, 1878—1892.
- Reuben Levy, Reuben Levy, M. A., Litt, D., Catalogue of the Arabic Manuscripts in the Library of the India Office, v. II, London, 1973.
- Rieu — Ch. Rieu, Supplement to the Catalogue of the Arabic Manuscripts in the British Museum, London, 1894.
- Rosen — Remarques sur les manuscrits orientaux de la collection Marsigli à Bologne, suivies de la liste complète des manuscrits arabes par le baron Victor Rosen, Rome, 1885.
- Rosen, Coll. sc. — V. Rosen, Collections scientifiques de l'Institut des langues orientales du Ministère des affaires étrangères, I. Les Manuscrits arabes, St.-Pbg, 1877.
- Rosen, Notices — V. Rosen, Notices sommaires des manuscrits arabes du Musée Asiatique. Première livraison, St.-Pbg, 1881.
- Salemann, Rosen — C. Salemann et V. Rosen, Indices alphabetici codicum manuscriptorum persicorum, turcicorum, arabicorum qui in Bibliothek Imperiali Literarum Universitatis Petropolitane adservantur, Petropoli (Записки Восточного отделения императорского русского археологического общества, изд. барона В. Р. Розена, т. III, вып. III, СПб, 1889).
- De Slane, — M. de Slane, Catalogue des manuscrits arabes de la Bibliothèque nationale, Paris, 1883—1895.

ასტრონომია — علم الفلك

1

281/VII*

83v—103r; 19,5×15; 14×6; 16 სტრ.; ევროპული, თეთრი ქაღალდი, კიდევები გამურული; ზედა მარცხენა კუთხე მთელ ხელნაწერს ჩამოჭრილი აქვს; უყუდო; ლურჯი ქსოვილის ყუა; ზოგიერთი ფურცელი ძველადაა რესტავირებული; ნასთალიკი; მელანი შავი, ცალკეული ადგილები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1059 წ./1649 წ. (33r, 103r); მთელი კრებული გადაწერილია ერთი პირის **محمد ولد يعقوب ولد شخصعان**-ის მიერ (103r); 103r-ზე ბეჭედი, რომელზედაც იკითხება **مصطفى عبد**; 86v-ზე, 88r-სა და 89r-ზე ტექსტში დატოვებულია ცარიელი ადგილები, როგორც ჩანს ნახაზებისათვის; შექმნილია ქ. ნაგობოვისაგან 1959 წ.; ხელნაწერს ახლავს ქაღალდი, რომელზედაც აღნიშნულია მფლობელი ნაგობოვი.

ს ა თ ა უ რ ი 83v:

رسالة في علم الهيئة

ავტორი: შესაძლებელია იყოს

[أثير الدين المفضل بن عمر الأهرى]

დასაწყისი 83v:

الحمد لله الذى رفع خضراء ذات بروج وسراج ... وبعد وهذه رسالة في علم الهيئة الذى اثنى على الناظرين ...

დასასრული 102v:

هذا آخر ما قد افرغته فى هذا الكتاب واودعته بملهم الصواب مع ما بى من التزام بمجاورة الطلاب ... انه هو ملهم لنصواب وهو المستعان فى كل باب

Розенфельд, гв. 264, № 42; Ahlwardt, V, № 5725; Brockelmann, GAL, SB, I, гв. 844.

2 — 3

214

320 ფ.; 22×12; 16×7; 20 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრიალა ქაღალდი, აქა-იქ ლაქიანი; ტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, მუქი ყავისფერი, სარკველიანი, ყვავილოვანი ორნამენტით ტვიფრული; აქვს საცავი ფურცლები; ყავისფერი ტყავის ყუა; ყდას შიგნითა მხარეს გამოკრული აქვს შინდისფერი ტყავი; ფფ. 3—10 ამოვარდნილია; ფ. 320 ძველი რესტავირებული; სტლ-სისებური ნახსი და ნასთალიკი; მელანი შავი, ზოგიერთი ადგილი წითლით; აქვს კუსტოსი;

* აღწერილობაში აქ და სხვაგანაც მარცხნივ მოცემული ციფრი აღნიშნავს ხელნაწერის დღევანდელ საინვენტარო ნომერს, ხოლო ფრჩხილებში მითითებულ — ხელნაწერის ძველ საინვენტარო ნომერს. ამასთან ყოველ ერთეულს აქვს თავისი რიგითი ნომერი.

1r-ზე და 2r-ზე ბეჭდები და მინაწერები; დაუწერელია: 1v, 230v, 231r. ორივე თხზულება გა-
დაწერილია ერთი გადაწერის — **أبو أحمد محمد نصر الله**-ის მიერ (319r).

I. 2v—230r; გადაწერის თარიღი — 1012 წ. რაბა' I/1603 წ. აგვისტო (1r, 230r).

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 2v:

مدخل المفيد وغنية المستفيد في حكم الموالي

ა ვ ტ ო რ ი 1r, 2v, 58v:

محيى الملة والدين [يحيى بن] محمد بن ابي الشكر المغربي الاندلسى [القرطبي]

დასაწყისი 2v:

الحمد لله الذى ابدع الوجود وافاض الجود ... قال مولانا الامام علامة الانام ...
سلطان الحكماء والمهندسين محيى بن محمد بن ابي الشكر المغربى ... فد
جمعت فى هذا الكتاب نبذا من اقاويل الحكماء المتقدمين

დასასრული 230r:

وفى الحادى عشر يحرم خير الاصدقاء ويرجعون الى معاداته ... وسلم من شرهم فما
ذكرناه كفاية

Brockelmann, GAL, I, გვ. 474; SB I, გვ. 868.

II. 231v—320v; გადაწერის თარიღი — 1013 წ. ჟუმსდნ I/1604 წ. სექტემბერი (319r).
ფ. 320 ცხრილია, რომელსაც უზის გადაწერის თარიღი 1012 წლის რაბა' II/1603 წ. სექტემბერი.

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 231v:

كيفية الحكم على تحويل سنى العالم
[كتاب النجوم]

ა ვ ტ ო რ ი 1r, 231v:

ი გ ი გ ი

დასაწყისი 231v:

الحمد لله رب العالمين والعافية للمستعين... قال العبد الفقير الى الله تعالى محيى بن
محمد بن ابي الشكر المغربى الاندلسى انى قد رتبت هذا الكتاب فى كيفية
الحكم على تحويل سنى العالم ...

დასასრული 319r:

فيحكم على كل واحد منهما بحسب موضعه وقوله من ... العالم ومن صاحبه فى
مدخل تلك السنة وفيما ذكرنا كفاية والله اعلم بحقائق الامور

De Slare, № 2593.1; Brockelmann, GAL, I, გვ. 474; SB, I, გვ. 868.

305 (1245)

107 ფ; 21×14,5; ტექსტის ზომა სხვადასხვა: 12×5; 14×6, 16×7; 13 (21) სტრ.; ევრ.იპუ-
ლი, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; ქაღალდგადაკრული მუყაოს ყდა, მოყავისფრო; ხელნაწერი ყდას
მოცილებულია და დაშლილია; ყდას ფრთები ძაფითაა გადაკერებული; ნასთალიკი; მელანი შავი,
სხვადასხვა აღნიშვნები და ხაზგასმები წითლით; აქვს ეუსტოსი და არაბული პაგინაცია; გადა-
წერის თარიღი — 1135 წ./1722—1723 წწ. (105r); ხელნაწერში ნახაზებია; 2r-ზე ბეჭდები;
დაუწერელია: 1v, 105v, 106v და 107.

სათაური მინაწერი 1r-ზე:

شرح چاغمونى
۵۵ [شرح الملخص فى الهيئة للجفميين]

ავტორი:

[موسى بن محمد بن محمود الرومى قاضى زاده]
წარმოადგენს -ის მოკლე ასტრონომიული კურსის — الميئة فى الملخص-ის კომენტარულ თხზულებას.

დასაწყისი 2v:

الحمد لله لذى جعل الشمس ضياءً والقمر نورًا وبسط على بساط البسيط ظلاً...
وبعد فلا أقسم بمواقع النجوم وانه لقسم لو تعلمون عظيم...

დასასრული 105r:

... وثلاثة اخماس دقيقة من دقائق الساعات على مذهب التبتائى كما لا يخفى على
من له درية فى الحساب والله اسرع الحاسبين قد تم الكتاب

Беляев, № 1013—1014; Крачковский, г. 416; Розенфельд, г. 267, № 58; г. 284, 286; Семенов, I, № 510; VI, № 4249—4259; Ahlwardt, V, № 5675, 5676; Blochet, №№ 5074, 6384; Brow. c. г. 159—160, 0. 5 (6); Loth, II, № 751—753, 768, III; Rien, № 760, 761, I; Salemann, Roem., г. 215; De Slane, № 2504.2; 4386.3; Rosen, № 423.1; Brockelmann, GAL, I, г. 473; SB, I, г. 865.

5

307 (1247)

03030

174 ფ.; 21×15; 11×7; 13 სტრ.; ევროპული და აღმოსავლური, მოყავისფრო, დაქველებული ქაღალდი; შეტყავადაკრული სქელი მუყაოს ყდა, ტვიფრული, მთავე ტყავის ყუთი; ძველი რესტავირებულია; რესტავრაციის შედეგად თავში და ბოლოში ჩაკრული აქვს თეთრი საცავი ფურცლები (ფფ. 1 და 173, 174); ხელნაწერი ნაწილობრივ დაშლილია; ტექსტი სრულია, დასასრულს (გადამწერის ანდერძს) აკლია რამდენიმე სტრიქონი; ფფ. 171 და 172-ის მხოლოდ ნახევრებია შემორჩენილი; ნასხი; მელანი შავი, სხვადასხვა აღნიშვნები და ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადამწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; ხელნაწერში ნახაზებია; ყუთზე დაკრული აქვს მცირე ზომის ქაღალდი თხზულების სათაურით *شرح جفميين*.

6 — 7 — 8

96 (510)

217 ფ.; 21,5×15,5; 16×11; 20 (24) სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, პრიალა ქაღალდი; ყავისფერტყავადაკრული მუყაოს ყდა შავი ტყავის ყუთი; ხელნაწერი დაშლილია; ნასხი და მონასთაოლიკო ნასხი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადამწერი — *بن ملا محمد بن*

*ملا عمرو بن ملا يوسف بن ملا ابي بكر بن مقرى بن مقرى الاوركى قرية
ملا عمرو بن ملا يوسف بن ملا ابي بكر بن مقرى بن مقرى الاوركى قرية
والشروانى ولاية (79v, 217v);* კრებულში შემავალი I და III თხზულება გადაწერილია
-ის *بلاغ سلطان*, -ის *م. ش. قبث ساوغ بلاغ*, -ის *م. ش. مكرينان* (79v, 217r).

15

12v — 20v; 20,5×15; 16×10; 14 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, პრიალა ქაღალდი; ქალღმადგაყრული ყავისფერი მუყაოს ყდა, ყვავილოვანი ორნამენტით ტვიფრული, მუქი შინდისფერი ტყავის ყუთი; ზედა ფრთას აქვს საცავი ფურცლები; ზელნაწერი ყდას მოცილებულია და ნაწილობრივ დაშლილი; ნასთალიკი; მელანი შავი, ცალკეული ქვესათაურები, სხვადასხვა აღნიშვნები და ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 76r-ზე ოვალური ბეჭედი წარწერით: გამომცემლობა და სტამბა „სოროპანი“ მიხეილ გაჩეჩილაძისა, ქ. თბილისი.

შეძენილია გაჩეჩილაძისაგან 1954 წ.

მათემატიკა — علم الرياضه

11

281/VI

67v — 82v; ტექსტის ზომი: 14×8; 19 სტრ.; გადაწერილია 1649 წლის ახლოს; ბოლონაჟული; აშიგბზე სხვადასხვა ნახაზები; დანარჩენი მონაცემების შესახებ იხ. № 1.

სათაური 67v:

تحرير كتاب اصول الهندسة والحساب لافليديس
 [تحرير اصول الهندسة لافليديس]

ავტორი:

[أبو جعفر نصير الدين محمد بن محمد بن الحسن الطوسي الشيعي]

შეიცავს თხზულების პირველ სტატიას [مقاله].

დასაწყისი 67v:

الحمد لله الذي منه الابتداء واليه الانتهاء ... وبعد فلما فرغت من تحرير المجسطى
 رايت ان احتررت كتاب اصول الهندسة ...

წყდება 82v:

... ونبين ايضا من تساوى ب س ب ح اعنى الفصل بين الضلعين وتساوى الزاوية
 تساوى مثلثي ...

თბილისი K. Ar 26; Розенфельд, გვ. 258, № 3; Семенов, VI, № 4235; Ahlwardt, V, № 5918, 5919; Loth, II, № 736 — 740; შრდ. Rieu, № 751; Salemann, Rosen, გვ. 198; De Slane, № 2465, 2466, 1; Brockelmann, GAL, I, გვ. 510; SB, I, გვ. 929.

12

281/IV

35v — 50v; დანარჩენი მონაცემებთან დაკავშირებით იხ. № 1.

სათაური 35r:

كتاب النزهة فى فن الغبار
 36 [نزهة الحساب فى علم الحساب،
 نزهة النظر فى علم الغبار]

ავტორი:

[شهاب الدين ابو العباس احمد بن محمد بن الهائم الفرزدق المعري المقدسي]
წარმოადგენს გამოკრებილს ამავე ავტორის თხზულებიდან
في المرشدة في صناعة الغبار.

დასაწყისი 35v:

اما بعد حمد الله الواحد كل جهة واعتبار ... فان كتابي الموسوم بالمرشدة في
صناعة الغبار لما تلقى بالقبول ...

დასასრული 50v:

ومن رام التبخر في التصرف في المجبول بالاعداد المتناسبة فعليه بالمعونة التي فاقت
كتب هذا الفن قاطبة تم الكتاب الخ

Ahlwardt, V, № 5979, 5980; Pertsch, № 1479, 2 — 1482; Rieu, № 752, 1197, II; შდრ.
De Slane, № 2475; Brockelmann, SB, II, 23. 154.

13

281/III

21v — 33r; ტექსტის ზომა: 14×7; 20 სტრ., აშიებზე შენიშვნები და სხვადასხვა გეომეტრული ნახაზები; ფურცლებს შორის მცირე ფორმატის ქაღალდები სხვადასხვა ნახაზებით. დანარჩენი მონაცემების შესახებ იხ. № 1.

სათაური 21v:

[الهائية] أو خلاصة الحساب

ავტორი 21v, 33r:

بهاء الدين محمد بن حسين [عبد الصمد الجارثي] العاملي [الغبي الهائية]

დასაწყისი 21v:

نحمدك يا من لا يحيط بجميع نعمه عدد ... وبعد فان الفقير ... بهاء الدين محمد
بن الحسين العاملي ... يقول ان علم الحساب لا يخفى علو شأنه و سمو مكانه ..

დასასრული 33r:

والكتمان حقيق بالاستتار عن اكثر اهل هذا الزمان فاحفظ وصيتي اليك والله
حفيظ عليك

თბილისი K, Ag 13/IV, 21/II, 29; Беляев, № 419; Крачковский, 23. 400; Розенфельд,
23. 271, № 73; 273; Семенов, VI, № 4239; Ahlwardt, V, № 5958; Browne, 23. 196, P.
34; Loth, II, № 758; Salemann, Rosen, 23. 203; Brockelmann, GAL, II, 23. 415; SB, II,
23. 595.

14

137 (559)/VIII

ტიტული

32v — 51v; 21,5×15; 14×7,5; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი ქაღალდი, წყლის ლაქებიანი;
ფურცლებს შორის ჩაკრულია პატარა ფორმატის ქაღალდები ტექსტის კომენტარით; მუყაოს

(თავნაკულთი) الفن الاول في حد الطب و موضوعاته وفي الامر الطبيعية (2 r)
 (50 r) الفن الثاني في صنف الامراض والاسباب والاعراض الكلية
 (78 v) الفن الثالث في حفظ الصحة
 (87 v) الفن الرابع في وجوه المعالجات بحسب الامراض الكلية
 (101 r) الفن الخامس في الحميات والبحارين وتقدمة المعرفة

თითოეული ნაწილი შედგება მრავალრიცხოვანი პარაგრაფისაგან (ფصل).
 თითოეულ მათგანთან უმრავლეს შემთხვევაში აშიაზე მიწერილია განმარტება, თუ
 რის შესახებაც ამა თუ იმ فصل-ში საუბარია, რაც ერთგვარ საძიებელს წარმოად-
 გენს ხელნაწერისათვის.

o წყება 2r:
 ... يمران من الننين ؟ الى الاسنان واما الدروز الداخلة فالاول دورز مستقيم ...
 წყება 114 v:
 ... واحمس ما كان المنخر الندى على السبق العليل والذى ...

სინა. القانون في طب س-أبو علي بن سينا. Семенов, I. № 546; Ahlwardt, V, № 6269 — 6271; Brockelmann, GAL, I, 23. 457; SB I, 23. 823, 82; შდრ. Rieu, № 797.

მხატვრული ლიტერატურა — ადბ

207

38 ფ.; 19,5×15; ტექსტის ზომა: 16,5×7 და 17×11,5; სტრიქონთა რაოდენობა: 23, 32, 35; აღმოსავლური, მოყავისფრო, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; უყდო, დაშლილი; ნახში ნასთალიკის ელემენტებით; მელანი შავი; სათაურები და საკომენტარო ადგილები წითლით; 1r-ზე სარჩევია; გადაწერის თარიღი — 900 წ. 15-17 რაბბ' I/1494 წ. 14-16 დეკემბერი.

1. 1v — 2v

სათაური 1r და v:

[النفسية] شرح القصيدة الروحية

النفسية 56 قصيدة الروحانية س-أبو سينا

დასაწყისი 1v:

أحمد لله رب العالمين ... هذه شرح القصيدة المنسوبة الى الشيخ الرئيس ابي علي بن سينا ... وهي هذه هبطت اليك من المحل الارتفاع ورفاء ذات تعزز وتمنع الخ

Brockelmann, GAL, I, 23. 455, 35; SB, I, 23. 818.

2. 2v — 4v

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 2v:

شرح القصيدة الروحانية ۛ القافية

قصيدة الروحانية ۛ القافية ۛ-شمس الدين السمرقندي

დასაწყისი 2v:

الحمد لله رب العالمين... وبعد فهذه شرح القصيدة الروحانية التي ألفها الامام
شمس الحق والدين السمرقندي... ولقد تقضى من رياض روق ببعاء ذات تموق

საქართველოს ენციკლოპედიათ სბ. Ahlwardt. VII. № 8127.1.

3. 4v — 17r

ს ა თ ა უ რ ი 4v:

ثمار الغروس في شرح قصيدة العروس

ۛ 3 6 0 0 0 4v:

على بن ابي القاسم بن احمد القزويني

قصيدة العروس ۛ-خالد بن صفوان القنّاص

დასაწყისი 4v:

هذا الكتاب ثمار الغروس في شرح قصيدة العروس لامام الفاضل... على بن ابي
القاسم بن احمد القزويني رفع الله شأنه... وهي قصيدة الفاظها رايقة ومعانيها

شائقة... عوجا على طلل بالقفص خلان اقوى فقطانه ارآل هيقان

Ahlwardt, VI. № 7523. 3; Brockelmann. GAL. I. 23. 60, 61; SB. I. 23. 93.

4. 17r — 26v

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح معلقة لامر القيس]

ۛ 3 6 0 0 0 17r:

ابو عبد الله الحسين [بن على] بن احمد الزوزني

დასაწყისი 17r:

قال القاضي الامام السيد ابو عبد الله الحسين... الزوزني هذا شرح القصايد السبع
امليته الخ

დასასრული 26r-v:

كأن السباع فيه غرقى عشية بارجائه القصوى أنابيس عنصل

... باصول البطل البرى لانها ملطخة بالطين والتراب

თბილისი K, Ar 23 I; Ahlwardt, VII. № 8268.1, Rosen, Notices, № 257; Brockelmann, GAL. I. 23. 288, № 6.3; SB. I. 23. 505.

5. 26v — 28v

Սատաղրո ըս ճգժորո 26v:

[معلقة] طرفة بن عبد البكري

ըսսափյոսո 26v:

لخاوة اطلال ببرقة ثمهد

تلوح كباقي الوشم في ظاهر اليد

6. 28v — 30v

Սատաղրո ըս ճգժորո 28v:

[معلقة] زهير بن ابي سلمى المودي

ըսսափյոսո 28v:

امن امّ اوفى دمنة لم تكلم
بجومانة الدراج فالمتمتم

7. 30v — 32v

Սատաղրո ըս ճգժորո 30v:

[معلقة] ليبد بن ربيعة العامري

ըսսափյոսո 30v:

عفت الديار محلها فمقامها

بمنا تأبد غولها فرجامها

8. 32v — 34v

Սատաղրո ըս ճգժորո 32v:

[معلقة] عمرو بن كلثوم

ըսսափյոսո 32v:

الا هبّي بصحنك فاصفحينا
ولا تبقى خمور الاندرينا

9. 34v — 36v

Սատաղրո ըս ճգժորո 34v:

[معلقة] عنتره بن شداد العباسي

ըսսափյոսո 34v:

هل غادر الشعراء من متردّم

ام هل عرفت الدار بعد توهم

10. 36v — 38r

Սատաղրո ըս ճգժորո 36v:

[معلقة] الحارث بن حلذة

اذتقنا بيننا أسماء

رب ثاو يملّ منه الثواء

მულაქებთან დაკავშირებით იხ. Ahlwardt, №№ 7435 — 7439; Brockelmann, GAL, I, გვ. 18; SB I, გვ. 34, 35.

შენიშვნა: 38v-ზე განსხვავებული ხელით მიწერილია 8 ბეითი წარწერით — (؟) قال محكول იწყება შემდეგნაირად:

عجبت لعن آيس العمور على البحور
 وقد جعلت البحور للعبور

20

293 (1351)/II

23v — 24r; 31,5×17,5; 20×7; 16-17 სტრ.; ვერობული, თეთრი გასანთლული კარგი ხარისხის ქაღალდი; ახლად რესტავირებული — იასამნისფერი ლედერინით გადაკრული უდასკელი თეთრი თავფურცლებით; საშუალო ზომის ნასხი; გადაწერას თარიღი — 1259/1843 წ.; გადამწერი — محمد بن نور أبراهيم (17r, 23r, 50r); არეებზე და სტრიქონებს შორის მინაწერებია.

ს ა თ ა უ რ ი 23v:

[القصيدۃ الترجعۃ] ۵۶ القصيدة الطنطارية

ა ე ტ ო რ ი 23v:

[معين الدين أبو نصر أحمد بن عبد الرزاق] الطنطارية

დასაწყისი 23v:

يا خلتى البال قد بليت بالبلبال بال
 بالنوى زلزلتنى والعقل فى الزلزال زال

დასასრული 24r:

دم على زعم العدى وارتح بعود العيد
 دولة الفراء فيها ادم الاطاف

Ahlwardt, VI, №№ 7622—7623; Houtsma, № 493.10; Loth, № 803; Rieu, № 1030. I. Rosen, Coll. sc., № 95.2; Brockelmann, GAL, I, გვ. 252.4; SB, I, გვ. 446.

21

293 (1351)/III

24v—50r; ტექსტი ნაწერია სამ სვეტად. ორი ვერტიკალური სვეტია, მესამე სვეტი კი ირიბად არის მიწერილი არეებზე; ვერტიკალურ სვეტებში 15 სტრიქონია, ირიბ სვეტში 14; სათაურები წითლით; არეებზე და სტრიქონებს შორის მინაწერებია; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 20.

სათაურნი:

<مجموعة القصائد>

კრებულში კასიდები მეორიდან გამოყოფილია რიგითი ნომრებით —
القصيدۃ الثالثة دا ا.შ. შეიცავს 12 კასიდას.

დასაწყისები:

1. 24v — 26v

نعى النعى مصاب لها شميمنا كان عاشورا بالآخر ان يعنيننا

2. 26r — 27v

يا نفخات من روابى نجد بردى وجدى يردى وجدى

3. 28r — 30r

دمعى على طلل الاحباب مطول وفيه بالى ابنته البلايل

4. 30r — 32r

اتزهو وقد ترنو بياض المفارق وقد حرّ مسودّ الشباب المفارق

5. 32r—34r

بين اللوى لى فالدنايب دمعى لوجدى الفذ نائب

6. 34r — 36r

بقوا بنا يا جيرة المنحنى بقية فى الذكر بقوا بنا

7. 36r — 39r

يا باكيا لرسم دارا قفرا من اهله ونايحا تذكرا

8. 39v — 41v

وغافل عن ضنا المحزون يعذلنى عدلت صبا يصبّ المدمع الجارى

9. 41v — 44r

سل الربيع تبدى الحال ما كان خافيا وعن لهج فى الذكر هل كان ساليا

10. 44r — 45v

لهم طلل عاف طوى نشره الدهر يذكرنى من حيث لا ينفع الذكر

11. 45v — 48r

بنات الليلالى داعبات بلاعب قضى عمره الفانى بكسب المطالب

12. 48r — 50r

على حين ما كنا ببال مقسم نعى رزه ساداتى هلال المحرم

قصيدة لبيد
შეიცავს 50v-ს კვლევები ირიბად მიწერილია 9 ბეითი, რომელსაც აწერია ლიბიდის
მავრამ ეს ლაბიდის კასიდა არ არის.

დასაწყისი:

الا نسا لان المرء ماذا يحاول امحب فيقضى ام ضلال و باطل

16 ფ.; 26,5×21; ტექსტის ზომა საშუალოდ 21×11; ნაწერია ორ სვეტად; თეთრი, თხელი ქაღალდი; მუყაოს პრელქაღალდაცარული ყდა თავფურცლებით, მარჯვენა ფრთა ხელნაწერი-სავან მოცილებულია; ძირითადი ტექსტი ნაწერია მსხვილი ნასხით, მისი სპარსული თარგმანი კი — წვრილი ნასთალიკით; მეღანი შავი; გადაწერის თარიღი — XIX ს.; დაუწერელია: 1r, 15v და ფ. 16.

ს ა თ ა უ რ ი :

< مجموعة القصيد >

ხელნაწერი წარმოადგენს ხუთი კასიდის კრებულს. ანალოგიურია № 21-ში წარმოდგენილი კასიდების კრებულისა — ზუსტად ემთხვევა ამ 12-კასიდის კრებულის პირველ ხუთ კასიდას. კასიდების სტროფებს შორის ჩაწერილია ინტერლინეური სპარსული თარგმანი. უკანასკნელი მეხუთე კასიდა ბოლონაკლულია. წყდება შემდეგ ადგილას 15r:

فخال ال المصطفى صفة فخصهم من البلا ما حوى

1r — 11v; 20,5×15; 20 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო ქაღალდი, ღია ფერის მუყაოს დაზიანებული ყდა, მარჯვენა ფრთა არა აქვს, ყუაზე და მარცხენა ფრთის აშიებზე შემორჩენილია ყავისფერი ტყავი; თავნაკლული; კასიდა ნაწერია მსხვილი გამწილი ნასხით; კასიდის ბეითებს შორის თახმისი ნაწერია წვრილი ნასხით; მეღანი შავი; გადაწერის თარიღი — სავანად უღდა XVII ს. გადაწერილი — *الحاجي مصطفى بن الحاجي موسى* (11v).

ს ა თ ა უ რ ი 12r:

اب [كواكب الدرية في مدح خير البرية]
قصيدة البردة وتخميسها

კ ა ს ი დ ის ა ე ტ ო რ ი 12r:

شرف الدين ابو عبد الله محمد بن محمد [سعيد الدلاصي] البوصيري [السنجي]

თ ა ხ მ ი ს ი ს ა ე ტ ო რ ი 12r:

عبد الله السخاوي شيخ محمود بالفراقة الصغرى

კ ა ს ი დ ის დ ა ს ა წ ყ ის ი (აკლია 230 სტრიქონი) 1r:

قد تنكر العين ضوء الشمس من رمد وتنكر الفم طعم الماء من سقم

თ ა ხ მ ი ს ი ს დ ა ს ა წ ყ ის ი 1r:

ضات بنور هداها الاق من بعد

კ ა ს ი დ ის დ ა ს ა ს რ უ ლ ი 11v:

ثم الرضى عن ابي بكر وعن عمر وعن على وعن عثمان ذو الكرم

თ ა ხ მ ი ს ი ს დ ა ს ა ს რ უ ლ ი 11v:

ترضى آل وصحب أنجم زهر.

კასიდასთან დაკავშირებით იხ. თბილისი K, Ar 28; Ahlwardt. VII. №№ 7786, 7787; Dorn. CCXLV. I; Houtsmā. № 19; Pertsch. №№ 2275 — 2281; Rieu. № 1079; Rosen. Col. № 96; Brockelmann. GAL. I. გვ. 264. 14.I; SB. I, გვ. 467.

თახმისის ავტორი **السماوي** დასტურდება ე. აღვარდთან და კ. ბროკელმანთან, მაგრამ ამ ავტორის სხელის სხვა შემადგენელი ნაწილები ყველგან სხვადასხვაა. იხ. Ahlwardt. VII. № 7825, 19; Brockelmann. GAL. I. გვ. 266,4; SB. I. გვ. 469.

24

173

118 ფ; 17×10,5; 12,5×7; 15 სტრ.; ცისფერი, საშუალო სისქის ევროპული ქაღალდი; მუყაოს ყავისფერტყავგადაკრული ყდა ოქროსფერი ამიებით ჭდეული; ბოლონაკლული; ნასხი; მელანი შავი; ადგილები საკომენტარო კასიდიდან და ზოგან ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX ს.; პირველ ფურცელზე ოვალური და ოთხკუთხა ბეჭედები.

ს ა თ ა უ რ ი :

[شرح قصيدة البردة]

ავტორი :

[عبد الرحمن بن جمال الدين الحنفى شيخ زاده]

კომენტარია **ابوصيرى**-ის კასიდისა **البردة**.

დასაწყისი 1v, 2r:

الحمد لله المحتجب عن درك العيون بكمال فردانية ... وبعد فمما لا يخفى على
الدين طاب وقته بطيب الحبيب الخ

დასასრულ მოტანილია კასიდის უკანასკნელი სტრიქონები, მაგრამ მათი კომენტარი აღარ არის შემორჩენილი.

Ahlwardt. VII. № 7794.

25

60 (418)/I

1v — 5v; 18×11,5; ტექსტი ნაწერია ორ სვეტად; მარჯვენა სვეტში სამ-სამი სტრიქონია ხუთ რივად; მარცხენა სვეტში ორ-ორი სტრიქონია ასევე ხუთ რივად; ევროპული, თეთრი, პრილა, დალაქებული ქაღალდი; ახლად რესტავირებული; იასამნისფერი კოლენკორით გადაკრული მუყაოს ყდა; ნასხი; მელანი შავი; ბასმალა, ხაზგასმები მარცხენა სვეტში და მსხვილი წერტილები მარცხენა სვეტში წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1257 წ./1841 —

1842 წწ. (5v); გადამწერი — **أكي قنيتك بن حسين البيناقي** (1r, 15v, 22r. მოელი კრებულის ნაწერია ერთი ხელით); არეებზე ზოგან მინაწერებია; 2r-ზე ოთხკუთხა ბეჭედი; დაუწერელია: 6r, 95v, ფგ. 97, 98.

ს ა თ ა უ რ ი :

[القصيدة المنفرجة وتخميسها]

მარცხენა სვეტში კასიდაა, მარჯვენაში — მისი თახმისი.

კასიდის ავტორი :

[أبو الفضل يوسف بن محمد بن يوسف بن النحوى التوزرى]

თახმისის ავტორი:

[احمد العيدروس]

ქასიდის დასაწყისი 1v:

قد اذن لي بك بالبلح

اشتدى ازمة تنفرح

თახმისის დასაწყისი 1v:

درج يامك تندرج

ქასიდის დასასრული 5v:

عجل بالنصر وبالفرح

يا رب هم وبالمهم

თახმისის დასასრული 5v:

وبماضهم وبمالمهم

اكرم هم وبالمهم

თბილისი K, Ar 24, VI; Крачковский, გვ. 411; Ahlwardt, VI, №№ 7636, 1; 7642, 4; De Slane, № 743, 14; Brockelmann, GAL, I, გვ. 268, 5, 2; SB, I, გვ. 473.

შენი შენა: 5v-ზე ბოლოს რამდენიმე სტრიქონიანი შესხმა — للامام اعظم والحب — المعظم. იწყება შემდეგნაირად:

يامن يحب انين العبد في الندم

26

60 (418)/IV

21v; იხ. ზემოაღწერილი თხზულების ტექნიკური აღწერილობა.

მუჰამედისადმი მიძღვნილი 8 ბეითიანი ზოტბა, რომელსაც ბოლოს მიწერილი აქვს: تمت المنظومة في مدح رسول الله صلى الله عليه وسلم

დასაწყისი:

بوصف رسول الله خير الاعارب

الاصاح انى صادق غير كاذب

27

208

24 ფ; 22×17,3; 15,5×10; 12 სტრ.; ევროპული, მოყავისფრო, სქელი ქაღალდი; უყდო, დაშლილი, თავნაკული; ნახში; ნაწილობრივ გახმონებული; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკუნის პირველი ნახევარი.

ს ა თ ა უ რ ი 24r:

حكاية تودد (არაკი „ათას ერთი ღამიდან“).

უსახსროდ დარჩენილი ყმაწვილი ყიდის თავის მხევალს, მხევალისვე რჩე-
ვით, 10 000 დინარად. ჭაფარი მხევალს წაუყვანს ჰარუნ არ-რაშიდს, რომლის
წინაშე იმართება პაექრობა მხევალსა და სწავლულთა შორის. მხევალი ამარ-
ცნებს მოპაექრეს: სამართლის მცოდნეებს, ყურანის მცოდნეებს, ექიმებს, ას-
ტროლოგებს. ჰარუნ არ-რაშიდი 10 000 დინარის ნაცვლად 20 000 დინარს აძ-
ლევს ყმაწვილს და ყმაწვილს და მხევალს თავისთან ტოვებს.

29

იწყება 1r:

على اهل زمانه واقام مع والده مدة من الزمان فقال له والده انى قد قرب
اجلى الخ

დასასრული 24r:

انت وهذه الجارية لا تفارقوا من منزلى ولحكماة تشتيان من الطعام والشراب
واللباس فسكنوا عند امير المؤمنين ما شاء الله تعالى

შენიშვნა: 24 v-ზე მიწერილია რამდენიმე შეკითხვა აბი طالب ისლამი და მისი
პასუხები: مسألة جاء رجل الى على بن ابي طالب فقال انى اسئل منك اربع مسائل
قال سئل قال ما الواجب وما الاوجب وما القريب وما الاقرب وما الصعيب وما الاصعب
وما العجيب وما الاعجب فقال الواجب التوبة والواجب ترك الذنوب والقريب القيامة
والاقرب الموت والصعيب الدخول فى القبر والاصعب الدخول فيه بلا زاد والعجيب
فى الدنيا والاعجب الراءب فيه

137 (559)

63v — 72r; 20,5x15,5; 22x16; 27 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, დალაქავებული ქაღალ-
დი; მუყაოს ყავისფერი ყდა ქაღალდის თეთრი ყუთი; მარჯვენა ფრთა ხელნაწერისაგან მოცილ-
ებულია; მონასტალიკო ნასხი; მელანი შავი; სათაურები წითლით; გადაწერის თარიღი—XVIII ს.

სათაური 63v:

احدى واربعين حكاية جمعوها لدفع سامة

შეიცავს 41 ჰიქნაათს. ჰიქნაათები დაახლოებით შემდეგი შინაარსისაა.

1. 63v:

მოსე მექაში შევარდენისაგან იხსნის თეთრ ფრინველს. ამ თეთრი ფრინვე-
ლის სახით ალღაჰმა გამოსაცდელად მოუვლინა მოსეს გაბრიელი, ხოლო შე-
ვარდენის სახით — მიქაელი.

2. 63v:

მოსე ხედება ურჩობისათვის ალღაჰის მიერ შერისხულ კაცს, რომელიც
600 წელი ტირის და რომლის ცრემლებით მთა მწვანედ ბიზინებს.

3. 63v:

ალღაჰის შეგონებით მოსე კლავს კაცს იმ დროს, როდესაც მას აღარ
ახსოვს, რომ მოსეს თვალის ასახვევად უნდა იყოს მათხოვრის ტანსაცმელში და
არ თხოულობს პურის კვერბს.

4. 63v:

ღვთისმოსავი ქალის ამბავი, რომელსაც ლოცვაში გულმოდგინების გამო
არც თონეში დატოვებული პური ეწვებოდა და არც თვითონ იწვოდა შიგ.

5. 64r:

მოსე ხედება იბნ ამრანს, რომელიც 70 წელი მძივრულ ცხოვრებას ეწევა.

6. 64r:

ცოლ-ქმრის ამბავი, რომელთაც ალღაჰმა სამი სურვილის შესრულება
აღუთქვა, მაგრამ რომელთაც ამ წყალობის შერგება ვერ მოახერხეს — ქალმა
მოინდომა უღამახესი გამხდარიყო. ამ სურვილის შესრულებას ის მოპყვა, რომ

სულთანმა იგი ქმარს წაართვა და თავისთან წაიყვანა. განრისხებული ქმრის თხოვნით ალლჰმა ქალი ჯერ მაიმუნად აქცია, შემდეგ კი მის პირვანდელ სახეს დაუბრუნა.

7. 64r:

ისრაელი მორწმუნის ამბავი, რომელსაც სოლომონმა ცხოველთა ენის გაგება ასწავლა.

8. 64r:

ალლჰი აკურთხებს ისრაელ ხალხს მათი კეთილი ზრახვებისა და ურწმუნოების მონანიების გამო.

9. 64v:

ალლჰი არ უწყევს ანგარიშს გაბრიელის შუამდგომლობას და მიწის პირიდან აღგვის ერთ-ერთ სოფელს მისი მცხოვრებლების უღირსი ქცევის გამო.

10. 64v:

მოგზაურობის დროს იესუ ხვდება კაცს, რომელიც ლოცულობს და ჯოჯოხეთში მოხვედრის შიშით სხეულიდან სისხლს გამოიდნის. იესუს ეს ამბავი სხვებისთვის მაგალითად მოყავს.

11. 65r:

სოლომონის შეხვედრა მოხუც მიწის მხენელთან, რომელიც მტვერს ქვებად აქცევს, ქვებს კი — ღინარებად.

12. 65r:

სოლომონის დავალებით იფრიტს ზღვიდან ამოაქვს მთლიანად დახშული კოლოფი, რომელშიც იბრაჰიმის დროიდან ზის ყმაწვილი და ლოცულობს ეშმაკის ცდუნებისაგან თავის დასაღწევად.

13. 65r:

სწორი გზის ჩვენებისათვის ალლჰის მადლიერი სოლომონი ისევ ალლჰის მეშვეობით გაბრიელისგან სწავლობს კალათის დაწვას. იგი ყიდის კალათს, ყიდულობს ქერს და, ამგვარად, სიცოცხლის ბოლომდე ჭამს მხოლოდ ქერის პურს.

14. 65r:

მორწმუნე ისრაელის ობლების ამბავი, რომლებიც გაწირა ურწმუნომ, მაგრამ იხსნა ალლჰის შეწევნამ.

15. 65r:

ზღვისგაღმელი კაცი ისრაელი მორწმუნისაგან სარგებლით ფულს სესხულობს. თავდებად მას უდგება ალლჰი.

16. 65v:

ისრაელთა ერთ-ერთი ქალაქის ციხეში დანიელს ხვდება ზეწარგადაფარებული ცხენდარი ზედ წიგნით და ხმლით. წიგნში წერია მისი ვინაობა და ბოლოს რჩევა: „ნუ იმეფებთ ჩემზე მეტს და ნუ შეკრებთ იმაზე მეტს, რაც მე შემოიკრებია. იგი უსარგებლო იქნება თქვენთვის“.

17. 65v:

იესუმ ნახა მიწისძვრისაგან განადგურებული ისრაელთა ქალაქი. იგი განადგურდა მისი მცხოვრებლების მიერ ლოცვის დავვიანების, განწმენდის მიტოვების, ღვინის სმის და წინაპართაგან განდგომის გამო.

18. 65v:

იონა? (ذی النون) ყადის მსაჯულობას დაესწრო, რომელიც არჩევდა ორი კაცის დავას ღინარების თაობაზე და საქმე მათი შეილების დაქორწინებით მოავარა.

19. 66r:

ამბავი ისრაელი კაცისა, რომელიც სარგებელის მიღების მიზნით 40 ზე მეტ ხანს ინახავდა საკვებს.

20. 66r:

აღლაჰმა ადამის პირით ხალხს 400 წლის სიცოცხლე შესთავაზა. ხალხმა 600 წელი მოსთხოვა. უმადურობის გამო ისინი გაფანტულები იქნენ მთებსა და ხეობებში და შინ არავინ არ დაბრუნებულა.

21. 66r:

აღლაჰმა მოსეს შუამდგომლობით სინას მთაზე დაყუდებული მშვირ-მწყურვალი და ტიტველი მოხუცი სამოთხეში დაამკვიდრა.

22. 66r:

მოსეს ჩარევის შედეგად აღლაჰმა შეიწყნარა ერთგული კაცის ლოცვა (سار في المسجد كما في) და ისრაელ ხალხს მანამდე აღკვეთილი წვიმა მიუვლინა.

23. 66v:

ამბავი ისრაელი მლოცველის დასჯისა, რომელმაც ეშმაკის შეგონებით სამოგზაუროდ წასული ძმების მიერ მისთვის ჩაბარებული და ჯერ შეაცდინა, შემდეგ კი შეილიანად მოკლა.

24. 67r:

არაკი — სენტენცია იმის შესახებ, რომ მტვერში მყოფი პატარა ჭიის გაჩენაც კი აღლაჰის მხრიდან გამართლებულია.

25. 67r:

ამბავი ყმაწვილი კაცისა, რომელმაც იესუს სალამს არ უპასუხა იმის გამო, რომ ადრე ერთ ბეწო სიყვარულზე თქვა უარი.

26. 67r:

იესუ ხედება საფლავზე ბიჰს, მტირალს იმის გამო, რომ მან მიცვალებულის ადგილას თავისი თავი წარმოიდგინა.

27. 67r:

ღმერთისა და ღვეითის საუბარი იმის შესახებ, თუ ვის შეიყვარებდა ღმერთი.

28. 67r:

ერთი ისრაელის მავალითზე აღლაჰი უხსნის მოსეს, თუ რაში მდგომარეობს მისდამი ურჩობა. ესაა ლოცვის დაგვიანება, წყალობის გაუცემლობა, მხვეჭელობა, ღმერთის მოუხსენებლობა.

29. 67r:

აღლაჰი სჯის მდიდარ ისრაელს იმის გამო, რომ მან მათხოვარს მოწყალეობაზე უარი უთხრა: იგი მას მათხოვრად აქცევს, მის ცოლს კი მათხოვარს გააყოლებს.

30. 67r:

ღვეითი მოუწოდებს ისრაელ ხალხს შეიკრიბონ განკითხვის დღეს. შემდეგ იგი ღმერთს ეკითხება საკრებულოს შედგენილობის შესახებ და იღებს მისგან პასუხს.

31. 67v:

ამბავი 360 წელს სენაკში დაყუდებული ღვეითისთვის კაცისა, რომელსაც ქალის სახით ეშმაკი მოველინება და ცოლად შეართვევინებს თავს.

32. 67v:

აღლწჳი თვალნათლივ დაანახებებს მოსეს, ერთის მხრივ, ხარბი კერპთაყვანისმცემლისა და მეორეს მხრივ, სრულიად უპრეტენზიო კაცის ბუნებას თევზობის დროს. შემდეგ იგი მოსეს მათ ბოლოსაც უჩვენებს — პირველი ჯოჯობის ხედება, მეორე კი სამოთხეში.

33. 68r:

იფრიტმა ვერ შეძლო სოლომონის ბრძანებისამებრ მტრედის ბარტყების შესაქმნელად ხეზე ასული კაცის ძირს დანარცხება იმის გამო, რომ მან ცოლს მათხოვრისათვის კვერები მიაცემინა.

34-ე ჰიქნაათი არ არის. როგორც ჩანს, თელაში შეცდომაა დაშვებული.

35. 68r:

ამბავი ხარბი და მატყუარა ებრაელისა, რომელმაც იესუს დავალებით ერთი სახლიდან სამი კვერი წამოიღო, ამტკიცებდა კი, რომ მხოლოდ ორი წამოიღო, რადგან ერთი გზაში შემოეჭამა. იესუ სხვადასხვა სასწაულების ჩვენებით ცდილობს მას სიმართლე ათქმევინოს, მაგრამ იგი სიმართლეს მხოლოდ მაშინ ამბობს, როდესაც იესუ დაპირდება, რომ კვერის შემკმევი ერთ ოქროს აგურს მიიღებს. საბოლოოდ ებრაელი თავისი სიხარბის მსხვერპლი ხდება.

36. 68v:

ამბავი ღვთისმოსავი ლატაკისა, რომელსაც გზაში თეთრსამოსიანი მოხუცი შემოხვდება და ასწავლის უსინათლოთა წამლის დამზადებას იმ პირობით, რომ იგი თანაბრად გაუყოს მოხუცს შემოსავალს. ლატაკი პირნათლად ისრულებს პირობას, მაგრამ მოხუცი მას არაფერს არ გამოართმევს და გაუმხელს, რომ აღლაპის ნებით მოიმოქმედა ყოველივე ეს.

37. 69r:

ამბავი მკვდრებით აღმდგარი ვაჟისა. ღვთისმოსავი კაცის საფლავიდან წამოღებული და ორმოში ჩაფლული ძვლიდან ხე აღმოცენდა. ამ ხის ფოთოლი მისმა ქალიშვილმა იგემა და ბავშვი შვა.

38. 69v:

ერთი მდიდარი ისრაელი ვაჭარი სახელად **عبد السمى** მხევალს შეაქდენს და შემდეგ კლავს. ქალს ვაჟი რჩება. მოვლენები ისე ვითარდება, რომ ბოლოს ეს ვაჭარი მის მიერ დაგებულ მახეში თვითონ ვარდება — ვაჟის ნაცვლად მას კლავენ.

39. 70r:

‘აბდ ალ-ლჳ ეგვიპტელისაგან მომდინარე ამბავი ვაჟისა, რომელიც ვაჭარი გახდა, შემდეგ კი — მეფის სიძე, ოღონდ იმ პირობით, რომ ერთ-ერთი მეუღლე თუ გარდაიცვლებოდა, მეორეც მასთან ერთად უნდა დამარხულიყო.

40. 70v:

ერთი ისრაელი ბიჭი ეშმაკობით აჯობებს მზაკვარ მეზობელს და შექამს მამამისის მტრედის ტვივს, რომელიც ამ მზაკვარს მეფისთვის უნდა წაეღო. ბიჭი დაბრძანდება და შემდეგ მეფე ხდება. თავისი მხსნელი მხევალის რჩევით იგი გამოიძახებს უცხო ქვეყანაში გადაჯარგულ მამას და სასტიკად სჯის მზაკვარს.

41. 71v:

იზნ იაზიდ ბასტამისაგან მომდინარე ამბავი კაცისა, რომელიც ჯოჯობეთში მოხვდა, თუმცა მცირედი დააკლდა იმისათვის, რომ სამოთხეში მოხვედრილიყო.

3. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

29v — 30v; 20×12; 14×7; 17 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; მუყაოს მოყვანილობა უდა სარკველი და ქსოვილის ყუთი; ყდას მოცილებული; ნასხი; მელანი შავი, სათაურები და ხაზგასმები წითლი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1199/1784 — 1785 წწ.; გადამწერი — **محمد بن حسين الارزنجاني** (29v); არეებზე ზოგან მინაწერებია.

ს ა თ ა უ რ ი:

<قصة عن بناء الكعبة>

წარმოადგენს ნაწყვეტს ლეგენდიდან ქაბის შვიდგზის აგების შესახებ.

დასაწყისი 29v:

وذكر قاضى القضاة شمس الدين احمد السروجى الحنفى ... اعلم ان الكعبة المشرفة
المكربة بنيت سبع مرات

დასასრული 30r:

وبمكة رجال من الاصحاء (٤) يدخلوا الكعبة قط

შენიშვნა: გადამწერის ანდერძში აღნიშნულია, რომ (ეს ნაწყვეტი) „გადმოღებულია მუშაქარის ისტორიიდან“ **نقل من التاريخ المظفرى** (30r).

القواميس — ლექსიკონგრაფია

30

257 (464)

218 ფ.; 22×17; 16×11,5; 18 და 19 სტრ.; ქაღალდი ევროპული, ლურჯი (ფფ 5—6, 11—19) და აღმოსავლური, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული; მუყაოს მოთეთრო ყდა, ჭიანჭაში; ყდას ორივე ფრთა ხელნაწერს მოცილებულია; ნასხი, 1v—15r-ზე მარჯვნივ გადახრილი; მელანი შავი; სათაურები, ხაზგასმები და სალექსიკონო ერთეულები წითლი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 15 ჯუმად 1 1265 წ./8 აპრილი 1849 წ. (მინაწერი 1r-ზე).

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

[مختار الصحاح] ٥٦، مختصر فى علم اللغة ٥٦، مختصر الصحاح

ავტორი 1v:

محمد بن ابي بكر بن عبد القادر الرازى

გადამუშავებია ის-**الجوهري** ცნობილი ლექსიკონისა **علم اللغة فى الصحاح**.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله بجميع المحامد على جميع النعم ... قال العبد الفقير ... هنا مختصر فى
علم اللغة جمعته من كتاب الصحاح للامام العلامة الخ

დასასრული 218r:

الايا اسلمى يا دار محى على البلا ولا زال منها بجر عاك القطر

შენიშვნა: თხზულების ხელნაწერისეული განსაზღვრა مختصر დასტურდება ე. ალვარდტთან; კ. ბროკელმანთან, ი. კრაჩკოვსკისთან, ე. ბლოშესთან და შ. რიოსთან გვხვდება مختار.

158 (H 2045)

558 ფ.; 28,5×17,5; 21,5×12; 35 სტრ.; ქაღალდი; ყავისფერი, სქელი, აღმოსავლური (ფფ. 1—106) და უფრო თხელი, თეთრი ევროპული (ფფ. 107 — 558); ხელნაწერი ახლად რესტავრირებულია. როგორც ჩანს ძალიან დაზიანებული ყოფილა — დასაწყისი ფურცლების მხოლოდ ნაწილია შემორჩენილი; ყდაც ახალია — წითელი ლედერინით გადაკრული მუყაო შავი ტყავის ყუით და თეთრი, სქელი თავფურცლებით; თავ-ბოლონაკლები; საშუალო ზომის ლამაზი ნახში; მელანი შავი; ცალკეული სიტყვები წითლით, ან მსხვილი ასოებით, მსხვილი ასოებით და ზოგჯერ წითლით არის გამოყოფილი სათურებიც; აქვს კუსტოსი; გადაწერილი თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; ფფ. 558, 169 და 170r დაუწერელია; 557v და 558v-ზე არის საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო მუზეუმის ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი :

< قاموس >

ხელნაწერში წარმოდგენილია განმარტებითი ლექსიკონი. დასაწყისში შემორჩენილია ნაწილი ბნ-ს კარისა (باب البنا). ტექსტის დაზიანების გამო პირველი სტრიქონების მოტანა არ ხერხდება. წყდება ვავ-ის კარით (باب الواو). შედგება ორი ნაწილისაგან. პირველი ნაწილი თავდება რნ-ს კარით (باب الرنا — 168v). მეორე იწყება ზნ-ს კარით (باب الزنا — 170v).

კალიგრაფია — الخط

183

92 ფ.; 21,7×11,5; აღმოსავლური, კარგი ხარისხის, სქელი, თეთრი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო, დაშლილი, ნაკლები, მარჯვენა ქვედა კუთხე შემოღრღნილია; შევსებულია ფურცლის მხოლოდ verso; იგი დაწინწკლულია ვერცხლისფერი წერტილებით და ამ ვერცხლისფერ ფონზე აქა-იქ გვხვდება ოქროს ხაზებით გამოყვანილი ყვავილები. გარშემო ფონი ყვავილოვანი ორნამენტირებული მოტივებითაა ამოშემოვლებული; ამია ზოგან უხეშადაა ჩამოჭრილი; ტექსტი ნაწერია განვიად შავი მელნით სამ სტრიქონად, პირველი სტრიქონი ნაწერია მსხვილი ასოებით, დანარჩენი ორი სტრიქონი კი უფრო წვრილი ასოებით; ახლავს არაბული პაგინაცია; ფფ. 1, 2, 91, 92 დაუწერელია. 82r და 92v-ზე არის კავკასიისმცოდნეობის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკის ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი :

< أمثال الخط >

ხელნაწერი შეიცავს კალიგრაფიული ნახსის ნიმუშებს. დასაწყისში წარმოდგენილია ცალკეულ ასოთა გადაბმის ნიმუშებიც.

შენიშვნა: ხელნაწერს გადაკრული აქვს მოყავისფრო ქაღალდი, რომელსაც ქიზორ მელნით აწერია: **Омар-ибн-Исмаил. Образцы каллиграфии (альбом). 1096 (1683)** წლის გარეკანი და წარწერა ხელნაწერს, როგორც ჩანს, გაუკეთდა კავკასიისმცოდნეობის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკაში. გარეკანად გამოყენებულია ამ ინსტიტუტის სახელზე მოსული ბანდეროლის ქაღალდი (წარწერა და შტამპები შენარჩუნებულია).

ქურანი — القرآن

33

303

527 ფ.; 9×6; 5,5×3; 12 სტრ.; აღმოსავლური, თხელი, პრიალა ქაღალდი; ტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, მუქი ყავისფერი, სარქველიანი, ტვიფრული; ყუა შავი ტყავისა; ფურცლები შიგადაშიგ ამოვარდნილი; ფფ. 2-3 ძლიერ დაზიანებული, ფფ. 448—527-ის ქვედა ნაწილი დაზიანებული; ფფ. 2-3 ძველი რესტავირებული; სარქველი ყდაზე მიმაგრებულია მატერით; წერილი კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში წითლით, აშიაზე — ლურჯით, ოქროსფრით; სურების სახელწოდებები ოქროსფრით; 2v—3r-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერადოვან, ორნამენტირებულ ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 997 წ. მუჰარამი/1588 წ. ნოემბერი (523r); გადამწერი — **شيخ حميد بن شيخ محمود** (იქვე); დაწერულია: ფ. 1, 2r, 527v.

შენიშვნა: 1. გადამწერის ანდერძი სპარსულადაა: 523v—527r-ზე **دعاء حتم القرآن** სპარსულად. 2. ხელნაწერი შესწირა ხელნაწერთა ინსტიტუტს რენე შმერლინგმა 1966 წელს.

34

216 (1221)

304 ფ.; 33×24; 23×15; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა, სქელი ქაღალდი; ტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, შინდისფერი, გადატრეცილი, ყვავილოვანი ორნამენტებით ტვიფრული; ორივე ფრთა მოცილებული; ხელნაწერი დაშლილია; ყუისკენ ზოგიერთი ფურცელი ძველი რესტავირებულია; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, აღნიშვნები ტექსტში და აშიაზე, სურების სახელწოდებები წითლით; 1v—2r-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერად ორნამენტირებულ ჩარჩოში; საერთოდ ტექსტი ჩასმულია ფერადსაზოვან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVII—XVIII სს.; 304v-ზე იისფერი მელნით მინაწერი:

1821 سنة **كتاب اقا عبد الله نقیبی ابروانی**

35

135 (556)

115 ფ.; 25×16; 21×12; 19 სტრ.; ევროპული, სქელი, მოყავისფრო, ლაქებიანი ქაღალდი; ძველი რესტავირებული; შავი, ტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, ტვიფრული, სარქველიანი, დაძველებული; ხელნაწერი თენავალულია, დაშლილი; ფფ. 98, 101 ძლიერ დაზიანებული; ნასხი; მელანი შავი, აქა-იქ გადასული; სურების სახელწოდებები და თითოეული ადის დასასრულის აღმნიშვნელი წერტილები წითლით; ფფ. 1—64-ზე ტექსტი ჩასმულია წითელსაზოვან ჩარჩოში და ამ ნაწილს აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVII—XVIII სს.; ხელნაწერს აკლია პირველი სამი სურა და მეოთხე სურის — **سورة النساء**-ის დასაწყისი.

36

143 (575)

23 ფ.; 22×15; 14×10,5; 9 სტრ.; ევროპული, თეთრი ქაღალდი. ლაქებიანი; მონაცრის-ფრო სქელი ქაღალდის ყდა, მატერიის ყუით; ბოლო ფურცელი მიწებებულია ყდას და გახეულია; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი; 1v-ზე ფერადი უნვანია მცენარეულ ორნამენტთან ჩარჩოში ჩასმული; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; სურების სახელწოდებები არ არის მოცემული; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVII—XVIII ს.; 1v-ზე და 23r-ზე ბეჭდები; 23r-ზე თურქული მინაწერი.

შეიცავს 58-ე — 66-ე სურებს.

37

148 (552)

342 ფ.; 24×14,5; 17×9; 14 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; ტექსტის ფურცლებს შორის ჩაკრულია საცავად ევროპული თეთრი თხელი ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა, პრიალა, ფერადი ყვავილოვანი ორნამენტით შემკული; ორნამენტი ჩასმულია სამმაგ ჩარჩოში; ყდას შიგნითა მხარე პრიალაა, წითელ ფონზე მცენარის ტოტია პეპლების გამოსახულებით, ჩასმულია შავ ჩარჩოში; ყდა ახალი, მოწითალო ტყავისა; ხელნაწერი ახლად არის აკინძული; აკინძვისას ჩართული აქვს თეთრი საცავი ფურცლები; ხელნაწერი თავნაკულია; ფ. 340-ის ქვედა მხარე გახეულია; საშუალო ზომის კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, ტექსტში აღნიშვნები და ამოიხე ზოგი მითითება წითლით, სურების სახელწოდებანი ოქროსფერით; მხატვრული თვალსაზრისით ხელნაწერი მეტად მდიდრულადაა გაფორმებული: სტრიქონები ერთმანეთისაგან გამოყოფილია ოქროსფერი ტეხილი ხაზებით; სურების სახელწოდებანი მოთავსებულია ეფრო ჩარჩოში, რომელიც შესრულებულია იშვიათი შეხამების მქონე ფერადებით; თითოეული '5 აას დასასრულს ყვავილის ფერადი გვირგვინია; ამოებზე ტექსტის ნაწილების აღნიშვნები ყოველი ფურცლის v-ზე და სურების სახელწოდებანი ასევე თითოეული ფურცლის r-ზე ჩასმულია ლამაზ ყვავილოვან ორნამენტში; ტექსტი ჩასმულია ფერადხაზოვან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1112 წ./1700 — 1701 წწ. (341v); გადაწერი — محمد کاظم (341v); ამოებზე არის სპარსული მინაწერები; დაუწერელი ფფ. 341, 342. იწყება მეორე სურით (سورة البقرة).

38

269 (1239)

440 ფ.; 15×10,5; 11×6; ევროპული, თეთრი ქაღალდი. ქაღალდადამკრული მუყაოს ყდა, მოყავისფრო, ქვედა ფრთა მოგლეჯილი აქვს; ფფ. 1—2, 419, 426—427 დაზიანებული; ფ. 434 ამოვარდნილი; დასაწყისი და ბოლო ფურცლები ძველი რესტავირებული; ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში, სურების სახელწოდებანი წითლით, იშვიათად მწვანით; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ცალმაგ ჩარჩოში, ფფ. 2—19-ზე — წითელ და მწვანეხაზიან ორმაგ ჩარჩოში; 1v—2r-ზე ფერადი ორნამენტირებული ჩარჩო; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა — XVIII ს.; ფ. 441-ზე دعاء بعد ختم القرآن — ყურანის კითხვის დასრულების შემდეგ წასაკითხი ლოცვა. შექმნილია გ. ფურცელობისაგან 1953 წ.

39

160 (Mus A 264)

390 ფ.; 34×21; 25×14; 13 სტრ.; ევროპული, სქელი, თეთრი ქაღალდი; უყულო; დაშლილი; ნაკული; ფფ. 1—7-ზე კიდე ჩამოხეული; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი; თითოეული '5აა გამოყოფილია ერთმანეთისაგან წითლით შესრულებული ყვავილის გვირგვინით; აქვს

40

140

242 ფ.; 17×10,5; 11×6; 15 სტრ.; ევროპული, თხელი, პრიალა, თეთრი ქაღალდი; ალაგ-ალაგ მელნით დასერილი, დაზიანებული; მუყაოს ყდა, ზედა ფრთა არა აქვს, ქვედა ფრთაზე შემორჩენილია ყავისფერი ტყავის ნაჭერი; ნაკლული; შიგადაშიგ ფურცლები ამოვარდნილი, ალაგ-ალაგ ტექსტი გადარეცილია ან მელანგადასხმულია; ნასხი; მელანი შავი, ტექსტში აღნიშვნები და სურების სახელწოდებები წითლით; ტექსტი ჩასმულია ოქროს და მწვანეხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; აშიებზე ტექსტის ნაწილების აღსანიშნავად გამოყენებულია ყვავილოვანი ორნამენტი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.

შეიცავს მე-4 — 77-ე სურებს.

41

263

43 ფ.; 14,5×10; 12×6; 15 სტრ.; ევროპული, სქელი, თეთრი ქაღალდი, ლაქებიანი; უყდო, თავბოლონაკლული; ზოგი ფურცელი ძველი რესტავრირებული; ნასხი; მელანი შავი, ალაგ-ალაგ გადასული; ტექსტში აღნიშვნები და სურების სახელწოდებები წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 43 v-ზე აშის ქვედა კუთხეში მიწერილია მელნით, რომ ხელნაწერი შექმნილია აბ. დვალაძისაგან 1938 წელს.

შეიცავს 22-ე (დასასრული) — 30-ე (დასაწყისი) სურებს.

42

152 (H 1428)

ლითოგრაფიულად ნაბეჭდი ტექსტი, გაფორმებულია როგორც ხელნაწერი. 208 ფ.; 12,5×8; 10×5; 19 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; მუყაოს ფერადი, პრიალა ყდა, ყვავილოვანი ორნამენტით, ორივე ფრთა მოცილებული; ყავისფერი ტყავის ყუა; ბოლონაკლული; სათაურები ოქროსფერ ფონზე ფერადოვან თავსამკაულში წითლით; 2v—3r-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერადოვან ორნამენტირებულ ჩარჩოში; აშიებზე მოცემულია ტექსტის ნაწილების აღნიშვნები ფერადი გამოსახულებით; საერთოდ ტექსტი ჩასმულია ოქროსფერ და ლურჯხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 1v-ზე და 2r-ზე ოვალური ბეჭდები; 1r-ზე საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო მუზეუმის ბეჭედი.

ტექსტი წყდება 110-ე სურაზე (سورة النصر).

43

79

13 ფ.; 22×15; 15×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი ქაღალდი, ლაქებიანი, კიდებშემოჭრილი, ფფ. 8, 9 ჩამოჭრილი; სქელი ქაღალდის ყდა მოყავისფრო ჩამოჭრილი ყუით, დაზიანებული; ხელნაწერი თავნაკლულია, შეკერილია ძაფით, რომელიც დროთა განმავლობაში ამოქნდილა; ნასხი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; გადამწერი — احمد نوري (12v); სურების სახელწოდებები მოცემული არ არის.

შეიცავს 58-ე — 66-ე სურებს.

38

157 (H 1911)

22 ფ.; 16,5×10; 12×6,5; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი პრიალა ქაღალდი; ლურჯი კოლენკორის ყდა შავი მატერიის ყუთით; ხელნაწერი ძველი რესტავირებულია; ფ. 1 ძლიერ დაზიანებულია; აშვიებზე ზოგან ფანქრითაა მიწერილი; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, აქა-იქ გადასული; 1v-ზე ფერადი უნვანია, ჩასმული ორნამენტთან ჩარჩოში; ტექსტი ჩასმულია ოქროსფერ ჩარჩოში; თითოეული წაბა გამოყოფილია ერთმანეთისაგან ოქროსფერი რგოლებით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს. 1f-ზე, 22v-სა და ქვედა ფრთის საცავ ფურცლებზე საქართველოს საისტრიო და საეთნოგრაფიო მუზეუმის ბეჭედი.

შეიცავს გამოკრებულ სურებს: 36, 44, 55, 56; ამას მოსდევს ტექსტი 103-ე სტრიდან ბოლომდე.

184

15 ფ.; 23×15,5; 17×9,5; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, ქაღალდი, კიდევები იასამინფრით დაწინწკლული; შავი ტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, ტვიფრული წარწერიანი ორნამენტით; ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებები და ტექსტში აღნიშვნები წითლით; ტექსტი ჩასმულია ოქროსფერ ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; დაუწერელი ფურცლებია: 1, 2r, 14, 15; ხელნაწერი გადმოსცა ხელნაწერთა ინსტიტუტის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ბიბლიოთეკამ 1963 წელს, 1f-ზე და 13v-ზე სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის კავკასიის მცოდნეობის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკის შტემპულია. 2r-ზე ფრანგული მინაწერია, აღნიშნულია ხელნაწერის მფლობელი წოიანოვი. მფლობელის გვარი აღნიშნულია აგრეთვე 13v-ზე 1881 წლის სომხურ მინაწერში.

შეიცავს 78-ე — 114-ე სურებს.

163 (Mus 587)

381 ფ.; 14,5×8,5; 10,5×5; 14 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, თხელი ქაღალდი (ფფ. 2—3 ევროპულია); მუყაოს მუქი ყავისფერტყავგადაკრული ყდა, ტვიფრული, ქვედა ფრთა არა აქვს; ყუდა ყავისფერი ტყავისა; ხელნაწერის ბოლო ფურცლები დაზიანებულია, ზოგიერთი ფურცელი ამოვარდნილი; 1v—2r-ზე ფერადი უნვანი; ხელნაწერი ადრეა რესტავირებული; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, აღნიშვნები ტექსტში და აშვიებზე წითლით, სურების სახელწოდებები ოქროსფერ ფონზე თეთრით; 1v—2r-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერად ორნამენტირებულ ჩარჩოში; 2v-ზე დატოვებულია შეუცვებელი ჩარჩოები უნვანისათვის; ტექსტის ნაწილები აშვიებზე აღნიშნულია ყვავილოვანი ორნამენტით; სურების სახელწოდებები ჩასმულია ასევე ყვავილოვან ორნამენტში; ტექსტი ჩასმულია ლურჯ და ოქროსზაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; გადაწერილი — حسين بن محمد الشارارى (381 r); ზედა ფრთის შიგა მხარეზე დაკრულია პატარა ფორმატის თეთრი ქაღალდი გადაწერილის ანდერძის რუსული თარგმანით; აქვეა კავკასიის მუზეუმის ბიბლიოთეკის შტემპელი.

249

180 ფ.; 14×9; 10,5×5,5; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; მუყაოს ყდა, ფერადი ყვავილოვანი ორნამენტით, დაზიანებული; ორნამენტია გადაწერილი; აქვს საცავი ფურცლები; ზედა ფრთის საცავ ფურცელზე დაკრულია ტექსტის პირველი ფურცელი; ყუდა ყავისფერი ტყავისა; ხელნაწერი ადრეა რესტავირებული; წერალი ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში და აშვიებზე, სურების სახელწოდებები ოქროსფერ ფონზე წითლით;

1v—2r-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერადოვან ორნამენტირებულ ჩარჩოში; ტექსტი ჩასმულია თელ და ოქროსხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVI ს. 180v-ზე ბეჭედი და წიგნის მფლობელის — **ياسماعيل بيك**-ის 1232 წლის/18 6—1817 წ. მინაწერი.

48

66 (444)

302 ფ.; 24,5×17; 18×9; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრილა ქაღალდი; ყავისფერტყავ-გადაკრული მუყაოს ყდა, სარქველიანი, ტეიფრული; ქვედა ფრთა მოცილებულია; ყუა ყავისფერი ტყავისა; ყდას შიგა მხარეს ჭრელი ფერადი ქაღალდი აქვს გამოკრული; დასაწყისი და ბოლო ფურცლები ადრეა რესტავირებული; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, აშიებზე და ტექსტში აღნიშვნები წითლით; სურების სახელწოდებები ოქროს ფონზე თეთრით; ბევრგან სურების სახელწოდებები გადაშლილია; 1v—2r-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერად ორნამენტირებულ ჩარჩოში; ტექსტის ნაწილების აღსანიშნავად აშიებზე გამოყენებულია ყვავილოვანი ორნამენტი; ტექსტი ჩასმულია ფერადხაზოვან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერას თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.

49

200

304 ფ.; 17×11; 11×6; 15 სტრ.; ევროპული, თხელი, პრილა ქაღალდი; ყავისფერტყავ-გადაკრული მუყაოს ყდა, მცენარეული ორნამენტით ტეიფრული; ყუა იმავე ტყავისა; ნაკლები; ქვედა ფრთა არა აქვს; ფ. 252-დან დაშლილი, ფფ. 252—263 ძლიერ დაზიანებული; ფ. 2 ძველი რესტავირებული ლურჯი ქაღალდით; ალაგ-ალაგ მელანი გადაშლილია; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, ტექსტში და აშიებზე წითლით; 1v—2r-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერად ორნამენტირებულ ჩარჩოში; აშიებზე ყვავილოვანი ორნამენტებია; ტექსტი ჩასმულია ოქროსხაზიან ჩარჩოში; სურების სათაურებისათვის დატოვებულია შეუფესველი ოქროსფერი ჩარჩოები; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს. წყდება 107-ე სურაზე.

50

195

242 ფ.; 15×10; 9,5×6; 15 სტრ.; ევროპული, თხელი, პრილა ქაღალდი; ყავისფერტყავ-გადაკრული მუყაოს ყდა, მცენარეული და წარწერიანი ორნამენტით ტეიფრული, შავი ტყავის ყუით; თავნაკლები; ყდას ზედა ფრთა, დასაწყისი და ბოლო ფურცლები დაზიანებულია; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, ტექსტში და აშიებზე აღნიშვნები წითლით; სურების სათაურები ოქროსფერ ფონზე თეთრით; 1r-ზე ფერადი უნვანი; აშიებზე ფერადი ყვავილოვანი ორნამენტებია; ტექსტი ჩასმულია მომწვანო ხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს. ტექსტს აკლია პირველი სურა და მე-2 სურის დასაწყისი.

51

4 (277)

20 ფ.; 20,5×14,5; 16×10; 11 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრილა ქაღალდი; ძველი, თხელი მონაცრისფრო ქაღალდის ყდა, ყვავილოვანი სახით, და ქაღალდის ყუით; ალაგ-ალაგ მელანი გადაშლილია; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი; 2v-ზე მდარე ხარისხის ფერადი უნვანი; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში, სურებს სათაურები არა აქვს; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს. შეიცავს 51-ე — 57-ე სურებს.

48 (376)

260 ფ.; 30,5×19; 23×12; 17 სტრ.; აღმოსავლური, სქელი, პრიალა, თეთრი ქაღალდი; მუქი მწვანე ფერის ტყავადარული მუყაოს ყდა; აქვს საცავი ფურცლები; ყუა იმავე ტყავისა; ქაღალდი ლაქებიანი; ფ. 2-ის ქვედა კუთხე გახეულია; ფურცლები ადრეა რესტავრირებული; მსხვილი კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში წითლი, ამიაზე — ლურჯით, სურების სახელწოდებები ოქროს ფონზე თეთრითაა შესრულებული; 1v—2r-ზე ტექსტი ჩასმულია მდიდრულად გაფორმებულ ორნამენტირებულ ჩარჩოში; თითოეული აჰას დასასრულს ოქროსფერი რგოლია ფერადი ყვავილოვანი ორნამენტით; ტექსტი ჩასმულია ფერადოვან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.

შენიშვნა: ფფ. 3—6-ზე და 11—14-ზე ტექსტი უნდა იკითხებოდეს ფურცელთა შემდეგი თანმიმდევრობით: 3, 5, 6, 4; 11, 13, 12, 14 (ძველი რესტავრირების დროს დაშვებულია შეცდომა და აკინძულია არასწორად).

147 (585)

197 ფ.; 15,5×9; 11×6; 21 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა, პრიალა, ფერადი ყვავილოვანი ორნამენტით შემკული; ყდის შიგა მხარეზე წითელ ფონზე ყვავილოვანი ორნამენტებია; ყუა შავი ტყავისა, რომელზედაც დაკრულია წითელი ნაჭრის ზოლი ყუისა და ყდის ცალი ფრთის გასამაგრებლად; ფ. 1-ის ქვედა კუთხე მოხეულია ყუასთან; ფფ. 187—197 ოდნავ ნაკაში ჭიისაგან; მელანი აქა-იქ ოდნავ ვადასულია; ლამაზი კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებანი ოქროსფერ ფონზე წითლითაა, მოთავსებულია ვიწრო ფერადოვან ჩარჩოში; 1v-სა და 3r-ზე ტექსტი ჩასმულია ორნამენტირებულ ფერადოვან ჩარჩოში; მხატვრული თვალსაზრისით ხელნაწერი მდიდრულადაა გაფორმებული; სტრიქონებს შორის წყვეტილი ტალღოვანი ოქროს ხაზებია; ტექსტი ჩასმულია ოქროსფერ ჩარჩოში; ტექსტის ნაწილებს აღნიშვნები მოთავსებულია ამიაზე ყვავილოვან ორნამენტში; 195v—196r-ზე ოქროსხაზიანი ჩარჩო შევსებულია ოქროთი დაფერილი მცენარეული ორნამენტით, რომლის ნახატი პირდაპირ ქაღალდზეა შესრულებული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.; აშიგზე სპარსული მინაწერებია; ფ. 2-ზე სპარსული ტექსტია ჩართული; 1r-ზე, 196r, 197v-ზე — ოთხკუთხა ბეჭდები; 1r-ზე ვაკეფური წარწერა სპარსულ ენაზე 1287 წ. რამადანის/1870 წ. ნოემბრის. მფლობელი حاجي

زين العابدين (1r).

150

35 ფ.; 29,5×17,5; 22×12; 47 სტრ.; აღმოსავლური, მორუხო, პრიალა ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა, პრიალა, ფერადი, მხატვრულად მდიდრულად გაფორმებული, ყვავილოვანი ორნამენტით, რომლის შუაგულში ფრინველის გამოსახულებაა; ორნამენტი ჩასმულია ორმაგ ჩარჩოში; ყდის შიგნითა მხარე პრიალაა, წითელი, ოქროსხაზიანი ჩარჩოს გამოსახულებით; ყუა წითელი ტყავისა; ყდის ზედა ფრთა დაზიანებულია და აქა-იქ მელნის ლაქები აქვს; კალიგრაფიული წვრილი ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებანი ოქროსფერ ფონზე წითლით და ლურჯით; ხელნაწერი გაფორმებულია მეტად მდიდრულად: 3v—4r-ზე დიდი გემოვნებით შესრულებული ფერადი (ოქროსფერი, ლურჯი, წითელი, მწვანე) უნვანი, ჩასმული ორნამენტირებულ ჩარჩოში; ტექსტის დაყოფის აღნიშვნები ამიაზე ჩასმულია ყვავილოვან ორნამენტში; მდიდრულადაა გაფორმებული აგრეთვე 1v — 2r (სურების სარჩევი), 2v—3r, 34v; ტექსტი ჩასმულია ლურჯ და ოქროსხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.; გადაწერილი — نور الدين الحسيني التبرزي (34v); დაუწერილი: 1r, ფ. 35.

161 (A 264)

14 ფ.; 45×35; 31×26; 9 სტრ.; აღმოსავლური, სქელი, პრიალა ქაღალდი, თეთრი; უცდო; ნაკლული; დაშლილი; მსხვილი ნასხი, მელანი შავი, ფ. 1,2-ზე მელანი გადასული; სურების სახელწოდებები წითლით; თითოეული 'ნაა გამოყოფილია ერთმანეთისაგან ყვავილის გვირგვინით, რომელიც აგრეთვე წითლითაა შესრულებული; ტექსტის ნაწილების აღსანიშნავად აშიაზე გამოყენებულია ფერადი წრეხაზები; 7r-ზე ყვავილოვანი ორნამენტია; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 1r-ზე და 12v-ზე თბილისის სასულიერო სემინარიის ბიბლიოთეკის შტემპელია.

შეიცავს ნაწყვეტებს მე-16, მე-17, მე-19 სურებიდან.

56

248

195 ფ.; 10,5×6,5; 9×5; 23 სტრ.; აღმოსავლური, თხელი, პრიალა ქაღალდი; შავი, ტყავ-გადაკრული მუყაოს ყდა, დაზიანებული; აქვს საცავი ფურცლები (ფფ. 1—3 და 195); ყუა იმავე ტყავისა; ფ. 5 სიგრძეზეა ჩამოხეული; ხელნაწერი ჩასმულია მწვანე ხავერდის ნაჭრის ბუდეში, რომელსაც ცალი კუთხე მოხეული აქვს; წვრილი ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებები და ტექსტში აღნიშვნები წითლით, ცალკეული აღნიშვნები აშიაზე ლურჯით; 5v—6r-ზე მოცემულია ჭიპრისტი, ფერადოვან მცენარეულ ორნამენტში ჩასმული; 6v—7r-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერად ორნამენტებულ ჩარჩოში; ტექსტის ნაწილების აღნიშვნები აშიაზე ჩასმულია ყვავილოვან ორნამენტში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.

57

185

13 ფ.; 23×15,5; 17×9; 13 სტრ.; ევროპული, თხელი, პრიალა ქაღალდი; შეტყავადაკრული მუყაოს ყდა, ტვიფრული; ხელნაწერი ყდას მოცილებულია; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი; სურების სახელწოდებები და აღნიშვნები ტექსტში და აშეიბზე წითლით; ტექსტი ჩასმულია ოქროსაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.; დაუწერელია: ფ. 1, 2r, 13v.

ხელნაწერი გადმოსცა ხელნაწერთა ინსტიტუტის საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ბიბლიოთეკამ 1963 წელს; 12v-ზე სსკ მეცნიერებათა აკადემიის კავკასიისმცოდნეობის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკის შტემპელია; 13r-ზე 1881 წლის სომხური მინაწერია, აღნიშნულია ხელნაწერის მფლობელი წოვიანოვი.

შეიცავს ნაწყვეტებს მე-8 და მე-9 სურებიდან.

58

11 (287)

16 ფ.; 16×10,5; 11×6; 11 სტრ.; ევროპული, თეთრი, ქაღალდი; რბილი ყავისფერი ტყავის ყდა, ქვედა ფრთის კიდე სივრცეზე ჩამოხეულია; ფ. 7-ის შუაში ქაღალდი მცირედ ამოხეულია, ფურცლების კიდეები შემოცვეთილი; ნასხი; მელანი შავი, აქა-იქ გადასული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.; დაუწერელია: 1r, ფ. 16.

შეიცავს 58-ე — 66-ე სურებს.

59

20 (303)

233 ფ.; 20,5×12; 14×7,5; 15 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრიალა, ლაქებიანი ქაღალდი; ახალი რესტავირირებული, კოლენკორის ყდა, ლურჯი; ყუა იმავე მასალის; თავ-ბოლონაყ-

ლული; ალაგ-ალაგ მელანია გადასული; 69v—70r და ზოგიერთ გვერდზე აშიები დაქალაქნი-
ლია; ნასხი; მელანი შავი, ტექსტში და აშიაზე აღნიშვნები წითლით; ტექსტი ჩასმულია
როსდერ და შავხაზიან ჩარჩოში; სურების სახელწოდებები არ არის წარმოდგენილი, დატოვე-
ბულია შეუვსებელი ოქროსფერი ჩარჩოები სურების სახელწოდებებისათვის, გადაწერის თა-
რილი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.

შეიცავს მე-5 — 66-ე სურებს. ტექსტი ნაკლულია.

60

3 (276)

24 ფ.; 23×16; 16×10; 9 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; დაძველებული
თხელი მოყავისფრო ქაღალდის ყდა ყავისფერი ტყავის ყუთით; ხელნაწერი დაშლილია; კალი-
გრაფიული მსხვილი ნასხი; მელანი შავი; 1v-ზე მდარე ხარისხის უნვანი; ტექსტი ჩასმულია
ოქროსფერ ჩარჩოში; სურებს სათაურები არა აქვს; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სა-
ვარაუდოა XVIII—XIX სს.

შეიცავს 58-ე — 66-ე სურებს.

61

176 (1412)

249 ფ.; 33,5×21; 26×15; 14 სტრ.; ევროპული, სქელი, მოყავისფრო ქაღალდი, ლაქებიან-
ნი, კიდები დაზიანებული, ზოგი ფურცელი დახეული; ფფ. 189—196 ამოვარდნილი; უყდო;
ნაკლული; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებები და თითოეული 'ნაის და-
სასრულის აღმნიშვნელი წერტილები წითლით; აშიებზე აღნიშვნები წითლით და შავით; ზო-
გან აშიაზე ფერადი წრეხაზები; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა
XVIII—XIX სს.

შეიცავს მე-3 — 70-ე სურებს.

62

177 (1413)

293 ფ.; 34×21; 25×18; ევროპული, სქელი, მოყავისფრო ქაღალდი, ლაქებიანი, დაზიან-
ებული, კიდები შემოცვეთილი, ზოგი ფურცელი დახეული; უყდო; დაშლილი; ნაკლული;
მსხვილი ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებები და თითოეული 'ნაის დასასრულის
აღმნიშვნელი წერტილები წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტო-
სი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.

63

274

324 ფ.; 19×11; 14×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი ქაღალდი; ტყავადაკრული
მუყაოს ყდა, მუჭი ყავისფერი, ზედა ფრთა ტვიფრული, აქვს საცავი ფურცელი; ყუა იმავე
ტყავისა; ზოგიერთი ფურცელი ამოვარდნილია, ფფ. 102, 192 გახეულია; ყდის ქვედა ფრთა
მოცილებულია; მოუქნელი არაკალიგრაფიული ნასხი; მელანი ყავისფერი, აღნიშვნები ტექსტ-
ში და აშიაზე, სურების სახელწოდებები წითლით; 6v-სა და 7r-ზე წითლით შესრულებული
უნვანი; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; დაუწერელია: 2v, ფ. 3, 4r;
გადაწერის თარიღი — XIX ს-ის დასაწყისი; ყდის მოცილებული ფრთის შიგნითა მხარეს
მიწერილია ფანქრით: „ბარონ ბიბინიშვილის მოტანილი“.

52 (397)

299 ფ.; 28,5×20; 21×13; 12 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; შინდისფერი ტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ყდა იმავე ტყავის ყუთი; ყდას შიგნითა მხარეს კრელი ჩიოთ აქვს გამოკრული; ახლავს საცავი ფურცლები; ფფ. 24, 25, 272—277, 294, 295, 299 ამოვარდნილია; ფფ. 1, 2, 3, 298, 299 დაზიანებულია; დასაწყისი და ბოლო ფურცლები აღრეა რესტავირებული, ქაღალდი ლაქებიანია; დიდი ზომის კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებანი და ცალკეული აღნიშვნები აშეიბზე წითლით; თითოეული 'აჲა გამოყოფილია ერთმანეთისაგან წითელი რგოლებით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი (სპარსულ ენაზე) — 1234 წ. მუჰარამი/1818 წ. ოქტომბერი (299რ); დაუწერელია: 1რ, 299რ; 2რ-ვ-ზე მინაწერები: 1ვ-ზე — دعا قبل تلاوة القرآن.

65

276 (1232)/I

2რ—18ვ; 13,5×9,5; 9×5; 8 სტრ.; აღმოსავლური, მოყვითალო ქაღალდი; ტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, შავი, ტყვიურული; ყუა იმავე ტყავისა; ფ. 2 მოხეულია, ფფ. 3—4 შუაზეა გადახეული; ნასხი; მელანი შავი, აქა-იქ ოდნავ გადასული; ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში წითლით: 2რ—3ვ-ზე ფერადი უნვანი; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში, 2რ—3ვ-ზე კი წითელ და ლურჯხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი (ამ კრებულში შემავალი თურქული თხზულების დასასრულის მიხედვით) — 1244 წ. 2 მუჰარამი/1828 წ. 15 ივლისი (65რ); გადამწერი — شاکر بن علی (65რ); გადაწერის ადგილი — كودارس (65ვ); დაუწერილია: ფ. 1, 2რ, 65ვ, 66რ. შექმნილია ქ. ნავიბოვისაგან 1951 წ.

შეიცავს ყურანის შემდეგ გამოკრებილ სურებს: პირველს, მე-2 (დასაწყისს), 36-ს, 67-ს, 76-ს, 102-ს, 112—114-ს.

66

226

305 ფ.; 21×13; 15×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა, ყვავილოვანი ორნამენტით შემკული, აქვს საცავი ფურცლები, ყუა — შავი ტყავისა; ფ. 300 ამოვარდნილია; ზოგ ადგილას მელანი ოდნავ გადასულია; 21ვ-ზე ტექსტი გადარეცხილია და იისფერი მელნითაა აღდგენილი, ასევე 290ვ-ზე ტექსტის ნაწილი გადარეცხილია და აღდგენილია აშაზე. ფ. 221 გახეულია; 1რ-ზე მინაწერი გადაშლილია; ფფ. 3—4-ის ქვედა კუთხეები მოხეულია, მათ შორის ჩაკრულია გამოყოფი თხელი ფურცელი, მოხეული, რომლის ზედა მხარეს გადასულია ნახატი 3ვ—4რ-დან; ზოგიერთ ფურცელს აქვს წყლის ლაქი; ყდას საცავი ფურცლები გახეულია; საშუალო ზომის კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სხვადასხვა აღნიშვნები ტექსტში და აშაზე, სურების სახელწოდებანი წითლით; 3რ—4ვ-ზე ტექსტი ჩასმულია ფერად ორნამენტირებულ ჩარჩოში; თითოეული 'აჲას დასასრულს ოქროსფერი რგოლებია; ტექსტი ჩასმულია წითელ და ლურჯხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1247 წ. რაბი' I/1831 წ. სექტემბერი; გადამწერი — ابراهيم بن كربلاي (303ვ); დაუწერილია: 1რ, ფ. 305.

შენიშვნა: 1ვ-სა, და 2რ,ვ-ზე სხვა ხელით დაწერილი რამდენიმე სტრიქონიანი ლოცვები — دعاء مرسى, دعاء خضر და ნაწყვეტი البردة قصيدة البردة-დან.

67

364a

367 ფ.; 35×21,5; 27×15; 13 სტრ.; ევროპული, სქელი, თეთრი და ლურჯი (ფფ. 340, 348, 356, 363, 364, 367) ქაღალდი, ბოლო ფურცლები ქიანაჰამი; უყდო, დაწლილი; შიგადაშეჯ

ნაკლები; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი, აღნიშვნები ტექსტში და სიათურები წითლით და მწვანით; თითოეული 'შაის დასასრული გამოყოფილია პატარა ფერადი წრეხაზებით; თითოეული სურის სახელწოდება ჩასმულია ეიწრო ფერად ჩარჩოში; ტექსტის ნაწილების აღსანიშნავად ამიებზე ფერადი წრეხაზებია გამოყენებული; 1v—2r-ზე ტექსტი ჩასმულია მხატვრულად გაფორმებულ ჩარჩოში; გადაწერის თარიღი — 1251 წ. რაჰაბი/1835 წ. ოქტომბერი (367v);

გადამწერი — عبد الرحمن شعبان الحجاري (იქვე); გადაწერის ადგილი — სოფელი زُكْب;

გადამწერის ანდერძი კოლოფონის სახითაა მოთავსებული ჩარჩოში; ჩარჩო შევსებულია ფერადი ორნამენტით; 3r-ზე მინაწერი, რომლის დასასრული გადაშლილია; 1r-ზე მინაწერი, რომელშიც განმარტებულია, რომელ დღეს რომელი სურები უნდა იკითხებოდეს.

149 (553)/I

2v—269r; 20×13; 14×8; 17 და 18 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, თხელი ქაღალდი; ტექსტის ფურცლებს შორის შიგადაშიგ ჩაყრულია საცავად თხელი ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა, პრიალა, შავ ფონზე ოქროსფერი ყვავილოვანი ორნამენტით შემკული, აქვს ბორდიური წერილყვავილებიანი; მოხატულია ყვავილოვანი ორნამენტით ყდის შიგა მხარეც; აქვს თეთრი სქელი საცავი ფურცლები ახალი რესტავრაციის შემდეგ; ყუა შავი ტყავისა; ყდის ორივე ფრთის შიგნითა მხარე და ქვედა ფრთის გარეკანი ოდნავ დაზიანებულია, აქა-იქ მელანი ოდნავ გადასულია; ხელნაწერი ახლად არის რესტავრირებული; საშუალო ზომის კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, აღნიშვნები ტექსტში და აშიაზე წითლით; ხელნაწერი მხატვრული თვალსაზრისით მეტად მდიდრულად, ნატიფი გამოვლენებითაა გაფორმებული, განსაკუთრებით უნებნებ და ფერადი ორნამენტირებული მთლიანი ჩარჩოები (2v—3r, 269v, 271r); სტრიქონებს შუა ოქროსფერი ტეხილი ხაზებით; თითოეული სურის სახელწოდება ოქროსფრითაა შესრულებული და მოთავსებულია იშვიათი შეხამების მქონე ეიწრო ფერადოვან ჩარჩოში; თითოეული 'შაის დასასრულს პატარა ოქროსფერი ოთხკუთხედიანი ყვავილისებური გამოსახულებით; ამიებზე ტექსტის ნაწილების აღნიშვნები, სურების სახელწოდებანი და შენიშვნები ჩასმულია ლამაზ ყვავილოვან ორნამენტში; ტექსტი ჩასმულია ფერადანზოვან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1261 წ. შავვლი/1845 წ. ოქტომბერი (271v); დამკვეთი —

بک يوسفعلی (271v); გადამწერი — آقا احمد شیرازی (271v); გადამწერის ანდერძი (271v) სპარსულ ენაზე; ამიებზე სპარსული შენიშვნები; დაუწერელია: 1r, 295v, 296r; 1v—2r-ზე — خواص سور كلام الله; 272r—280r-ზე — دعاء قبل تلاوة القرآن; 294r — 295r-ზე — دعاء بعد قراءة القرآن.

260 (412)

7 ფ.; 21×14; 16×9; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი, ოდნავ შექმული ჭიისყვანი; ფ. 6 ჩარჩოს ხაზზე ვახუთი; შავი ტყავის ყდა, რბილი, ყვავილოვანი ორნამენტით ტეფრული; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სურის სახელწოდება თეთრით ოქროს ფონზე; 1v-ზე ფერადი თავსამკაული, აშიაზე ყვავილოვანი ორნამენტი; ტექსტი ჩასმულია ოქროს და ლურჯზაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1269 წ./1852—1853 წწ. (6v). აქვს ვაკუფური წარწერა (1r) სპარსულ ენაზე, რომლის მიხედვით მფლობელია حاجی علی بن کربلای رجب حاجی علی اکبروف تفسیلی. შემენილია ბუენისტერ მალაზიაში.

შეიცავს ნაწყვეტს მე-17 (سورة الاسراء) სურიდან.

175 (1411)

237 ფ.; 35×21,5; 26×15; 11 სტრ.; რუსული წარმოებას თეთრი ქაღალდი; ობისაგან ძლიერ დაზიანებული, უყდო, დაშლილი, ნაკლული; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებები და თითოეული 'აიის დასასრულის აღმნიშვნელი წერტილები, აშიაზე სიტყვა **عشرة** იისფრით; სურების სათაურები ჩასმულია მდარედ შესრულებულ ფერად. უნვანში; ტექსტი ჩასმულია იისფერხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.

71

178

295 ფ.; 35×22; 27×15; 11 სტრ.; რუსული წარმოების თეთრი ქაღალდი; უყდო; ხელნაწერი ძლიერ დაზიანებულია ძველი ობისაგან, დაშლილია და დაფურცლული; ნაკლული; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი, ზოგი აღნიშვნა წითლი და იისფრით; ტექსტი ჩასმულია წითელ და იისფერ ჩარჩოში; მეტად მდარედ შესრულებული უნვანები; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.

72

179

170 ფ.; 35,5×22; 32×16; 11 სტრ.; რუსული წარმოების თეთრი ქაღალდი, აქვს ფაბრიკის შტემპელი **Фабрика №6 Сергеева**; დაზიანებული, შიგადაშიგ ფურცლები დახეულია; უყდო, დაშლილი, ნაკლული; მსხვილი კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებები და ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში და აშიაზე იისფრით; შიგადაშიგ სურების დასაწყისთან ფერადი ყვავილოვანი ორნამენტებია; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.

73

277 (1234)

12 ფ.; 22×15; 18×9; 9 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; წითელი ტყავის რბილი ყდა; ტექსტი თავბოლონაკლულია; კალიგრაფიული ნასხი, მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; ტექსტი ჩასმულია ჩარჩოში; გადაწერის თარიღი — 1317 წ./1899—1900 წ. (11v); გადამწერი — **عليقلى التبريزى** (11v); აქვს ვაკუფური წარწერა სპარსულ ენაზე (11v), რომლის მი-

ხედვით მფლობელია **حاجى اسماعيل آقاى صباغ**; დაუწერელია ფფ. 1, 2. შექმნილია ქ. ნაგებოვისაგან 1951 წ.

შეიცავს ნაწვეტებს მე-18 და მე-19 სურებიდან.

74

288 (1540)

10 ფ.; 21×15; 18×9,5; 9 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; წითელი ტყავის ყდა, რბილი; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებები მოოქროსფრო მელნით; აქვს კუსტოსი; ტექსტი ჩასმულია სამმაგ ჩარჩოში; გადაწერის თარიღი — 1317 წ.

/1899—1900 წწ.; გადამწერი — **عليقلى التبريزى** (10r). აქვს ვაკუფური წარწერა სპარსულ ენა-

ზე (10r), რომლის მიხედვით მფლობელია حاجی اسماعيل اقا صباغ. შექმნილია ქ. ნავბოვისა-
გან 1962 წ.

შეიცავს 64-ე—67-ე სურებს.

75

253

14 ფ.; 21×15; 18×9; 9 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრილა ქალაღდი; წითელი ტყავის რბილი ყდა; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სურების სახელწოდებები ბაცი მომწვანო მელნით; 2r-ზე უნვანი; ტექსტი ჩასმულია ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX—XX სს. (გაღამწერის მიხედვით, იხ. № № 73, 74; გადაწერი — عليقلی تبریزی (14r); აქვს ვაკუუტური წარწერა (14r) სპარსულ ენაზე, რომლის მიხედვით მფლობელია حاجی اسماعيل اقا صباغ.

صباغ.

შეიცავს 78-ე — 89-ე სურებს.

76

30 (316)

ლითოგრაფიულად ნაბეჭდი ტექსტი, გაფორმებულია როგორც ხელნაწერი. 198 ფ.; 21×14; 16×9,5 17 სტრ.; აღმოსავლური, მოყვითალო, თხელი ქალაღდი; ყვისფერტყავგადაკრული მუყაოს ყდა; აქვს საცავი ფურცლები; ყუა მუჭი წითელი ტყავისა; საშუალო ზომის კალიგრაფიული ნასხი; სურების სათაურები, ცალკეული აღნიშვნები და აშიაზე ზოგი განმარტება წითლითაა; ტექსტი ჩასმულია ფერადნაზოვან ჩარჩოში; 2v—3r-ზე ფერადი უნვანი; აშიებზე სპარსული მინაწერებია; ტექსტი დაბეჭდილია 1308 წ./1890—1891 წწ. محمد علی بن محمد

اسماعيل التبریزی-ის მიერ გადაწერილი ხელნაწერიდან. ლითოგრაფიულადაა დაბეჭდილი აშიებზე სპარსული მინაწერებზე. ხოლო წითლით შესრულებული სურების სათაურები და აღნიშვნები ტექსტში და აშიებზე ხელით მიწერილი აქვს 1321 წელს/1903—1904 წწ. (197v).

შურანის კითხვის მეთოდობა — التجوید

77

114 (541)/II

114r—126v; ბოლონაკლული; 20,5×14; 16×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრილა ქალაღდი; უყდო; ნასთალიკი, ალაგ-ალაგ ნასხი; მელანი შავი, განსამარტი სურების სახელწოდებები, ცალკეული აღნიშვნები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 1r-ზე დაკრულია მცირე ფორმატის ცისფერი ქალაღდი, რომელზედაც არის არზრუმის ყადის الله اديب جنت زاده-ის 1262 წ./1845—1846 წწ. ვაკუუტური წარწერა და მისივე ბეჭედი; დაუწერილია: 113v, ფფ. 127, 128.

ს ა თ ა უ რ ი 114r:

قرة العين في الفتح والامالة وسين اللفظين

ავტორი 114r:

[ابو البقاء] علي بن عثمان بن محمد بن احمد بن الحسن القاصح العذري [البغدادي]

47

დასაწყისი 114r:

نور الدين على بن عثمان بن محمد بن احمد بن الحسن القاصح العذرى ... [هذه] رسالة سميتها قرة العين وجمعت فيها المشهور من الفتح والامالة ...

წყდგბა 126v:

... والتوريه ذكر بال عمران وجبا دين ذكر ببناء سورة الانعام ...

Крачковский. გვ. 411; Ahlwardt. I. №№ 549, 550; Salemann — Rosen. გვ. 210; De Slane. № 2677,8; Brockelmann. GAL. II. გვ. 165; SB II. გვ. 212.

165/IV

78

154v—157v; 21×15; 17×9; 18 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; შავი ტყავის ყდა, აშიებითა და ყვევლოვანი ორნამენტით ტვიფრული, შავი ტყავის ყუთი; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი; სათური, ხაზგასმები და ტექსტში 155r-ზე გარკვეული ნაწილი წითლით; გადაწერის თარიღი—საეგარაულო XVIII ს.; გადამწერი — السيد عبد الله الحسيني (157v); აშიებზე შენახვები; 154r-ზე ბეჭედი და მინაწერი 1167 წლისა/1753—1754 წწ., რომლის მიხედვით ხელნაწერის მფლობელია شرف الدين محمد مكى بن محمد بن شمس الدين بن الحسن بن زين الدين რომელიც იყო შოამომავალი (من زرية) الجرينى العاملى الهدانى المطلىبى الشهدى.

სათაური 154v, 157v:

الجزرية فى عام التجويد

აბ

[المقّدمة الجزرية فى التجويد]

ავტორი 154v:

[شمس الدين ابو الخير محمد بن] محمد بن الجزرى [القرشى دمشقى الشيرازى]

დასაწყისი 154v:

محمد بن الجزرى الشافعى
فيما على قارئه ان يفهمه ...

يقول راجى غفو رب سامع
... وبعد ان هذه مقّمة

დასასრული 157v:

ثم الصلوة بعد والسلام

الحمد لى الله الختام

ما طلعت شمس وما لاح قمر

على النبى المصطفى خير البشر

Беляев, № 1008; Крачковский. გვ. 416; Семенов, IV, № 2949, VIII, № 5842; Ahlwardt, I. №№ 500—510; Houtsma. №№ 325,3°; 329,1°; 720; Loth, I. № 48; Pertsch. №№ 553,3; 562; Rosen, № 60; De Slane, №№ 1286,7; 2571,6; 4542,5. Brockelmann. GAL. II. გვ. 202; SB II. გვ. 275.

79

165/VI

163r — 176v, თანაკლული; 13×8; 23 სტრ.; აღმოსავლური ქაღალდი, მოყვითალო, ლაქებიანი, 168v—169r-ზე ყუთისკენ ტექსტი დაზიანებული; ძველი რესტავრირებული; წერილი

48

ნასხი: მოლონი შავი, ხაზგასმები, ცალკეული აღნიშვნები წითლით: გადაწერის თარიღი—1076 წ. რამადანი/1666 წ. მარტი (176v), გადამწერი — عبد الرحمن بن محمد المروسي (იქვე); ში-
ეზზე მინაწერები იხ. № 78.

ს ა თ ა უ რ ი 176v:

شرح المقدمة [الجزرية]

წარმოადგენს محمد بن الجزري-ის თხზულების المقدمة الجزرية-ის კომენტარს.

დასაწყისი 168v:

يقول راجى عفو ربّ... حصوله والعمو والصفح عنه الذنب وترك مجازاة المتقدمة...
والاجابة ومنه قول المصطفى...

დასასრული 176v:

وقد تقضى نظمي المقدمه منى لقارئى القرآن تقدمه
اى وقد تم نظمي الذى هو مقدمة فى التجويد حال كونها تقدمه منى لقارئى القرآن والتقدمه
التحفة و الحمد لله لها ختام ثم الصلوة بعد والسلام اى قول الحمد لله ختام للمقدمة
والاختام ما يختم به الشئ ثم الصلوة على النبى... بعد الحمد لله والسلام ختام لها

შენიშვნა: კრებულის აკინძვისას (ბეელადაა აკინძული) ფურცლების თანმიმდევრობა არ არის სწორად დატული: ტექსტი უნდა იკითხებოდეს ფურცელთა შემდეგი თანმიმდევრობით: დფ. 168, 169, 163 — 167, 170.

223/1

1v — 11v; 15,2×10,5; 10×6; 7 სტრ.; თეთრი, სქელი, ევროპული ქაღალდი, ლაქებიანი; დ. 1 დაკრულია ყდაზე; მუყაოს მუქი ყდა შავი ტყავის ყუთი, დაზიანებული; ნაწილობრივ დაშლილი; ნასხი; მელანი შავი, სათაურები წითლით; აქვს კუსტოსი: გადაწერის თარიღი — საეარაუღოა 1091 წ./1680 წ. (კრებულში შემავალი სხვა თხზულების გადაწერის თარიღის მიხედვით, იხ. 32r).

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

رسالة فى التجويد

დასაწყისი 1r:

لحمد لله رب العالمين... فهذه رسالة تتعلق بالتجويد كما قال النبى...
حتى لازم ومن لم يجوز القرآن

დასასრული 10r—10v:

اعلم ان هذه القواعد التى ذكرتها فى هذه الرسالة متعلق عليها بين القراء ألف لام ميم
ألف لام ميم... الخ

შტრ. Беляев, №№ 175 — 177.

i14 (541)/I

1. 1v — 113r; დანარჩენი მონაცემების შესახებ იხ. № 77-ის ტექნიკური აღწერილობა.

ს ა თ ა უ რ ი:

<رسالة فى التجويد>

4. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

დასაწყისი 1v:

الحمد لله المفتتح كلامه بحمد المجرى الالسنه به لطفاً من عنده المستنطق مقال النكد...

დასასრული 113r:

ان يقول جميع الكلمات فى جواب واحد لبيان امر واحد ولا وفق فى المعوزتين الى اخرهما لصحة العطف واتساق الكلمات بعضها على بعض فى مقول واحد والله اعلم بالصواب الخ

შტრ. Беляев. №№ 175 — 177; Крачковский. გვ. 403.

82

165/V

157v—162v, ბოლონაკული; 21×15; 16×9; 18 სტრ.; ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები და ცალკეული განაკვეთის აღმნიშვნელი სიტყვები წითლით; გადაშვები — წინა თხზულების ხელის მიხედვით — السيد عبد الله الحسيني (157v); აშიებზე სპარსული შენიშვნები; იხ. № 78.

სათაური:

[كتاب التجويد]

დასაწყისი 157v:

وبعد فهذه رسالة تتعلق بالتجويد منتخبة من كتب مبسوطه فى هذا الفن ...

წყდებო ალოფის 162v:

... أما أوقف بالاسكان فى الحركات الثلاث اعرابا وبناءا والروم لا يكون الا فى ...

Беляев. №№ 171, 172; Ahlwardt. I. № 536.

83

341 (130)

23 ფ.; 22×18; 16×9; 14 სტრ.; რუსული ქაღალდი, თეთრი, ფფ. 1, 5, 10, 12, 19-ზე ფაბრიკის ტვიფრები; უცხო, დაშლილი; ნასხი; მელანი შავი, 6r-ზე ხაზგასმა წითლით; აქვს არაბული პაგინაცია; გადაწერის თარიღი — 1312 წ. ზჟ-ლ-კა'და/1895 წ. აპრილი (21v); გადაშვები — وشرح مقدمة الجزرى -س- زكرياء الانصارى; احمد بن عبد الله أفندى بن حاجى محمد أفندى القشلاقى 1r და ფ. 23; 22r-v-ზე თურქული ტექსტი.

სათაური 2r, 21v, 22v:

تحفة الاخوان

ავტორი 1v:

اللاشى عبد العزيز النقشبندى الاغطاشى

წინასიტყვაობაში ავტორი აღნიშნავს, რომ მან შეადგინა თავიჯიდის შესახებ კონსპექტი — مختصر, რომელიც დაწერა სხვადასხვა ნაშრომებიდან ამოკრებილი მასალის საფუძველზე. ეყენია: وشرح مقدمة الجزرى -س- زكرياء الانصارى. ეყენია: رسالة -س- محمد المرزوقى و غنية الطالبين -س- محمد قاسم البقرى -ل-ლებები.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذي زين السنننا بتلاوة آيات كتابه ورضى عن قرائه برعاية تجويده... وبعد
فيقول المذنب الحقيير اللاشي عبد العزيز النقشبندی الاغشاشي لما امرني شيخي
ومرشدي من جانب الحجاز الى طرف الروم...

დასასრული 21v:

وتشرح بها صدور اخواننا وتحفظها عن سفاء زماننا واغفر لنا وارحمنا انت
مولينا بالجاه سيد المرسلين وصلى الله عليه وعلى آله وصحبه اجمعين

შენიშვნა: 22v-ზე იმავე ხელით არის შესრულებული მინაწერი, რომლის მიხედვით
الحاجي محرم افندي -ის სულტნობის დროს აფნდი خان -ის ტახტამბა დაისტამბა
1280 წლის შაბანის თვეში/1864 წ. იანვარში. შესაძლებელია თხზულება
გადმოწერილია ამ ბეჭდური ეგზემპლარიდან.

ქურანის განმარტებანი — تفسير القرآن

84

159 (H 2046)

333 ფ.; 25,5×18; 19×12; 20 სტრ.; აღმოსავლური, სქელი, ლაქებიანი ქაღალდი (ფფ. 1—10 და 333 — ევროპული, სავარაუდოა მე-17—მე-18 სს.); ყვესფერტყავეგადაკრული მუსყას
ყდა, ყველოვანი ორნამენტით ტვიფრული, ყვესფერი ტყავის ყუით; თავნაკლული, ზოგიერთი
ფურცელი ამოვარდნილი, ყუასთან ტექსტი დაზიანებული; ხელნაწერი ძველდაა რესტავრირებული;
აღრეული ტიპის ნასხი; მელანი მოყავისფრო, წითელი და შავი; აქეს არაბული პაგი-
ნაცია; გადაწერის თარიღი — 694 წ. რაბი I/1295 წ. იანვარი (332r); გადაწერი —

مكائل محمود بن مكائل (იქვე); 1r, 8r. 333v-ზე საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზო-
გადოების ბეჭედი; 2r-ზე მინაწერია, რომლის მიხედვით ხელნაწერი მოუთავსებია ქ. ართვინის დიდ
მეჩეთში حسن اشخالبري -ს 1188 წელს/1774—1775 წწ.; დაუწერელია: 3v—9 და 332v—333.

სათაური 1r, 2r-v:

[التلخيص في التفسير] ان تفسير الكواشي

ავტორი 1r, 2r-v:

[احمد بن يوسف بن الحسن] الكواشي [الموصلى الشيباني]

შეიცავს سورة البقرة -დან (თავნაკლული) الكهف -ის ჩათვლით სურების
განმარტებას.

იწყება 10r: (ტექსტი გადაშლილია და ცუდად იკითხება)

...والاضلال هو الضرب عن الحق بالباطل او الهلال...

დასასრული 332r:

وعنه من قرأ سورة الكهف فهو معصوم ثمانية ايام من كل فتنة فان خرج الدجال في

الايام الثمانية عصمه الله من فتنة الدجال وبالله التوفيق

Беляев, № 278; Ahlwardt, I, № 815; Brockelmann, GAL, I, გვ. 416; SB I, გვ. 737.

51

72v—98r; ბოლონაკლული; 22×16; 15×7; 21 და 17 სტრ.; ევროპული, თეთრი და ყვი-
თელი, პრილა თხელი ქაღალდი, ლაქებიანი; მუყაოს ყდა, დაძველებული, ზედა ფრთა მოცი-
ლებული; ორივე ფრთის დაკრული აქვს ზემოდან ხელნაწერი ფურცლები; ქვედა ფრთის კი-
დეებზე ყავისფერი ტყავი აქვს შემოვლებული, გაცვეთილი; ხელნაწერი დაშლილია; აქ-
აქ ჩაკრულია სხვადასხვა ფორმატის ფურცლები ტექსტის კომენტარებით; ნასთალიკისებური
ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები, قوله და ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში წითლით; აქვს
კუსტოსი; გადაწერის თარიღი —საეპარაუღო XVII—XVIII სს.; აშიებზე კომენტარებია; 1r-ზე
ქალაქ არზრუმის ყადის **آدم** **عبد الله** **آدم** **عبد**-ის 1262 წლის/1845—1846 წწ. ვაჟფუ-
რი წარწერა და ბეჭედი; დაუწერელია: ფფ. 56—71 და 99—117. ყუაზე დაკრულია წარწერა
თურქულ ენაზე: **فاضی حاشیة سی عصام و تفسیر قاضی دن برجزه**

ს ა თ ა უ რ ი :

[تفسیر البیضوی] ან [انوار التنزیل و اسرار التاویل]

ა ვ ტ ო რ ი :

[أبو سعید (سعد) عبد الله بن عمر بن محمد بن علی ابو الخیر نصیر الدین البیضوی]

შეიცავს **سورة الفاتحة الكتاب**-ისა და **سورة البقرة**-ის (ბოლონაკლული) განმარტებას.

დასაწყისი 72v:

الحمد لله الذي نزل الفرقان على عبده ليكون للعالمين نذيراً... وبعد فإن أعظم
العلوم مقادراً...

წყდება 98r:

... بنى للمفعول للمبالغة وقيل فقال بمعنى المفعول كاللباس...

Беляев, № 260; Крачковский, гв. 396; Семенов, IV, №№ 2890—2892; Ahlwardt I, №817—822; Houtsma, №№ 349—351; Rieu, № 116; Rosen, № 64; Salemann, Rosen, гв. 199; De Slane, №№ 627—633; Loth, I, №№ 70, 75, 77; Brockelmann, GAL, I, гв. 417; SB I, гв. 738.

118 ფ.; 29,5×20; 21×12; 25 სტრ.; ევროპული, თეთრი პრილა ქაღალდი; ძველი რესტავ-
რირებული; ფ. 1 ყუასთან დაზიანებული; ზოგი ფურცელი სქელი; დალაქავებული; ქაღალდ-
გადაკრული მუყაოს ყდა, გადაცრეცილი, შავი ტყავის ყუით; ნასხი (ფფ. 1—8) და ნასთალიკი
(ფფ. 9—118); მელანი შავი, ცალკეული ადგილები და ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი;
გადაწერის თარიღი — საეპარაუღო XVII—XVIII სს.; 1r-ზე დაკრულია ქაღალდი ქ. არზრუმის
ყადის **آدم** **عبد الله** **آدم** **عبد**-ის 1262 წ./1845—1846 წწ.-ის ვაჟფუერი წარწერითა და მი-
სივე ბეჭდით.

ს ა თ ა უ რ ი (ყუაზე): **تفسیر قاضی من اول سورة يس الى آخر سورة الناس**
(ნაწყვეტი-დან-ანოარ-ატენზილ-და-ასრარ-ატაოვილ-ნაწყვეტი).

121 (488)

ო გ ი ვ ე

40 ფ.; 20,5×14; 13×7; 17 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი, ყვავიფერტყავ-გადაკრული სქელი მუყაოს ყდა, შავი ტყავის ყუთი, სარქველიანი, ყვავილოვანი ორნამენტით ტვიფრული; აქვს საცავი ფურცლები; ნასთალიკი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში, ხაზგასმები და განსამარტი სურების სახელწოდებები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1084 წლის 22 რაბი' I/1673 წ. 7 ივლისი (38v); გადაწერილი — **عبد بن يوسف** (ყ) **الله القرماني** (იქვე); 1r-ზე მოცემულია თხზულების სათაური და ხელნაწერის მფლობელის — **علي افندي**-ის 1144 წლის/1731—1732 წწ.-ის წარწერა.

89

122 (490)

ო გ ი ვ ე

48 ფ.; 21,5×14,5; 14×10(8); 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი ქაღალდი; ქაღალდგადაკრული მუყაოს ყდა, ვარსკვლავებისა და ბურთულების გამოსახულებით, შავი ტყავის ყუთი და სარქველით; ყდას შიგნითა მხარეს გამოკრული აქვს ლურჯი ქაღალდი; აქვს საცავი ფურცლები; ნასთალიკისებური ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები, ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში, განსამარტი სურათა სახელწოდებები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1089 წ. რაჯაბი/1678 წ. აგვისტო (48v); გადაწერილია **ბილის-ში, კემიდან**-ის მედრესეში (იქვე); გადაწერილი — **محمد بن الياس** (იქვე); აშოებზე შენიშვნებია.

90

98 (514)/I

1v — 55v, ბოლონაკლული, ტექნიკური აღწერილობისათვის იხ. №85.

ს ა თ ა უ რ ი :

<حاشية على انوار التنزيل واسرار التاويل> **اح** [حاشية على تفسير البيضاوي]

ა ე ტ ო რ ი შესაძლებელია იყოს

عصام الدين ابراهيم بن محمد بن عربشاه الاسفرائني

წარმოადგენს ზემოაღწერილი თხზულების Ar L 115-ის კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

قوله الحمد لله الذي نزل الفرقان على عبده... اقتبس اقتباسا لطيفا من قوله...
ولا يحتاج فيه الى رفع...

წყდება 55v:

... المتقين فالجملتان من قبيل ان الايراد لغى تقيم وان الفجار لغى...

შდრ. Крачковский, გვ. 397; Ahlwardt, I, № 836, 837; Loti, I, № 84; Brockelmann, GAL, I, გვ. 417; II, გვ. 411; SB I, გვ. 739;

91

73 (470)

160 ფ.; 28×18; 19,5×11; 29 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი, წყლის ლაქე-ბიანი; ფ. 1 ძველი რესტავირებული; შავტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, ყვავილოვანი ორნა-

მენტიტ ტვიფრული, შავი ტყავის ყუთი; თაგნაკლული; შიგადაშვიგ ფურცლები ამოვარდნილი; ნასხი; მელანი შავი, **قوله** წითლით; 1v-ზე ფერადი უნეანი; 7v-ზე მინიატურა; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში (1v—2r-ზე წითელ და ლურჯხაზიან ჩარჩოში); აქვს კუსტოსი გადაწერის თარიღი — 1084 წლის ჯუმნად 11/1673 წ. სექტემბერი (159v); გადაწერის ადგილი — **د.آ** (იშვე); დაუწერელია: 1r, ფ. 160.

ს ა თ ა უ რ ი:

< شرح على تفسير البيضاوي >

შეიცავს **سورة الانفال**-ის (თაგნაკლული), **سورة التوبة**-ისა და **سورة يونس**-ის ბადავისეული განმარტების კომენტარს.

იწყება 1v:

... كقيل ظاهره أنّ في مثله لا يجوز القلب كما لا يجوز في وارى ...

დასასრული 159r-v:

... الفضل على قوله بالكفر بهما إلا ان يحمل على الاكتفاء كمل تعليقنا على تفسير سورة يونس ثم بعون الله وحسن التوفيق

75 (474)

200 ფ.; 34×22,5; 23×13; 16 სტრ.; ევროპული, ლურჯი ქაღალდი; ყავისფერტყავაგადაკრული მუყაოს ყდა, ტვიფრული, სარკველიანი, იმავე ტყავის ყუთი, აქვს საცავი ფურცლები; ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები წითლით; სურების სახელწოდებები მწვანით და წითლით; აქვს არაბული პაგინაცია და კუსტოსიც; ფურცლებს შორის ალაგ-ალაგ ჩაკრულია სხვადასხვა ფორმატის თეთრი ქაღალდი ტექსტის კომენტარებით; გადაწერის თარიღი — სავაიულოა X IX ს. I ნახევარი; 3r-ზე ხელნაწერის მფლობელის — **ساح عباس**-ის 1250/1834—1835 წწ. მიწერილი; დაუწერელია 200v.

ს ა თ ა უ რ ი 3r, v:

[تفسير الجالين] انشؤ تفسير القرآن

ავტორები 3r, 3v:

جلال الدين ابو الفضل [عبد الرحمن بن ابي بكر] السيوطي [الخضيري الشافعي]
جلال الدين محمد بن احمد [بن محمد بن ابراهيم ابو عبد الله الانصاري]
الشافعي المحتلى

დასაწყისი 3v:

الحمد لله حمدا موافيا ... هذا ما اشتدت اليه حاجة الراغبين في تكملة تفسير القرآن
الكريم الذي ألفه الامام العلامة ... جلال الدين ... المحتلى ...

დასასრული 200r:

ار ايريس (ტექსტი) فليفعل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه اى فيها بان يرائى احدا
დასრულებული).

Крачковский, გვ. 397; Ahlwardt, I, №№ 885 — 892; Blochet, №№ 5386, 6084, 6135; Loth, I, №№ 99,100; Rieu, №№ 121 — 124; De Slane, №№ 652 — 655; Brockelmann, GAL, II, გვ. 114, 115, 145, S3 II, გვ. 179,6.

62 (428)

159 ფ.; 30×20; 23×13; 25 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; წითელტყავი-დაკრული მუყაოს ყდა; ყდას შიგნითა მხარეს გამოკრული აქვს ფერადი ყვავილოვანორნამენტიანი სქელი ქაღალდი; ყდა მოცილებულია ხელნაწერს; თავბოლონაკლული; ნასხი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სივარულთა XVIII ს.

ს ა თ ა უ რ ი 2v:

تفسير الصافي

ა ვ ტ ო რ ი 1r:

محمد بن المرتضى محسن

შეიცავს პირველი ექვსი სურის *سورة الانعام* — *سورة الفاتحة الكتاب*-ის განმარტებას.

ი წ ყ ე ბ ა 1r:

... اسرار كتاب المبين الفقير الى الله في كل موقف وموطن محمد بن المرتضى
 المدعو بمحسن ...

წ ყ დ ე ბ ა 159v:

... فيشققوا لنا اليوم او نرد الى الدنيا فنعمل غير الذي كنا ...

Ahlwardt, I, № 899; Salemann, Rosen, გვ. 208.

74 (472)

481 ფ.; 31,5×21,5; 27×15; 35 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი, ზოგან ლაქებიანი; ყავისფერტყავიდაკრული ყდა, ტვიფრული, სარკველიანი, ხელნაწერს მოცილებულია; ხელნაწერი დამლილია, ტექსტის ზედა და ქვედა ნაწილი ზოგან გადაშლილია; მოუქნელი ნასხი; მელანი შავი; სურების სახელწოდებები და განსამარტი ადგილები წითლით; 3v-ზე ფერადი უნვანი; აქვს კუსტოსი; ფურცლებზე სანიშნად ძაფებია მიმაგრებული; გადაწერის თარიღი 1190 წ. ჟუმანდ 11-ის 13/1776 წ. 30 ივლისი (479r); გადაწერი — *أحمد بن منصور* *السبكي المالكي الأزهرى* (იქვე); ყოველ მე-10 — მე-11 ფურცელზე მრგვალი ბეჭედი; 3r-ზე არის 1209 წ./1794—1795 წწ. ვაკუფური წარწერა *أفندی الداغستاني* -ისა, აქვეა ხელნაწერის აღწინდელ მფლობელთა სახელები; დაუწერელია: ფფ. 2, 480, 481.

ს ა თ ა უ რ ი 478r:

السراج المنير في الاعانة على [معرفة] بعض معاني [كتاب] ربنا العليم الخبير

(სათაური და ავტორი 3r-ზე და ტექსტის ყოველ მე-11 ფურცელზე:

تفسير شرييني).

ა ვ ტ ო რ ი 478v:

[شمس الدين] محمد [بن محمد] بن احمد الشرييني [القاهري] الخطيب
 განმარტებულია ყურანი *سورة يس*-დან ბოლომდე.

დასასრული 478r-v:

هذا آخر ما يسهه الله [تعالى] من السراج المنير في الاعانة على بعض معاني كلام ربنا الحكيم ... بل ارجو من الله الكريم اجتماعها انه كريم حليم قال المؤلف ... محمد بن احمد الشرييني الخطيب ...

Ahlwardt, I, №№ 900, 901; Brockelmann, GAL, II, გვ. 320; SB II, გვ. 441.

95

278 (1235)

216 ფ.; 28x19; 19,5x11,5; 18 სტრ.; ევროპული, თეთრი, ლაქებიანი ქაღალდი, (ზოგო ფურცელი გაყვითლებულია), საცავი ფურცლები ვარდისფერი; თავბოლონაკლული; ალაგ-ალაგ ყველი რესტავირებული; ფფ. 2, 216 და ქვედა ყდის საცავი ფურცელი მოხეული; ყავისფერ-ტყავევადაკრული მუყაოს ყდა, ტვიფრული, ყავისფერი ტყავის ყუთი; ნახში; მელანი შავი, ხაზგასმები და სურათა სახელწოდებები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდლო XVIII ს.; ზედა ფრთის საცავ ფურცელზე მინაწერი სპარსულ ენაზე. შეძენილია ქ. ნაგობოვისაგან 1951 წ.

ს ა თ ა უ რ ი:

< تفسير القرآن >

ავტორი შესაძლოა იყოს البتضوى (იხ. 216 v). შეიცავს პირველი თვრამეტი სურის განმარტებას سورة الفاتحة الكتاب-დან (თავნაკლული) سورة الكهف (ბოლონაკლული) ჩათვლით.

ი წ ყ ე ბ ა 1r:

... والتعبد بامرہ ونہیہ و بیان وعده و وعیدہ او علی جملة معانیہ من الحکم النظریة ...
წ ყ დ ე ბ ა 216r: (დასასრულს აკლია რამდენიმე სტრიქონი)
... كانت له نورًا من فرقہ الى قدمہ ومن قرائها کتبها كانت له نورًا من الارض ...
შღრ. Беляев, № 262.

96

133 (543)

420 ფ.; 32x20; 22x20; 19 სტრ.; ევროპული, სქელი, პრილა ქაღალდი; უყდო, ნაკლული, დაშლილი; ზოგიერთი ფურცელი შუაზე გადახეული; ნახში; მელანი შავი, ხაზგასმები, სხვადასხვა აღნიშვნები ტექსტში და განსამარტი სურებზე სახელწოდებები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდლო XVIII ს.

ს ა თ ა უ რ ი:

< تفسير القرآن >

შეიცავს ყურანის იმავე განმარტებას, რაც მოცემულია L 278-ში. განმარტებულია სურები *سورة البقرة*-დან (თავნაკლული) *سورة النحل*-ის (ბოლონაკლული) ჩათვლით.

იწყება 1r:

... في عدد الكفار المختوم على قلوبهم و اختصاصهم ; زيادة زادوها على الكفر ...

წყდება 420v:

... وحرّموه اخرى³ واحتالوا له الحيل وذكرهم⁴ هنا⁵ ! التهديد المشركين القرية التي كفرت بانعم الله ...

145 (579)

79 ფ.; 20×15; 15(16)×9; 11 და 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი, რესტავრირებული; შევტყვევადარული მუყაოს ყდა შავი ტყავის ყუთით, ახალი რესტავრირებული; თავ-ბოლონაკლული; ნახში; მელანი შავი, ხაზგასმები და სურების სათაურები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVII საუკუნე; 1r-ზე ბეჭედი.

სათაური:

< تفسير القرآن >

შეიცავს სურების განმარტებებს *سورة التبا*-დან *سورة اللهب*-მდე (ბოლონაკლული).

იწყება 1v (დასაწყისი დაზიანებულია):

... عمّ يتسائلون ... لما بعث ... يتسائلون عنهم ويقولون ما الذي جاء به هذا الرجل فنزل ...

წყდება 79v:

... وقال اهل التفسير في جيدها حبل من مسد انه يعني في الآخرة عنقها سلسلة ...

შენიშვნა: აშიგბზე უნდა იყოს *البيضوى*-ისეული ყურანის კომენტარი. შდრ. Ar L 84. შდრ. Ahlwardt, I, № 965; Rosen, Notices, № 44.

137 (559)/IV

18v — 21r; 21,5×15,5; 16×8; 19 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი, ლაქიანი; ყვიციფერი მუყაოს ყდა, ზედა ფრთა მოცილებული; ფფ. 3—10 ამოვარდნილი; ნახთალიყი; მელანი შავი, სათაური და *وبعد* წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერას თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 2r-ზე ბეჭედი.

სათაური 18v:

تهذيب البيان في ترتيب القرآن

ავტორი შესაძლებელია იყოს *ابو الحسن السندي*, იხ. გადამწერის ანდერძი (21r).

დასაწყისი 18v:

الحمد لله الحنان المنان ... وبعد فهذه تهذيب البيان في ترتيب القرآن اقدمت عليه اجابة بعض الاخوان ... اعلم ان هذا الكتاب المجيد ...

დასასრული 21r:

... رجال صدقوا في الجمع الاول ويحتمل على بعد انه قد كتبه اولاً في الجمع الاول ثم فقده والله تعالى اعلم اللغة استادی ابو الحسن السندي وكتب من نسخته رضی الله عنه

ჰადისები — احاديث

99

271 (1241)

436 ფ.; 30×19; 21,5×10,5; 15 სტრ.; თეთრი გასანთლული ქაღალდი, ევროპული (დასაწყისსა და დასასრულში) და აღმოსავლური; წითელტყავგადაკრული მუყაოს ტვიფრული ყდა სარქველით და ევროპული, შედარებით ახალი, საცავი ფურცლებით; თავ-ბოლონაკლული; საშუალო ზომის ნახში; მელანი შავი, სათაურები (باب) და ثنا (ع. ი. حدثنا) წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; პირველ საცავ ფურცელზე ხელნაწერის მფლობელის მინაწერია (عبد الكريم افندي). შექმნილია გაჩეჩილძისაგან 1954 წ.

ს ა თ ა უ რ ი (საცავ ფურცელზე):

الجلد الاول [من الجامع الصحيح]

ავტორი (იქვე):

[ابو عبد الله محمد بن اسماعيل بن ابراهيم بن المغيرة الجعفي] البخاري

ხელნაწერში წარმოდგენილია ჰადისების ამ ცნობილი კრებულის პირველი ტომი.

დასაწყისი 1v:

باب كيف كان بدء الوحي الى رسول الله الخ

წყდება 436v:

باب الحمائيل و تعليق السيف بالعنق ... فخرجوا نحو ... الصوت فاستقبلهم ...

Семенов, IV, №№ 2965-2969; Ahlwardt, II, №№ 1146 — 1148; Flügel, III, № 1647; Rieu, № 132; Rosen, № 73; Brockelmann, GAL, I, გვ. 158, I; SB, I, გვ. 261.

100

273 (1243)

247 ფ.; 20,5×15; 15,5×9,5; 25 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასანთლული ქაღალდი; მუყაოს ქაღალდგადაკრული ყდა სარქველით და შავი ტყავის ყუთი; ნახში, შიგადაშიგ გაკრული; მელანი შავი, სათაურები და قوله წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVII ს.; ხელნაწერი ეკუთვნის (წარწერების მიხედვით 2r-ზე), მაგ-

სათაური 2r:

الجزء السابع من فتح الباری بشرح البخاری

ავტორი 2v:

احمد بن علی بن محمد بن حجر [شهاب الدین] العسقلانی

კომენტარია ალ-ბუხარის-ის *المصحيح* -ისა; ხელნაწერი შეიცავს აღნიშნულ-
კომენტარის მეშვიდე ნაწილს.

დასაწყისი 2v:

كتاب فرض الخمس كذا وقع عند الاسماعيلي وللاكثر باب وحذفه بعضهم الخ

დასასრული 247r:

فیراجع من اراد الوقوف عليه والله سبحانه وتعالى اعلم

Ahlwardt, II, № 1203; Rieu, № 133; De Slane, № 697; Brockelmann, GAL, I, გვ. 159, 12; SB, გვ. 262.

101

272 (1242)

287 ფ.; 29,5×23,5; 18,5×16; აღმოსავლური კარგი ხარისხის ქალაღი, თეთრი (ფფ. 1—4) და მოყავისფრო (ფფ. 5—287), ზოგან ჭიანჭამი; მუყაოს შეტყუვებადაკრული ყდა აშიებთა და მედალიონებით ჭდეული, მედალიონში ამოტვიფრულია: **كتبه عبد الحاييم**; მელანი შავი, სათურები და ცალკეული ადგილები წითლით და ლურჯით; წერტილების ნაც-
ვლად ტექსტში გამოყენებულია ფერადი, ძირითადად ოქროსფერი, საღებავებით შესრულე-
ბული ყვავილები; გვერდებზე 1v და 2r ტექსტი ჩასმულია ფერადხაზოვან ჩარჩოში; საგან-
გებოდ გამოყოფილ ჩარჩოშია ჩასმული ბასმალა; იგი დაწერილია მსხვილი ლურჯი ასოებით, რომელთაც ასლავთ შავი წერტილები; ტექსტი ნაწერია ნასხით ორი განსხვავებული ხელით (1v—4v და 5r—287r); გადაწერის თარიღი — 777 წ. 18 რაბი' 11/1375 წ. 16 სექტემბერი; გა-
დაწერილია თავრიზში **مسعود الاردبادي التبريزي** -ის მიერ (288r); ზოგან არეებზე და გვერდებზე 1r, 287v ზინაწერებია. შექმნილია განეჩილაძისგან 1954 წ.

სათაური 1r და v:

مصاييح [السنة] ان مصاييح الدجي

ავტორი 1v:

أبو محمد الحسين بن مسعود الفراء البغوي

დასაწყისი 1v:

الحمد لله و سلام على عبادہ ... قال الشيخ الامام ... اما بعد هذه الفاظ صدر[ت] عن صدر النبوة وسنن الخ

დასასრული 287v:

لا يدري اوله خير ام اخره والله اعلم الصواب واليه المرجع الخ

57 (412)

178 ფ.; 24×16,5; 19×11,5; 19 სტრ.; აღმოსავლური, გაყვილებული, სქელი, გაუსანთლავი ქალაღი; წითელტყავგადაკრული მუყაოს ტვიფრული ყდა სარქველითა და მოცისფრო ევროპული საცავი ფურცლებით; ყდა ხელნაწერისაგან მოცილებულია; ნაკლული; მსხვილი, ლამაზი ნასხი; მელანი მოყავისფრო; გამყოფი ნიშნები ტექსტში — წითლით; ცალკეული განაკვეთები უფრო მსხვილი ასოებით; ანეებზე ტექსტთან დაკავშირებული მინაწერებია ტექსტის ხელთ; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.

ს ა თ ა უ რ ი:

[جامع الاصول لاحاديث الرسول]

ავტორი:

[مجد الدين ابو السعادات المبارك بن محمد بن محمد بن عبد الواحد بن الاثير
الشيبياني الجزري]

ხელნაწერში წარმოდგენილია დასახელებული თხზულების მეორე ძირითადი განაკვეთის (ركن) დასასრული და მესამე განაკვეთის ნაწილი.

იწყება 1r:

شرح غريب الهاء كتاب الهجرة الدين الطاعة برك العماد بفتح الهاء وكسر العين
ويروى بضمها اسم موضع بينه وبين مكة خمس ليال مما يلي ساحل البحر الخ

წყდება 1r-ის პირველი თავის (فصل) შემდეგ სიტყვებზე 178v:
هو ابو عبد الله زياد بن ليبيد...

Семенов, IV, № 2987; Ahlwardt, II, №№ 1311—1314; Derenbourg, III, № 1446; Rieu, № 143; De Slane, № 728; Brockelmann, GAL, I, გვ. 357, 15, 1; SB, I, გვ. 603.

33 (320)

140 ფ.; 21,7×15; 15×8,5; 15 სტრ. ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქალაღი, ახლად რესტავირებული; ფურცლებზე 2—3 ტექსტის ნაწილი მოხეულია; ყდა ახალი — წითელიდირინგადაკრული მუყაო შავი ტყავის ყუით და თეთრი საცავი ფურცლებით; ნასხი მონასთლიკო იერთ; მელანი შავი; ცალკეული ასოები და თავების სახელწოდებანი (فصل) წითლით; გადაწერის თარიღი—1154 წ. ჟუმუნდ I/1741 წ. ივლისი (138v).

ს ა თ ა უ რ ი 138v:

[مشارك الانوار النبوية من صحاح الاخبار المصطفية]

ავტორი:

[رضى الدين و الفضائل الحسن بن محمد الصغاني بن حيدر بن علي بن اسمعيل العمري
المدوني الهندي الحنفى]

დასაწყისი 2v, 3r: محي الرمم ومجرى القلم ... اما بعد فاني فاني مد تدرجت مراقى السرف الخ

დასასრული 138v: كان يلبى هذه التلبيه في حجه و عمرته

Ahlwardt, II, № 1322; Blochet, № 5788; Pertsch, № 119; Rieu, № 145; Rosen, №№ 82, 83; De Slane, № 737; Brockelmann, GAL, I, გვ. 361, 21; SB, I, გვ. 613.

104

246

36 ფ.; 22,5×16,5; 14×9,5; 17 სტრ.; აღმოსავლური, ყავისფერი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; მუყაოს კრელქაღალდგადაკრული ყდა აშიებზე განსხვავებული ქაღალდით და ნაჭრის ყუთით; საშუალო ზომის კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები წითლით; 1v-ზე ტექსტი ჩასმულია თქროსფერი ხაზების ჩარჩოში; აქვს არაბული პაგინაცია და კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1000 წ. 15 ზუ-ლ-კადა/1592 წ. 23 აგვისტო (36r); გვერდებზე 5r, 13r, 20r, 27r, 33r ოვალური ბეჭდვები, რომლებშიც იკითხება სახელი **أحمد** და წელი 1098/1686—87 წწ.

სათაური:

[الإشارات الى بيان الاسماء المبهمات]

ავტორი:

[أبو زكريا] محي الدين يحيى بن شرف بن مري بن حسن بن حسين بن محمد بن حزام النووي

დასაწყისი 1v:

قال الشيخ الامام ... الحمد لله باري المصنوعات ومدبر المحدثات ... اما بعد فان علم الحديث من انفس العلوم الشريفة الخ

დასასრული 36v:

فهذا اخر ما تيسر وحسبنا الله ونعم الوكيل لا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم الخ
Ahlwardt, II, № 1675; Brockelmann, GAL, I, გვ. 397, XV; SB, I, გვ. 685.

105

7 (281)

69 ფ.; 20×14; 15,5×10; 21 სტრ.; აღმოსავლური, მოყავისფრო, სქელი. ოდნავ გასანთლული ქაღალდი; მუყაოს მოყავისფრო გაცრეცილი ყდა შავი ტყავის ყუთით; ნაწილობრივ დაშლილი; ბოლონაკლული საშუალო ზომის ლამაზი, კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი; ადგილები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVI ს.

სათაური 1r:

الجواهر البية في شرح الاربعين النووية

ავტორი 1v:

أبو فضل محمد ولي الدين الشبشيري

წარმოადგენს კომენტარს ის-ანნოის ჰადისების ცნობილ კრებულზე
الاربعين.

დასაწყისი 1v:

قال سيدنا ومولانا الشيخ العالم ... وبعد فان خير اربعين مؤلف في سنة النبي ...

წყდება 69v:

قال آتيت رسول الله صلى الله عليه وسلم

Houtsma, № 403; Brockelmann, GAL, SB, I, № 683,13.

106

294 (1546)/III

103v — 123r; 21,5×17; 16×11; 12 სტრ.; რუსული, თეთრი, მკვრივი, გაუსანთლავი ქა-
დალდი; უცლო; აქვს პრელი მატერისი ყუა; ნასთალიკი; მელანი შავი; სათაურები, **قال** და
ცალკეული სიტყვები წითლით; გადაწერის თარიღი — 1264/1847 — 1848 წწ. გადაწერი
مرجب حساني (?) (123r); შექმნილია ვენდლივისაგან 1963 წ.

სათაური 103v:

منبهات على الاستعداد ليوم المعاد

ავტორი 103v: იგივე

[أحمد بن علي بن محمد بن حجر شهاب الدين العسقلاني]

დასაწყისი 103v:

الحمد لله رب العالمين ... هذه منبهات على الاستعداد ليوم المعاد صنعها صفى
معتقد للنصح الخ

დასასრული 123r:

كقولہ سبحانہ وتعالیٰ كل شى سالك الا وجهه له الحكم واليه ترجعون

Bloch, №№ 4808, 6135; Loth, №№ 186,187; შტრ. Rosen, № 255,9; Brockelmann, GAL, II, № 69,34; SB, II, № 74.

107

27 (312)/II

23v — 25r; 24,5×17,5; 15,5×8,5; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული
ქადალდი; შავტყავგადაკრული მუყაოს სარქველიანი ყდა აშიებით ჭდელი, დაზიანებული;
წერილი ნახში; მელანი შავი; ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზების ჩარჩოში; არაბული პაგინა-
ცია და საკითხთა სათაურები აშიებზე წითლით; ახლავს კუსტოსი; გვერდებზე 1r—2v არის
სარჩევი; გადაწერის თარიღი — 1255/1839 — 1840 წწ.; გადაწერი — **أحمد بن مصطفى**
أحمد الراشدى البايوردى (166v); დაუწერელია: 3r და ფ. 162.

სათაური 25v:

نخبة الفكر فى مصطلح اهل الاثر

ავტორი 23v:

بن علي بن محمد بن حجر شهاب الدين العسقلاني الشافعي

დასაწყისი 23v:

قال سيدنا الشيخ الامام... الحمد لله الذي لم يزل عالما قديرا... اما بعد فان التصانيف في اصطلاح اهل الحديث قد كثرت وبسطت الخ

დასასრული 25r:

ظاهرة التعريف مستغنية عن تمثيل وحصرها معسر فلترجع لها مبسوطاتها والله الموقف الهادي لا اله الا هو تمت الكتاب

Ahlwardt, II, №№ 1088 — 1094; De Slane, № 760,1; Rosen, № 453,2; Brockelmann, GAL, I, გვ. 359, e; II, გვ. 68,7.

108

27 (312)/I

3r — 23r; იხ. ტექნიკური აღწერილობა ხელნაწერისა № 107;

სათაური:

[توضيح في نزاهة النظر]

ავტორი 3v:

احمد بن علي بن محمد بن حجر شهاب الدين العسقلاني الشافعي

წარმოადგენს შემოთ აღწერილი თხზულების ან-ახბე ალ-ფიქრ თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 3r:

قال الشيخ الامام... الحمد لله الذي لم يزل عالما قديرا حيا قيوما سميعا بصيرا واشهد انه لا اله الا الله وحده الخ

დასასრული 23r:

والله الموقف والهادي لا اله الا هو عليه توكلت واليه انيب و حسبنا الله ونعم الوكيل

Беляев, № 1087; Ahlwardt, II, №№ 1095 — 1096; Loth, № 199; De Slane, № 4257,3; Brockelmann, GAL, I, გვ. 359, I, e; SB, I, გვ. 611.

109

327 (1278)/III

იგივე

137v — 188v; 21x16,5; 13x8; 14 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, სქელი ქაღალდი; შავ-ტყვადაბრული მუყაოს ტვიფრული ყდა; ტყავის წითელი ყუთით და ორ-ორი თეთრი საცავი ფურცლით; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; قال, أقول და ზამირ იშარა წითლით; გადაწერის თარიღი — 1195 ზ.ლ.-ჰიჯრა/1781წ. ნომერები; გადაწერილი — عبد الله بن علي — (188r) بن هشام هزار احمدى

o g o 3 o

35 ფ.; 21,5×16,5; 14×10; სტრიქონთა რაოდენობა სხვადასხვა: 12—14 და 23; ევროპული თეთრი, სქელი ქაღალდი, ზოგან ადრე რესტავირებული; უყუდო; ნასხი; მელანი შავი; ხაზგასმები უმეტესად წითლით; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1245/1829—30 წწ. (35v).

111

27 (312)/III

25v—161v; ტექნიკური აღწერილობისათვის იხ. № 107.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح توضیح]

ა გ ტ ო რ ი 25v, 161v:

علي بن سلطان محمد القارئ الهروي
 შეიცავს შენიშვნებს *المستقلاني*-ის აღწერილ კომენტარულ თხზულებაზე

დასაწყისი 25v:

الحمد لله الذي صحح كلامه القديم الذي هو احسن ... اما بعد فيقول .. علي
 بن سلطان محمد الهروي القارئ ان بعض اصحابي ومن هو من جملة احبابي طلب
 مني ان يقرأ علي شرح نخبة الفكر في مصطلحات اهل الاثر الخ

დასასრულ 161v:

اللهم ارزقنا متابعة في الدنيا وشفاعته في العقبى ومرافقته في رفيق الاعلى على الوجه
 الامن والله تعالى اعلم

Ahlwardt, II, №№ 1109 — 1110; Loth, № 200; Brockelmann, GAL, I, გვ. 359, I. e. β.

112

137 (559)/II

10v — 12r; 21,5×16; 15,5×8; 19 სტრ.; აღმოსავლური, მოყავისფრო, საშუალო სისქის, გასანთლული ქაღალდი; მუყაოს ყავისფერი სადა ყუდა თეთრი ქაღალდის ყუთი; ყდის მარჯვენა ფრთა ხელნაწერს მოცილებულია; ნაწილობრივ დაშლილი; ნასხი მონასტალიკო იერით; მელანი შავი, ცალკეული ასოები წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზებას ჩარჩოში; სათაური და ბასმალა შავი და წითელი მელნით მოხატულ ძალზე მდარე ხარისხის ჩარჩოებში; აწიებზე მიწერილია კომენტარები; გადაწერის თარიღი — 1198/1783 — 1784 წწ. (12r).

ს ა თ ა უ რ ი 10v:

حديث أربعين

ა გ ტ ო რ ი 10v:

[محمد بن پير علي محي الدين] البركوي

5. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

დასაწყისი 10v:

الله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد واله اجمعين انما الاعمال بالنيات وانما لكل امرى ما نوى الخ

დასასრული 12r:

اصنعوا لآل جعفر طعاما فقد اتاهم ما يشغلهم

Brockelmann, GAL, II, გვ. 654, 8 a.

113

35 (339)

258; 18x9,5; 10,5x4,5; 14 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, კარგი ხარისხის ქაღალდი; მუყაოს ყავისფერტყავადაკრული ყდა მედალიონებით ჭდეული; აქვს სარქველი და წითელი ქაღალდის ყუა; წერილი, კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი; სათურები, ზოგიერთი სიტყვები და ხაზგასმები წითლით; გადაწერის თარიღი 1087 წ. საფარი/1676 წ. აბრილი; გადამწერი აბნ آقا ميرزا آقا ملا الكرماني (257r); 257r-ზე აბის ხელნაწერის მფლობელის წარწერა და ბეჭდები; დაუწერელია 257v და ფ. 258.

სათაური: [اربعون حديثا]

ავტორი 1v, 257r:

بهاء الدين محمد [بن حسين بن عبد الصمد الحارثي] العاملي

დასაწყისი 1v, 2r:

ان احسن حديث تحلى اللسان بجواهر حقايقته ... وبعد فان الفقير ... بهاء الدين العاملي ... يقول ان المطالب والمفاخر بعد الايمان بالله واليوم الاخر الخ

დასასრული 256v:

وهنا اقطع الكلام شاكرًا لله على توفيقه للاتمام ومصليًا على اشرف الانام وآله الهادين الى دار السلام

Ahlwardt, II, № 1527 — 1529; Brockelmann, GAL, II, გვ. 414, § 11, 4,1; SB, II გვ. 595.

114

19 (302)/1

1v — 25v; 20x14; 15x8; 23 და 19 სტრ.; ევროპული თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავადაკრული მუყაოს ყდა ყვავილოვანი ორნამენტით ტვიფრული, სარქველიანი; ნასთალიკი წერილი (1v—10v) და საშუალო ზომის (11r—25v); მელანი შავი; ხაზგასმები საკომენტარო ადგილებზე წითლით; 10v-ზე წერია მხოლოდ 2 სტრიქონი. ამ გვერდს აქვს კუსტოსი, რომელიც შემდეგი გვერდის დასაწყისის შეესაბამება; გადაწერის თარიღი — 1211/1796—1797 წწ. (25v).

სათაური:

[شرح رسالة في اصول الحديث]

ავტორი 1v:

داود بن محمد القارصى الحنفى

رسالة في اصول شرومماზე ის-محمد بن پير البركوى كومენტარს წარმოადგენს
الحديث.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذي اعزّ العلماء العالمين... وبعد فيقول عبد الفقير... لما بدأت بالبخارى
الشريف رأيت ان المناسب بدأ رسالة في اصول الحديث الخ

დასასრული 25v:

فالحمد لله على الختام والصلوة والسلام على رسوله محمد وآله العظام الخ

Brocke'mann, GAL, II, გვ. 440, 11a,2; SB, II, გვ. 654,8.

115

104 (522)/I

1v — 197v; 26×20,5; 21×10,5; 25 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქა-
ლადი; მუყაოს ქალღვრადგადკრული ყდა მწვანე და ნაცრისფერი საღებავებით მოხატული,
სარქველიანი; მარცხენა ფრთა ხელნაწერისაგან მოცილებულია; ნაკლული; წვრილი ლამაზი
ნასხი; მელანი შავი; 169-ე ფურცლამდე სათაურები და ხაზგასმები წითლით, შემდეგ სათაუ-
რებისათვის ტექსტში თავისუფალი ადგილებია დატოვებული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თა-
რიდი — სავარაუდოა XVIII ს.; 1r-ზე არის არზრუმის ყადის ადიბ ალა 1845—1846
წლების ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

სათაური:

<شرح على الكتاب في الحديث>

ის-رسالة في اصول الحديث შრომის ის-البركوى ისევ იყოს შესადრებულია
კომენტარი

იწყება (كتاب البيوع) 1 v:

قال الازهرى تقول العرب بعث (sic) بمعنى بعث ما كنت ملكته وبعث بمعنى اشترت الخ

წყდება 197r:

إذا عتم بتشديد الميم أى لف العمامة على رأسه

116

294 (1546)/I

1v—42r; გადაწერის თარიღი — 1263/1846—1847 წწ. (42v); დანარჩენი მონაცემებისათ-
ვის იხ. № 106.

სათაური 1v:

حديث اربعين

ავტორი 2v:

محمد بن ابي بكر

الحمد لله رب العالمين... وبعد فان العبد المذنب محمد بن ابي بكر... انه قال
من جمع اربعين حديثا فهو في الغفر والغفران الخ

قال كالجمر في ايدان وضعه يفيئ وان امسك احترقت تمت

Ahlwardt, II, № 1545; Rieu, № 1254, VII.

შენიშვნა: ვ. ალვარდთან ეს თხზულება ანონიმურია.

117

205

ი გ ი ვ ე

36 ფ.; 20,5×14; 12×8,5; 17 სტრ.; ევროპული, გაყვითლებული, სქელი, გასანთლული ქალაღი; მუყაოს დაზიანებული ყდა — ხელნაწერისაგან მოცილებული, ტყავშემოხებული; ყავისფერი ტყავი შემორჩენილია ყუაზე და ნაწილობრივ ამიებზე; თანაკლული, დაშლილი; წერილი, ლამაზი ნასხი; მელანი შავი; ხაზგასმები, სათაურები, قال, اقرل, და حكي წითლი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—1117 წ. 20 ჟღ-ლ-კა' და /1706 წ. 5 მაოტი; გადამწერი — موسى (؟) مصطفي بن ملا (36r).

იწყება მეოთხე ჰადისის შემდეგ ადგილას 1r:

وقيام ليالها مقبولا الخ

118

19 (302)/III

ი გ ი ვ ე

82v—123v; 14,5×9; 15—17 სტრ.; ბოლონაკლული; ფურცლებზე 119—129 ზედა კოთხე მოხეულია; მსხვილი ნასხი; სათაურები წითლი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII ს.; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 114.

წყდება მეორმოცე ჰადისის შემდეგ ადგილას 129v:

وهو على الساحل رافعا صوته...

119

230

20,5×15; ტექსტის ზომა სხვადასხვა, საშუალოდ — 15,5×9; 13—16 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, მდარე ხარისხის ქალაღი; შემორჩენილია ყდის მარცხენა ფრთა — მუჭი ფერის ძალზე დაზიანებული მუყაო; თაებოლონაკლული; საშუალო ზომის ულამაზო ნასხი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII—XIX სს.

სათაური:

<كتاب في الحديث>

ხელნაწერში შემორჩენილია ჰადისების კრებულის ნაწილი; გამოიყოფა

სამი განაკვეთი: I. 1r—14v, II. 14v—29v, III. 30r—48v.

იწყება 1r:

في طب المعصية كانت النار في طلبه الخ

წყდება 48v:

اعطيت نبيا من الانبياء حالا واعطيتك منك وزيادة...

120

165/11

11r—68v; 21×15; 15×10; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; შავი ტყავის ყდა მედალიონებითა და აშიებით ჭლექული; ნასხი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.

სათაური:

< كتاب في الحديث >

ტექსტი თავბოლონაკლულია; შეიცავს პადისების კრებულის ნაწილს. ტექსტში გამოიყოფა ერთი თავი (15r):
فصل في ذكر طرف من صفاته ومنازله (sic) بن عبد الله بن جعفر الحميري عن ابيه الخ

წყდება 68v:

ويقوم يوم عاشروا (sic) قتل فيه الحسين بن علي الفضل عن محمد بن علي عن محمد بن سنان عن حسن بن ...

ბიოგრაფია — السيرة

121

137 (559)/V

21r—24r; 21,5×16; 17,5×12; 25 სტრ.; ევროპული, მოყავისფრო, თხელი ქაღალდი, სინესისაგან ზოგან დალაქებულნი; ყავისფერი მუყაოს ყდა თეთრი ქაღალდის ყუთი, მარჯვენა ფრთა ხელნაწერისაგან მოცილებულია; ნაწილობრივ დაშლილი; გაკრული ნასხი; მელანი შავი; გადაწერის თარიღი — XVIII ს. (კრებულის შემადგენელი სხვა თხზულებები ნაწერია 1780—1784 წლებში). 2r-სა და ფურცლებზე 1,100 — მინაწერებია; დაუწერელია: 32r, 73r, 77r, 80r და 99r.

სათაური 21r:

روض دررى تنتفخ از اهره بعرف من اخبار السيد المهدي
[الروض الوردى في اخبار السيد المهدي] 5r

ავტორი 21r:

جعفر بن حسن بن عبد الكريم البرزنجي

დასაწყისი 21r:

يا من اظهر النوع الانساني وعدّ عليه اكنافه وجعله محطّر النظر الالى... وبعد
فيقول الفقير الى مولاه... هذا روض دررى

დასასრული 24r:

عقد الخلافة العثمانية المنظم السلطان بن السلطان بن سلطان

Brockelmann, GAL. II, გვ. 384, 13,9; SB II, გვ. 518.

ლოცვები — الأدعية

122

189

106 ფ.; 19×12,5; 14×6; 11 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრილა ქაღალდი, ლაქებიანი; შევტყავადიარული მუყაოს ყდა, ძველი, დაზიანებული, შავი ტყავის ყუთით; ხელნაწერი ძველი რესტავირებულია; ნასთაკი; მელანი შავი, წყლის ლაქებისაგან შიგადაშიგ გადასული, ხაზგასმები და ცალკეული განაკვეთის აღმნიშვნელი სიტყვები წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი და ახალი პავინაცია ლურჯი მელნით; გადაწერის თარიღი — 1107 წ. 17 საფარი/1695 წ. 27 სექტემბერი (105r); 1r-ზე და 108v-ზე სომხური მინაწერია, რომლის მიხედვით ხელნაწერის მფლობელია წოვიანოვი; 108v-ზე სსრკ მეცნიერებათა აკადემიის კავკასიისმცოდნეობის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკის შტემპელი; ხელნაწერი გადმოსცა ხელნაწერთა ინსტიტუტს ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, ეთნოგრაფიისა და არქეოლოგიის ინსტიტუტმა.

სათაური 2r:

منية المصاى وغنية المبتدى

ავტორი:

[سديد الدين الكاشغرى]

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين... اعلموا وفقكم الله وايانا ان انواع العلوم كثيرة واهم
الانواع بالتحصيل مسائل الصلوة...

დასასრული 105r:

لا تفسد صلواته فى قول المتأخرين ولو قرأه والقمر اذا تليها او قرء فعيننا بالتشديد
لا تفسد صلواته الله أعلم بالصواب واليه المرجع الماب

Беляев, №№ 1062, 1063; Крачковский, гв. 417; Семенов, IV, №№ 3409, 3410; Ahlwardt, III, №№ 3542, 3543; Blochet, № 6091; Flügel, III, №№ 1676, 1677; Houtsma, №589; Loth, I, №№ 357, 358; Rieu, № 290; Rosen, №№ 206 — 209; 215,1; 231,2; 243,3; 439,1; De Slane, №№ 830,2; 1132—1134,1; 1135; 1136,1; 1137, 1138; Brockelmann, GAL. I, гв. 383; SB I, гв. 659.

123

111 (530)

ოგოვე

81 ფ.; 22×16; 14×9; 13 სტრ.; სხვადასხვა ხარისხის ევროპული, თეთრი ქაღალდი; დასაწყისი და ბოლო ფურცლები ყუსთან გაყვითლებული; ტყავადიარული მუყაოს ყდა, ყავისფერი ყვავილოვანი ორნამენტით ტვიფრული, დაზიანებული, იმავე ტყავის ყუთით; ხელნაწერი მთლიანად დაშლილია; აქა-იქ ძველი რესტავირებულია; მელანი შავი, სათაურები, ხაზგასმები

70

ი გ ი ვ ი

112 ფ.; 20×12; 14×7; 12 სტრ.; აღმოსავლური, ცისფერი, თხელი, პრიალა ქაღალდი; მუყაოს ყდა, პრიალა, მუქი მწვანე, ფერადი ყვავილოვანი ორნამენტით, შავი ტყავის ყუთით; ხელნაწერი დაშლილია და ყდას მოცილებულია; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, ცალკე-ული ადგილებში წითლით; 2v-ზე ფერადი უნვანი; ტექსტი ჩასმულია ჩარჩოში; სტრიქონები ერთმანეთისაგან გამოყოფილია სწორი ხაზებით; მთელი ტექსტი შემკულია ოქროს ვარაყით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.; 111v-ზე ორი მურის ოვალური ბეჭედი წარწერით: **عبد الله**; დაუწერელია 2r და ფ. 1 2; 112r-ზე ფანქრით მკრთალადაა მიწერილი: **Собственность И. Ениколопова. 1962.**

127

275 (1231)/II

102v—112r; ობ. № 125-ის ტექნიკური აღწერილობა. გადაწერის თარიღი — 1076 წ. 25 შავვალი /1666 წ. 30 აპრილი (112r).

კვირეულის ლოცვანი:

ავტორი 102v:

زين العابدين [علي بن الحسين السجاد]

დასაწყისი 102v:

سبحانك اللهم وحنانك سبحانك اللهم و تعاليت ...

დასასრული 112r:

وتتم احسانك فيما بقى من عمرى كما احسنت فيما مضى منه يا ارحم الراحمين الخ

Ahlwardt, III, № 3770.1.

128

211

163 ფ.; 24,5×14,5; 18×9; 23 სტრ.; აღმოსავლური, თხელი, თეთრი ქაღალდი, პრიალა, აქა-იქ ლაქიანი; ყვისფერტყავეგადაკრული მუყაოს ყდა, პრიალა, ყავისფერი ტყავის ყუთით; ყდის შიგნითა მხარე შინდისფერი; შიგადაშიგ ამოვარდნილია ფურცლები; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სათურები, ხაზგასმები, სხვადასხვა აღნიშვნები წითლით; ტექსტი ჩასმულია ოქროთი შეფერილ ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1087 წ. რაბი' II/1676 წ. ივნისი (161r); გადამწერი — **محمد بن شفيع ملا** (იქვე); ზოგიერთ ფურცელზე ოვალური და ოთხკუთხა ბეჭედი; ოვალურ ბეჭედზე იკითხება: **عبد اسمعيل**, 1162/1748—1749 წწ; ოთხკუთხა ბეჭედზე იკითხება ... **علي** და იგივე თარიღი.

სათაური 3r, 161r:

مُحَدِّدُ الدَّعَوَاتِ وَمَنْهَجُ الْغَايَاتِ

ავტორი 2v, 161r:

رضى الدين أبو القاسم على بن موسى بن جعفر بن محمد بن محمد بن [بن] طاووس
[الطاووسى] العلوى الفاطمى

დასაწყისი 2v, 3r:

يقول مولانا افضل العالم العلامة الفقيه ... رضى الملة والدين ... ابو القاسم على بن موسى ...

وبعد فأننى كنت علقت فى اوقات رياض العقول ...

وكانه الان يقول قدس الله روحه واسكن الرحمة رحاته ضريحه وفيما ذكرناه
من الشروط والصفات ما ارجوا ان يغنى عن الزيادات الخ

De Slane, № 1173; Brockelmann, GAL, I, გვ. 498, SB I, გვ. 912.

129

60 (418)/II

6v — 15v; 18×11,5; 14×8; 22 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი, დასაწყისი
ფურცლები ლაქებიანი; ხელნაწერი ახლად რესტავრირებულია, აქვს იასამნისფერი ლედერინის
ყდა; ბოლონკული; ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები, ცალკეული ადგილები წითლით და
ყვითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი 1257 წ./1841—1842 წწ. (15v); გადაწერილი —
قنيلت بن حسين البيناقي (აკი) (1r, 15v, 22r); მთელი კრებული გადაწერილია ერთი ხელით;
2r-ზე ოთხკუთხა ბეჭედი; დაუწერელია: 6r, 95v, ფფ. 96, 97.

სათაური 6v, 15v:

[شرح] خواص اسماء الله الحسنى

ავტორი 6v:

ابو العباس سيد احمد بن عيسى البونى

წარმოადგენს აბუ-ის-ნორ-დინ-ალ-დინაუტის (ხელნაწერში — الدينايطى, იხ. 6 v) თხზუ-
ლების აბუ-ის-ხოვას-ალ-აჰსანი კომენტარს.

დასაწყისი 6v:

قال الشيخ الفقيه الامام العارف ... ابو العباس سيد احمد بن عيسى البونى ... اما
بعد فما انا اذكر شيئاً من خواص اسماء الله تعالى الحسنى نظم الشيخ الولي العالم ...
نور الدين الدينايطى ...

დასასრული 15v:

فيقوم لهم ويقول ارحموا هنا الفقير فانهم يذكرون له ما فيه خير الدنيا والاخرة و يعمد
بقولهم

Rosen, Notices, № 150; Salemann, Rosen, გვ. 198; შდრ. Ahlwardt, III, №№ 3753 —
3755; De Slane, № 4661; Brockelmann, GAL, I, გვ. 498; SB I, გვ. 911.

130

60 (418)/III

15v — 21r; იხ. № 129-ის ტექნიკური აღწერილობა.

სათაური:

< مجموعة الادعية >

1) 15v — ნაწყვეტი, 15-სტრიქონიანი. შეიცავს ყოველთვისად წარმო-
სათქმელ ლოცვებს.

დასაწყისი: ...الأوراد تنقسم الى شهور السنة ويقول في الشهر المحرم اللهم انت السلام...

დასასრული: ...الذى لا يضر مع اسمه شيء في الارض ولا في السماء

შენიშვნა: დასასრულს მიწერილი აქვს — ابن حجر الهيتمي (ავტორი?).

2) 16r — ნაწყვეტი, 18-სტრიქონიანი. დაკონკრეტებულია ასტრონომიული დროის მონაკვეთები, ლოცვისთვის განკუთვნილი, ერთი კვირის მანძილზე.

დასაწყისი: ... هذا بيان الساعات للايام السبعة فاول الساعة الدخلى الى الضحى...

დასასრული: ... والسادس للمريخ والسابع للشمس تمت وبالحمد عمة

3) 16v—21r

სათაური 16v:

فصل في بيان خواص اسماء الله تعالى وساعاتها

მონაკვეთი შეიცავს მითითებებს ლოცვის დროს ალლაჰის ეპითეტების ხმარების შესახებ, რათა მათ სათანადო ძალა ჰქონდეთ. თითოეულ ეპითეტთან ციფრებით აღნიშნულია მათი წარმოთქმის სიხშირე.

დასაწყისი 16v:

فصل في بيان خواص اسماء الله تعالى وساعاتها يا لله من اشتغل به ٤٥ مرة في ساعة الشمس...

დასასრული 21r:

ولا يحتاج الى الماء ما دام عنده الا ان يكون سوداويًا والله اعلم

60 (418)/V

22r — 95r; ბოლონაკლული; იხ. № 129-ის ტექნიკური აღწერილობა.

სათაური 22r, 22v:

حصن الحصين من كلام سيد المرسلين

ავტორი 22v:

[شمس الدين ابو الخير] محمد بن محمد بن الجزرى [القرشى التمشقى الشيرازى]

დასაწყისი 22v:

قال الفقير الضعيف.. محمد بن محمد الجزرى الشافعى... اما بعد حمد الله تعالى الذى جعل الدعاء سببا لردّ القضاء... فان هذا الحصن الحصين من كلام سيد المرسلين وسلاح المؤمنين...

... لا يقولنَّ احدكم اللهم لقمي حجتي فان الكافر يلقن حجته و ...

შენი შვნა: 95v-ზე მოცემულია حساب الجمل — ასოთა რიცხვითი მნიშვნელობა.

Семенов, IV, №№ 2941 — 2945; Blochet, № 6347; Houtsma, № 595; Pertsch, № 661; Rosen, Notices, № 75; Rosen, Coll. Sc; 14; De Slane, №№ 1169.1; 1170.1; 1171; Brockelmann, GAL, II, გვ. 203; SB II, გვ. 277, 19.

132

13 (289)

123 ფ.; 15,5×10; 11×6; ევროპული, მოყვითალო ქაღალდი, ლაქებიანი; მუყაოს ყდა, მოყვებისფრო, სარქველიანი, დაძველებული; ხელნაწერი ნაწილობრივ დაშლილია, ფ. 1 ძლიერ დაზიანებულია, ჩამოხეული აქვს კიდე; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები გამოყოფილია წითლით; 1v, 20v-ზე ფერადი უნეანები; 19v—20r-ზე ფერადი მინიატურა; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდლოა XVIII ს.

სათაური 2v:

دلائل الخيرات وشوارق الانوار في ذكر الصلوة على النبي المختار

ავტორი:

[أبو عبد الله محمد بن سليمان (عبد الرحمن) بن أبي بكر الجزولي السملالي]

დასაწყისი 1v—2r:

الحمد لله الذي هدانا للإيمان والاسلام ... وبعد فالعرض في هذا الكتاب ذكر الصلوة على النبي

დასასრული 121v—122r:

... اللهم بنور وجهك الذي ملاء أركان عرشك ان نزرع في قلبي ... وصلى الله على سيدنا محمد خاتم النبيين وأمام المرسلين الخ

Крачковский, გვ. 401; Семенов, VIII, № 5902; Ahlwardt, III, №№ 3919, 3920; Blochet, №№ 5258, 6246, 6675; Flügel, III, № 1706; Houtsma, № 596.1°; Loth, №№ 350 — 353, 355.1, 356, 377.11, 378.1, 1048.1V; Pertsch, №№ 772, 807; Rieu, № 251; Rosen, Coll. sc., № 13; Rosen, Notices, №№ 73.74; Salemann—Rosen, გვ. 204; De Slane, №№ 1180 — 1184, 1185.1°, 1186.1°, 1187.1, 1188—1192, 1193.1°, 1194—1196, 1270.2°, 4578.1°; Brockelmann, GAL, II, გვ. 252; SB II, გვ. 359.

133

193

96 ფ.; 17×10,5; 11,5×6; 11 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, პრილა ქაღალდი; მუყაოს ყდა, ზედა ფრთა ყავისფერტყავადაქრული, ტვიფრული მოწითალო ყვავილოვანი ორნამენტით, ქვედა ფრთა ქაღალდგადაქრული; შავი ტყავის ყუა; ხელნაწერი ყდას მოცილებულია და ბოლონაკლულია; ზოგიერთი ფურცელი ამოვარდნილია, ფ. 2 გადახეულია; ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული განაკეთის აღმნიშვნელი სიტყვები წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელ და ვერცხლისფერხაზიან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდლოა XVIII—XIX სს. 1r-ზე მინაწერი, რომლის მიხედვით ხელნაწერის მფლობელი დროიშ حسن افندي.

სათაურო 2r:

مفتاح الفلاح

ავტორი 1v:

بهاء الدين محمد [بن حسين بن عبد الصمد الحارثي] العاملي [الجبايئي البهائي]

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذي دلّنا على جادة النّجاة ... وبعد فان اقلّ العباد عملاً واكثرهم زللاً
محمدا المشتهر ببهاء الدين العاملي ... يقول قد التمس مني جماعة من اخوان الدين ...
წყდებდა 96v:

... مغمورة في صفات الرحمة والغفران ولنقطع الكلام...

Беляев, № 996; Ahlwardt, III, № 3531; Brockelmann, GAL, II, № 414; SB II, № 595.

134

165/VII

177v—224r; 21×13; 14×8; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი, ლაქებიანი; შავი ტყავის ყდა აშიებიზა და ყვავილოვანი ორნამენტით ტვიტრული, შავი ტყავის ყუთი; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები და სათაურები წითლით და ყვავისფრით; აქვს კუსტოსი; ტექსტი გახმოვანებულია; გადაწერის თარიღი—სავარაუდოა XVIII ს.

სათაური:

[الحزب الاعظم والورد الافخم]

თვით ხელნაწერში ტექსტს აქვს სათაური:

(177 v) شرح دعلى القارى (179r) دعانامه على قارى

ავტორი 177v—178r:

على بن سلطان محمد القارى [الهروى]

დასაწყისი 177v:

الحمد لله الذى دعانا للايمان وهدينا بالقرآن ... فيقول العبد الداعى مغفرة ربه البارى
على بن سلطان محمد القارى ... لَمَّا رايَت بعض السالكيَن يتعلقون باوراد المشايخ ...
დასასრული 223v—224r:

اللهم صلّ على محمد عبدك ... واعطه افضل رحمتك وآته الشرف على خلقك
يوم القيمة واجزه خبير الجزاء والسلام عليه ورحمة الله وبركاته سبحانه ربك ...
وسلام على المرسلين الخ

Ahlwardt, III, № 3783; Flügel, III, № 1707; Houtsma, № 602; Loth, I, № 362; II, № 1037, I; Brockelmann, GAL, II, № 396; SB II, № 540—541.

135

151 (555)

15 ფ.; 14,5×9,5; 9×5,5; 8 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, თხელი, პრიალა ქაღალდი; უყვლო, ნაკლული, დაშლილი; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი, სათაური და ზოგიერთი

სათაური 1v, 2r:

زيارة عاشوراء غير مشهوره

ავტორი 1v:

العبد الاثم محمد رحيم بن الحاج ميرزا محمد البروجردي

შეიცავს აღ-ჰუსაინის საფლავის მონახულებასთან დაკავშირებულ ლოცვებს
“აშურას დღეზე (მუჰარამის თვის მეათე დღე).

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين... أما بعد فيقول العبد الاثم محمد رحيم بن الحاج ميرزا
محمد البروجردي أصلاً والى المشهد الرضوى مهاجراً أنّ هذه زيارة عاشوراء...
წყდება 15v:

...وأما ما فيه من تقديم الصلوة على الزيارة فهو...

შტრ. Ahlwardt, VIII, № 9028.

136

276 (1232)/II

18v — 27r; მთლიანი ხელნაწერის ტექნიკური აღწერილობა იხ. № 65. გადაწერის თარი-
ღი (კრებულში შემავალი სხვა თხზულების გადაწერის ანდერძის მიხედვით, იხ. 65r) — სა-
ვარაუდოა 1244 წ. /1828—1829 წწ.

სათაური:

<جموعة الادعية>

ლოცვების კრებული. შეიცავს შემდეგ ლოცვებს: (18 v), دعاء قرآن (18 v),
دعاء نكاح (22 r), دعاء عقد (24 r), دعاء زحاف (25 r), دعاء عهده (25 v),
دعاء طعمام (26r), دعاء قربان (26 v); ამავე კრებულის 66 v-ზე دعاء يقرء
على القبر.

დასაწყისი 18v:

اللهم ربنا يا ربنا تقبل منا أنتك انت السميع...

დასასრული 27r:

لا شريك له وبذلك امرت وانا من المسلمين

137

151-a (555)

20 ფ.; 14×9,5; 11×6; 7 სტრ.; აღმოსავლური, სქელი ქაღალდი, პრიალა; ხელნაწერი
ყდას მოცილებულია, ყდის ფრთები ცალ-ცალკეა, მხატვრულად ლამაზადაა შემკული; ყდის
გარეკანზე ფერადი ყვევილოვანი ორნამენტია, შიგნითა მხარეს — შავ ფონზე ოქროსფერი

ყვავილოვანი ორნამენტი; ტექსტი ნაკლებია; დაშლილი; კალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი
 სათაურები ოქროსფრით, ჩასმული გემოვნებით შესრულებულ ლამაზად შემკულ უნეანებზე.
 ტექსტი ჩასმულია ფერადხაზოვან ჩარჩოში; 1r-ზე ყვავილოვანი ორნამენტიანი ბორდიურით
 სტრიქონები ერთმანეთისაგან გამოყოფილია ოქროცურვილით; გადაწერის თარიღი — 1289 წ.
 /1872—1873 წწ. (20v); გადაწერი — محمد نصير الاصفهاني (იჭვე).

შეიცავს სხვადასხვა ლოცვებს და ყურანიდან ციტატებს:

სათაური:

<مجموعة الادعية>

იწყება 1r:

...الم نجعل الارض مهادًا والجبال اوتادًا

დასასრული 20r:

صدق الله العلي العظيم وصدق رسوله النبي الكريم ونحن على ذلك من (გადაშლილი) [الشاكرين] الحمد لله رب العالمين

192

156 ფ.; 15X8,5; 10,5X5; 11 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი; ძველი რეს-
 ტავირებული, შივადამიგ ფურცლები დაზიანებული; ფ. 2-ის ქვედა მხარე მოხეული; ფერადი
 ყვავილოვანი ორნამენტით მოხატული პრიალა ყდა, ზედა ფრთა მოცილებული; ყდის შიგა მხარეს
 მწვანე ფონზე მცენარის გამოსახულება ოქროსფერ ჩარჩოში ჩასმული ბორდიურით; კალიგრა-
 ფიული ნასხი; მელანი შავი, ლოცვების სათაურები შესრულებულია ოქროსფრით; 1v-ზე მხატვ-
 რულად გაფორმებული ფერადი უნეანი; 1v—2r-ზე ტექსტი ჩასმულია ორმაგ ჩარჩოში; ჩარ-
 ჩოებს შორის ყვავილოვანი ორნამენტით შემკული ბორდიურია; ტექსტი ჩასმულია ფერადხა-
 ზოვან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი (ზოგიერთი ფურცლის გამოკლებით); ფ. 155-სა და 156-ს
 შორის აკლია ტექსტი კუსტოსის მიხედვით; ამიებზე უნიშვნები; 156v-ზე ბეჭდები. ხელნაწე-
 რი შემოსწორა ხელნაწერთა ინსტიტუტს ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლო-
 გიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტმა 1969 წელს.

უნიშვნა: 1. ხელნაწერში წარმოდგენილია ინტერლინეური სპარსული თარგმანი, შე-
 რულებული კალიგრაფიული ნასთალიკით. 2. 1r-ზე და 156r-ზე აღნიშნულია თხზულების დაწე-
 რის თარიღი — 784 წ. რამადანი /1382 წ. ნოემბერი.

სათაური:

<مجموعة الادعية>

შეიცავს ლოცვებს სხვადასხვა შემთხვევისათვის:

- (10v) اذا ابتدأ بالدعاء بالتحميد الله
- (14v) بعد هذه التحميد الصلوة على رسوله
- (16r) الصلوة على حملة العرش
- (18v) في الصلوة على اتباع الرسل ومصديه
- (21r) لنفسه واهل واهله

და ა. შ. მთავრდება يوم السبت (155v). დასაწყისში წარმოდგე-
 ნილია ლოცვებთან დაკავშირებული ჰადისები.

შემდგენლად ჩანს

ابو الحسن محمد بن الحسن بن احمد بن علي بن محمد بن عمر بن يحيى العلوي الحسيني
 (1v)

حدثنا السيد الاجل نجم الدين بهاء الشرف ابو الحسن محمد بن الحسن ... بن عمر بن يحيى العلوى الحسينى رحمه الله قال اخبرنا الشيخ السعيد ابو عبد الله ...

დასასრული 156r:

وتم احسانك فيما بقى من عمري كما احسنت فيما مضى منه يا ارحم الرحيم وصلى الله على سيدنا محمد وآله الصاهرين ٧٨٤

364

7 ფ.; 21x16,5; 16x9; 10 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი ქაღალდი, ლაქიანი; უყდო, ბონაკული; დამლილი; მონასტლიკო ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები, სათურები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა 1264 წ./1847—1848 წწ., იხ. 1r-ზე გადამწერის ანდერძი.

სათაური 1v:

شروط الصلوة

შეიცავს ლოცვების შესრულების წესებს. შედგება სხვადასხვა მცირე ზომის განაკვეთებისაგან (باب).

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين ... باب شروط الصلوة وهي ستة الاوّل الوضوء بالماء الطاهر والتيمّم ...

წყდება 7v-ზე باب سنن الغسل

... النجاسة ان كانت على بدنه والرابع ان يتوضّا الصلوة ...

შენიშვნა: ხელნაწერის 1r-ზე შემორჩენილია ის-ალფაჯალი კიდანი ლოცვების შესახებ ოხულებების *المطلب المصلى*-ის დასასრული და გადაწერის ანდერძი (იხ. Ahlwardt, III, № 3524).

მდრ. Ahlwardt, III, № 3538 — 3540; Blochet, № 6394.

154 (H-1902)

1 ფ.; 43,5x35; ტექსტი მიყვანილია სულ კიდემდე; 41 სტრ.; თეთრი ქაღალდი, რუსული წარმოების; მელანი შავი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.; 1v-ს უზის საქართველოს საისტორიო და საეთნოგრაფიო მუზეუმის ბეჭედი; ახლავს კონვერტი.

ავგაროზი (ორ სვეტად) حرز

დასაწყისი 1r:

باسم الله الرحمن الرحيم نبشئدى بعون الله ...

დასასრული 1r:

... فالجن والتوافى ومن علة الريح

155 (H-1901)

49 ფ.; 6×5,5; 5×4,5 (ფფ. 6—7-ის ზომაა 5×5,5); 5 სტრ.; თეთრი ლაქებიანი ქაღალდი. რუსული წარმოების; უცდო, დამლილი; მელანი შავი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.; 1r-ზე საქართველოს ისტორიის და საეთნოგრაფიო მუზეუმის ბეჭედი; ავგაროზი მოთავსებულია მცირე ფორმატის კონვერტში, რომელსაც ქართულად აწერია: ხელნაწერი აღ. ივ. სარაჯიშვილის ქაღალდებიდან.

ავგაროზი **حرز**

156 (H-1137)

1 ფ.; გრაგნილი; 97×5; 53 სტრ.; სქელი ქაღალდი, ორ ადგილას გადაწებებული, დასაწყისში ფურცელი ოდნავ გახეულია; მელანი შავი და მომწვანო; 1v-ზე ტექსტი გადაშლილია; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.; დევს კონვერტში.

ავგაროზი: **حرز**

დასაწყისი 1r:

يا على يا على يا على باسم الله الرحمن الرحيم...

დასასრული 1r:

...يا واهب سبحانه يارب

შეგონებები — **مواظ**

243

125ფ.; 19,5×13,5; 12,5×9; 15 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, სქელი ქაღალდი; ყვეისფერ-ტყევიანადკრული მუყაოს ყდა მედალიონებით ჰქდული, სარქველიანი; ნახში; მელანი შავი, სათაურები წითლით; 1v-ზე არის სარჩევი; აქვს არაბული პაგინაცია; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVII — XVIII სს.

სათაური 2r, v:

بستان العازفين

ავტორი 2r, v:

أبو الليث نصر بن محمد [بن أحمد بن إبراهيم السمرقندي]

დასაწყისი 2v:

الحمد لله رب العالمين والعاقبة للمتقين... قال الفقيه... قد جمعت في كتابي هذا فنونا من العلم ما لا يسع جهله الخ

დასასრული 125r:

يقول فحسى ربي ان يؤتيني خيرا من جنتك الاية

Крачковский, გვ. 395; Семенов, VI, № 4864; Халидов, № 19; Ahlwardt, VII, №№ 8322, 8323; Blochet, № 4810; Rosen, №№ 76; 245.1; Rosen, Notices, № 55; Brockelmann, GAL, I, გვ. 196,8; SB, I, გვ. 348.

92 (503)

129 ფ.; 21×15; ტექსტის ზომა: 14,5×8,5 (2v—75r), საშუალოდ — 15×7 (76v—124v) და 16×9 (125r—128v); 17—21 სტრ.; ევროპული, სხვადასხვა ხარისხის ქალაღი; მუყაოს პრექლქაღღდაღკრული ყდა სარქველით და ყავისფერი ტყავის ყუით, გაკრეცილი; ნასხი, გამოიყოფა რამდენიმე სხვადასხვა ხელი; მელანი შავი; სათაურები, ხაზგასმები და ცალკეული სიტყვები წითლით; გვერდებზე 2v—72v ტექსტი ჩასმულია წითელხაზოვან ჩარჩოში; 2v-ზე არის ჩარჩო უნვანისათვის; ფურცლებს 2—73 აქვს არაბული პავინაცია; 1v-ზე სარჩევია, რომელიც მიუთითებს ყურანიდან მოტანილ ადგილებზე; დაღწერის თარიღი — სავარაუდოა XVlll—XlX სს.; დაღწერელია: 1r, 75v, 76r, 107r და ფ. 129; 107v და ფ. 108-ზე მინაწერებია. 2r-ზე არზრუმის ყადის **أديب الله عبد**-ის 1845—1846 წლების ვავუფური წარწერა და ბეჭეღაღა;

ს ა თ ა უ რ ი (ყუაზზე):

موعظة على أفندي

ხელნწერი, როგორც ამზე სათაური მიუთითებს, წარმოადგენს დიღაქტიკური ხსისათის კრებულს; კრებული არ არის ერთგვაროვანი. აქ არის მოტანილი ადგილები ყურანიდან და მოცემულია მათი განმარტებები, რისთვისაც ხშირად დამოწმებულია სხვადასხვა კომპეტენტურ პირთა გამონათქვამები (ყო **مشوي** სპარსულად, **البخاري**, **ابو هريرة**-ის და სხვების). მოხმობილია ჰადისები, სხვადასხვა ანეღლოტები და ისტორიები. მასალა ძირითაღად თემატური პრინციბით არის დაღაგებული. გამოიყოფა სამი ნაწილი:

1. 2v—75v; იყოფა **محلس**-ებად, რბმლებშიც მსჯელობა ძირითაღად ყურანის გარკვეული სურებიდან მოტანილ ადგილებს ეყრდნობა. ზოგიერთ შემთხვევაში სათაურშივეა მითითებული განსახიღველი საკითხი, მავალითად, **في فضائل الجمعة في قوله تعالى في سورة الجمعة**; ჩართულია ნაწყვეტები ჰადისებიდან და სხვადასხვა ამბები.

იწყება 69-ე **في سورة ابراهيم** — **محلس**-ის ქვეთავით — **ولا تحسن الله افاغلا عمًا يعمل الظالمون... روى ابن ابي عاصم والمنسرى في ترغيبه الشيخ**
 ჟანანსკნელი თავია — **هذا المجلس في عقوبة ماتع الزكوة في قوله تعالى في سورة التوبة** (67 r)

შემღდეგ მსჯელობის საგანია სხვა სურების აგებიც.

2. 76 v—106 v; ბოლონაკლულია; შეღგება ძირითაღად **باب-ებისაგან**, მავალითად, (78 v) **باب التوبة**, (95 r) **باب الصلوة**, (102 v) **باب فضائل القدر** და ა. შ.

ღასაწყისი 76 v:

حم واكتتاب المبين القرآن والواو للعطف الخ

3. 109r—128v; თავნაკლულია; შეღგება ძირითაღად ჰადისებისა, რივიათებისა და ჰიქაიათებისაგან.

იწყება 109r:

... تفهمون ما تفهموا الملائكة كنا في عين الحيوة ملخصا

1r—23r; 31,5×17,5; 19×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, გასანთლული, კარგი ხარისხის ქაღალდი; ახლად რესტავირებული — ისამინსფერი ლედერინით გადაკრული ყდა სქელი თეთრი თაფურცლებით; მსხვილი, ლამაზი ნახში; მელანი შავი, სათაურები წითლით; გადაწერის თარიღი — 1259/1843 წ. (23r); გამომწერი — محمد بن نور ابراهيم (17r, 23r, 50r).

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

وحيزة في المواعظ والنصائح

შ ე ს ა ვ ა ლ ი 1r:

الحمد لله رب العالمين... اما بعد فهذه وحيزة مشتملة على اربعين حديثا قدسيا ومائة كلمة منسوبة الى امير المؤمنين اما الاولى فهي من السور التي كالم الله موسى بها تكليما منتخبة الخ

შეგონებები სხვადასხვა საკითხზე. იყოფა ორ ნაწილად (1r — 17r და 17r — 23r); პირველ, ან პადისების ნაწილში დამოწმებულია ადგილები ყურანდან სათანადო სურებზე მითითებით; მეორე ნაწილში მოტანილია 100 გამოწერილი ნათქვამი, ანუ სენტენცია, რომელიც მიეწერება ალი იზნ აბი ტალიბს. ამ სენტენციების გადმომცემი ყოფილა ابو على الطرسى. სენტენციები დალაგებულია ანბანურ რიგზე.

პირველი ნაწილის დასაწყისი 1r:

من السور التورية يقول الله عز وجل عجب لمن يقن بالموت كيف يفرح الخ
მეორე ნაწილის დასაწყისი 17r:

هذه مائة كلمة منسوبة للامير المؤمنين هذا الكتاب نثر اللائي من كلام امير المؤمنين
وامام المتقين ويعسوب الدين وقائد الفر المحجلين على بن ابي طالب... على
ترتيب حروف المعجم رواه الشيخ الاجل ابو على الطبرسى صاحب مجمع البيان
في تفسير القران برد الله مضجعه

შ ე ნ ი შ ვ ე ნ ა: ლიტერატურაში კარგად არის ცნობილი სენტენციების კრებული, რომელიც მიეწერება ალი იზნ აბი ტალიბს — „მართლმორწმუნე ამირას 100 გამოწერილი ნათქვამი“. მაგრამ, როგორც ჩანს, ამ გამოწერილობების გადმომცემი ყოველთვის ერთი და იგივე პირი არ არის. რამდენადმე განსხვავებული უნდა იყოს აგრეთვე ამ კრებულის შედგენილობაც, წარმოდგენილი სხვადასხვა ხელნაწერის სახით. ჩვენ ვერ მივაკვლიეთ ჩვენს მიერ აღწერილი კრებულის ანალოგიურ კრებულს, შდრ. Ahlwardt, VII. №№ 8422, 8424; De Slane, № 2502, 10.

الصوفية — სუფიზმი

43v — 102v; 22×17,5; 16×11; 12 სტრ.; რუსული, თეთრი, სქელი, გაუსანთლავი ქაღალდი; უყდო; აქვს კრელი მატერიალს ყუ; ნასთალიყი; მელანი შავი; ხაზგასმები და ცალკეული
82

შენიშვნა: **العمدة الشيخ احمد الخالدي** უნდა იყოს წარმოდგენილი მცირე ზომის წარმოშობის ალ-ხალიდის გვარისა, იხ. И. Ю. Крачковский, Избр. соч., IV, გვ. 387.

Ahlwardt, III, №№ 3183 — 3185; Biochet, №№ 4814, 5399; Houtsma, №№ 568, 569; Lotii, № 676. I; Brockelmann, GAL, II, გვ. 337.16; SB II, გვ. 465.

191

46 ფ.; 21×12; 17×8; 14 სტრ.: რუსული წარმოების თეთრი ქაღალდი ფაბრიკის შტემპელით: Медянская фабрика № 4 Первушина на Вятке; ფ. 1-ის ზედა კუთხე მოხეულია; ლურჯი ქაღალდის ლედერიანის ყდა; ნახში, ოდნავ მარცხნივ გადახრილი; მელანი: შავი და წითელი; ტექსტი ჩასმულია ორმაგ ფერად ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს. თითოეული გვერდის (გარდა 12r, 17v, 18v, 19v, 32r, 39v-სი) ზევიდან მერვე სტრიქონი მოთავსებულია ფერად ჩარჩოში; აქვს სსკ მეცნიერებათა აკადემიის კავკასიისმცოდნეობის ბიბლიოთეკის შტემპელი; ხელნაწერი გადმოსცა ხელნაწერთა ინსტიტუტის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიის, არქეოლოგიისა და ეთნოგრაფიის ინსტიტუტმა 1969 წელს; დაუწერელია: 1r, 44v, ფფ. 45, 46.

ს ა თ ა უ რ ი 2r:

تحفة الاحباب في السلوك الى طريق الاصحاب

წარმოდგენს **محمد مراد بن علي بن داؤود الحسيني الازبكي البخاري** თხზულების **الاحباب في السلوك**-ის კომენტარს.

დასაწყისი 1v—2r:

الحمد لله الذي شرح صدور العارفين لمكاشفة الاسرار... وبعد فان الرسالة السلوك والادب المسماة بالسلوك... شرحها بعون الله الوهاب بهذا الشرح المستطاب...

დასასრული 44r:

...والعيلة على النبي وكذلك يكون ختامة بما فذلك العمل يكون مقبولا عند الله البتة

Ahlwardt, II, № 2197; Rieu, № 244. I; Brockelmann, GAL, II, გვ. 446.

68 (448)

107 ფ.; 17×11,5; 11×7; 5 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, თხელი ქაღალდი; ტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, შინდისფერი, ყვავილეთანი ორნამენტით ტვიფრული, იმავე ტყავის ყუით; ფფ. 1,2 ძველი რესტავირებული; კალიგრაფიული ნახში; მელანი შავი, სათაურები და ცალკეული განაკვეთის აღნიშვნელი სიტყვები წითლით; აქვს არაბული პაენიაცია და კუსტოა; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; გადაწერილი — **عبد الله بن الشيخ عليخان** **الجوهري الكاظمي** (107r); 2r-ზე ბეჭდები და 1277 წლის/1860—1861 წწ. ვაკეუბრი წარწერა სპარსულ ენაზე. ფფ. 104—105-ზე სტრიქონებს შორის ჩაწერილია წითლით ამ მონაკვეთის სპარსული თარგმანი.

ს ა თ ა უ რ ი 1v, 106v:

رواية خبر مناجات موسى بن عمران على جبل طور سينا

დასაწყისი 1v:

حدثنا الشيخ ابو محمد... قال حدثنا عبد الله بن منبة اليماني قال رواية عن كعب الاحبار...

ს ა თ ა უ რ ი 18v:

القسطاس المستقيم

ავტორი:

[ابو حامد محمد بن محمد الغزالي]

იწყება 1r:

كلامهم في مواضع كثيرة الخ

დასასრული 17r და v:

وإن كثيرا ليضآون؟ باهواءهم بغير علم ان ربك هو اعلم بالمهتدين والحمد لله رب العالمين الخ

Ahlwardt, II, № 1724; Brockelmann, SB, I, გვ. 749, 28.

152

124 (497)/1

1r — 42v; 21×15,5; 15,5×8,5; 23 სტრ.; ევროპული, მოყავისფრო ქაღალდი; მუყაოს ქაღალდგადაკრული ყდა შავი ტყავის ყუთით და უჭრებიანი საცავი ფურცლებით; ბოლონაკლული; ნასთაოკი; მელანი შავი; საკომენტარო ადგილები გახაზულია წითლით; გადაწერის თარიღი — სეპარაულდო XVIII ს.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح ابي الولد]

წარმოადგენს კომენტარს ابو حامد محمد بن محمد الغزالي-ის შრომაზე

დასაწყისი 1r:

الحمد لله رب العالمين لجعل الواقية اى الجنة للمتقين فمن باب عطف العلة على المعلول الخ

წყდება 42v:

فلاشتغال بالجواب عبث وتضيع وقت لكن المناسب ان تجيب جوابا...

ძირითად თხზულებასთან დაკავშირებით იხ. Ahlwardt, III, №№ 3975 — 3976; Brockelmann, GAL, I, გვ. 423, 32; SB, I, გვ. 750.

153

358 (1326)/1

2v — 7v; 20×14; 11×6; 12 სტრ.; ევროპული, თეთრი, ოდნავ გასანთლული ქაღალდი; მუყაოს ყავისფერტყავგადაკრული ყდა მედალიონებითა და აშიებით ქღეული, ნაჭრის ყუთი, ზოგან ჭიანჭუპი; მონასთაოკო ნასხი; მელანი შავი; გადაწერის თარიღი — 1106 წ. ჭუმუდ I/1694 წ. დეკემბერი; გადაწერილია ولد اغا مالى-ის სამსახურში მყოფი პირის მიერ სო-

ფელ (قرية بلا جلو كى من محال الشكى) რომელიც შედიოდა შაჰის მაპალაში (بلا جلو كى). ფ. 1, 2r და 8r-ზე მინაწერებია არაბულ და სპარსულ ენებზე; 1r-ზე ნაწყვეტია გოლეს-თანდან.

ს ა თ ა უ რ ი 7v:

العقائد

ავტორი:

[نجم الدين ابو حفص عمر بن محمد بن احمد النسفي الماتريدي]

დასაწყისი 2v:

قال اهل الحق حقايق الاشياء ثابتة والعام بها محقق خلاف للسوفسطائية الخ

დასასრული 7v:

عامه البشر من الاتقياء افضل من عامة الملائكة

Беляев. № 617 — 623; Крачковский, гв. 407; Семенов, IV, №№ 3264 — 3266; VI, № 4850; Ahlwardt, II, №№ 1953.1954; Browne, гв. 5, № B. 2; Dorn, CCXLIV, 14; Pertsch, №№ 55.1; 251.2; Rosen, 122, 1; 131.2; 252.4; 438.2; 454.2, Brockelmann, GAL, I, гв. 427, II, I; SB, I, гв. 758.

154

324 (1274)/III

იგივე

190v — 194v; 21×15×7; 14, ხან 15×9; 12 და 13 სტრ.; ორ-ორი, ან სამ-სამი სტრიქონი ერთმანეთთან ახლოს წერია, შემდეგ კი მათ შორის ინტერვალი უფრო დიდია; ევროპული, თეთრი, სქელი ქაღალდი; აღნიშნული მონაკვეთი მთელი ხელნაწერის ნაწილი არ ჩანს, იგი შემდეგ უნდა იყოს ჩაკრული; ყვესფერტყვეგადაკრული მუყაოს ტვიფრული ყდა თითო საცავი ფურცლით; ნასხისებური ნასთალიკი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები წითლით; გადაწერის თარიღი — XVII—XVIII სს. (ჭვირნიშანია სამი ნახევარმთვარე).

155

137 (559)/XII

იგივე

72v; 20,5×15,5; 15×8,5; 23 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, დალაქავებული ქაღალდი; მუყაოს ყვესფერი ყდა ქაღალდის თეთრი ყუთით; ყდის მარჯვენა ფრთა ხელნაწერისაგან მოცილებულია; ფრაგმენტული ხასიათის; მონასხო ნასთალიკი; გადაწერის თარიღი — XVIII ს.

ერთგვერდიანი ტექსტი, რომელიც წყდება შემდეგ ადგილას 2v:

هو صفة له ازلية ليس من جنس الحروف والاصوات وهو صفة ...

358 (1326)/II

156

8v—114v; ტექსტის ზომა: 13×5; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, გასანთლული ქაღალდი; ნასთალიკი; ხაზგამგები საკომენტარო ადგილებზე წითლით; გადაწერის თარიღი — 1083 წ. ზულ-კა'და/1673 წ. თებერვალი (114v); დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 153.

სათაური:

[شرح العقائد]

ავტორი:

سعد الدين مسعود بن عمر التفتازاني

კომენტარია ის-ისფერილი შრომისა العقائد.

აქვს; ფურცლებზე 3—7 ტექსტის მცირე ნაწილი ამოჭრილია; მარჯვენა მხარეს ქვედა კუთხეში ხელნაწერის მთელი ფურცლები გაყავისფერებულია; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოდ XVIII ს.; 2r-ზე არზრუმის ყადის **أديب الله عبد**-ის 1845—1846 წლების ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

161

340 (1299)/11

93r — 216r; 19,5×15,5; 8,5×5; 9 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სინესტისაგან დალაქავებული ქაღალდი; შემორჩენილია ყდის მარჯვენა ფრთა — მოყავისფრო მუყაო ტყავის შავი აშიებიტა და ნაჭრის ყუით; ნაწილობრივ დაშლილი — ფფ. 92—114 ამოგარდნილია; ოდნავ მარცხნივ გადახრილი ნასხი; ანდერძი ნაწერია შიქასთენარევი ნასთალიყით; მელანი შავი, **قوله** და ხაზგასმები წითლით; გადაწერის თარიღი — 1111 წ. 15 ზუ-ლ-კადა/1700 წ. 4 მაისი; გამწერი — **أ. إ. اسمعيل كبير** (216r).

ს ა თ ა უ რ ი :

[حاشية على شرح العقائد]

ა ე ტ ო რ ი 3r, 216r:

احمد بن موسى الخيالي

შეიცავს შენიშვნებს **التفتازاني**-ის აღწერილ კომენტარულ თხზულებაზე **شرح العقائد**

დასაწყისი 93r:

قال الشارح التحرير عامله الله بلطفه الخطير بعد ما تيمّن بالتسمية الحمد لله اقول في تعقيب بالتحميم اقتداء بأسلوب الكتاب الخ

დასასრულ 215v, 216r:

ان هذا الوجه ايضا يفيد تفضيلهم فقط ان الفضل بيد الله يؤتية من يشاء

Беляев, № 630 — 632; Ahlwardt, II, №№ 1966, 1967; Houtsma, № 501; Flügel, III, № 1659; Pertsch, № 673.2; 674; Rosen, № 128; № Rosen, Notices, № 63; Brockelmann GAL, I, зб. 427.11; SB, I, зб. 759; SB, II, зб. 318, 10a.1.

162

342 (1302)/11

ი გ ი ვ ე

97v — 174v; 23×14; 12,5×5; 13 და 15 სტრ.; ევროპული, საშუალო სისქის, თეთრი ქაღალდი, რამდენიმე ადგილას მოყავისფრო, ზოგან ჭიანჭაბი და დალაქავებული; ყავისფერტყავ-გადაკრული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ჭდებული, ნაჭრის ყუით; ნაწილობრივ დაშლილი; ნასთალიყი; მელანი შავი, ხაზგასმები და აღნიშვნები ტექსტზე წითლით; გადაწერის თარიღი — 1093/1682 წ. (იხ. წინა თხზულების ანდერძი, 96v).

163

358/III

116v—177v; ტექსტის ზომა: 13×6 და 14,5×7; 15 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, საშუალო სისქის, გასართული ქაღალდი; მონასხო ნასთალიყი; 172r-დან სტროქონზე სიტყვები ირიბად

ს ა თ ა უ რ ი შ დ რ .: 116v:

حاشية على حاشية الخيالي على شرح العقائد النسفي

ა ვ ტ ო რ ი 116v:

قول احمد [بن محمد بن حضر]

შენიშვნებია الخيالي-ის ზევით აღწერილი შენიშვნებისა.

დასაწყისი 116v:

قوله من تعقيب البسملة بالحمد له آء ذكره بعد قوله

დასასრულ 177v:

في هذا الحديث دلالة على تفصيل البشر على الملائكة

Крачковский, გვ. 408; Ahlwardt, II, № 1972.3; Loth, № 399; Brockelmann, GAL, I, გვ. 427, 11, I; SB, I, გვ. 759.

164

321 (1270)

155 ფ.; 23×17; 14×10; 21 სტრ.: ევროპული, სქელი, ოდნავ გაყვითლებული და გასანთლული ქაღალდი; მოყვებისფრო მუყაოს ყდა ყვისფერი ტყვის ყუით; ხელნაწერი ყდას მოცილფებული და ნაწილობრივ დაშლილი; ნასხი ოდნავ მარცხნივ გადახრილი; მელანი შავი; قوله და ხაზგასმები წილთით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 1r—3v, 154v-ზე და ზოგან არეებზე მინაწერებია; ფ. 155 დაუწერელია.

ს ა თ ა უ რ ი შ დ რ . 3v (მინაწერი):

حاشية على حاشية الخيالي على شرح العقائد النسفي

ა ვ ტ ო რ ი (იქვე):

قرا كمال [اسماعيل قرمانى]

კვლავ შენიშვნებია الخيالي-ის შენიშვნებისათვის.

დასაწყისი 3v:

الحمد لذى المنّ والاحسان والصلوة على سيد الانسان ... قال المولى الخيالي غفى
عنه ربّه العالى الخ

დასასრულ 154v:

وكذا كونهم عالمين باكواین ماضيها واتيها غير مسلم عندنا تمت

165

67 (447)

270 ფ.; 15,3×11; 9,5×5; 9 სტრ.: აღმოსავლური, თეთრი, სქელი, კარგი ხარისხის ქაღალდი; მუყაოს ყდა შემოხებული ტყავით, ყვისფერი ტყავი შემორჩენილია ყუაზე; ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული განაკვეთები (فصل) გამოყოფილია წილთით; 1v-ზე არის სარჩევი შესრულებული 90

ს ა თ ა უ რ ი 3v:

شريعة الاسلام [الى دار السلام]

ავტორი

ركن الاسلام محمد بن ابو بكر البخارى امامزاده الشرعى

დასაწყისი 3v, 4r:

الحمد لله الذى دلتنا على الطريق بالشواهد والاعلام ... وبعد فهذه عقود منظومة من سنن سيد العالمين الخ

დასასრული 269v:

وقال عليه الصلوة والسلام لا تسبوا الاموات فتودوا بها الاحياء تمت الكتاب بعون الله الملك الوهاب

Беляев, № 486; Крачковский, გვ. 406; Семенов, IV, №№ 3299 — 3202; Ahlwardt, II, №№ 1730—1733; Blochet, №№ 6392, 6576; Reuben Levy, № 1524. Rosen, №№ 155—158; Brockelmann, GAL, I, გვ. 375, 19, I; SB, I, გვ. 642, 19.

166

259

ი გ ი ე ე

96 ფ.; 22,3×16,7; გვერდებზე 1v—8v ტექსტის ზომა: 14×9; სტრიქონთა რაოდენობა: 12, დანარჩენ გვერდებზე — 15,5×10 და 16 სტრ.; აღმოსავლური, სქელი, მოყავისფრო ქაღალდი სხვადასხვა ხარისხის (ფფ. 1—8 და 9—94); მუყაოს ყდა ზედ დაკრული თეთრი, დაძველებული ქაღალდით და ყავისფერი ტყავის ყუთით; ხელი: ნასხი (1v—8v) და ნასთალიცი (9r—94r); მე-ლანი შავი; ცალკეული განაკვეთები (فصل) ნაწერია ან მსხვილი შავი ასოებით, ან წითლით; აქვს კუსტოსი და არაბული პაგინაცია; 95r-ზე არის სარჩევი; იგი შესრულებულია წითლით, რომელიც ამჟამად გადასულია; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.; დაწერებულია: 1r, 95v და ფ. 96; 94r-ზე ხელნაწერის მფლობელის თარიღიანი წარწერა سعيد بن ملا حميد تق كيلدى რამადანი, 1258 წ. და სხვ. ხელნაწერი ნაყიდი ყოფილა ბუკინისტურ მაღაზიაში—ყდაზე არის ბუკინისტური მაღაზიის ბეჭედი; არის აგრეთვე რუსული წარწერა: Колежский регистратор Миранлов.

167

90 (495)

339 ფ.; 20×14,5; 15×8,5; 25 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, კარგი ხარისხის ქაღალდი; ხელნაწერი ახლად რესტავირებულია, ყდა ახალი აქვს — ნაცრისფერკოლნეკორიანი მუყაო ყავისფერი ტყავის ყუთი და ორ-ორი თეთრი სქელი საცავი ფურცლით; საშუალო ზომის ნას-ხი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები, ზაზგასმები და ხშირად მინაწერები აშეიბზე წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზების ჩარჩოში; გვერდებზე 3v—12r ჩარჩო ორმაგია; 2v-ზე არის სარჩევი; ახლავს არაბული პაგინაცია და კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1019/1610—1611 წწ. (338v); 3r-ზე არის არზრუმის ყადის اديب الله عبد-ის 1845—1846 წლების ვაჟფუჟ-რი წარწერა და ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი 2r, 3r:

شرح شريعة الاسلام

٥٦ [مفاتح الجنان ومصابح الجنان]

ავტორი 1r, 3r და v:

يعقوب بن سيد [على الرومي] على زاده [البروسري]

წარმოადგენს კომენტარს شريعة الاسلام შრომაზე აღწერილ ის-ამაზადე الشريعي დასაწყისი 3v:

حمدا لمن منّ على عباده نعمة الاسلام... وبعد فيقول العبد الضعيف... قد اطبق
سلاطين العلماء واساطين الحكماء على ان علم من اشرف الصفات الخ

დასასრული 337v:

فلا يحل سبهم وحرام عليكم ذلك فاتقوا الله... على حذر كذا في خالصه
الحقايق هذا

შემდეგ ჩამოთვლილია გამოყენებული ლიტერატურა.

Беляев, № 489; Крачковский, гл. 406; Ahlwardt, II, №№ 1734, 1735; Loth, № 209; Reuben Levy, № 1526; Rieu, №№ 178, 179; Salemann, Rosen, № 428; De Slane, №№ 1248, 1; 1249; Brockelmann, GAL, I, гл. 375, 19; SB, I, гл. 642, 19;

168

342 (1302)/I

2v—96v; ხელი: ფურცლებზე 1—33, 44, 44 და 75 — ნახში, დანარჩენ ფურცლებზე — ნასთალიყი; ადგილები წითლი; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. №162.

სათაური 96v:

عقائد الجلالية

[شرح العقائد العضدية]

ავტორი 2v:

[جلال الدين] محمد بن اسعد الصديقي الدواني

წარმოადგენს კომენტარს თხზულებზე العقائد العضدية ابن احمد الياجى

დასაწყისი 2v, 3r:

يا من وفقنا لتحقيق العقائد الاسلامية... وبعد فيقول الفقير... ان العقائد العضدية لم
تدع قاعدة من اصول العقائد الدينية الخ

დასასრული 96v:

وهب لنا من لذنك رحمة أنك أنت الوهاب واغفر لنا وتب علينا أنك أنت العزيز التواب

Крачковский, гл. 407; Ahlwardt, II, № 1999; Rosen, Notices, № 64; Brockelmann, GAL, II, гл. 218, 31; SB, II, гл. 308.

169

316 (1258)

ი გ ი გ ე

117 ფ.: 21,3×16,5; ტექსტის ზომა საშუალოდ 13×6,5; სტრიქონთა რაოდენობა: 12—14; უკანასკნელ გვერდებზე — 25; ევროპული, მოცისფრო, სქელი ქაღალდი; მუყაოს ყდა ზედ

დაკრული თეთრი ქაღალდით, წითელი ტყავის აშიებით და ყუით, ახლავს თეთრი საცეცხე ფურცლები; მონასტლიკო ნასხი; მელანი შავი, ზოგან ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსეზი. გადაწერის თარიღი — 1214 წ. 20 ჟუმანდ 11/1799 წ. 20 ოქტომბერი; გადაუწერია محمد-ს სოფელ نخوى قشلاق-ში თავისი ძმის على افندی-თვის (116v).

170—171

320 (1269)

177 ფ.; 22×17; ტექსტის ზომა: დაახლოებით 13×5 (3v—39v), 13×7 (40r—99v) და 14×16 (102v-დან ბოლომდე); სტრიქონთა რაოდენობა: 13 (3v—99v) და 8—11 (102v—176r); ევროპული, თეთრი, სხვადასხვა ხარისხის ქაღალდი; მუყაოს ყავისფერტყავგადაკრული ტვირთული ყდა თავფურცლებით, რომლებიც პავინაციაშია ასახული (ფფ. 1, 2, 177); მთელი ხელნაწერი ძველადაა რესტავირებული — ხელნაწერის ბოლო ფურცლები დამწვარი ყოფილა, უკანასკნელ გვერდებზე კი (17v—176r) ტექსტის მხოლოდ ნაწილია შემორჩენილი; ხელი: მონასხო ნასთალიკი (3v—99v) და ნასხი ქუფური იერით (102v—176r); თავფურცელზე 2v მიწერილია დასაწყისი განსხვავებული ნასხით; მელანი შავი; ხაზგასმები, აღნიშვნები ტექსტზე, قوله და ცალკეული სიტყვები წითლით; გადაწერის თარიღი პირველი თხზულებისა — 1112/1700—1701 წწ.; გადაწერილი — محمد بن يدعى يوسف (100r); მეორე თხზულება, იმავე პერიოდის უნდა იყოს; ზოგან აშიებზე და გვერდებზე 2v, 3r, 100r—102r მინაწერებია.

I. 3r — 100r;

ს ა თ ა უ რ ი 100r:

حاشية على عقائد الجلالية

ა ვ ტ ო რ ი 2v, 100r:

حسين الحسيني الخلداني

შეიცავს შენიშვნებს الدواني-ის კომენტარულ თხზულებაზე عقائد الجلالية.

დასაწყისი 2v, 3r:

الحمد لله الذى هدانا لهذا المنهج الرشيد ... اما بعد فيقول ... لئلا كان شرح العقائد العنصرية الخ

დასასრული 99v:

فليس للوام فيه ونهى بل الامر فيه مؤكول الى اهل الاجتهاد يا الله يا محمد يا على

Крачковский. зб. 407; Ahlwardt, II, № 1999.8; Dorn, CCXL; Brockelmann, GAL, II, зб. 209, VII, a; SB, II, зб. 291.

II. 102v — 176r:

ს ა თ ა უ რ ი შდრ. 103r:

رسالة فى اثبات واجب القديمة 56 رسالة فى اثبات الواجب

ა ვ ტ ო რ ი 103r, 176r:

[جلال الدين] محمد بن اسعد الصديقي الدواني

ტექსტი შეიცავს ლმერთის არსებობის აუცილებლობის დასაბუთებას.

დასაწყისი 102v, 103r:

سبحانك سبحانك ما اعظم شانك ... وبعد فيقول الفقير الى عفو ربه ... قد حررت فى هذه الرسالة وجوه برهان اثبات الواجب الخ

172

322 (1271)/I

3v—64r; 22×17; ტექსტის ზომა: 12×5, 14×6; 14—17 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, და-
ლაქავებული ქაღალდი, ადრე რესტავირებული; ფ. 11 ცისფერია, უფრო ახალი; მუყაოს
ყავისფერტყავგადაკრული ტვიფრული ყდა თვეფურცლებით, რომლებიც ასახულია პაგინაციაში
(ფფ. 1, 2, 201, 202); ნასთალიყი, ფ. 11-ზე ნასხი; მელანი შავი, قوله წითლით; გადაწერის
თარიღი 1112 წ. 4 შაბანი/1701 წ. 14 იანვარი; გადაწერი — محمد بن القارى (64r); დაუწე-
რელია: ფფ. 1, 2, 65r და ფფ. 85—86.

ს ა თ ა უ რ ი 4r, 64r:

[حاشية] على شرح رسالة اثبات الواجب

ა ვ ტ ო რ ი 64r:

[المولى] الحنفى

رسالة في اثبات واجب القديمة შრომაზე აღწერილ შრომაზე

დასაწყისი 3v, 4r:

الحمد لمن تقدس جنبه عن ان يكون شريعة لكل وارء ... وبعد فهذه فوائد شريفة ...
وافية في حل رسالة اثبات الواجب الخ

დასასრული 64r:

ليس بتمام عقلا لا بالدليمة ولا بالبديهة هنا اخر ما قصدنا ارادة في شرح رسالة
اثبات الواجب

Ahlwardt, II, № 2331; Brockelmann, GAL, II, გვ. 217, 4, 11.b; SB, II, გვ. 307.

173

350 (1315)

ი გ ი ვ ე

73 ფ.; 21,4×16,5; 12×6; 10 სტრ.; ევროპული, მოყავისფრო, სქელი ქაღალდი; მუყაოს
ყავისფერტყავგადაკრული ყდა მედალიონებითა და აშიებით ტვიფრული, სქელი მწვანე საცივი
ფურცლებით; ნასხი; შემოწმებული განსხვავებული ხელი — 1r—33r და 32v—73v; გადაწერის
თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; გადაწერი — محمد الامنى (73v).

174

120 (483)

189 ფ.; 20,5×15; 13×16; 15 სტრ.; ევროპული, გაყვითლებული, სქელი ქაღალდი, ფფ.
3—4 — უფრო ახალი, თეთრი, თხელი; მუყაოს მოყავისფრო ყდა სარქველით და ნაჭრის ყუთი;

ნაწილობრივ დაშლილი; წერილი ნასხი; მელანი შავი, ადგილები წითლით; 5r-ზე შემოკლებათა განმარტებანია (კერძოდ, იმ ავტორთა სახელების, რომლებიც თხზულებაში იხსენიებიან); ფფ. 3-4, როგორც ჩანს, გვიან არის ხელნაწერში ჩაერთული: აქ მსხვილი ლამაზი ნასხით წერილობითი სარჩევი, რომელიც არზრუმში შეუდგენია **محمد راعب المدرسي**-ს; დისტურდება არაბული ბაგნაცია და კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1093/1682 წ.; გადაწერია **حسن بن محمد**-ს არანთან ქაღანის მთაზე (**في جبل كدن المنسوب الى بلدة ارنية**) (188v); 5r-ზე არის არზრუმის ყადის **عبد الله ادب**-ის 1845—1846 წლების ვაჟფერი წარწერა და ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი 5r, 6r:

الطريقة المحمدية

ავტორი:

[محمد بن يبر على محي الدين البركوي]

დასაწყისი 5v:

الحمد لله الذي جعلنا امة وسطا خير امة ... وبعد فان العقل والنقل متوافقان والكتاب والسنة متطابقان الخ

დასასრული 188r:

وهب لنا من لذك رحمة انك انت الوهاب اللهم صل محمد سيد المرسلين على آله واصحابه اجمعين

Крачковский, გვ. 407; Ahlwardt, VII, № 8836, 8837; Houtsma, № 541; Pertsch, № 111; Rosen, №№ 114, 115; 116,2; De Slane, №№ 1321, 1322. Blockelmann, GAL, II, გვ. 441, 15; SB, II, გვ. 655.

175

333 (1285)/1

ი გ ი ვ ე

3v—195v; 21,5×16; 14,5×7,5; 17 სტრ.; ქალაღი ევროპული, თეთრი, სინესტიასგან დალაჰავებული, განსაკუთრებით, ზოლო ფურცლები; ხელნაწერი ახლად რესტავირებულია; ყდა აქვს ახალი — ნაცრისფერკოლენკორიანი მუყაო შავი ტყავის ყუით და თეთრი სქელი საცავი ფურცლებით; საშუალო ზომის ლამაზი ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები, სათაურები და შემოკლებანი წითლით; აქვს კუსტოსი; 2v-ზე მოცემულია შემოკლებათა განმარტებანი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 3v-ზე არის ხელნაწერის მფლობელის ვინმე **اسماعيل**-ის წარწერა და ბეჭედი; აქვე მინაწერია, უკვე სხვა ხელთ, რომლის მიხედვით ირკვევა, რომ ხელნაწერის მფლობელები ყოფილან **عاشق نخوي**-ის მცხოვრებლები.

176

126 (512)

346 ფ.; 23×16; 17,5×8,5; 33 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქალაღი; შემორჩენილია ყდის მარცხენა ფრთა — ყავისფერტყავგადაკრული მუყაო მედალიონებითა და ამიებით ჭდეული, სარჩველიანი; პირველი 16 ფურცელი ხელნაწერისაგან მოცილებულია; თავნაკული; ნასხი; მელანი შავი; ცალკეული ადგილები და ხაზგასმები წითლით; ამიებზე წითლით მიწერილია ტექსტთან დაკავშირებული შენიშვნები, შესრულებული ტექსტის ხელით; გადაწერის თარიღი — 1206/1791—1792 წწ. (344v); გადაწერის სახელი არ იკითხება (ანდერძი გადაშლილია); დაუწერელია: ფფ. 1—9, 402, 403.

სათაური 8v; 344v:

البريقة المحمدية

ავტორი:

[محمد بن مصطفى الخادمي]

შეიცავს პირველ ნაწილს კომენტარისა *محمد البركوي* თხზულებაზე *البريقة المحمدية*. ხელნაწერში შესავალი გამოყოფილია საკუთრივ კომენტარის დასაწყისისაგან. იგი იწყება შემდეგი ფრაზით 10 r:

...وصبت من الرؤس sic الحميم وصهر ما في البطون بحكم الحكيم الخ

კომენტარის დასაწყისი ბასმალას შემდეგ 10v:

قد قضينا الوطر في حق البسمة الشريفة في رسالة مخصوصة من جهات الفنون الخ

დასასრული 344v:

لا يبقى كلام في دلالة على مراد المقام تم الجزء الاول من ... البريقة ويتلوه الجزء الثاني

Семенов. VI. № 4868; Brockelmann. GAL. SB. II. გვ. 655. 15.

177

88 (492)

30 ფ.; 21×15; 16,5×10; 25 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; მუყაოს კრელი ყდა სარკველით და ყვესფერი ტყეის ყუით; ყდის მარცხენა ფრთა ხელნაწერისაგან მოკლულბულია; საშუალო ზომის ლამაზი ნახში; მელანი შავი, ადგილები წითლით; გადაწერის თარიღი — XVII—XVIII სს; 1r-ზე არზრუმის ყადის *الله اديب* 1845—1846 წლების ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

სათაური 1r და v:

[ضوء الامالى] 66 شرح بدء الامالى

ავტორი 1r და v:

على بن سلطان محمد القارى [الهروى]

კომენტარია *على بن عثمان الاوشى* ს-ის ლექსად დაწერილი შრომისა *بدء الامالى*.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله وحب ذاته وثبت وجوده وشهود صفاته ... اما بعد فيقول ... على بن سلطان محمد القارى لما شرعت في شرح الفقه الاكبر الخ

დასასრული 30r:

وان يرزقنا المقام الاسنى مع النبيين والصديقين والشهداء والصالحين وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين

Беляев. № 141; Крачковский. გვ. 394; Blochet. № 6084; Houtsma. № 932. 2; Brockelmann. GAL. I. გვ. 429. 15. I. 6.

178

17 (300)

309 ფ.; 21,5×13,5; 16,5×7,5; 23 სტრ.; ევროპული თეთრი, გასანთლული ქაღალდი; ყვესფერტყავგადარული მუყაოს ყდა აშეებითა და მედალიონებთი ჭედული, შემორჩენილი

ქვეს სარქველის ნაწილი; ფფ. 119—120 ამოვარდნილია; ნახში ნასთალიკში გადამავალი; მელანი შავი; ხაზგასმები წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზოვან ჩარჩოში; ქვეს არაბულ ეპიგრაფიკულ გინაილა და კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1141 წ. 19 რაჯაბი/1729 წ. 18 თებერვალის დამწერი — عثمان بن الشيخ الحاج مصطفى (308v, 309r); არეებზე ზოგან მინაწერებია.

ს ა თ ა უ რ ი 2v, 308v:

جامع الازهار ولطائف الاخبار

ა ე ტ ო რ ი 2r:

رجب بن أحمد

დასაწყისი 1v:

حمدا لمن جعل حداق افئدتنا منورة بانوار الايمان وشكرامن شرح صدورنا مشرفة
بازهار التصديق الخ

დასასრული 308v:

اختم لى بخير واجعل لسان صدق فى الاخرين وانحمد لله رب العالمين

Ahlwardt, II, № 1906; VII, № 8921; Brockelmann, GAL, SB, II, გვ. 655.

179

131 (537)/I

1r—18v; 21,5×16,5; 14,5×6,5; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, გასანთლული ქაღალდი; შემორჩენილია ყდის მარცხენა ფრთა — კრესლარქველიანი მუყაო შავი ტყავის აშიებითა და ყუთით; წვრილი, ნახში; მელანი შავი, ხაზგასმები საკომენტარო ადგილებზე წითლით; გადაწერის თარიღი — 1111/1699—1700 წწ.; გადამწერი — ابراهيم بن كنعان, რომელიც იმყოფებოდა ოსმალეთში (18v, შდრ. 155v).

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

[تعلق على بحث جة الوحدة]

წარმოადგენს კომენტარს შრომაზე جة الوحدة, რომლის ავტორად ხელნაწერში მითითებულია محمد أمين بن صدر العلة والدين.

დასაწყისი 1v:

أن احسن ما يفتح به المنطق والكلام ... وبعد فهذه تحقيقات شريفة بعبارات رقيقة الخ

დასასრული 18r, v:

شرحت الكتاب عن اخره ... على أن المحصلين متقاعدة وعزايما متقاصرة حامدا؟
حمدالله الخ

შემდეგ დასახელებულია ძირითადი თხზულება და მისი ავტორი.

Крачковский, გვ. 399; Ahlwardt, II, № 2474. აღნიშნულ ავტორებთან თხზულება ანონიმურია.

180

322 (1271)/IV

ო გ ი ვ ე

115v—134r; 15,5×10; 12 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, საშუალო სისქის ქაღალდი; მუყაოს ყავისფერტყავიგადაკრული ტვიფრული ყდა თავფურცლებით (ფფ. 1,2, 201, 202); მო-
7. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

181

94 (507)/I

o g o v e

3v—19v; 20×14,5; 13,5×7,5; 17 სტრ.; ქალაღი ევროპული, თეთრი (ფფ. 1—66, 104, 105) და მოყავისფრო (ფფ. 67—103); მუყაოს სარქველიანი ყდა ზედ დაკრული ყვაიღლებით მოხატული ქალაღით, ყავისფერი ტყავის ყუით და აშიებით; აქვს თავფურცლები, რომლებიც პაგინაციასი არის ასახული (ფფ. 1, 2, 104, 105); ნაწილობრივ დამწიღი; წვრილი მოქნილი ნასხო; მელანი შავი; **قوله** (38v—66v) და ტექსტზე აღნიშვნები და ხაზგასმები წითლით; აქვს სტრიქონში ჩასმული კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1101 წ. ჭუმაღა I/1690 წ. თებერვაღი; გაღამწერი — **محمد بن يوسف** (19v); 1r-ზე აოზრუმის ყადის **عبد الله اديب** 1845—1846 წლების ეკუფური წაწერა და ბეჭედი; ტექსტისაღან თავისუფაღა: 3r, 20r, 26v, ფ. 27, 28r, ფ. 67, 68r, ფ. 103.

182

94 (507)/II

20v—26r; ტექსტის ზომა: 13,5×7; 17 სტრ.; საშუალო ზომის უღამაზო ნასხო; გადაწერის თარიღი — 1089/1678—1679 წწ.; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 181.

ს ა თ ა უ რ ი :

<شرح جبة الوحدة>

კომენტარული თხზულება, რომელიც აგრეთვე უკავშირდება **جبة الوحدة**-ს. დასაწყისი 20v:

يا من لا وحدة حقيقة ... وطالب الكثرات انما يطلب منها اياك ... وبعده يقول
افقر العباد الخ

დასასრული 26v:

عن مضيق توادعت فيه الايدي عن الاوراق والابصار عن الارقام يحق من هو صاحب
الرحمة الخ

183

94 (507)/III

28v—37v; ტექსტის ზომა: 13×6; 17 სტრ.; ნასთალიკი (28v—31v) და ნასხო (32r—37v); გადაწერის თარიღი — XVII—XVIII სს.; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 181.

ს ა თ ა უ რ ი :

<شرح على جبة الوحدة>

კვლავ **جبة الوحدة**-ის კომენტარი. ეს კომენტარიც ანონიმურია, ისევე როგორც ზემოთ აღწერილი კომენტარი.

الحمد لله رب العالمين والصلوة على افضل البرية والشرف العالمين اما بعد فهذه تعليقاتي عليها بالبحث المتداول بين المخطين الموسوم بجهة الوحدة الخ

დასასრული 37v:

وهذه هي النكتة الموعودة سابقا في تقديم النظر على متعلقة هذا ما وقف الله لي حل المقام

23 (306)

29 ფ.; 21x12; 15x6,5; 17 სტრ.; ევროპული, თეთრი ქაღალდი; თხელი მუყაოს კრელი მოხატული ყდა; მსხვილი, ღამაზი ნასხი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1151/1738—1739 წწ. (29r); გვერდებზე 1v—3r, მინაწერებია.

სათაური 2r:

مختصر العقائد

ლოგმატიკის მოკლე სახელმძღვანელო, რომელიც შეიცავს გამოწერებს *عمر بن محمد النسفي* და *جلال الدين الدواني* მეზიდან (იხ. მინაწერი 2r-ზე).

დასაწყისი 3v:

الحمد لله رب العالمين ... فان صحة العبادات موقوفة على صحة الاعتقاد الخ

დასასრული 29r:

اللهم انى اعوذ بك من زوال نعمتك وتحول عافيتك وفجاءة نعمتك وجميع بخطك

343 (1304)/I

2v—52v; 22x17,5; 14x8; 11 სტრ.; ევროპული, სქელი, ცისფერი ქაღალდი, პრიალა და ხაოიანი; ყავისფერი ტყავის ყდა; ნაწილობრივ დაშლილი; ნასთალიკისებური ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული განაკვეთის აღმნიშვნელი სიტყვები და სხვა ზოგი აღნიშვნა წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1228 წ./1813 წ. (52v, 59r); გამწერი — *محمد بن حاجي* *عبد الرحمن نعمت آبدى* (იქვე). ხელის მიხედვით კრებული გადაწერილია ერთი პირის მიერ; გადაწერის ადგილი — *قشلاق نخوى ولاية خلى دور جمعقر خان* (52 v); 2v-ზე და 86v-ზე ოვალური ბეჭდები; დაუწერელია 84r; 1v—2r-ზე თურქული მინაწერებია.

სათაური 3r:

تعليم الصلوة

ავტორი 3v:

عبد النافع الشروانى الاغطاشى

დასაწყისი 2v:

اللهم لك الحمد والمنة على ما جعلتنا من المسلمين ... اما بعد فان الصلوة والصوم لهما كانا فرضاً على كل مكلف ...

ولا يجعلنا في الذين يأمرهم بالبيرة وينسون أنفسهم بحرمة حبيبة المختار مولانا
ومولى الثقلين محمد صلى الله تعالى عليه الخ

Ahlwardt. III. № 3555; Brockelmann. GAL. SB. II. გვ. 948. 6.

186

343 (1304)/II

53r—59r; ტექნიკური აღწერილობა იხ. ხელნაწერისა № 185. ანონიმური თხზულება, რომლის

სათაურია 53r:

شروط الصلوة

დასაწყისი 53r:

باب شروط الصلوة وهي ثمانية الاول الوضوء بالماء الخ

დასასრული 59r:

والثاني غسل الموقف بعرفة والرابع غسل الاحرام

Ahlwardt. III. №№ 3538.3539; Blochet. № 6394; Rosen. № 215. 5.

187

110 (529)/V

100v—127r; 25×15,5; 17×9; 19 სტრ.; ევროპული, თეთრი, გასანთლული ქაღალდი, წყლის
ლაქებით; საშუალო სისქის ნაცრისფერი მუყაოს ყდა შავი ფოთლებით და წითელი ტყავის
ყუთი; ყდის შიგნითა მხარეს გამოკრულია ყვითელი პრიალა ქაღალდი; ყუთზე დაკრულია
მცირე ფორმატის ქაღალდი კრებულში შემავალი თხზულებების სათაურებით; ნახში; მელანი
შავი, სათაური და ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1152 წ. ზე-
კა'დას თვე/1740 წ. იანვარი; გადაამწერი — عبد الرحمن بن الحاجي محمود بن مرسل الواني
გადაწერის ადგილი زاده خركلحي زاد (؟) بلدة خريبرت في بيت عمر اغا بن (127 v);
დაუწერებელია 100r და 127v; 1r-ზე არის არზრუმის ყადის ადიბ-ის 1845—1846
წლების ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

სათაური 100 v:

شرح شروط الصلوة

صفوت المنقولات في شرح شرط الصلوة

ავტორი:

[شمس الدين احمد بن كمال باشاه]

წარმოადგენს ზემოაღწერილი თხზულების — شروط الصلوة-ის კომენტარს.

დასაწყისი 100 v:

الحمد لله الذي نزل الفرقان وجعل العبادة سببا لفلاح الانسان ... وبعد قلما
رايت المختصر متداولاً بين الطالبين ...

დასასრული 127r:

وزيادة روضة سيد الثقلين واجعل بالايمان والسلام ياذا الجلال
والاكرام وصلى الله على سيدنا محمد الخ

GAL. SB. III, გვ. 1306. კ. ბროკელმანთან არ ჩანს, რომ თხზულება ... صفوات المنقولات კომენტარულია.

188

343 (1304)/III

59v—82v; ტექნიკური აღწერილობა იხ. ხელნაწერის № 185.

სათაური:

[مقدمة فى الصلوة]

ავტორი 59v:

ابو الليث [نصر بن محمد بن احمد بن ابراهيم السمرقندى الحنفى]

დასაწყისი 59v:

الحمد لله رب العالمين ... قال الفقيه ابو الليث ... اعلم بان الصلوة فريضة قائمة
وشريعة ثابتة الخ

დასასრული 82v:

وعن بعض اهل المعرفة حيوة الناس بالروح وحيوة الروح بالذكر وحيوة القلب
بالعقل وحيوة العقل بالعلم انتهى

Ahlwardt, III, №№ 3506, 3507; Pertsch, № 762; Rosen, №№ 216.2; 185.4; 199—201; 215.3; 216.2; 222.2; Brockelmann. GAL. I, გვ. 196.

შენიშვნა: ხელნაწერში წარმოდგენილი დასასრული არ თანხვედბა ვ. ალვარდტის კატალოგში მოცემულ დასასრულს.

189

344 (1305)

ოგოვე

32 ფ.; 17,5×11; 14×8; 11 სტრ; ევროპული, მოციხფრო ქალაღი, ხათიანი; უყდო; მონასთაოიკო ნასხი, დახრილი; მელანი შავი, ხაზკასმები და ზოგი სიტყვა წითლით; აქვს კუსტოსი; ვადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.; 28r-ზე ორი ბეჭედი; დაუწერელია: 1v, 2v, 28r—30r, 31v—32.

შენიშვნა: ამ ხელნაწერის დასასრული № 188-თან შედარებით გავრობილია.

190

256

280 ფ.; 28×17,5; ფურტლებზე 3r — 110r ტექსტის ზომა — 21×11 და 30 სტრ.; დანარჩენ გვერდებზე — სხვადასხვა; ქალაღი თითქმის მთლიანად აღმოსავლურია, ბოლოსკენ ურევია ევროპული; ფფ. 1—210 თხელი, მოყავისფრო, შემდეგ უფრო სქელი და თეთრი; ხელნაწერი ახლად რესტავირებულია, ყდაც ახალია — შინდისფერი კოლენკორი გადაკრულია მუ-

ყოზე, აქვს ყვეისფერი ტყვიის ყუა და ორ-ორი სქელი საცავი ფურცელი; ნასხი; შეკრულია ბულია რამდენიმე სხვადასხვა ხელით; ერთი ხელით და ხშირად დიაკრიტიკული პუნქტუაციის გარეშე ნაწერია 2r—210v; მელანი შავი, ცალკეული განაკვეთები (موقف ، مقصد და სხვ.) წერია უფრო სქელი და მსხვილი ასოებით; საკომენტარო ადგილები ხაზგასმულია წითლით, ბოლოსკენ ამისთვის გამოყენებულია ყვითელი საღებავი; ახლავს არაბული პავინაცია; გადაწერის თარიღი — 888 წ. 9 რამადანი/1483 წ. 11 ოქტომბერი; ბაიაზიდ იბნ მუჰამედ ხანის სულტანობის პერიოდი — خان محمد بن يزيد بن السلطان [ن] في أيام السلطان; გადაწერის ადგილი—კონსტანტინოპოლის მედრესე — في مدرسة المدارس السلطانية ... المسماة بقسطنطينية — مالكة الحاج (280r); 1r-ზე ხელნაწერის მფლობელის ვინავე ჰაჯი იუსუფ ლემეკელის წარწერა: يوسف الغمقي رحمه الله عليه أمين, რომლის მიხედვით ირქვევა, რომ ხელნაწერი 1121/1709—1703 წლებში გადაცემულია აჰმადის საცავისთვის — دار الكتب الاحمدية; აქვეა მრგვალი ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 280r:

شرح المواقف

ა ვ ტ ო რ ი:

[على بن محمد السيد الجرجاني]

წარმოადგენს კომენტარს الشيرازي عبد الرحمن الايجي ორბიტალურ მეცნიერებათა შესახებ. المواقف في علم الكلام.

ტექსტს წინ უძღვის დანართი, რომელშიაც არის ზოგადი მსჯელობა დოგმატიკის საკითხებზე. იწყება შემდეგნაირად 1v:

سبحان من تقدمت سبحات جماله عن سمت الحدوث والزوال ... وبعد انفع المطالب حالا ومالا الخ

კომენტარის დასაწყისი 2v:

ضمّن خطبة كتابه الاشارة الى المقاصد علم الكلام رعاية لبراءة الاستهلال الخ

დ ა ს ა რ უ ლ ი 280r:

نفع الله به الطالبين وجعله ذخرا لنا يوم الدين انه خير موقف ومعين

Семенов, IV, № 3315; Loth, №№ 438—445; De Slane, №№ 2393, 2394; Brockelmann, GAL, II, გვ. 208, IV, 1; SB, II, გვ. 289.

9 (285)

191

48 ფ.; 19×11,5; 14,5×6,5; 19 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; უყდო; ოდნავ მარცხნივ გადახრილი ლამაზი ნასხი; მელანი შავი; სათაურები და ცალკეული ადგილები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოდ XVII—XVIII სს.; არეგებზე ზოგან მინაწერებია.

ს ა თ ა უ რ ი 2r:

الهادى للمستهدى

ა ვ ტ ო რ ი 1v:

محمد بن ابي الحسن بن محمد المغربي التلمساني

დასაწყისი 1v, 2r:

الحمد لله الواحد الاحد المبين باعث الرسل الى الناس اجمعين... يقول الفقير الى الله
لكبير... محمد بن ابي الحسن بن محمد المغربي التلمساني فشكر الله سعيه في الدين...
طفقت بعقيدة خالصة وهمة راغبة لجمع الاحاديث الصحيحة النبوية التي وردت عن
رسول الله... وسميته الهادي للمستهدى الخ

შრომა შეიცავს 112 თავს. თითოეულ თავში გამოყოფილია გარკვეული
საკითხი, რომლის განსაზღვრისათვის მოტანილია ადგილები „ნამდვილი“
(الصحيحة النبوية) ჰადისებიდან ისნადის გარეშე. გამოყენებულია 500 ჰადისი. სა-
კითხები შემდეგი ხასიათისაა:

في فضيلة ذكر الله تعالى (1) ، في فضيلة الدعا والتضرع (7) ، في فضيلة صلوة
الليل (23) ، في فضيلة طاب العلم (33) ، في فضيلة حفظ اللسان (58) ، في فضيلة
س. ا. الصدق (70) ، في فضيلة اكرام العلماء (93)

დასასრული 48v:

باب اثنا عشر ومائة في فضيلة الخوف من الله... والثاني يعلم أنه لا يقدر ان
يأتي بجميع الطاعات ولكن يقدر ان يترك جميع المعاصي فيتركها فاذا نودي هذا
كنت من الخافين (?) والحمد لله رب العالمين

192—193

113 (540)

18,5×12; 13×6,5; 19 სტრ.; ევროპული, ოდნავ გაყვითლებული, მკვრივი გასანთლული
ქაღალდი; მუყაოს ჰრელქაღალდგადაკრული ყდა ყავისფერი ტყავის ყუთით; წვრილი ლამაზი
ნახში; მელანი შავი, სათაურები წითლით; ტექსტი ჩასმულია ორმაგ წითელსახოვან ჩარჩოში;
გადაწერის თარიღი სავარაუდოა XVII ს.; 1r-ზე არის არზრუმის ყადის ის-
სეიდ-ალე ადიბ 1845—1846 წლების ეკუთვნი წარწერა და ბეჭედი.

I. 1v — 19v

სათაური 1v:

كتاب اسير ملاحى

ავტორი 1v:

يحيى بن ابي بكر الحنفى

გადამუშავებაა სპარსული დოგმატიკური ხასიათის თხზულებისა.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله المتوحد بازلّى الوجود والذات المتفرد بقدم النعوت... اما بعد فيقول
العبد المفتقر... يحيى بن ابي بكر الحنفى الخ

დასასრული 19r:

وكان نقش خاتم ابي بكر نعم القادر هو الله ونقش خاتم على ابن ابي طالب رضى
الله تعالى عنه الملك لله

Ahlwardt, VIII, № 10310; შტრ. Brockelmann, SB. I. გვ. 292, 5a.

სათაურ ი 20v:

رسالة في فروض العباد

დასაწყისი 20v:

الحمد لله رب العالمين... اما بعد فهذه رسالة من فروض العبادات التي هي اركان الاسلام ولا بد منه للامة المسلمين في الفتوى على مذهب ابي حنيفة واصحابه كتاب معرفة الايمان الخ

დასასრული 24v:

اما بعد علم الايمان الذي هو اصل الدين علم الصلوة التي عماد الدين وما يتعلق بها من الفريضة والواجبات واجب

194

113 (540)/V

64v—72v; ევროპული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; ფ. 65-ს გვერდები შემოკეცილი აქვს. იგი უფრო დიდი ზომისაა ვიდრე. მთელი ხელნაწერი — 21×13,5; ტექსტის ზომა 13×6; 15 სტრ.; ნასხი, უფრო თურქული ტიპისა; ხაზგასმები წითლით; ტექსტი ჩასმულია ორმაგ წითელ-ხაზოვან ჩარჩოში, რომელთა შორის საკმაოდ დიდი ინტერვალია დაცული; გვერდებზე 64v, 65r შიდა ჩარჩოში ფართა და მდარე ხარისხის ორნამენტებითაა შემკული; 64v-ზე უნვანია ძირითადად ოქროსფრად შეფერილი; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № № 192—193.

კომენტარული ხასიათის თხზულება, რომლის სათაურად მითითებულია 1r, v და 72v:

كتاب حنفية

დასაწყისი 64v:

لك الحمد جعل الله... على انقرب الخ

დასასრული 71v, 72r:

فان وجدته حقا فاتبعه والا واصححه فانه احسان والله لا يضيع اجر الحسنين

195—196—197

255

132 ფ.; 21,5×17; ზოგან ჩაყინებულია უფრო მკირე ფორმატის ქაღალდი (ფფ. 41, 42, 47, 48, 64—66, 97, 98, 103, 104, 115—121, 126—130); ტექსტის ზომა და სტრიქონთა რაოდენობა სხვადასხვა; ქაღალდი ევროპული, სხვადასხვა ხარისხის — თეთრი, ღია და მუქი ცისფერი; შავი ტყუის ყდა მედალიონებით ჭდეული; ბოლონაკლული; სხვადასხვა ზომის ნასხი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1244 წ./1828—1829 წწ. (26v); პირველ გვერდზე და აშეებზე (73v და 96v) მინაწერებია. ზოგან აშეებზე აღნიშნულია ცალკეული განაკვეთები.

ხელნაწერი წარმოადგენს სამი თხზულებისაგან შედგენილ კრებულს. თხზულებები ეხება ღმერთის არსის, მის მიერ სამყაროს შექმნის და მისი შემეცნების გზების საკითხებს.

I. 1v — 26v;

სათაური:

> في الاشارة الى بيان كيفية تكون الموجودات وتنزلاتها وبيان ما يلحق اكوانها من عوارض مراتبها <

დასაწყისი 1v:

في الإشارة الى بيان كيفية تكون الموجودات وتنزلاتها وبيان ما يلحق اكوانها من عوارض مراتبها اعلم ان الله سبحانه خلق الاشياء لا من شيء اى لا من مادة كانت معه غير مكونة الخ

დასაბრულო 26r:

فالمكلف المركب منهما متالم ابدا ومن غلب فيه فطرة الله حق الحضر استمداده من جهتها متعمم ابدا هذا اخر ما كتب مولفه رحمه الله

II. 27v — 72v;

სათაურ 27v:

<المعارف الالهيّة>

ავტორი 27v:

احمد بن زين الدين

(განმარტობის ავტორი იყვანდასწერის).

დასაწყისი 27v:

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله والطاهرين أما بعد فيقول العبد المسكين احمد بن زين الدين انى لما رايت كثيرا من الطلبة يتعمقون فى المعارف الالهيّة ويتوهمون انهم تعمقوا للمعنى المقصود وهو تعمق فى الالتفاظ لا غير الخ

წყდებდა 72v:

ثم يعيده فى سلسلة البدر والرجوع وقوله وله

III 73v — 132v.

სათაურ 73v:

<الطرق الى الله>

დასაწყისი 73v:

الاول فيما يتعلق باحوال المبدء وصفاته وفيه مواقف الموقف الاول فى الاشارة الى واجب الوجود... اعلم ان الطرق الى الله كثيرة لانه ذو فضائل وجهات كثيرة الخ

წყდებდა 132v:

لعدم تفتننها بالرابطه الوجودية والعلامة الذاتية بين العلل والعلولات ولا بان الوجهه

შენიშვნა: გვერდებზე 73v—96v არის მსხვილი ასოებით ლექსად შესრულებული მინაწერები, რომლებიც შინაარსობრივად რამდენადმე უკავშირდება აღნიშნულ თხზულებასა და სხვა სხვა მინაწერების დასაწყისში აღნიშნულია ახსანი ახმადის.

44 (356)/II

25r—29v; 20×12; 14×7; 17 სტ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; მუყაოს მოყავისფრო ყდა სარქველით და ქსოვილის ყუთით; ყდას მოცილებული; წვრილი ნასხი; მელანი შავი, სათაურები და ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1199/1784—1785 წწ. (30v); გადამწერი — محمد بن حسين الأرنجاني (29v); არეებზე ზოგან მინაწერები.

ს ა თ ა უ რ ი 25v:

الفقه الاكبر

ა ვ ტ ო რ ი 25v:

أبو حنيفة النعمان بن ثابت بن زوطا

(ჰანეფიტური სკოლა)

დ ა ს ა წ ყ ი ს ი 25v:

هذا الكتاب الفقه الاكبر من عقايد الدين من تأليف الامام الاعظم ابي حنيفة...
قال اصل التوحيد وما يصح الاعتقاد عليه الخ

დ ა ს ა ს რ უ ლ ი 29v:

وساير علامات اقيامة على ما وردت به الاخبار الصحيحة حق كائن لا ريب فيه الخ

Беляев. № 757; Крачковский. зб. 410; Семенов. IV. №№ 3027—3028; VI. №№ 4809—4815; Ahlwardt. II. №№ 1923—1924; Flügel. III. № 1903.2; Rosen. № 246. III. Brockelmann. GAL. I. зб. 169.1; SB. I. зб. 285.

107 (525)/I

2v—28v; 20×14,5; 15×8,5; 15 სტ.; ევროპული, თეთრი, კარგი ხარისხის ქაღალდი; მოყავისფრო მუყაოს ყდა ტყავის ყუთით, ჰქონია სარქველი, რომლის მხოლოდ ნაწილია შემორჩენილი; ნაწილობრივ დაშლილი; ნასხი; მელანი შავი; აღნიშვნები ტექსტზე და ხაზგასმები წითლით, წითლით არის აგრეთვე საკითხთა დასათაურება, რომელიც უმთავრესად არეებზეა გამოტანილი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1118/1706—1707 წწ.; გადამწერი — حسين بن محمد (28v, 135r); 2r-ზე არის აზრუმის ყადის عبد الله ادب-ის 1845 — 1846 წწ.-ის ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح على الفقه الاكبر]

ა ვ ტ ო რ ი 2v:

أبو المنتهي [أحمد بن محمد المعنيساوي]

(ჰანეფიტური სკოლა)

الفقه الاكبر — აღწერილ შრომაზე — أبو حنيفة الكوفي

დ ა ს ა წ ყ ი ს ი 2v, 3r:

الحمد لله الذي هدانا الى طريق السنة والجماعة... اما بعد فيقول... أبو المنتهي...
ان كتاب الفقه الاكبر الذي صنفه الامام الاعظم كتاب صحيح مقبول الخ

დასასრული 28:

والله يهدى من يشاء الى الاخر كانه قال فما علينا الا البلاغ والله تعالى يهدى من
يشا الى صراط مستقيم

შენიშვნა: დასასრული ხელშეორედ არის მიწერილი აშიაზე.

Беляев, №№ 760 — 761; Крачковский, გვ. 410; Семенов, IV, № 3029; Ahlwardt, II, №№ 1929 — 1930; Blochet, № 6392; Houtsma, № 493.1; Rosen, № 448.2; Pertsch, № 641; Salemann, Rosen, № 514 c.; Brockelmann, GAL, I, გვ. 169, 1,5; SB, I, გვ. 285.

200

146 (584)/I

იგივე

1v—36v; 20,5×14,5; ტექსტის ზომა: 14×8 და 12,5×7; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; მუყაოს მოყავისფრო დაზიანებული ყდა, ყუაზე და აშიეზე ტყავი აქვს შემოვლებული; ბოლონაკლული; ნახში (დასაწყისში უფრო მსხვილი); მელანი შავი, ხაზგასმები წითლი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.

წყდებ 36v:

وصفات السبعة المذكورة هيّنًا كما...

201

107 (525)/IV

135v; 14×6,5; 17 სტრ.; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 199.

სათაური:

قطعة من كتاب الفقه

ხელნაწერში შემორჩენილია მხოლოდ დასაწყისი თხზულებისა, რომელშიც, როგორც ჩანს, 125 პუნქტად (مسئلة) ჩამოყალიბებულია **ابو منصور الماتريدي**-ისა და **ابو الحسن الاشعري**-ის მოძღვრებათა შორის არსებული განსხვავებები. ხელნაწერი წყდება მეორე პუნქტის დასაწყისზე.

დასაწყისი 135v:

اعلم انّ الشيخ ابا الحسن الاشعري امام اهل السنة ومقدمهم ثم الشيخ ابو المنصور الماتريدي وان اصحاب الشافعي تابعون له اى لابي الحسن الاشعري فى الاصول وليس فى الفروع وان اصحاب ابي حنيفة تابعين للشيخ ابي المنصور الماتريدي فى الاصول و ابي حنيفة فى الفروع الخ

202

223/II

12r—32r; 15,2×10,5; 10×6; 12 სტრ.; თეთრი, სქელი, ევროპული, დალაქავებული ქაღალდი; ფ. 31 ყავისფერი; ფ. 1 დაკრულია ყდაზე; მუყაოს მუქი ყდა შავი ტყავის ყუთი; დაზიანებული;

ნაწილობრივ დაშლილი; საშუალო ზომის კარგი ნასხი; მელანი შავი, სათურები წითლოვანად აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1091/1680 წ. (32r).

ს ა თ ა უ რ ი 12r:

كتاب في بيان عقائد الايمان على مذهب ابي حنيفة

ხელნაწერში გადმოცემულია ჰანეფიტური სამართლის პრინციპები. იყოფა თავებად (فصل).

დასაწყისი 11r:

هذا كتاب في بيان عقائد الايمان على مذهب الامام الاعظم ابي حنيفة واصحابه ... اعلم بان الواجب اى الفرض على العبد المكلف اولا المكلف وهو البالغ العاقل عند الاشعرية وعند الحنفية الخ

დასასრული 31r:

وانا اعلم واستغفرك بما لا اعلم انك انت العلام الغيوب كما فى الدرر والغرر

61 (421)

175 ფ.; 26,5×8; 14,5×19; 15 სტრ.; მოყავისფრო, სქელი, აღმოსავლური ქაღალდი; ფვ.-ზე 1—80 ჭვედა კიდე ჭიანჭაში, რამდენიმე მათგანი (1—7) ადრეა რესტავირებული; ყავისფერტყავედაკარული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ჭდეული, სარქველიანი; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი; სათურები და ცალკეული სიტყვები წითლით; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 742 წ. 8 მუჰარამი/1341 წ. 24 ივნისი; გადამწერი — **على بن نقي** (175v); 1r-ზე არის ბეჭედი და მინაწერი, როგორც ჩანს, ხელნაწერის მფლობელის—**السيد حسن الخزرجي**.

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

اصول بزدوى
[كنز الوصول الى معرفة الاصول] 6v

ავტორი 1r:

[أبو الحسن على بن محمد] البزدوى (ჰანეფიტური სკოლა)

ხელნაწერში წარმოდგენილია დასახელებული თხზულების მეორე ნაწილი. იგი იწყება **باب المعارضة**-ით.

დასაწყისი 1v:

وقد قال فيه عبد الله بن المبارك رحمه الله لا يزال فى هذه الامة من يحمى الله به دينهم ودنياهم الخ

დასასრული 175 v:

وذلك مثل تناول محظور الاحرام عن ضرورة بالمجرم انه يرخص له و ... فكذلك
هاهنا والله اعلم بالصواب

Семенов, IV, №№ 3047 — 3049; Ahlwardt, IV, № 4369; De Slane, № 836; Rieu, № 258; Rosen, Coll. sc., № 16; Salemann, Rosen, № 41; Brockelmann, GAL, I, 23. 374, 4; SB, I, გვ. 637.

94 (507)/V

68r—102v; 20×14,5; ტექსტის ზომა — 13×7,5; 10 სტრ.; ევროპული, მოყავისფრო-თხელი ქაღალდი; სარქველიანი მუყაოს ყდა ზედ დაკრული ყვავილებით მოხატული ქაღალდით, ყავისფერი ტყავის ყუთით და აშიებით; საშუალო ზომის ლამაზი ნასხი; მელანი შავი; სათაურების ჩასაწერად ტექსტში თავისუფალი ადგილებია დატოვებული; აქვს კუსტოსი, სტრიქონში ჩასმული; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა — XVIII ს.; 1r-ზე არზრუმის ყადის **عبد الله** **أديب**-ის 1845—1846 წწ.-ის ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი 68v:

مبادئ الوصول إلى علم الأصول

ავტორი:

[შეიტყური სკოლა] جمال الدين حسن بن يوسف بن علي بن المطهر الحلي العلامة

დასაწყისი 68v:

الحمد لله المتفرد بالأزلية... فهذا كتاب مبادئ الوصول إلى علم الأصول قد اشتمل من علم أصول الفقه على ما لا بد منه الخ

დასასრული 102v:

ولیکن هذا اخر ما لم نذكره في هذه المقدمة والحمد لله تعالى على بلوغ ما قصدناه وحصول ما اردناه الخ

Ahlwardt, IV, № 4427; Brockelmann, SB, II, გვ. 209, 34.

205

301

247 ფ.; 20,7×15,5; ტექსტის ზომა 15×7,5 და 13×7,5; 17 და 15 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, თხელი გასანთლული ქაღალდი; მოყავისფრო მუყაოს ყდა ყუთისკენ დაკრული თეთრი ქაღალდით და თავფურცლებით, ყდის მარცხენა ფრთა ხელნაწერისგან მოცილებულია; მონასთლიკო ნასხი; მელანი შავი; ცალკეული მონაკვეთების აღმნიშვნელი სიტყვები (باب) (فصل), ძირითადი ტექსტისა და კომენტარის გამომყოფი ასოები (م და ش) ხაზგასმები და ზოგან მინაწერები აშიებზე წითლით; გადაწერის თარიღი—1117 წ. ჟამად 1/1705 წ. აგვისტო; გადამწერი — ملا شعبان ملا بير — (247r); 1v-ზე ბეჭდვებია.

ს ა თ ა უ რ ი 247v:

التوضيح شرح التنقيح

توضيح في حلّ غوامض التنقيح

ავტორი 1v:

عبيد الله بن مسعود بن تاج الشريعة [بن صدر الشريعة المحبوبي]

წარმოადგენს ავტორისეულ კომენტარს შრომისა **اصول**

დასაწყისი 1v:

حامدا لله تعالى اولاً وثانياً... اما بعد فان العبد المتوسل الى الله تعالى... يقول لّما وفقني الله تعالى بتأيف تنقيح الاصول اردت ان اشرح مشكلاته وافتح مغلفاته الخ

Беляев. № 302. 303; Крачковский. გვ. 398; Семенов. IV, № 3053; Blochet. №№ 6345, 6346; Dorn. LXXXIII; Flügel. III, № 1774; Pertsch. № 933; Reuben Levy. II, № 1463; Rieu. № 264; Rosen. № 135 — 137; Brockelmann. GAL. II, გვ. 214, 1,3a; SB. II, გვ. 300.

206

506 (1246)

ი გ ი გ ე

149 ფ.; 21,5×15,5; 14×9; 23 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასართული ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ტყავფრული ყდა თავფურცლებით; მელანი შავი; თავების (باب) სახელწოდებანი, ცალკეული განაკვეთები (فصل) და ძირითადი ტექსტისა და კომენტარის აღმნიშვნელი ასოები م და ش წითლი; 107-ე ფურცლიდან მხოლოდ ძირითადი ტექსტია გამოყოფილი م ასოთი; წერილი ნასხი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; არეებზე ზოგან მინაწერებია.

207

327 (1279)/II

57v—136v; 21×16,5; ტექსტის ზომა სხვადასხვა, საშუალოდ 15,5×11,5; 19—20 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, სქელი ქაღალდი; მუყაოს შავტყავგადაკრული ყდა ტყავის წითელი ყუთით და ორ-ორი საცავი ფურცლით; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი; قوله، قال، أقول წითლი; გადაწერის თარიღი—1195 წ. რამადანი და 1200-ლ-ჰიჯრა/1781 წ. აგვისტო-ნოემბერი; გადაწერი — عبد الله بن علي بن هشام هزار احمدى (იქვე); დაუწერელია: 1r, 228v.

ს ა თ ა უ რ ი 57r:

التلويح في حل غوامض التنقيح
[التلويح في كشف حقائق التنقيح] 58

ი ე ტ ო რ ი 57r:

سعد الدين مسعود بن عمر التفتازاني (მანფიქური სეოლა)
შენიშვნები სა-عبيد الله بن مسعود بن تاج الشريعة المحبوبي
რულ თხზულებებზე توضيح في حل غوامض التنقيح

დასაწყისი 57v:

الحمد لله الذي احكم بكتابة اصول الشريعة الغراء ... وبعد فان علم الاصول الجامع
بين العقول والمنقول الخ

წყ დ ე ბ ა 136v:

وهو ان يتناول الماء بعينه ...

Ahlwardt. IV, №№ 4394, 4395; Blochet. № 6410; Loth, №№ 322,324; Reuben Levy. №№ 1467 — 1471; Rosen, №№ 139, 327, II; Rosen. Notices, №№ 123, 124; De Slane. № 797; Brockelmann. GAL. II, გვ. 214, 1.3b; SB. II, გვ. 300.

327 (1279)/IV

189v—228r; ტექსტის ზომა: 13×8; 14 სტრ.; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 207.

ს ა თ ა უ რ ი 189r, 228r:

[شرح] مختصر منتهى
 ان [العصديه]

ა ვ ტ ო რ ი 189r:

عزاد الدين عبد الرحمن بن احمد الابي الشيرازي (მალიქიტური სკოლა)
 المختصر لعزاد الدين بن عثمان بن عمر بن ابي بكر بن الحجب

المنتهى في الاصول

დასაწყისი 189v:

الحمد لله الذي براء الانام... وبعد فان من عناية الله تعالى بالعباد ان شرع الاحكام
 بين الحلال والحرام الخ

დასასრული 228r:

ويفقد شرط من شروط الانتاج كما تقدم

Ahlwardt, IV, № 4375; Loth, №№ 302—304; De Slane, № 801; Brockelmann, GAL,
 I, № 306, VIII, 3; SB, I, № 537.

209

ი გ ი ვ ე

121v—158v; 21×15,5; 14×6,5; 12 სტრ.; ევროპული, ოღნეც გასანთლული ქაღალდი, ცისფერი (ფ.ფ. 121—128) და თეთრი (ფ.ფ. 129—158); მუყაოს ყავისფერტყავგადაკრული ტეფრული ყდა; ნასხისებური ნასთალიკი; მელანი შავი; قال, اقول, ხაზგასმები და აღნიშვნები ტექსტზე წითლით; გადაწერის თარიღი — 1227/1812 წ.; გადაწერილი — عبد الله بن ولي (158v).
 افندي ارشى

210

ი გ ი ვ ე

330 (1282)/I

1v — 30v; 21,5×16,5; ტექსტის ზომა: 13,5×9 და 15,5×9; 12 და 13 სტრ.; ევროპული, ცისფერი (ფ.ფ. 1—8) და ლურჯი (ფ.ფ. 9—30) ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ტეფრული ყდა საცავი ფურცლებით, მოწითალო ტყავის ყუთით და აშიებით, აშიებად დაკრულია აგრეთვე თეთრი ქაღალდის ზოლები; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, قال, اقول წითლით; 1r-ზე მსხვილი ორნამენტირებული ზოლებია; აქვს კუსტისი; გადაწერის თარიღი—1238/1822—1823 წწ.; გადაწერილი — ملا محمد قشلاقي, რომელიც იმყოფებოდა افندي قزاق-ის სამსახურში.
 قزاق-ის მედრესეში (1r)

211

ი გ ი ვ ე

1v—114r; 22,2×17,5; 16×11,5; 24 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, კარგი ხარისხის ქაღალდი; მუყაოს ყდა ზედ დაკრული თეთრი ქაღალდით, ყავისფერი ტყავის ყუთით და აშიით; მე-

ტექსტი ბოლონაკლულია. წყდება გვერდის შუა ადგილას 114v:

... والاتفاق فيمن دخل داري

212

361/II

117v—172v; ტექსტის ზომა: 15,5×12; 16 და 20 სტრ.; 117v—130v-ზე ნასთალიყი, ხოლო შემდეგ — სულსნარევი ნასხი. ეს ხელიც ხშირად გვხვდება კავკასიურ ხელნაწერებში; სათაურები, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმები წითლით, ზოგჯერ აგრეთვე ლურჯი, მწვანე და ჯვითელი საღებავებით; 117r-ზე სტილიზებული წითელი და მწვანე ფერის ასოებით დაწერილია ქვემოთ აღნიშნული და შემდეგი თხზულებების სათაურები. სათაურებს შემოვლებული აქვს ყვისფერი ორნამენტირებული ჩარჩო; გადაწერის თარიღი — 1295 წ. 22 ჟამნდ 11/1878 წ. 23 ივნისი; გადამწერი — مرتضیٰ علی بن محمد خان الارچی (172v). დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 211.

ს ა თ ა უ რ ი 117r, 172v:

الكوكب الدرّي في علم الاصول الشافعية

ა ვ ტ ო რ ი:

عبد الرحيم بن الحسن بن علي الاسنوي (შაფიიტური სკოლა)

დასაწყისი 117v:

الحمد لله على ما افهم من البيان ... وبعد فان علم الحلال والحرام الذي به صلاح الدنيا والاخرى وهو مسمى بعلم الفقه الخ

დასასრულ 172v:

والاصح انه لا شئ فيه اصلا والله سبحانه وتعالى اعلم

Ahlwardt, IV, № 4410; Loth, № 330; Brockelmann, GAL, II, გვ. 91.2; SB, II, გვ. 107.

213

361/III

173r—271r; ტექსტის ზომა: 15,5×13,5; 16 სტრ.; სულსნარევი ნასხი, იგივე, რაც გვერდებზე 117v—172v; (იხ. № 212) ცალკეული განაკვეთები (فصل، مسئله) წითლით; გადაწერის თარიღი—1295 წ. 2 ზუ-ლ-ჰიჯა/1878 წ. 27 ნოემბერი; გადაწერილია წინა თხზულების გადამწერის يوسف-ის თხოვნით გადაუწერია (271r).

ს ა თ ა უ რ ი 117r, 271r:

التمهيد [في تنزيل الفروع على اصول الفقه]

ა ვ ტ ო რ ი:

عبد الرحيم بن الحسن بن علي الاسنوي (შაფიიტური სკოლა)

დასაწყისი 173r:

الحمد لله مزيل اعذار المكلفين بارشاد العقول ... وبعد فان اصول الفقه علم عظيم نفعه الخ

214

16 (297)

129 ფ.; 27×18; ტექსტის ზომა: 21,5×14 და 19×14; 23—25 სტრ.; აღმოსავლური, გაყვითლებული, სქელი, მომჩვარული ქაღალდი; მუყაოს ყვეისფერტყავდაცრული ყდა მედალიონებითა და აშიეებით ქდეული; ნაწილობრივ დაშლილი; ნასხი, შეიმჩნევა რამდენიმე განსხვავებული ხელი: ფფ. 20—64, 65—106 და 107—122; მელანი შავი, დასასრულისაყენ უფრო გაბაცებული; დასაწყისში قوله წითლით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVI ს.; 2r-ზე ბეჭედი და წარწერა ხელნაწერის მფლობელისა محمد قاضي; ტექსტისაგან თავისუფალია ფ. 1 და 2r;

სათაური 1r:

التبين شرح المنتخب

ავტორი 2v:

امير كاتب بن امير بن عمر عميد الاقناني (პანეფიტური სკოლა)

წარმოდგენს კომენტარს محمد بن محمد عمر الاحسيكتي-ის შრომაზე

في اصول المذهب

დასაწყისი 2v:

لله الحى القيوم الذى لا تاخذه سنة... و بعد يقول... ابن العميد قوام الدين امير كاتب الخ

დასასრული ფურცლის დაზიანების გამო არ იკითხება.

Ahlwardt, IV, № 4858; De Slane, № 802; Brockelmann, GAL, I, გვ. 381, 40.3.

215

282 (1335)

221 ფ.; 20×16; 15×11; 19 სტრ.; ქაღალდი ევროპული, თეთრი, თხელი, გასაწოლებული (ფფ. 1—190) და ყვეისფერი, ძალიან ცუდი ხარისხის (ფფ. 191—221); ყვეისფერტყავდაცრული მუყაოს ყდა აშიეებით ქდეული, სარქველიანი; ყდა ნაწილობრივ მოცილებულია ხელნაწერს; მარცხნივ გადახრილი ნასხი; მელანი შავი; ხაზგასმები წითლით; არეებზე მიწერია შენიშვნები, რომელთაგან ზოგიერთი შესრულებულია მწვანე და წითელი საღებავებით; აზღავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1150 წ. 3 რაბე' II/1737 წ. 31 იელისი; გადაწერილი — ابن محمد الفرزني (220v); დაუწერელია: ფ. 1, 2r, 220v და ფ. 221. შექმნილია ქ. ნაიბოსისაგან 1959 წ.

სათაური 220r:

[الدرر اللوامع] უფრო ზუსტად حاشية الكامل

ავტორი 220r:

[محمد بن محمد بن] الشريف [الكوراني] المقدسى (შაფიიტური სკოლა)

შეიცავს შენიშვნებს احمد المحلى محمد بن محمد-ის კომენტარულ თხზულებაზე

البدر الطالع في حل جمع الجوامع

8. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

დასაწყისი 2v:
 جمع الجوامع تاليف العلامة قاضى القضاء الخ
 ما منح من الهداء بانوار اصول الشريعة ... واقول لما كان كتاب

დასასრული 220v:
 قوله تحرك تحذف احدى تائبة الفوقيتين فتأوه مفتوحة مضارع تحركت بتاء التانيث
 الساكنة اخره ... والحمد لله الخ

Ahlwardt, IV, №№ 4404; Brockelmann, GAL, II, გვ. 89, 1.c.a; SB, II, გვ. 105.

216

56 (410)

93 ფ.; 16×10,2; 7×5; 6 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი ქაღალდი; ყავისფერი ტყავის
 ყდა; ნასთალიკი; მელანი შავი; ცალკეული განაკვეთები (مطلب, فصل) წითლი; აქვს კუსტოსი;
 გადაწერის თარიღი—1195 წ. ზუღ-კადა/1781 ოქტომბერი (90v); არეგზე, სტრიქონებს შორის
 და ტექსტისაგან თავისუფალ ფურცლებზე (1, 91 და 2r) შენიშვნებია; ფ. 92 დაწვერილია.

სათაური 90v:

زبدة الاصول

ავტორი 90v:

بهاء الدين محمد [بن حسين عبد الصمد الحارثي] الجبجي العاملي (შიიტური სკოლა)

დასაწყისი 2v, 3v:

أبى اصل بيتنى عليه الخطاب ... اما بعد فيقول ... محمد المشتهر ببهاء الدين العاملي
 تجاوز الله عنه هذا ياخوان الدين ما توفرت عليه دواعيكم الخ

დასასრული 90r და v:

ولزم ما هو اقرب الى التقوى والحمد لله على نعمائه الخ

Ahlwardt, IV, № 4425; Reuben Levy, № 1510; Brockelmann, GAL, SB, II, გვ. 597, 17.

217

105 (523)

266 ფ.; 28,5×20,4; 21,5×12,5; 33 სტრ.; ევროპული თეთრი, სქელი, გასაწოლილი ქაღალდი;
 შავტყავგადაკრული მუყაოს ყდა აშიებითა და ყავისფერი მედალიონებით ჰიდული, სარ-
 კველიანი; ყდასმოცილებული, დაშლილი; ნასხი; მელანი შავი; განსამარტავი სიტყვები წით-
 ლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII ს.; გადაწერილი — القارى — سليمان الشتشوى
 (266r); 1r-ზე აზრუმის ყადის ადიბ عبد الله 1845—1846 წწ.-ის ვაკუფური წარწერა და
 ბეჭედი.

სათაური 1v:

هدية المرید [هدية المرید لجوهرة التوحيد]

1r-ზე სათაურის სხვა ფორმულირებაც არის - شرح الجوهرة

ავტორი 1r, v:

[أبو الامداد برهان الدين] ابراهيم [بن ابراهيم بن حسن بن على اللقائى] (მალიქიტური სკოლა)

ხელნაწერი შეიცავს **القانى-ის** კომენტარული თხზულების პირველ ნაწილს, რომელიც უკავშირდება მისსავე ძირითად თხზულებას **جوهرة التوحيد**.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فيقول العبد الفقير ... هذا ما التمس منى بعض الاخوان وصالح الخ

დასასრული 266r:

كما ان كثيرا منهم لا يعرف ان مسمى العصمة تلك الامور السابقة فيتامل وصل الله على سيدنا محمد الخ

შენიშვნა: ნუსხა შეჭვრებული ყოფილა ავტოგრაფთან, ის. ანდერძი და მინაწერი (226r). თხზულების დასაწყისი განსხვავდება ვ. ალვარდტის კატალოგში წარმოდგენილი დასაწყისისაგან.

Крачковский, გვ. 399; Pertsch, №№ 694, 695; Brockelmann, GAL, II, გვ. 316, 5.1, SB, II; გვ. 436; შდრ. Ahlwardt, II, № 2046.

218—219

167 (107)

85 ფ.; 21×15,5; 15×9,5; 20—22 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; შავი ტყავის ყდა მედალიონებითა და აშიებით ჭდებული; მელანი შავი; ხელი ნახში; ხაზგასმები და ცალკეული სიტყვები წითლით, წითლით არის აგრეთვე ტექსტების წინ (5v, 55v) სათაურები და ავტორის სახელი მრავალრიცხოვანი ეპითეტებით; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1182 წ. ჭუმად I/1768 წ. სექტემბერი; გადამწერი — محمد اسمعيل معروف بأبيعلی (54r); ფფ. 1—4 დაუწერელია.

I. 5v—54r

სათაური 5v:

فوائد حايرية

ავტორი 5v:

محمد باقر [البيهقي] بن محمد اکمل [الاصفحاني] (შიიტური სკოლა)

დასაწყისი 5v:

الحمد لله رب العالمين حمدا لا يقوى على احصائه الا هو ... اما بعد فيقول ... ابن محمد اکمل محمد باقر ابيه لما بعد العهد عن زمان الائمة الخ

დასასრული 54v:

والله هو الهادي الى طريقة ولا تحصل الهداية الا بارشاده و توفيقه وهو اعلم بالصواب واليه حسن آتام

Brockelmann, GAL, SB, II, გვ. 504, 5,5; Ahlwardt, IV, № 4432.

II. 55v — 85v

თხზულება იწყება 54v-ზე. 55r თავისუფალია, შემდეგ კი 55v-ზე ისევ თავიდან იწყება და მოდის უკვე გაბმული ტექსტი. დასასრული არა აქვს.

სათაური 54v, 55v:

فوائد

ავტორი 55v:

محمد باقر [البهبائي] بن محمد الكمل [الاصفحاني]

დასაწყისი 55v:

الحمد لله رب العالمين... فائدة اذا ظهر من فعل الشارع (؟) او قوله المطلق ان شيئا جزء للعبادة الخ

წყდება 85v:

و لا يبقى للجاهل تامل...

Ahlwardt, IV, № 4433.

220

137 (559)/I

2v—10r; 21,5×16; 15,5×7,5; 19 სტრ.; ევროპული, გაყვითლებული თხელი ქაღალდი, სინესისაგან ზოგან დალაქვებული; ყვესფერი მუყაოს ყდა თეთრი ქაღალდის ყუით, მარჯვენა ფრთა ხელნაწერისაგან მოცილებულია; ნაწილობრივ დაშლილი; მონასხო ნასთალიკი; მეღანი შავი, სათურები და **اقول** წითლით; გადაწერის თარიღი — 1195 წ. ჯუმადა 11/1781 წ. შაბსი (10r); 2r-სა და ფურცლებზე 1, 100 მინაწერებია; დაუწერელია: 32r, 73r, 77r, 80r და 99r.

სათაური:

<تحرير كتاب الطهارة>

დასაწყისი 2v:

نحمد الذي لا يرد قضاؤه ولا يجد بقاؤه... وبعد لما طالت في كتاب الطهارة لاح بقلبي لاح بالعناية فاردت تحريرها ما خطر ببالي مع قلة بضاعتي

შეიცავს შემდეგ განაკვეთოებს (فصل):

I في بيان لغة الكتاب (2v), II في بيان اصطلاح الكتاب (3v), III في بيان معنى الطهارة لغة وشرعا (4, v), IV في بيان اعراب الكتاب والباب و الفصل (5v), V في بيان اضافة الكتاب والباب والفصل (6r), VI في بيان موارد الكتاب والباب والفصل واصطلاحها (7v), VII في بيان ابراد الطهارة بصيغة المفرد وصيغة الجمع (8r), IX في بيان تقدم كتاب الطهارة على كتاب الصلوة (9v), X في بيان تقدم كتب العبادات على كتب المعاملات وغيرها (9v), XI في بيان تقدم كتاب الصلوة على ساير كتب العبادات من الصوم والزكوة وغيرها (10r)

დასასრული 10r:

عدم وجوب تكرار الكفارة في تكرار الافساد في صوم رمضان لدفع الخرج في الدين

სამართლის ცალკეული დარგები — ფროც

221

202 (316)

69 ფ.; 30×20,5; 23,5×15,5; 23 სტრ.; აღმოსავლური თეთრი, სქელი ქაღალდი; ყვესფერ-ტყავადარული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ჭდული; დაშლილი, ყდას მოცი-

116

ლებული, ნაკლები (აკლია ფურცლები ფფ. 18 და 19 შორის, 22 და 23-ს შორის და სხვა); მსხვილი მოუქნელი ნასხი; მელანი შავი, სათურები და მსხვილი წერტილები წითლით; ტექსტის დასაწყისი, დახლოებით მე-19 ფურცლამდე, გახზონებულია; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 842 წ. 16 რამადანი/1439 წ. 2 მარტი (68r); ბოლო გვერდებზე მინაწერებია, ძირითადად ლოცვები.

ს ა თ ა უ რ ი 1v, 68r:

مختصر القدوري في كتاب القدوري

ა ვ ტ ო რ ი 1v:

أبو الحسين أحمد بن محمد القدوري [البغدادي]

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين وسلام على عباده الذين اصطفى وبعد فقد اخبرني بجميع مختصر الامام الخ

დასასრული 68r:

فما خرج اخذت له من سهام كل واحد حبة ولله الحمد والمنة دايمًا ابدًا

Беляев, №№ 922 — 925; Крачковский, № 414; Ahlwardt, IV, №№ 4451, 4452; Blochet, №№ 6186, 6673; Loth, №№ 202, II; 203; Pertsch, №№ 994, 995; Rieu, № 274; Rosen, №№ 143 — 150; Rosen, Notices, № 106; Brockelmann, GAL, I, გვ. 175, 12, SB I, გვ. 295.

222

194

ი გ ი ვ ე

141 ფ.; 19×12; 13×6; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი გასანთლული ქაღალდი; უყდო; დასაწყისი და ბოლო ფურცლები ჭიხაგან შექმული; მონასთაიკო ნასხი; მელანი შავი; სათურები წითლით; 1v და 2r-ზე ტექსტი ჩასმულია შავი ხაზების ჩარჩოში; ბასმალა ცალკე ჩარჩოთია გამოყოფილი და წერია მსხვილი ასოებით; 2v-დან ტექსტი ჩასმულია წითელხაზოვან ჩარჩოში; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1028/1618—1619 წწ. (141r);

იწყება كتاب الطهارة -ით.

222 (1076)

223

ი გ ი ვ ე

41 ფ.; 20,5×15; 9,5×9; 13 სტრ.; ევროპული, გაყვითლებული, სქელი ქაღალდი; თავბოლონაკული; ხელნაწერი რესტავირებულია; ქაღალდის დაზიანებული კიდეები გამაგრებულია, ყდაც ახალია — ნაცრისფერკოლენკორიანი მუყაო ტვიფრული კიდეებით; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, რამდენიმე ადგილას ცალკეული განაკვეთები (كتاب ء فصل) წითლით; აქვს არაბული პაენინაცია და კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოდ XVIII ს.; 1v-ზე არის ოვალური ბეჭედი.

იწყება (كتاب الصلوة) 1r

مثل ما فعل في الاولى الا انه لا يتفتح الخ

წყდება 41v:

يسلمها الى الموكل اذا باع دارا الا مقدار ذراع في طول الحد الذي...

ი გ ი ე

149 ფ.; 19,5×14; 14×7,5; 11 სტრ.; ევროპული, გაყვითლებული, დალაქავებული ქაღალდი; თაგ-ბოლონაკლული; ხელნაწერი რესტავირებულია: გამაგრებულია კიდეებზე ქაღალდი, ყდაც ახალი აქვს — ნაცრისფერკოლენკორიანი მუყაო ყავისფერი ტყავის ყუთი და თავფურცლებით; მელანი შავი, ცალკეული განაკვეთები (باب، كتاب) და აღნიშვნები ტექსტზე წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.

იწყება (كتاب الطهارة) 1r:

وتسمية الله تعالى في ابتداء الموضوع

წყდება (كتاب العدة) 149v:

جاءت به لتمام سنتين من يوم الفرقة لم يثبت ...

225

102 (519)/I

1v—3v; ტექნიკური აღწერილობა იხ. ხელნაწერისა № 231.

სათაური:

[خلاصة الدلائل في تنقيح المسائل]

ავტორი 1v:

على بن احمد بن المكى الرازى

ხელნაწერი შეიცავს ნაწყვეტს დასახელებული ავტორის კომენტარისა, რომელიც დაწერილია ალყადორი-ის აღწერილი შრომისათვის *مختصر القدورى*.

დასაწყისი 1v:

قال على بن احمد بن مكى الرازى وفقه الله لمراضاته انحمد لله الموقف للصواب الخ

წყდება სიტყვებზე 3v:

قوله كقول الزفر وقول محمد ...

Крачковский, зб. 400; Ahlwardt, IV, № 4454, 5; Brockelmann, GAL, I, зб. 175; SB, I, зб. 295.

226

85 (484)/I

1v—26v; 18×11,5; 12,5×6; 15 სტრ.; ევროპული, მოცისფრო, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ახლად რესტავირებული; ყდა ახალი — ნაცრისფერლედერინგადაკრული მუყაო; საუალო ზომის კარგი ნახსი; მელანი შავი; ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმები წითლით; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1204 წ. 20 შა'ბენი/1790 წ. 5 მაისი. გადამწერი — محمد بن عمر الاسبرى (26v); 1r-ზე არზრუმის ყადის ადიბ აბდ-ის 1845—1846 წწ.-ის ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

სათაური 3r, 26v:

تنقيح الاحكام فى حكم الابرء والافرار الخاص و العام

ავტორი 2r:

حسن الشرنبالى الحنفى (ჰანეფიტური სკოლა)

დასაწყისი 1v, 2r:

الحمد لله الذى جعل الفقه من اشرف العلوم قدرا... وبعد فيقول العبد النليل...
انه قد ورد سؤال عن حكم البراءة العامة وصورته الخ

დასასრული 26v:

صبح نظرهم خالى الشكوك والاوهام ادام الله تعالى نفعهم للخاص والعام
Ahlwardt, IV, № 5002, 41.

227

103 (521)

202 ფ. 30,5×21; 17×8,5; 13 სტ.; ევროპული, სქელი, თეთრი გასანთლული ქაღალდი; უყდო, ნაწილობრივ დაშლილი; საშუალო ზომის ნასხი შიქასთეს ელემენტებით; სათურები და ცალკეული სიტყვები ნაწერია უფრო მსხვილი და სქელი ასოებით; მელანი შავი; გადაწერის თარიღი 1005 წ. ჟამადა 1/1596 წ. დეკემბერი; გადამწერი — **عبد الله بن ابراهيم** (202v); 1r-ზე არის აზრთმის ყადის **عبد الله اديب** 1845—1846 წწ.-ის ვაჟუფერი წარწერა და ბეჭედი.

სათაური 1v:

الجامع الصغير

ავტორი 220v:

حسام الدين عمر بن عبد العزيز البخارى (ჰანეფიტური სკოლა)
უნდა წარმოადგენდეს გადამუშავებას **الشيبانى**-ის შრომისა

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين... قال الشيخ الامام الاجمل... اما بعد فان مشايخنا
يعظمون هذا الكتاب تعظيما ويقدمونه على سائر الكتب تقديما الخ

დასასრული 220v:

المقصود هنا لا يحصل بعضهم فيصير من فرض الاعيان

Pertsch, № 998; Reuben Levy, № 1512; Brockelmann, GAL, I, გვ. 374, 9; SB, I, 23, 640.

228

234

32 ფ.; 21,5×16,7; 14,5×11,5; 10 სტ.; აღმოსავლური, თეთრი, სქელი ქაღალდი; ნაჭერ-გადაკრული მუყაოს ნაცრისფერი ყდა, ყდაზე სტილიზებული ასოების და ყვავილოვანი ორნამენტის ჩარჩოში ჩაწერილია ხელნაწერის მფლობელის სახელი — **على حاجى بن يوسف** თარიღი — 1905 წ. და ადგილი — დაღესტანი; ხელი — ნასხი; მელანი შავი; ტექსტი ჩასმულია შავი ხაზების ჩარჩოში; ცალკეული განაკვეთების სახელწოდებანი (**كتاب فصل**) შემოვლებულია მოყვითალო-მოყვავისფრო საღებავით; ზოგან ხაზგასმება, „ზამირ იშარა“ და მინაწერები წითლით; 1r-ზე წერია სათაური ერთმანეთში ჩახლართული, მსხვილი, ლურჯი ასოებით; გადაწერის თარიღი — XVIII—XIX სს.

სათაურ ი 1r, v და ყდაზე:

مختصر في الفقه على مذهب الامام الشافعي عن غاية الاختصار

ავტორი:

[احمد بن الحسين بن احمد الاصفهاني ابو شجاع] (შფიტიტური სკოლა)

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين ... سألني بعض اصداقاء حفظهم الله تعالى ان اعلم مختصر في الفقه على مذهب الامام الشافعي الخ

დასასრული 32r:

وصارت أم ولد على أحد القولين والله اعلم بصواب الخ

Ahlwardt, IV, № 4481; Rieu, № 307; Brockelmann, GAL, I, გვ. 392, 23; SB, I, გვ. 676.

229

81 (479)

150 ფ.; 17,5×11,5; 10×5,5; 17 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; მუყაოს ყავისფერტყავგადარული ყდა აშიებითა და მედალიონებით ქდეული; ნაწილობრივ დაშლილი; მელანი შავი, ცალკეული განაკვეთები — كتاب, باب, فصل წითლით; აქვს კუსტოსი; ვადაწერის თარიღი—სავარაუდოა XVIII ს.; არეგზე ზოგან მინაწერებია; 2v-ზე აზრუმის ყადის عبد الله-ის ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

სათაური 2r:

بداية [المبتدى]

ავტორი 2v:

على بن ابي بكر بن عبد الجليل الفرغاني المرغيناني (პანფეიტური სკოლა)

დასაწყისი 2v:

الحمد لله الذي هدانا الى بالغ حكمه ... قال الضعيف ابو الحسن على بن ابي بكر بن عبد الحليل ... كان يخطر ببالي عند ابتداء حالي ان يكون في الفقه كتاب الخ

დასასრული 150r:

وان كانت الميئة اكثر او نصفين لم توكل تم

Семенов, IV, № 3081; Ahlwardt, IV, № 4487; Brockelmann, GAL, I, გვ. 376,24, I; SB, I, გვ. 644.

230

146 (584)/II

ი ბ ი ბ ბ

37r—42v; 21,5×13; 15,5×10; 15—17 სტრ.; აღმოსავლური მოყავისფრო ქაღალდი, ტექსტი 38v-ზე და 39r-ს სამი სტრიქონი გადახაზულია; ნასხი, რამდენადმე განსხვავებული სხვა გვერდების ხელისაგან; შემორჩენილია არაბული პაგინაცია; აღნიშნული გვერდები აშკარად სხვა ხელნაწერებდან არის ჩაყრული ამ კრებულში, დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 200.

120

ტექსტი თავბოლონაყულია; შემორჩენილია შესავლის რამდენიმე ფრაზა და შემდეგ უკვე მოდის كتاب الطهارة (37r)

წყდება 43v:

وقال محمد لا يجوز فان اصحابه من دم ...

231

102 (519)/II

4v—221v; 27×17; ტექსტის ზომა — 18,5×11,5 და 20×11,5; 23—24 სტრ.; ევროპული, გაყვითლებული ცული ხარისხის, დალაქავებული ქაღალდი; ფფ. 4—10, 24, 25 და 46 თეთრი და კარგი ხარისხისა; შემორჩენილია ყდის მარჯვენა ფრთა — შეტყავებადარული მუყაო ამი-ეებითა და მედალიონებით ჭდეული; ხელნაწერი ადრეა რესტავრირებული, ფფ. 4—10, 24, 25 და 46 რესტავრაციის დროს არის ჩამატებული. ამ ფურცლებზე ხელიც განსხვავებულია — აქ ვხვდებით წვრილ და შედარებით ლამაზ ნასხს, დანარჩენი ფურცლები კი ნაწერია უფრო გა-რული ნასხით; მინაწერებში (1r და 222r) მითითებულია რესტავრატორის სახელი اسمعيل احمد ابن ملا احمد; სათაურები, قال და ხაზგასმები შესრულებულია წითლით; აქვს არაბული პენინაცია და სარჩევის ნაწილი (4v—6v); სარჩევის უკანასკნელ გვერდზე შავი და წითელი ფერის სამკეთხედებია სივრცეზე ჩამწკრივებული; გადაწერის თარიღი—1200 წ. რაბი II/1786 წ. თებერ-ვალი; გადაწერილია احمد افندي مصطفى (221v); 6v და 7v-ზე ბეჭდებია, სივრცულად, მფლობელის; 1r-ზე არზრუმის ყადის عبد الله اديب-ის 1845—1846 წწ.-ის გაუფფერი წარწერა და ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 221v:

الهداية

ა ე ტ ო რ ი:

(ჰანეფიტური სკოლა)[على بن ابي بكر بن عبد الجليل الفرغاني المرغيناني]

ავტორისეული მოკლე კომენტარი შრომაზე بداية المبتدى ხელნაწერში წარ-მოდგენილია დასახელებული კომენტარის პირველი ნაწილი.

დასაწყისი 7v:

الحمد لله الذي اعلى معالم العلم واعلامه ... وقد جرى على الوعد في مبدا بداية المبتدى ان اشرحها بتوفيق الله تعالى الخ

დასასრული 221v:

والنزول والغنى ويحتاج الى صرف هذه العلة لغناه والله اعلم بالصواب

Беляев, г. 42; Крачковский, г. 418; Семенов. IV. №№ 219, 220; VI. № 3083 — 3085; Ahlwardt. IV. № 4488; Loth, №№ 211, 212; Pertsch, № 1000; Reuben Levy, №№ 1529 — 1548; Rosen. № 160; Rosen. Notices, № III; De Slane, № 842 — 844; Brockelmann, GAL, I, г. 376, 24, I; SB, I, г. 644.

232

47 (360)

266 ფ.; 28,5×18,5; 21×14; 27 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავებადარული მუყაოს, ყდა ამიეებითა და მედალიონებით ჭდეული, სარქველიანი; საშუალო ზომის მოუქნელი ნასხი; მელანი შავი, قوله და სათაურები წითლით; აქვს არა-

121

ბული პაგინაცია და კუსტოსი; ფფ. 4,5 ხელნაწერში შემდეგ არის ჩაერთვილი — ფორმატი, ქაღალდის ხარისხი და ხელი განსხვავებულია; მეხუთე ფურცელზე სარჩევია, 6r-ზე მრგვალი ბეჭედი, ბეჭედში იკითხება .f. **موس بن احمد**; გადაწერის თარიღი—ჯემადან 11 796 წ. (sic) აბრილი 1394 წ., გადაწერილია **حسن بن يحيى بن قطلوبوك**-ის მიერ კაიროში (قاهرة) ტულუნის მეჩეთში (**جامع طولون** — 263v); დაუწერელია: 1v და ფფ. 2, 5, 265, 166;

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 6r:

كفاية لشرح الهداية

ავტორი:

تاج الشريعة عبيد الله بن محمود بن محمود

(პანფიტიური სკოლა).

შენიშვნები **المريغيناني**-ის აღწერილ შრომაზე — **الهداية**; ხელნაწერი შეიცავს ამ შენიშვნების მეორე ნაწილს.

დასაწყისი 6v:

كتاب البيوع النبيع مبادلة المال بالمال الخ

დასასრულ 263r, v:

قوله خلاف ما اذا كانا نصفين او كانت الميئة اغلب لانه اى لا ضرورة لان الحالة حالة الاختيار... والله اعلم بالصواب الخ

Семенов. IV, №№ 3098, 3099; Ahlwardt, IV, № 4503; Blochet, № 6405; Loth, № 220; Rosen, № 161; შდრ. Brockelmann, GAL, I, გვ. 376, 24, 21.

101 (518)

233

227 ფ.; 27×18; 20×12,5; 27 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი, ზოგიერთი ფურცელი დალაქავებული; უცდო, დაშლილი; საშუალო ზომის ნახში; მელანი შავი; სათურები, **قال** და ხაზგასმები წითლით; 1r-ზე არის სარჩევი, არზრუმის ყადის ვაკუფური წარწერა და ბეჭედები; გადაწერის თარიღი — 933 წ. მუჰარამი/1526 წ. ოქტომბერი; გადამწერი (sic) **قاسم محمد الخنين** (227v).

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 227v:

العناية على شرح الهداية

ავტორი 1r, 227v:

اكمل الدين [محمد بن محمود البابرثى] **الهداية**

შენიშვნები კვლავ **المريغيناني**-ის შრომაზე **الهداية**, კერძოდ, ამ შენიშვნების IV ნაწილი.

დასაწყისი 1v:

كتاب الاجارات لما فرغ من بيان الاحكام تمليك الاعيان بغير عوض الخ

დასასრულ 227v:

فلان يجوز بالتحرى حالة الاشتباه اولى والده الموقوف للصواب

Крачковский, გვ. 418; Ahlwardt, IV, № 4493; Dorn, LXXVII; Loth, № 219; Rosen, № 162; Brockelmann, GAL, I, გვ. 376, 24, 7; SB, I, გვ. 645.

197

60 ფ.; 21,5×15; 12×9; 13 სტრ.: ევროპული, თეთრი, სქელი ქაღალდი; უყდო, თავბოლო-
 ნაკლული, დასაწყისში აკლია 78 ფურცელი (არაბული პაგინაციის მიხედვით); ნასთალიყი;
 მელანი შავი, ცალკეული განაკვეთები — **فصل ، باب ، كتاب** წითლით; ახლავს კუსტოსი და
 არაბული პაგინაცია; გადაწერის თარიღი—სავარაუდოა XVII ს.

ს ა თ ა უ რ ი :

[وقاية الرواية في مسائل الهداية]

ა ვ ტ ო რ ი :

برهان الدين صدر (ص 6 تاج) الشريعة الاول عبيد الله بن محمود بن محمد المحجوبي
 (პანენფიტური სკოლა)

გამონაკრები **بداية المبتدى** -ის შრომისა

ი წ ყ ე ბ ა 1r (كتاب البيوع):

... صلاحها او قد بدأ ويجب قطعها و شرط تركها الخ

წ ყ დ ე ბ ა 60v (كتاب الرهن):

و بطل حجة كل منهما انه رهن هذا منه ...

Крачковский, г. 418; Семенов. IV. №№ 3105. 3106; Ahlwardt, IV. 4546; Flügel, III. №№ 1782—1787; Pertsch. № 1024; Reuben Levy, №№ 1559, 1560; Rieu. №№ 285, 286; Rosen. № 167; Rosen. Notices. № 114; Brockelmann. GAL. I. г. 377; SB. I. г. 646.

235

209

309 ფ.; 25×18; ტექსტის ზომა: 16,5×10,5 და 17,5×11,5; 25—27 სტრ.; ევროპული, თეთ-
 რი, სქელი ქაღალდი; დატეხილობა საშუალო: ფურცლები ზოგან დალაქავებული და დაზიანებუ-
 ლია, აკლია ერთი ფურცელი (არაბული პაგინაციის მიხედვით); 1v—7r-ზე მელანი გადა-
 სულია; ამჟამად ხელნაწერი რესტავირებულია — შექმლებისამებრ გაწმენდილი და აღდგენი-
 ლია ფურცლები, უდაც ახალია — წითელღვინისგანდაკრული მუყაო შავი ტყავის ყუთით და
 თავფურცლებით; ხელი — ნახში, ზოგან მარცხნივ გადახრილი; მელანი შავი; სათაურები, ცალ-
 კეული სიტყვები და ძირითადი ტექსტისა და კომენტარის აღმნიშვნელი ასოები (**م، س**) წითლით;
 ახლავს არაბული პაგინაცია და კუსტოსი; 1r-ზე სარჩევი; გადაწერის თარიღი — 950 წ. ზუ-ლ-
 ჰაჯჯა/1544 წ. თებერვალი; თარიღი ვასწორებულია — პირველად სხვა თარიღი ყოფილა. გადამ-
 წერის სახელიც ანდერძში გადაშლილია, მის გასწვრივ მარცხენა მხარეს მიწერილია სხვა სახე-
 ლი ტექსტის ხელით: **سيد محمد بن حملة اندكاني**, მარჯვენა მხარეს კი განსხვავებული ხე-
 ლით აღდგენილია თავდაპირველი სახელი: **لطيف بن حسام بن فقي حسن بن فقي عمر الجرمي**;
 (250v); ამიებზე ზოგან გვხვდება მინაწერები; 208r-ზე მრგვალი ბეჭედებია.

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

شرح وقاية الرواية من مسائل الهداية

ა ვ ტ ო რ ი 1:

عبيد الله بن مسعود [صدر الشريعة الثاني المحجوبي] (პანენფიტური სკოლა)

وقاية الرواية في مسائل الهداية შრომაზე აღწერილ შრომაზე ზემოთ აღწერილ კომენტარს წარმოადგენს

123

تعالى باقوى الذرية عبید الله بن مسعود بن تاج الشريعة سعد جده وانجح جده الخ
الله رب العالمين والصلوة على خير خلقه... يقول العبد المتوسل الى الله
დასაწყისი 205v:

لاتخلو عن المسروق والمغضوب والمحرم ومع ذلك يباح التناول اعتمادا على الغالب

Семенов, IV, №№ 3107, 3108; Ahlwardt, IV, №№ 4548, 4549; Houtsma, № 438; Rieu, № 287; Rosen, № 287; Brockelmann, GAL, I, зб. 377, I, а; SB, I, зб. 646.

236

349 (1314)

Ⲕⲟⲩⲟ

293 ფ.; 22,5×16,5; ტექსტის ზომა: 15,5×9 (ფფ. 9—292) და 20×11 (ფფ. 1—8); 19 და 25 სტრ. (აღნიშნული ფურცლების შესაბამისად); გაყვითლებული, სქელი, ძირითადად აღმოსავლური ქაღალდი, დასაწყისში რამდენიმე ფურცელი ევროპულია; შეატყავდაკრული მუყაოს ყდა მარცხენა ფრთაზე მედალიონის კვალით; თანაკლული; ნაწილობრივ დაშლილი — პირველი რვა ფურცელი ხელნაწერიდან მოცილებულია; ნახში, შეიმჩნევა თითქოს რამდენიმე განსხვავებული ხელი; მელანი შავი; ტექსტი სინესტისიგან ზოგან გადარეცილია; სათაურებო, „ზამირ იშარა“, ტექსტისა და კომენტარის გამოყოფი ასოები **ⲙ** და **Ⲥ** წითლით (**ⲙ** და **Ⲥ** გვხვდება მხოლოდ ფურცლებზე 1—8); გადაწერის თარიღი—858 წ. 18 საფარი/1454 წ. 17 თებერვალი; გადამწერი — محمد اسماعيل (292v); 292v-ზე ოთხჯერა ბეჭედი, რომელშიც იკითხება محمد سعيد; არეებზე მინაწერებია.

იწყება (كتاب الصلوة) 1 r:

الى مكانه س هذا تفسير الاستحلاف م...

237

196

Ⲕⲟⲩⲟ

266 ფ.; 19×11,5; 14×7; 21 სტრ.; აღმოსავლური მოყავისფრო, თხელი ქაღალდი; შეატყავდაკრული მუყაოს ყდა ოქროსფერი აშიებით ჭდეული; მარცხენა ფრთა მოხეული და დაკარგულია; ხელი — ნასთალიკი; მელანი შავი, ხაზგასმები და სათაურები წითლით; ტექსტი ჩასმულია ოქროსფერი და შავი ხაზების ჩარჩოში; 4v-ზე არის უნვანი ძირითადად ლურჯი და ოქროსფერი საღებავებით შესრულებული; ძალიან ბევრგან ჩაწებებულია პატარა ფურცლები, ამ ფურცლებზე ტექსტი დაწერილია განსხვავებული ხელით, მაგრამ აზრობრივად უკავშირდება ძირითად ტექსტს; აქვს არაბული პაგინაცია და კუსტოსი: 1v—2v-ზე არის სარჩევი; გადაწერის თარიღი — 997 ჯუმადა 1/1589 წ. მარტი; გადამწერი — محمد بن الحاج مصطفى (266); 1r-ზე და არეებზე ზოგან მინაწერებია.

238

250

Ⲕⲟⲩⲟ

218 ფ.; 26×16,5; 18×8,5; 25 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერი მუყაოს ყდა შავი ტყავის ყუთით; დაცულობა — საშუალო, ფურცლები ზოგან ამოვარდნილი და დალაქავებულია; ფფ. 151—224-ზე ქვედა ნაწილში მელანი გადასულია; ნასთა-

ლიცენზირებული ნასხი; მელანი შავი; სათაურები, ხაზგასმები, ძირითადი ტექსტის და კომენტარის გამოყოფი ასოები (س,م) წითლით; გადაწერის თარიღი — 1082 წ. 10 რაჯაბი/1671 წ. 12 ნოემბერი; გადამწერა — حسين بن علي بن حسين (218r).

239

138

ი გ ი ვ ე

156 ფ.; 22×16,3; 12,5×6; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; ახლად რესტავირებული; ყდა ახალი — წითელღედრინგადაკრული მუყაო შავი ტყავის ყუთი და სქელი თეთრი საცავი ფურცლებით; ბოლონაკლული; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები, სათაურები, ავტორისა და კომენტატორის სიტყვების გამოყოფი ასოები (م და س) წითლით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.

წყდება (كتاب العتاق) 156 v:
 فيضمن المدبر ثم للمدبر ان يضمن المعتق...

240

127 (520)

152 ფ.; 26,5×17; 21,5×11; 29 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავდაკრული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ჭდეული; თავნაკლული; მონასთაღიკო ნასხი; მელანი შავი; სათაურები და ხაზგასმები წითლით; აქვს არაბული პაგინაცია; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; არეგზე მინაწერები და შენიშვნებია:

ს ა თ ა უ რ ი :

[شرح وقاية الرواية في مسائل الهداية]

კომენტარია იმავე თხზულებისა وقاية الرواية في مسائل الهداية ავტორი არ ჩანს.

ი წ ყ ე ბ ა 1r:

ومن قران اى المحضر القارن حجة وعمرتان اذا تحلل اما حجة ولانه شرع فيها الخ
 დასასრულ 152:
 واما فى حالة الضرورة تحرى واكل سوا كانت المذبوحة اكثر واكل تم

241

289 (1541)

230 ფ.; 24,5×18; ტექსტის ზომა: 16,5×10 და 17, 11; 21 და 24 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; ლურჯი ლედრინით გადაკრული მუყაოს ახალი ყდა საცავი ფურცლებით; ნასხი, დასაწყისში უფრო მსხვილი, შემდეგ უფრო წვრილი; მელანი შავი; სათაურები და ცალკეული სიტყვები წითლით; 2r-ზე არის სარჩევი; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1015 წ. 12 რაბე 1/1606 წ. 18 ივლისი (230r); 1r-ზე შრგვალი ბეჭდები.

ს ა თ ა უ რ ი 2r, 104r, 230r:

شرايع الاسلام فى مسائل الحلال والحرام

نجم الدين جعفر بن محمد بن سعيد الحاي ابو القاسم المحقق الاول
(შიიტური სკოლა)

დასაწყისი 2v:

اللهم انى احمدك حمدا... اما بعد فان رعاية الايمان توجب قضاء حق الاخوان الخ
დასასრული 230r:

وان يجعلنا من خلاء شيعتهم الداخلين فى شفاعتهم انه ولى ذلك واكرم محبب
تم كتاب شرايع الاسلام الخ

Беляев, №485; Ahlwardt, IV, № 4646; Brockelmann, GAL, I, зб. 406.4.1; SB, I, зб. 711.

242

180

იგივე

180 ფ.; 29,5×20,5; ტექსტის ზომა სხვადასხვა: 18×11,5, 20×11, 22,5×14; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; ყავისფერტყავადაკრული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ქდეული, აქვს სარქველი და საცავი ფურცლები, ყდის მარცხენა ყდა ხელნაწერს მოცილებულია; სხვადასხვა ზომის ნასხი; მელანი შავი, 70v-მდე სათაურები და ცალკეული სიტყვები წითლით; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1089 წ. რაბე' 1/1678 წ. 16 აპრილი; გადამწერი — **حسن بن محمد على الحسين** (180v); 1r და 180v-ზე არის კავკასიისმცოდნეობის ინსტიტუტის ბიბლიოთეკის ბეჭედი.

243

64 (437)

იგივე

180 ფ.; 30×20,5; ტექსტის ზომა: 19×13 და 21,5×14; სტრიქონთა რაოდენობა სხვადასხვა: 19, 22, 23; ქაღალდი: ფფ. 1,2 და 180—სქელი, აღმოსავლური, მოყავისფრო; დანარჩენი ფურცლები იმავე ფერის თხელი, ევროპული; კიდეები მონდომებით არის ადრე რესტავირებული; შავტყავადაკრული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ქდეული; 1v—2v-ზე მსხვილი, მოქნილი, ლამაზი ნასხი; დანარჩენ გვერდებზე — უფრო წვრილი და ნაკლებად ლამაზი; მელანი შავი; სათაურები და ცალკეული სიტყვები წითლით; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი ტექსტის პირველი ნაწილის — 1131/1718 — 1719 წწ. (77v), მეორე ნაწილის — 1132 წ. რაბე' 1/1720 წ. იანვარი; გადამწერი **محمد بن بوليس من قصبة الكليدى**; გადაწერის ადგილი — არღვბილი — **من محلة قنبلان من محلات دار ارشاد اردبيل** (179r); 179r-ზე არის ოვალური ბეჭედი; ფ. 180 დაუწერელია; ტექსტის პირველ და მეორე ნაწილებს შორის თავისუფალი ადგილები, 77v-ს ნაწილი, ფ. 78 და 79r შევსებულია მინაწერებით.

244

i41

277 ფ.; 18×13,5; ტექსტის ზომა საშუალოდ — 11,5×6,5; 3 და 11 სტრ.; ქაღალდი ევროპული, თეთრი და მოყავისფრო; ნაწილი ტექსტისა ფფ. 1—4, 7—11 და 250—275 ნაწერია განსხვავებულ — უფრო სქელ, გუჟსანთლავ და ოდნავ მოცისფრო ქაღალდზე; როგორც ჩანს, 126

ხელნაწერი ნაკლები იყო და შემდეგ შეავსეს; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ყდა შავი ფერის ტყავის აშიებითა და ყუით; წერილი ნასხი, ზევით აღნიშნულ განსხვავებულ ფურცლებზე უფრო მსხვილი და განსხვავებული ნასხი; მელანი შავი, სათაურები, ცალკეული სიტყვები წითლით; გადაწერის თარიღი ხელნაწერის ძირითადი ნაწილისა — XVII ს. (ხელის და ჭვირ-ნიშნის მიხედვით — მასხარა ორფოჩიანი ქუდი); დამატებითი ფურცლებისა — XVIII—XIX სს.; ზოგან შენიშვნები; 1r-ზე ბეჭდები და ვრცელი სპარსული მინაწერი.

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

المختصر النافع

ა ვ ტ ო რ ი:

[نجم الدين جعفر بن محمد بن سعيد بن سعيدي أبو الحسن القاسم المحقق الاول]

აეტიოროსიელი შემოკლებდა შრომისა والحرام والحلال في مسائل الاسلام

დასაწყისი 1v, 2r:

الحمد لله الذي صغرت في عظمته عبادة العابدين... أما بعد فاني مورد لك في هذا

مختصر خلاصة المذهب المعتبر بالانفاظ محره وعباره محررة الخ

დასასრული 276v:

ويختص ضمانها بالجنانية على الادمي حسب فهذا ما اردنا ذكره وقصد (sic) حصره

مختصرين مطوله محررين

შენიშვნა: აღნიშნული სპარსული მინაწერი გადმოგვიცემს თხზულების შექმნის „ისტორიას“, კერძოდ, რომ იგი შეუდგენია თბილისის სანახებში ბორჩალოში (بوزجالو) გარკვეული თანხის საზღაურად „წარჩინებულს ყველა მეცნიერს შორის“ ახუნდ მოლა მოპამედს. მაგრამ აღნიშნული ცნობა რასაკვირველია ყალბია. ეს თხზულება კარგად არის ცნობილი ლიტერატურაში, იხ. Brockelmann, SB, I, გვ. 712; Rieu, № 332; Reuben Levy, №№ 1786, 1787.

280 (1325)

296 ფ.; 30×19,5; 20,5×11; 26 სტრ.; ევროპული, თხელი, თეთრი, პრილა ქაღალდი, ნაწილს ფურცლებისა აქვს ობისა და ნესტის კვალი; მუყაოს ყავისფერტყავგადაკრული ყდა აშიებით ჭდული, დაზიანებული; დაშლილი; წერილი ნასხი; მელანი შავი; სათაურები, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმები წითლით, აქვს კუსტოსი; 3v-ზე ტექსტში შემოკლებით მოხსენიებულ თხზულებათა განმარტებები; გადაწერის თარიღი — 1251 წ. რაჯაბი/1835 წ. ოქტომბერი (255r); ტექსტისაგან თავისუფალია ფფ. 1—2, 255v, 290v, 291r, 299v, 335v და ფ. 336; არეებზე ზოგან მინაწერებია ტექსტისაგან განსხვავებული ხელით. შექმნილია ქ. ნაგობოვისაგან 1956 წ.

ს ა თ ა უ რ ი 255r:

رياض المسائل في تحقيق الاحكام بالدلائل

ა ვ ტ ო რ ი:

[على بن محمد بن علي الحسنی الحسيني الطباطبائي بحر العلوم]

კომენტარული თხზულება, რომელიც დაწერილია اسلام-ის-შემოკლებ-

ისსი المختصر النافع-სათვის.

الحمد لله رب العالمين رضى الله على سيدنا ونبينا محمد وآله الطاهرين كتاب
الظهاره واركانه اربعة الاول فى المياه جمعه باعتبار تعدد افراده الخ

335r: (كتاب الصوم)

وصرح فى غيره بعدم التحريم قال وان فسد فى بعضها والحمد لله تعالى وشكرا لله تمت

შენიშვნა: კ. ბროკელმანის მიხედვით ავტორია ისრაიელის შემოკ-
ლების ორი კომენტარისა. ერთია **القاطع** وبرهان **الشرح الكبير** ეწოდება მეორე
მეორე **رياض المسائل** **الشرح الصغير** ნ. ო. ჩვენი ნუსხის მეორე სათაურად უნდა ვივა-
რაუდოთ **الشرح الصغير**, მაგრამ მინაწერების მიხედვით იგი ცნობილია არა
جلد اول — **الشرح الكبير** — **الشرح الكبير** სახელწოდებით. ერთი მინაწერია პირველ გვერდზე
بيان اسامى بعض الكتب المذكورة فى; იგი შესრულებულია
هذا الكتاب المسمى برياض المسائل الشهير بالشرح الكبير وبيان رموزها ومضيفا

Brockelmann, SB, I, გვ. 712, გ. h.

290 (1544)

286 ფ.; 23,4×18,4; 16,5×12; 23 სტრ.; აღმოსავლური, სქელი, გასანთლული ქაღალდი;
ჭრელქაღალდგადაკრული მუყაოს ყდა ნაცრისფერი ლედერინის ყუთი და ცისფერი საცავი
ფურცლებით; ხელნაწერი ახლადაიქმნულია; ნაწერია წერილი ნასხით; მელანი შავი; თავე-
ბის სახელწოდებების ჩასაწერად ტექსტში თავისუფალი ადგილებია დატოვებული; გადაწერის
თარიღი — 1069 წ. 9 შაბანი/1695 წ. 2 მარტი; გადაამწერა — **احمد البحرانى**;
გადაწერილია (sic) **شيران**-ში **سيد مير محمد** — **ملا سيد مير محمد** (234r); დაუწერელია: 1r, 274v
და ფფ. 285, 286. შექმნილია ქ. ნავიბოვისაგან 1962 წ.

ს ა თ ა უ რ ი :

[مدارك الاحكام]

ავტორი:

[محمد بن على الحسين الحسينى الموسوى العاملى]

კომენტარია ისრაიელის აღწერილი შრომისა — **مسائل الحلال** — **الحلى** — **الحرام**.
ხელნაწერში წარმოდგენილია კომენტარის პირველი ტომი.

ი წ ყ ე ბ ა (كتاب الصلوة) 1v:

الحمد لله حمدا كثيرا كما هو اهله وصلى الله على سيدنا محمد وآله الفصل الثالث
فى صلوة الكسوف والكلام فى سببها وكيفيتها وحكمها الخ

დასასრული 284r:

اما الخروج قبل الفجر فقال فى التذكرة انه جائز اجماعا

Ahlwardt, IV, № 4647; Brockelmann, SB, I, გვ. 712.e.

345 (1310)

172 ფ.; 25×17,2; ტექსტის ზომა: 17×11,5 (11r—171r) და 18,5×12 (2v—10v); ქაღალდი: მოყავისფრო, სქელი, აღმოსავლური (ფფ. 11—168) და ცისფერი, ევროპული (ფფ. —10 და 169—172); რესტავირებული; ახალი ყდა თავფურცლებით, ყდაზე დაცრულია ძველი ყდის ყავისფერი ტვიფრული ტყავი; ოდნავ მარცხნივ გადახრილი ნასხი, დასაწყისი გვერდები (2v—10r) ნაწერია მონასხო ნასთალიკით; მელანი შავი, სათაურები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი XVIII—XIX სს.; დაუწერელია: ფფ. 1, 172 და 2r.

ს ა თ ა უ რ ი:

منهاج الطالبين

ა ვ ტ ო რ ი:

(შაფიიტური სკოლა)[ابو زكرياء يحيى بن شرف بن حسن بن حسين محي الدين النووي]

წარმოადგენს გამონაკრებს المحرر ابو القاسم الرافي

დასაწყისი 2v:

الحمد لله البرّ الجواد... وما بعد فان الاشتغال بالعلم من افضل الطاعات الخ

დასასრული 171r:

ولا يعتقدون بموت السيد وله يبعثهم وعقى المستولدة من راس المال والله اعلم
بالتواب الخ

Rosen, Coll. sc., № 17; Brockelmann, GAL, I, გვ. 395, 29, I; SB, I, გვ. 680.

248

215

378 ფ.; 21,5×15,5; 15,5×9,5; 27 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, ოდნავ გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ქდეული, სარკველიანი; დაშლილი, ყუის შიდა მხარე ჭიისაგან შექმული; მელანი შავი, სათაურები და საკომენტარო ტექსტი წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVII ს. (ხელნაწერში გადაწერის თარიღად მითითებულია 159/775—776 წწ. აჟ, როგორც ჩანს, აკლია ნული); გადაწერილი — عبد الله بن احمد (375v); არეებზე და ბოლო გვერდებზე მინაწერები.

ს ა თ ა უ რ ი 3 v:

تحفة المحتاج بشرح المنهاج

ა ვ ტ ო რ ი:

(შაფიიტური სკოლა) احمد بن محمد بن حجر الهيتمي

კომენტარის შემოაღწერილი შრომისა منهاج الطالبين

დასაწყისი 3v:

الحمد لله الذى جعل لكل امة شرعة... وبعد فانه طال ما يخطر لى ان اتبرك
بخدمته شى من كتب الفقه الخ

დასასრული 375v:

فتحتال بعمل عمره لم يقض لانه بذل ما فى وسعه كالمحصر مطلقا والله تعالى اعلم
بالصواب الخ

9. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

129

76 (475)

248 ფ.; 30×20,5; 22×14; 214 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; შეგტყავიდაკრული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ჭდეული, აქვს თავფურცლები, მარჯვენა ფრთა ცოტათი მოხეულია; ნაწილობრივ დაშლილი, ბოლონაკლული; საკმაოდ მსხვილი ნასხი; მელანი შავი; სათაურები და قوله წითლით, ზოგან ცალკეული სიტყვები მწვანით; 1r-ზე არის სამკუთხედის ფორმის თავსამკაული, რომელშიაც შავი, წითელი და მწვანე საღებავებით ჩაწერილია სათაური და ავტორის სახელი; სტრიქონებს შორის არე შეეცებულაა ფერადოვანი ხაზებით; 1v-ზე ტექსტის დასაწყისი სტრიქონი ჩანს მუდღა იმავე მხატვრული საშუალებებით შესრულებულ სწორკუთხოვან ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVI ს.

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

الجزء الرابع من حاشية [على شرح منهاج الطالبين]

ავტორი 1r:

عبد البر بن شيخ عبد الله بن شيخ محمد شيخ سيف الدين الاجهوري الشافعي (შაფიეიტური სკოლა)

ხელნაწერი შეიცავს შენიშვნების მეოთხე ტომს احمد بن جلال الدين محمد بن احمد السبكي-ის კომენტარულ შრომაზე, რომელიც დაწერილია منهاج الطالبين-ის კომენტარულ შრომაზე, რომელიც დაწერილია

დასაწყისი 1v:

كتاب الجناية وهذا الكتاب يترجم عنه بالجراح الخ

წყდებ 248v:

قال الشيخان كنا...

Ahlwardt, IV, № 4538.

239

54 ფ.; 21,5×16; 15×10; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერი მუყაოს ყდა იმავე ფერის ტყავის სარქველით და აშიებით, ნაწილობრივ დაზიანებული; დაშლილი; საშუალო ზომის ლამაზი ნასხი; მელანი შავი, სათაურები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII ს. (ქვირნიშნის მიხედვით — სამი ნახევარმოთავრე); გადამწერის ანდერაში თარიღად მითითებულია 113 წ., რაც აშკარად შეცდომაა). გადამწერი — مصطفى بن علي (54r).

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

تحفة الملوك

ავტორი:

(პანეფიეტური სკოლა) [محمد بن ابي بكر بن عبد القادر الرازي]

დასაწყისი 1v:

الحمد لله والسلام على عباده الذين اصطفى هذا المختصر في علم الفقه جمعته
لبعض اخواني في الدين الخ

დასასრული 54r:

فعليك ايها الاخ العزيز بالتقوى والاستعداد للقاء الله تعالى ويضم الاخرت؟ وابتغاء مرضات
الله تعالى بفضله وكرمه انه رؤف رحيم

Крачковский, зб. 395: Ahiwardt, IV, № 4517; Flügel, III, №№ 1776, 5, 1778, 1; Pertsch, №№ 1007, 1008; Rosen, №№ 239, II; 246, IV; Rosen, Notices, № 120; Salemann, Rosen, № 920; Brockelmann, GAL, I, зб. 383, 50, 1; SB, I, зб. 658.

251

14 (292)

130 ფ.; 22×15; 16,5×9; 13, 14 და 18 სტრ.; აღმოსავლური, მოყვითალო, სქელი, დალაქავებული ქაღალდი; მუყაოს მოყავისფრო ყდა შემოხეული ტყავით, ტყავის ნაწილი შემორჩენილია მხოლოდ ყუაზე და ცოტა კიდევებზე; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი; სათაურები და ცალკეული განაკვეთების აღმნიშვნელი სიტყვები წითლით; აქვს კუსტოსი; ვადაწერი: **يوسف بن يحيى بن زكريا** (129r); ვადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; არეებზე მინაწერებია.

სათაური 3r:

كنز الدقائق [في الفروع]

ავტორი 2v, 3v:

حافظ الدين ابو البركات عبد الله بن احمد بن محمود النسفي (პნეფიტური სკოლა)

დასაწყისი 2v, 3r:

الحمد لله الذي اعز العلم في الاعصار ... قال الفقيه ... نسفى ... لما رايت الهمة مابله اى
المختصرات الخ

დასასრული 129r:

ومن صالح من الورثة على شيء فاجعل كان لم يكن واقسم سهام ما بقى

Беляев, № 905; Крачковский, зб. 413; Семенов, IV, №№ 3185, 3186; Ahiwardt, IV, №№ 4575, 4576; Flügel, III, № 1781; Pertsch, №№ 1013 — 1019; Rieu, №№ 288, 289; Rosen, №№ 180, 181; Salemann, Rosen, № 535; De Slane, №№ 891 — 896; Brockelmann, GAL, II, зб. 196, III; SB, II, зб. 265.

252

117 (549)

ოგივე

204 ფ.; 27×21; 17×11; 8 და 17 (ფ. 203) სტრ.; ქაღალდი თეთრი, სქელი, ძირითადად, აღმოსავლური, ფფ. 4—6 — ევროპული; მოყავისფრო მუყაოს ყდა შავი ტყავის ყუით, სარქველი მოხეული აქვს; მსხვილი ნასხი; 203v—204r ნაწერია განსხვავებული ხელით; მელანი შავი; სათაურები და აღნიშვნები ტექსტზე წითლით; ვადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.; არეებზე მინაწერებია; 3r-ზე არზრუმის ყადის **عبد الله اديب** 1845 — 1846 წლების ვაჟფურთი წარწერა და ბეჭედი.

ი გ ი ე ე

144 ფ.; 18×27; ტექსტის ზომა: 14,5×9 — ფფ. 1—136, დანარჩენ ფურცლებზე—17×12; 11 სტრ.; აღმოსავლური, მოყვითალო ქაღალდი, სინესტისაგან დალაქავებული; მუყაოს ყდა შემოხეული ტყავით, ყავისფერი ტყავი შემორჩენილია ყუაზე; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი; სათაურები და ცალკეული აღნიშვნები ტექსტზე წითლით; ფურცლებზე 1—39 ტექსტი ჩასმულია ორმაგ წითელხაზოვან ჩარჩოში; აქვს არაბული პავინაცია და კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს. (გადაწერის ანდერძი გადარეცხილია); კიდევზე და სტრიქონებს შორის მინაწერები და შენიშვნებია; შექმნილია ეფენდიევისაგან 1964 წ.

254

221

ი გ ი ე ე

143 ფ.; 19×14; 10×7; 9 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, სქელი ქაღალდი; ახლად რესტავრირებული — იასამნისფერი ლედერინით გადაკრული ყდა შინჯისფერი ტყავის ყუთით და სქელი თეთრი თავფურცლებით; თავ-ბოლონაკლები; მონასტალიკო ნასხი; მელანი შავი; ცალკეული განაკვეთების სახელწოდებანი (كتاب، فصل، باب) და ზოგჯერ სათაურებიც წითლით; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს. არეებზე მინაწერებია.

იწყება (كتاب السرقة) 1v:

حد الرجل والمرأة ولو شهدوا على زنا امرأة الخ

წყყება (كتاب انفايض) 143v:

لا يتوارث بين الفرق والحرق الاداء علم.؟. الولي وذو ...

255

354 (1319)

ი გ ი ე ე

211 ფ.; 31×21; ტექსტის ზომა: 12×16,5 და 13,5×7; 5 და 7 სტრ.; ევროპული კარგი ხარისხის ქაღალდი, თეთრი (ფფ. 1—195) და მოყვითალო (ფფ. 196—210); მუყაოს ყდა შემოხეული ყავისფერი ტყავით, სარქველიანი; საშუალო ზომის ნასთალიკი ბოლოსკენ უფრო მსხვილი; მელანი შავი, სათაურები წითლით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს. (გადაწერის ანდერძი გადარეცხილია და არ იკითხება — 210v); არეებზე მინაწერებია.

ხელნაწერი შეიცავს ზემოაღწერილი შრომის ნაწილს. იგი თავდება შემდეგი განაკვეთით — كتاب الشرك

256

258

63 ფ.; 20,5×15; 15×9; 13 სტრ.; ევროპული, სქელი, ოდნავ გაყვითლებული ქაღალდი; მუყაოს ქაღალდგადაკრული ყდა — მოცისფრო ფონზე თეთრი აბსტრაქტული ხაზები შავი და მოწითალო ფოთლებით; მსხვილი მოქნილი ნასხი; მელანი შავი, სათაურები (كتاب، فصل), და აღნიშვნები ტექსტზე წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს. ფ. 2 და 3 ტექსტისაგან თავისუფალია.

132

ს ა თ ა უ რ ი:

[تخفة الملوک]

ა ე ტ ო რ ი 3v:

محمد بن ابى بكر بن عبد القادر الرازى (პანფილტური სკოლა)

დ ა ს ა წ ყ ი ს ი 3v:

... الحمد لله رب العالمين ... قال شيخ الامام العالم

დ ა ს ა ს რ უ ლ ი 63v:

فان كان الورثة واحد من اصحاب فروض اخذ الكل

ob. № 250

45 (357)

257

355 ფ.; 24×18; 12,5×9; 16 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, კარგი ხარისხის ქაღალდი; შეგტყავებადკრული მუყაოს ყდა აშვიებით ტვიფრული, ახლავს საცავი ფურცლები; ლამაზი, ოდნავ მარცხნივ გადახრილი, ზოგან საშუალო, ზოგან უფრო მცირე ზომის ნახში; მელანი შავი; სათაურები, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმები წითლით; გადაწერის თარიღი — ჯუმნაღ 11 950/სექტემბერი 1543 წ.; გადამწერი — حاجى محمد محسن المشهور ببيوردى محمد سليم — (355); 1r, 4r და 357r-ზე ოვალური ბეჭდები; არეებზე მინაწერებია, ზოგან მინაწერებიანი ქაღალდია ჩაკრული; ტექსტისაგან თავისუფალია: ფ.ფ. 1-3, 4r, 355r, ფ.ფ. 356-307.

ს ა თ ა უ რ ი 354v:

اللمعة دمشقية

ა ე ტ ო რ ი 4v:

[جمال الدين] ابو عبد الله بن مكى [بن احمد العالمى الجزينى الشيخ الاول العلامة الثانى] (შეიტური სკოლა)

დირითად ტექსტს ახლავს პირველი ნაწილი კომენტარისა — الروضة البهية — (354v).
شرح اللمعة دمشقية

კ ო მ ე ნ ტ ა რ ი ს ი 355r:

زين الدين بن على الشامى - العالمى الشهيد الثانى (შეიტური სკოლა)

დირითადი ტექსტის დ ა ს ა წ ყ ი ს ი 4v:

الحمد لله الذى شرح صدورنا بلمعة من شرايع الاسلام ... وبعد فهذه تعليقة لطيفة وفوايض خفيفة اصفتها الى المختصر الخ

კ ო მ ე ნ ტ ა რ ი ს ი 5r:

بسم الله الرحمن الرحيم الباء للملاسة وانظرف مستقرّ حال من صغير ابتداء الكتاب الخ

დ ა ს ა ს რ უ ლ ი 354v:

وفى المدّة يحلف المنكر لا صلاة عدم ؟. الاخر من الزيادة

თბილისი K, Ar II, II; Ahlwardt, IV, № 4602; Blochet, №№ 6619, 6620; Rieu, № 334; Brockelmann, SB, II, გვ. 131,1.

შენიშვნა: ვ. ალვარდთან მოცემული ძირითადი ტექსტის დასაწყისი კ. რიოსთან წარმოდგენილია, როგორც კომენტარის დასაწყისი. ძირითადი ტექსტის დასაწყისი მასთან არის, ხოლო ვ. ალვარდთან მოცემული კომენტარის დასაწყისს კ. რიოსთან საერთოდ ვერ ვხვდებით. ჩვენი ხელნაწერის ჩვენება მთლიანად ემთხვევა ვ. ალვარდტის მონაცემებს.

130 (536)

349 ფ.; 21,5×15,5; 17×10; 23 სტრ.; ევროპული, თეთრი ქაღალდი; ყავისფერტყავებად-კრული მუყაოს ყდა მედალიონებითა და აშიებით ჭდელი. სარკველიანი; ყდის მარცხენა ფრთა ხელნაწერისაგან მოცილებულია; ნაწილობრივ დაშლილი; ნასხი ნასთალიკში გარდამავალი; მე-ლანი შავი, სათაურები და ხაზგასმები წითლით; აქვს არაბული პაგინაცია და კუსტოსი; 4v-7v-ზე სარჩევები; გადაწერის თარიღი — 1134/1721—1722 წწ.; გადაწერი — **مصطفى بن سليمان**; გადაწერილია ყარსში (قرص, 348v); ტექსტისაგან თავისუფალი და მინაწერებიანია: ფფ. 1—3, 4r, 8r, ფ. 350.

ს ა თ ა უ რ ი:

[مجمع الأنهر]

ა ვ ტ ო რ ი 8v:

عبد الرحمن [بن محمد] بن سليمان [شيخزاده] الشهير بخصالي (პენფიტიური სკოლა) ملتقى الأبحر البرهان الدين الحلبي შრომაზე

დასაწყისი 8v:

الحمد لله الذي انعمنا باعطاء العطايا... وبعد فيقول... عبد الرحمن بن سليمان الشهير بخصالي... ان هذا الكتاب حرز على ملتقى الأبحر لحل المسكلاته وبيان مغلفاته وسميته بالعطالكونه لطفًا من المولى (sic) الخ

დასასრული 348v:

او ديونهم اى اقسام الباقى على ديون من بقى من الغرماه

შენიშვნა: თხზულების დასაწყისში დამოწმებული სათაური — **العطالكونه لطفًا من المولى** მეორდება 4v-ზე, დაწერილია სინკურით და წინ უძღვის სარჩევს.

Ahlwardt, IV, № 4615; De Siane, №№ 955—966; Brocke'mann, GAL, II, გვ. 432, 7.1.e; SB, II, გვ. 642.

116 (547)

ი გ ი ე ე

269 ფ.; 28×17,5; 20×10; 29 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავებადკრული მუყაოს ყდა სარკველით, ნაწილობრივ დაშლილი; ნასხი ნასთალიკში გარდამავალი; მელანი შავი, სათაურები და ხაზგასმები წითლით; აქვს არაბული პაგინაცია და კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1146/1733—1734 წწ.; გადაწერი — **عثمان**, რომელიც წამოსული ყოფილა შირვანიდან **مشهور بقرب داغستان** (266v); ფურცლებზე 4—5 არის სარჩევი; 2v-ზე მრგვალი შექდები; 6r-ზე—არზრუმის ყადის **الله اديب**-ის 1845—1846 წლების ეპიფური წარწერა და ბეჭედი; დაუწერილია: ფფ. 1—3, 267—269.

25 (310)

227 ფ.; 22×16,5; 17,5×10; 19—24 სტრ.; ევროპული, გაყვითლებული, ზოგან სინესტი-საგან დაზიანებული ქაღალდი; ახლად რესტავირებული — იასამნისფერი ლედერინით გადა-კრული მუყაოს ყდა შინდისფერი ტყავის ყუთით; ნაკლული; ნასთალიკი; მელანი შავი, სათაურები და ხაზგასმები წითლით; აქვს არაბული პავინაცია და კუსტოსი; გვერდები 2v—5v უჯრებადაა დაყოფილი წითლით და ამ უჯრედებში ჩაწერილია სარჩევი; 6-ზე მხოლოდ უჯრებია; გადაწე-რის თარიღი — XVII—XVIII სს. ტექსტისაგან თავისუფალია: ფ. 1, 2r, 6v და 7r.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح على ملتقى الأبحر]

კომენტარია ისევე الملتي الأبحر-ის შრომისა

დასაწყისი 7v:

حمدا لك أولاً يا صاحب سنة ... الحمد على كل... وبعد ينعم فإن من الواجبات الشكر
على النعم والنعمة في أجل ما انعم عليك الخ

წყდება 226v:

من لا يزداد عليه وهو اعد الزوجين...

261

69 (457)

334 ფ.; 24,5×16; 20×12; სტროქონთა რაოდენობა: 23 და 31—34 (ფფ. 286—289); მო-ყავისფრო, სქელი აღმოსავლური ქაღალდი ზოგან ჭიისაგან შეკმული, პირველი ფურცელი დაზიანებულია (შუა ადგილას დახეულია); მუყაოს შევტყავგადაკრული ტვიფრული ყდა სარ-ქველით და თავფურცლებით; ნაწილობრივ დაშლილი; თავნაკლული; ნახში; მელანი შავი, ძი-რითაღი ტექსტისა და კომენტარის გამოყოფი სიტყვები (شرح და متن) წითლით; აქვს კუ-სტოსი; გადაწერის თარიღი—733 წ. 17 რაბი' II/1332 წ. 5 იანვარი; გადაწერილი—محمد بن يحيى (334r); პირველ თავფურცელზე ხელნაწერის მფლობელის წარწერა (شمویل).

ს ა თ ა უ რ ი 114v, 334r:

كتاب العجايب في شرح اللباب

ავტორი არ ჩანს.

კომენტარული ხასიათის თხზულება. ეხება მრავალ სფეროს, რომელთაც მუსლიმანური სამართალი მოიცავს, კერძოდ ცოლ-ქმრის უფლება-ვალდებუ-ლებების, წყალობის, დასჯის, ქურდობის, ზაქათის და სხვ. საკითხებს.

იწყება 1r:

مقبولى شهادة نكاح لا شهادة رضاها الخ

დასასრული 334r:

فهي مستولدتها فإذا ماتا قالوا...

262

284 (1337)

193 ფ.; 21×15,5; 11×8; 9 და 11 (ფ. 167-დან) სტრ.; ევროპული; სქელი, დალაქავებუ-ლი ქაღალდი — მოყვითალო (ფფ. 1—66) და ცისფერი (167—193); უყუდო, თავნაკლული; ნას-

ხი, ფურცლებზე 1—166 ოდნავ მარცხნივ გადახრილი; მელანი შავი, სათურები წითლი. 142v-ზე არეები ყავისფერი საღებავითაა დახაზული; გადაწერის თარიღი (ჯეირნიშის ქვეშევსრული ვით) ფფ. 1—66—XVI ს.; ფფ. 167—193—XIX ს. (როგორც ჩანს, ხელნაწერი ნაკლები ხანისაა გვიან შეავსეს). შექმნილია ქ. ნავიბოვისაგან 1959 წ.

ს ა თ ა უ რ ი :

< كتاب في الفقه >

ხელნაწერი შეიცავს უამრავ ძირითად განაკვეთს — (كتاب), რომლებიც თავის მხრივ იყოფა فصل-ებად. პირველი შემორჩენილი განაკვეთია كتاب الزكوة 16v. დასაწყისში რამდენიმე სტრიქონი გადახაზულია. შემდეგ ტექსტი იწყება სიტყვებით منفرأ فان لم يجد فرجة الخ 1r.

დასასრული 191v (كتاب التابة):

ولا يعتق بالرفع اليه القاضي ماله الحضرين

263

337 (1291)

303 ფ.; 28,5×19,5; 19×11; 21 სტრ.; აღმოსავლური, მოყავისფრო, მდარე ხარისხის ქაღალდი, ჭიანჭამი; ფურცლებზე 1—140 ქვედა კუთხე შემოდრღნილია; შემორჩენილია ყდის მარჯვენა ფრთა — ყავისფერტყავედაკრული მუყაო მედალიონითა და აშიებით ქღვეული, ჭიანჭამი, ქვედა კუთხე შემოდრღნილი; უქანასკნელი ფურცელი დაკრულია სქელ, თეთრ ქაღალდზე; ბოლონაკლები; ოდნავ მსხვილი, კარგი ნახში; მელანი შავი; სათურები (كتاب) მსხვილი შავი ასოებით, რომელთა გასაფორმებლად ზოგჯერ გამოყენებულია წითელი და ყვითელი საღებავები; ხაზგასმები და ქვესათურები (فصل) წითლით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVII ს.; ყდის შიდა მხარეს, ფ. 1, 2r და 304r-ზე სხვადასხვა ხასიათის მინაწერებია.

ს ა თ ა უ რ ი :

شرح على الكتاب في الفقه

ეს კომენტარული თხზულება შედგება სამართლის წიგნებისათვის დამახასიათებელი თავებისაგან: 99 r كتاب الوكالة, 52v كتاب الصوم, 2 v كتاب الطهارة, 285 v كتاب الشفاعة, 171 v كتاب الصداق და ა. შ. შემორჩენილია 80-მდე თავი (كتاب), რომლებიც თავის მხრივ იყოფა ქვეთავებად (فصل).

დასაწყისი 2v:

الحمد لمن هداانا الى طريق الاسلام... وبعد فقد سنح لي ان اتخطى الى ما لا استطيع... كتاب الطهارة وهي نظافة وشرعا عبارة عن رفع الحد الخ

წყდებო (كتاب الكتابة) 303v:

وبذله من جنة اى يدل...

264

338 (1293)

170 ფ.; 30,5×20; 18×10; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, ოდნავ გასაწოლი ქაღალდი; ფფ. 17, 19, 22, 24 მუქი ყავისფერია; მუყაოს შეტყავედაკრული ტვიფრული ყდა წითელი ტყავის ყუთით; ხელნაწერი ყდას მოცილებული, დაშლილი და თავბოლონაკლები;

ფ. 37-ზე ნაწილი ტექსტისა ამოგლეჯილია, ფ. 72-ზე არეა ჩამოტორილი; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი; სათაურები, ხაზგასმები და **قال** წითლით; აქვს კუსტოსი; 146r-ზე ტექსტზე **წერია უკულმა; გადაწერის თარიღი — XVII—XVIII სს.**

ს ა თ ა უ რ ი:

كتاب في الفقه

შემორჩენილია კომენტარული თხზულების შემდეგი თავები:

- كتاب الزكوة (30 v) , ك الصوم (44 r) , ك الحج (52 r) ,
ك الشفعة (100 v) , ك الاجارة (106 r) , ك الرهن (113 r) ,
ك القسمة (119 v) , ك ادب القاضي (126 r) , ك الحجر (133 v) ,
ك المأذون (137 r) , ك الدعوى (142 v) , ك الاقرار (154 r) ,
ك الشركة (157 v) , ك المضاربة (162 r) , ك الوديعة (168 r) ,
ك اللقيط (170 r)

265

134 (545)

161 ფ.; 22×16; 16,5×10; 17 სტრ.; აღმოსავლური. თეთრი, რბილი ქაღალდი; შეეტყავ-
გადაკრული მუყაოს ახალი ყდა საცავი ფურცლებით; ნაწილი ტყავისა ძველია; ხელნაწერი
ახლად არის რესტავირებული; თავ-ბოლონაკული; გაკრული ნასხი; მელანი შავი; აღნიშვნე-
ბი ტექსტზე წითლით; გადაწერის თარიღი — სივარულთა XVIII ს.

ს ა თ ა უ რ ი:

<شرح على الكتاب في الفقه>

ამ კომენტარული თხზულების ავტორი, როგორც ჩანს, ეყუთენის სა-
მართლის ჰანეფიტურ სკოლას.

შეიცავს შემდეგ ძირითად განაკვეთებს:

- كتاب المزارعة 18 v , كتاب مساقاة 22 v , كتاب الذبايح 24 r ,
كتاب الاضحية 30 r , كتاب الكرهية 36 r , كتاب احياء الموات 49 v ,
كتاب الاشربة 56 r , كتاب الرهن 69 r , كتاب الديات 104 v ,
كتاب المعاهد 134 v , كتاب الوصايا 139 r , كتاب الخنثى 161 r

იწყება 1r:

... يعني المتدعا عليه هل ابتاع ام لا الخ

წყდება 161v:

وان لم يكن له مال ابتاع الامام .؟. المال لانه اعد...

266

353 (1318)

201 ფ.; 29×18,5; 18×9; 14 სტრ.; ევროპული. თეთრი, სქელი, სინესტიკიდან დალაქავე-
ბული ქაღალდი; შემორჩენილია ყდის მარცხენა ფრთა—ყავისფერტყავგადაკრული მუყაო აშიე-

ს ა თ ა უ რ ი :

< كتاب فى الفقه >

შემორჩენილია კომენტარული თხზულების შემდეგი თავები:

- كتاب الصوم (27 v) , ك الْحج (30 r) , ك النكاح (39 v) ,
 ك الطلاق (48 v) , ك الحدود (83 v) , ك المرقاة (92 r) ,
 ك السير (95 v) , ك البيوع (105 r) , ك الكفالة (127 v) , ك
 الحوالة (131 r) , ك الضمان (131 v) , ك القضاء (132 r) ,
 ك الوكالة (139 v) , ك الدعوى (143 r) , ك الاقرار (144 r) ,
 ك الصلح (145 r) , ك المضاربة (146 r) , ك العارفة (149 v) ,
 ك الاجارة (151 r) , ك المكاتب (157 r) , ك المأذون (162 r) ,
 ك الغضب (163 v) , ك الشفعة (165 r) , ك المزارة (165 r) ,
 ك الخراج (165 v) , ك الكراهية (167 v) , ك العتق (171 v) ,
 ك الاشرية (172 r) , ك الصيد (173 r) , ك الرهن (173 r) ,
 ك الوصايا (18 v)

267

220

142 ფ.; 21,5×14,5; ტექსტის ზომა: 12×8 და 14,5×9; 11 სტრ.; ევროპული, სქელი, ძირითადად თეთრი ქაღალდი, ფფ. 128—132 და 134—137 — მოყვითალო; უყულო, დაშლილი, თავ-ბოლონაკლული; ნასხი — შეიმჩნევა რამდენიმე განსხვავებული ხელი; მელანი შავი, აღნიშვნები ტექსტზე წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — საეპარაულთა XIX ს.; არეებზე შინაწერებია.

ს ა თ ა უ რ ი :

< كتاب فى الفقه >

შეიცავს ძალიან ბევრ ძირითად განაკვეთს (كتاب), რომლებიც იყოფა თავებად (باب).

ი წ ყ ე ბ ა (كتاب الطهارة) 1r:

فان غبلة او ساواه ولا ينقض ...

წ ყ დ ე ბ ა (كتاب الوصايا) 142v:

زوج كل رحم ذات ...

138

97 ფ.; 20×12; ტექსტის ზომა: 12×7 (5v—85r) და 14×7 (87r—97r); 9 და 14 სტრ. აღნიშნული განაკვეთების შესაბამისად; აღმოსავლური, თეთრი მდარე ხარისხის ქაღალდი; ყავისფერტყავედაკრული მუყაოს ტვიფრული ყდა ყუაზე და ზოგან ამიებზე უფრო ღია ფერის ტყავით, სარქველიანი; ნახში; მელანი შავი; ცალკეული სიტყვები სინგურით; გადაწერის თარიღი პირველი თხზულებისა — 1052 წ. 25 შაბანი/1642 წ. 19 ნოემბერი (85r), მეორე თხზულებისა — იმავე წლის 27 შაბანი, ანუ 21 ნოემბერი; გადამწერი — محمد ذكى الزماری (85r); დაუწერელია: ფფ. 2—4. 85v და ფ. 86.

I. 5v—85r

ს ა თ ა უ რ ი 85r:

الجعفرية [في احكام اصلاح]

ა ვ ტ ო რ ი 84r:

على [بن الحسين] بن عبد العالى [الكركى]

შიიტური თხზულება, რომელშიც ძირითადად განხილულია განზანდღობის დაკავშირებული საკითხები.

დასაწყისი 5v, 6r:

الحمد لله الولى الحميد المبدئ المعيد ... وبعد فان التماس من اجابته من افضل الطاعات ... ان اكتب رسالة موجزة تشتمل على واجبات الصلوات الخ

დასასრული 84r, v:

فانها ركعة وصلوة الاعرابى فانها اربع وليكن هذا اخرما اردناه فى هذه الرسالة الخ

Brockelmann, GAL, SB, II, გვ. 574, 1, 3.

II. 87v—97v

ს ა თ ა უ რ ი 87r:

الرسالة النجمية [فى اصول الدين و مسائل الصلاح]

ა ვ ტ ო რ ი 87r:

على [بن الحسين] بن عبد العالى [الكركى]

დასაწყისი 87v:

الحمد لله والصلوة على رسوله محمد ... وبعد على كل مكلف حرّ وعبد ذكر وانثى ان يعرف الاصول الخمسة التى هى اركان الايمان الخ

დასასრული 97r:

فهذا اسير ما يجب على المكلفين ومن اخل شى منه استحق العقاب فى الدارين والحمد لله رب العالمين

Brockelmann, GAL, SB, II, გვ. 575, 1, 11;

218

170 ფ.; 30,5×20; 19,5×11; 27 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; შავტყავეგადაკრული მუყაოს სადა ყდა; წვრილი ნახსი; მელანი შავი; სათურების ჩასაწვრად ტექსტში თავისუფალი ადგილებია დატოვებული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 11 შავალი 1254/28 ღვევებში 1838 წ. (1v, 170r); დაუწერელია: 1r, 44v.

ს ა თ ა უ რ ი 44r:

كتاب القضاء

ავტორი 170r:

على بن محمد بن على الطباطبائي

კომენტარული თხზულება. გაყოფილია ორ ნაწილად: 1v—44r და 45r—170r.

დასაწყისი 1v:

وهو يضم اللام وفتح القاف وسكونها اسم للمال الملقوط على ما نقل عن جماعة من اهل اللغة الخ

დასასრული 169v:

وهذه ما اوردنا وقصدناه حصره وضبطه مختصرين مطوله مجردين محصله ونسئل الله سبحانه ان يجعلنا ممن شكر بلفظه وكرمه الخ

ავტორთან დაკავშირებით იხ. Ahlwardt, IV, № 4633.

271

219

218 ფ.; 1,7×17,5; 19×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; შავტყავეგადაკრული მუყაოს ყდა აწივით ჭდეული; საშუალო ზომის ლამაზი ნახსი; მელანი შავი; ცალკეული საკითხები გამოყოფილია წითლით; გადაწერის თარიღი — XIX ს.

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

نهج البلاغة

ავტორი:

علم الهدى الشريف المرتضى ابو القاسم على بن طاهر (იმამიტური სკოლა)

გამონათქვამები საერო და რელიგიურ საკითხებზე, რომლებიც მიეწერება ალის.

დასაწყისი 3v:

اما بعد حمدالله الذى جعل الحمد ثمنا لنعمائه... فانى كنت فى عنفوان السن وغضاضة الغصن ابتداءت تاليف كتاب الخ

დასასრული 218r:

قال شر الاخوان من تكلف له وقال اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه

Brockelmann, GAL, I, 28. 405, 5; SB, I, 28. 705; Ahlwardt, IV, №№ 8664—8665.

ი გ ი ვ ე

259 ფ.; 32×23,5; 22×15,5; აღმოსავლური, მოყვითალო, სქელი ქაღალდი; წითელტყავ-
გადაკრული მუყაოს ტვიფრული ყდა თავფურცლებით (თავფურცლები ასახულია პაგინაცია-
ში — 1, 260); ბოლონაქლული; ფფ. 250—260 დალაქავებული; ხელნაწერი ადრე ყოფილა რეს-
ტავირებული; მსხვილი კალიგრაფიული ნასხი; გახმოვნებული; მელანი შავი; სათაურები და
ბასმალა გამოყვანილია მსხვილი ოქროსფერი ნასხით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა
XVII სს.

წყდება სიტყვებზე 529v:

وذلك انه عليه السلام شية السحاب ذوات الروع والبوارق والرياح ...

273

ი გ ი ვ ე

222 ფ.; 31×16,5; 20×7; 18 სტრ.; ევროპული, თეთრი გასანთლული ქაღალდი; შავტყავ-
გადაკრული მუყაოს ყდა აწიებითა და ყავისფერი მედალიონებით ქდეული, თავფურცლებით
(თავფურცლები ასახულია პაგინაციაში ფფ. 1 და 222); მსხვილი კალიგრაფიული ნასხი; მელა-
ნი შავი; ადგილები სინგურით; გადაწერის თარიღი — ჟამანდ I 1259/მაისი 1843 (221v); 2v
და 221v-ზე ბეჭდები; ფფ. 1 და 222 დაუწერელია.

მემაკვიდრეობითი უფლებები — الفرائض

274

38 ფ.; 18,7×14,4; 8,5×8; 5 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი;
მოყავისფრო მუყაოს ყდა ყვევილოვანი ორნამენტით მოხატული, ყავისფერი ტყავის ყუთი; სა-
შუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, სათაურები წითლით; ახლავს არაბული პაგინაცია და კუს-
ტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 38r-ზე მრგვალი და ოთხკუთხა ბეჭდები.

ს ა თ ა უ რ ი :

[الفرائض السراجية]

ა ვ ტ ო რ ი :

[سراج الدين ابو طاهر محمد بن محمد بن عبد الرشيد السجاوندى] (ჰანეფიტური
სკოლა)

დასაწყისი 1v, 2r:

الحمد لله حمد الشاركين ... قال رسول الله ... تعلموا الفرائض وعاموها الناس
فانها نصف العلم الخ

დასასრული 38r:

يرث بعضهم من بعض الا مما ورث من مال صاحبه

Беляев, №№ 714 — 723; Крачковский, р. 410; Семенов, IV, №№ 3145 — 3148;
Ahlwardt, IV, №№ 4701, 4702; Pertsch, № 1099; Reuben Levy, №№ 1741 — 1747; Rieu,
№ 275, III; Rosen, № 230, 1; 456, 2; Rosen, Notices, № 136; Brockelmann, GAL, I, р. 378.26, I; SB, I, р. 650.

12 (288)

93 ფ.; 19×12,5; 14×7; უკანასკნელი ორი სტრიქონი ხშირად უფრო მოკლეა; სტრიქონთა რაოდენობა სხვადასხვა — 13 (დასაწყისში), 23, 24; აღმოსავლური, თეთრი, სქელი ქაღალდი; მუყაოს გატრეცილი ყდა ყუთით და საცავი ფურცლებით; წვრილი ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები საკომენტარო ადგილებზე წითლით; გადაწერის თარიღი — 929 წ. 6 რამადანი/1523 წ. 19 ივლისი; დამამწერი محمد الاموكى (91r); თავფურცლებზე, 1r და ფ. 92-ზე მინაწერებია.

ს ა თ ა უ რ ი:

[الفرائض الشريفة]

ა ვ ტ ო რ ი:

(პანფიქტური სკოლა) [على بن محمد العرجاني السيد الشريف]
 კომენტარია السجاوندى-ის შემოადწერილი თხზულებისა الفرائض السراجية

დასაწყისი 1v:

قال المولى ... سراج الملة ... السجاوندى ... فانها نصف العلم هكذا رواية الفقهاء الخ

დასასრული 90v:

وقد اجتمع لام كل منهما عشرون ولبنته ستون ولمولاه عشرة والله اعلم بالصواب

Семенов, IV, № 3150; Ahlwardt, IV, № 4705; Pertsch, № 1101; Reuben Levy, №№ 1748 — 1754; Rieu, № 435; Rosen, №№ 227, 228, 231/1; Brockelmann, GAL, I, зб. 379,5; SB, I, зб. 650.

276

36 (340)

ო გ ი ვ ე

85 ფ.; 18×13; 12,5×8; 17 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, სქელი ქაღალდი; შავყავ-გადაკრული მუყაოს ყდა ყავისფერი ტყავის ყუთით, ტვიფრული ყვავილებითა და ყვავილოვანი ორნამენტის ამივით, სარქველიანი, ახლავს ყვითელი ფერის საცავი ფურცლები; წვრილი ნასხი; მელანი შავი; სათაურები, ზოგიერთი მინაწერი და ხაზგასმები წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელხაზოვან ჩარჩოში; გადაწერის თარიღი — 966 წ. ჟუმანდ II/1559 წ. მარტი (84v). 1r და 85v-ზე მრგვალი და ოთხკუთხა ბეჭდებია.

277

22 (305)

ო გ ი ვ ე

112 ფ.; 20,7×13,3; 13,5×6,3; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, კარგი ხარისხის ქაღალდი; უყუდო; საშუალო ზომის მარცხნივ გადახრილი ნასხი; მელანი შავი; ხაზგასმები და სათაურები წითლით, ტექსტი ჩასმულია წითელხაზოვან ჩარჩოში; ახლავს არაბული პავინაცია და კუსტო-სი; გადაწერის თარიღი — 1046/1636—1637 წწ. (111v).

278

313 (1255)

ო გ ი ვ ე

131 ფ.; 21,3×12,5; 14×6,5; 15 სტრ.; ქაღალდი ევროპული, თხელი, სხვადასხვა ფერის — თეთრი, მოყავისფრო, ყვითელი, ცისფერი, ვარდისფერი; ნაცრისფერი მუყაოს ყდა შავი ნავ-

რის ყუთი და თეთრი ქაღალდის აშიებით; ნასთალიყი; მელანი შავი; ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1274/1857—1858 წწ.; გადამწერი ნუხის მცხოვრები **الحاج عبد الجليل بن الحاج محمد أفندي ساكن نوحوى** (129v); დაუწერელია: ფფ. 1, 2, 130, 131 და 4r (დასაწყისის და დასასრულის აღნიშნული ფურცლები დაქტირად ყდის თავფურცლებია);

შენიშვნა: შიგ ტექსტში და მესამე ფურცელზე მინაწერებია. 3r-ზე მიწერილია შემდეგი ბეითები:

وكيف ونار الشوق بين جوانحي	ولم ادخل الحمام من اجل لذة
دخلت لابكي من جميع جوارحي	ولكنني لم يكفني فيض عبرتي
فليت اني لم اكن شاعرا	الكلب والشاعر في منزل
يستعم الوارد والصادر	هل هو الا باسط كفه

279

37 (348)

39 ფ.: 20,2×14,5; 14,5×8; 17 სტრ.; ევროპული, თეთრი, საშუალო სისქის ქაღალდი, ზოგან დალაქაებული; უყდო, დამლილი, ბოლონაკლული; ნახში ნასთალიყში გადამაელი; მელანი შავი, **قوله** და ხაზგასმები წითლით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.

ს ა თ ა უ რ ი 2v:

كتاب الجلال في شرح الفرائض السراج

იმავე თხზულების **الفرائض لسراجية**-ის კომენტარი. კომენტატორის სახელი არ ჩანს.

დასაწყისი 2r:

الحمد لله الذي لا يتم امر دون حمده ... وبعد فلما ريت بعض شروع الفرائض
مبسوطا مطولا ... استصغيت مختصرا على حد الفاظه الخ

წყდებ 39v:

انصورة التي فيها ثلث ما يبقى خيرا للجد كما اذا اترك جدة وجدا واختا واخوين ...

280

137 (559)/X

60v—62v; ტექსტის ზომა 17,5×12; 24—26 სტრ.; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 220.

ს ა თ ა უ რ ი 60v:

رسالة محمودية

კომენტარია ისევე **الفرائض السراجية**-ისა.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين ... قال النبي ... تعلموا الفرائض ... فاعلم ان الفرائض علم بحث
فيه عن احوال قسمة الشركة الخ

281

238

ი გ ი ე ე

8 ფ.; 18,5×12,5; 13×7; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მდარე ხარისხის ქაღალდი; შავი ტყავის ყდა; ნაწილობრივ დაშლილი, ბოლონაკლული; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი; სათურები წითლი და ცისფერი; ტექსტი ჩასმულია ცისფერი და წითელი არასწორი ხაზების ჩარჩოში; 1v-ზე იმავე ფერებით შესრულებული მდარე ხარისხის უნვანია; აქვს კუსტოსი; გაღაწერის თარიღი — სავარაუდოა XIX ს.

წყდებ 8v:

فصل في المناسخة وهي ان ينتقل نصيب بعض الورثة بموته ...

282—283

325 (1276)

58 ფ.; 17×10; ტექსტის ზომა: 10×5 და 12×5,5; (49v—58v); სტრიქონთა რაოდენობა: 11 და 10 (ფ. 1, 49v—58v); ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერ-ტყავიდანაკრული მუყაოს ტეფრული ყდა; ძირითადად წვრილი ნასხი, პირველ ფურცელზე და 49v—58v-ზე რამდენადმე განსხვავებული შედარებით უფრო მსხვილი ნასხი, როგორც ჩანს, აღნიშნული ფურცლებით უფრო გვიან შეივსო ხელნაწერი; მელანი შავი, სათურები და ზოგან ხაზგასმები წითლი; გადაწერის თარიღად უკანასკნელ გვერდზე (58v) მითითებულია 1179/1765—1766 წწ. შესაძლოა ეს ნაკლული ხელნაწერის შეესების თარიღი იყოს, მაგრამ ხელნაწერის ძირითადი ნაწილიც XVIII საუკუნეს განეკუთვნება; არეებზე და სტრიქონებს შორის მინაწერებია, 1r-ზე ხელნაწერის მფლობელის წარწერა — حاجی افندی زادی; ტექსტისაგან თავისუფალია: 1r, 36v—41r და 49v.

II. 41v—48r

ს ა თ ა უ რ ი:

[رسالة في الفرائض]

დასაწყისი 41v:

شهاب الدين ابو حامد محمد بن احمد بن محود بن على بن ابي طالب

დასაწყისი 41v:

الحمد لله رب العالمين ... قال القاضى الامام شهاب الدين ... انى عملت فى الفرائض اصلا مختصرا يهدى حفظه وفهمه الى بيان نصيب كل وارث الخ

დასასრული 48r:

ولا يرث مع اقارب الميت ويرث باحد الزوجين الباقي من فرضه فالمال كله لبيت المال

Ahlwardt. IV. № 4749 — 4750.

III. 49v—58v

იგივე თხზულება უმნიშვნელოდ განსხვავებული დასასრულით.

იგივე

32v—78v; 12 სტრ. (31v—33v) და 9 სტრ. (დანარჩენ გვერდებზე); ბოლონაკლული; ნასხი, აღნიშნული გვერდების შესაბამისად შეიმჩნევა ორი განსხვავებული ხელი; ხაზგასები წითლით; დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 202.

წყდებ ა 80r:

لا يكون من يورث منه معتق الغير وان ...

325 (1276)/I

1r—36r; ტექნიკური აღწერილობისათვის იხ. № 282.

სათაური:

<شرح على الكتاب في الفرائض>

ავტორი 36r:

عبد الحليم نور الله

კომენტარი ზემოაღწერილი თხზულებისათვის — رسالة في الفرائض

დასაწყისი 1v:

الحمد لله العليم الحليم ... بسم الله الرحمن الرحيم ... [ابتداء المصنف رحمة الله عليه بالبسملة الخ

დასასრული 36r:

فان لم يجد فالمال كله لبيت المال فلا ميراث عبد الشافعي نعمه الله لهؤلاء الثلاثة

შენიშვნა: 2r-ზე არის მინაწერი, რომელიმე მითითებულია კომენტარისა და ძირითადი ტექსტის ავტორების სახელები: المصنف عبد الحليم والتمن شهاب الدين. ვ. ალვარდთან კომენტარი ანონიმურია, იხ. Ahlwardt, IV, № 4751.

137 (559)/IX

52v—60r; 21,5×15,5; 18×12; 27 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; ყვესფერი მუყაოს უდა თეთრი ქაღალდის ყუთი, მარჯვენა ფრთა მოცილებულია; მონასხო ნასთალიკი; მელანი შავი; გადაწერის თარიღი — მიახლოებით 1197/1782—1783 წწ. (ამ ხელნაწერში შემავალი ერთ-ერთი თხზულება, რომელიც იმავე ხელით არის ნაწერი, გადაწერილია 1197 წ. — 51v).

სათაური 52v:

ترجيح البيّنات

ავტორი 52v:

عبد الرحمن بن سليمان الشيبير بخصالي

დასაწყისი 52v:

الحمد لله العظيم البرهان ... وبعد فان احقر عباد الله ... عبد الرحمن بن سليمان
الشهير بخصالي ... قد احضر هذه الرسالة يجب الامكان عند تعارض البرهان الخ

დასასრული 60r:

العبد والصبي فعلا بعد الاذن اولى من بنتهما على انهما فعلا قبل الاذن

Крачковский, 23. 396; Brockelmann, GAL, SB, II, 23. 973. 11.

287

137 (559)/XIV

77v—79v; 21,5×15,5; 18,5×13; ტექსტი განაწილებულია 7 სტრიქონზე ორ და სამ რიგად, სტრიქონებს შორის სათურები; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასართლული ქაღალდი; ბოლო-ნაკლული; ნახში; მელანი შავი; ფურცლები დაზარულია წითელი საღებავით, წითლით არის აგრეთვე სათურები; გადაწერის თარიღი — მიხსლოებით 1194/1780 წ. (შემდგომი თხზულების მინაწერის მიხედვით — 99r); იხ. აგრეთვე № 286.

სათაური 77v:

احوال اربعين

ხელნაწერში წარმოდგენილია სამეცნიერო უფლებების სქემა. როგორც სათაურიდან ირკვევა, გათვალისწინებული უნდა ყოფილიყო 40 შემთხვევა, მაგრამ შემორჩენილია მხოლოდ ნაწილი, სახელდობრ:

اول اب ، احوال جد ، احوال الزوج ، اولاد امّ ، احوال الزوج ، احوال الزوجة ، احوال
بنات الابن ، احوال اخت الابوين ، احوال اخت لاب ، احوال الامّ ، احوال جده

288

137 (559)/XV

80v—99r; ქაღალდი და ხელი იგივე; ფურცლები დაზარულია, არეებიც გამოყოფილია; ტექსტი ნაწერია შავი და წითელი მელნით. გადაწერის თარიღი—1194/1780 წ. (99r). იხ. № 286.

სათაური 80v:

تصحيح المسائل

დასაწყისი 80v:

المسائل التي انكرت على طائفة واحدة فالحكم فيها ان يضرب وفق عدد رؤس
فمن انكر عليهم في اصل المسئلة او عولها ان كان بين ساهمهم ورؤسهم موافقة وآلا
فاضرب كل رؤسهم فما بلغ منه تصحيح

შემდეგ მოდის გაანგარიშებანი და ცხრილები ოჯახის წევრებისა თუ ნათესავეებისათვის სამეცნიერო წილის მიკუთვნების შესახებ.

فتاوى — ფათაუი

289

65 (440)

267 ფ.; 26×17; 19×11,5; 25 სტრ.; აღმოსავლური, სქელი, გასართლული ქაღალდი, ზოგან თეთრი, ზოგან ვარდისფერი; მხოლოდ ფფ. 1—6, 268 და 269 განსხვავებულია — აქ თეთრი

ვერობული ქალაქია, როგორც ჩანს, ხელნაწერში შემდგომ ჩაკინძული; ნასხი აღრეული ტიპოგრაფიულია; მელანი შავი, სათურები და ხაზგასმები ცალკეულ სიტყვებზე წითლით; აქვს არაბული პავინაცია და კუსტოსი; 3v—5v-ზე სარჩევია; გადაწერის თარიღი — 856 წ. ჟუმანდ 11/1452 წ. ივნისი; გადამწერი — محمد مصطفى خجا المودن القدي (267r); 2r და 8r-ზე ოვალური ბეჭდებია; 8r-ზე ვაკუფური წარწერა, რომელიც მოწმობს, რომ ხელნაწერი გადაცემული ყოფილა აჰმადის საცივისთვის (دار الكتب الاحمدية); ტექსტისაგან თავისუფალია: ფფ. 1—2, 3r, ფფ. 6—7, 8r, და 267v.

ს ა თ ა უ რ ი 3r, 267r:

خلاصة الفتاوى (المجلد الاول)

ა ვ ტ ო რ ი 8v:

ظاهر بن احمد بن عبد الرشيد البخارى (ჰანეფიტური სკოლა)

დასაწყისი 8v:

الحمد لله خالق الارواح والاجسام ... قال شيخ الامام الزاهد البارع فقيه الامة ... البخارى ... رتبته قد عرفتم اخواني الخ

დასასრული 267r:

فلا يجفى فرض الحيوان والعقار والخشب ما كان (؟) الكل فى الاصل والله سبحانه وتعالى اعلم بالصواب الخ

Houtsma, № 427; Loth, № 205; De Slane, № 840; Brockelmann, GAL, I, გვ. 374, 12, 2; SB, I, გვ. 641.

290

99 (515)

154 ფ.; 28×18,9; ვერობული, თეთრი კარგი ხარისხის ქალაქი; მუყაოს სადა ყდა ყავისფერი ტყავის ყუთით; არაკალიგრაფიული ნასხი; მელანი შავი; სათურები და ცალკეული ასოები (ლიტერატურაზე მიითვებები) წითლით; 2r-ზე სარჩევია; 2v და 3r-ზე — შემოკლებათა განმარტებანი; გადაწერის თარიღი — 841 წ. საჰარი/1437 წ. აგვისტო (153v); 3r-ზე არზრუმის ყადის عبد الله ادب-ის 1845—1846 წლების ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი 2r:

قنية الفتاوى

ა ვ ტ ო რ ი 3v:

نجم الدين ابو الرجاء مختار بن محمود [بن محمد] الزاهدى [الغزيمى]

დასაწყისი 3v:

الحمد لله الذى اوضح معالم العلوم واعلى منازلها ... وبعد فيقول الشيخ الامام الخ

დასასრული 153v:

شهد عليه الوارثان المقران به شهادتهما بالدين تقبل ام لا

Pertsch, № 281; Brockelmann, SB, I, გვ. 656, 44.4.

291

100 (516)

543 ფ.; 26,2×15; 20,5×9,5; 27 სტრ.; ვერობული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქალაქი; ყავისფერტყავეგადაკრული მუყაოს ყდა აშვიებითა და მედალიონებით ქღეული, აქვს თავფურც-

ლები; ნაწერია ნასხითა და ნასთალიკით, რომლებშიც აგრეთვე გამოირჩევა რამდენიმე განსაკუთრებული ხელი; მელანი შავი; სათაურები და აღნიშვნები ცალკეულ სიტყვებზე აქვს არაბული პაგინაცია და კუსტოსი; 1v—5v-ზე სარჩევია; გადაწერის თარიღი — 1065 წ. ზუ-ლ-იკდა/1655 წ. სექტემბერი (542v); 6r-ზე არზრუმის ყადის აბდ-ი-ადიბ 1845—1846 წლების ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი; ამავე გვერდზე არის აგრეთვე სხვა ოთხეუთხა ბეჭედი; ფფ. 1 და 453 დაწვრილია.

ს ა თ ა უ რ ი 1v, 6r (აგრეთვე ყუბაზე):

زبدۃ الفتاوى

ა ე ტ ო რ ი 6v:

محمد بن يوسف القرماني الارکلی

დასაწყისი 6v:

الحمد لله على ما اعطانا شيا من الشعور بالمسائل الفرعية ودلائها... وبعد فيقول...
محمد بن يوسف القرماني الارکلی... لما رايت همم الطالبين قاصرة عن نظر في المطولات الخ

დასასრული 542v:

ثم يجمعهم الله تعالى بفضلہ في دار السلام وكل من ياتي بعدهم من العلماء...
بقي دين الاسلام تمت

ავტორის შესახებ, მხოლოდ სხვა თხზულებასთან დაკავშირებით იხ. Brockelmann. GAL. SB. II. გვ. 211. 2 b.

125 (509)

238 ფ.; 20×14; ტექსტის ზომა: 14×9 და 15×10; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი ქაღალდი; მუყაოს ყდა ყავისფერი ტყავის ყუთი; კიდევბზეც შემოვლებულია ტყავი, ზოგან მოგლეჯილი; თანაკლული (აკლია ერთი ფურცელი), პირველ ფურცელზე ტექსტის დასაწყისი სტრიქონები მოხეულია; საშუალო ზომის ნასხი, გვერდებზე 143v—149v შიქასთესებული ნასხი; მელანი შავი; ხაზგასმები და სათაურები წითლით; ახლავს კუსტოსი და არაბული პაგინაცია; გადაწერის თარიღი — 957 წ. მუჰარამი/1550 წ. იანვარი; გადამწერი — حسين

بن مطفى (237v).

ს ა თ ა უ რ ი (ყუბაზე):

جامع الفتاوى

ა ე ტ ო რ ი:

[فرق امره الحميدى الحنفى] (პანენფიტური სკოლა)

ი წ ყ ე ბ ა (كتاب الطهارة) 1r:

الماء من الجيفة لا يجوز الخ

დასასრული (كتاب الوصية) 237v:

وعن الشافعي ولا يدخل في الوصية الا احمق ولس والله اعلم بالصواب

Rosen, Notices, № 128; Brockelmann, GAL, II. გვ. 226, 9; SB. II. გვ. 316.

80 ფ.; 22×18; 16,5×12; 21—25 სტრ.; ევროპული, სქელი, მონაცრისფრო ქაღალდი; მუყაოს ყდა ტყავის ყუითა და კიდევით, მუყაოზე დაკრულია მომწვანო მოხატული ქაღალდი; მონას-თალიკო ნასხი; მელანი შავი, სათაურები წითლით; 1r-ზე არის სარჩევი; აქვს კუსტოსი; გადა-წერის თარიღი — 1234 წ. რამადანი/1819 წ. იენისი (79v); 1v-ზე ოვალური მურის ბეჭედი.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله على ما انعمنا من علم الشرايع والاحكام... اما بعد فاني لما رايت المحم راغبة
عن المطولات الخ

მთავრდება -كتاب القسمة

შენიშვნა: ამ ხელნაწერის ტექსტი რედაქციულად სხვაობს წინა ხელნაწერის ტექსტი-საგან: დასტურდება განსხვავებული თავები და ზოგჯერ ერთსა და იმავე თავებს შორისაც შე-იმჩნევა ტექსტოლოგიური სხვაობები.

171 ფ.; 22×16,5; ტექსტის ზომა სხვადასხვა, საშუალოდ — 17,5×10,5; სტრიქონთა რაო-დენობა: 11, 13, 15, 18; ქაღალდი ევროპული, ცისფერი, მდარე ხარისხის, დასასრულისკენ შერეული მოყავისფრო ქაღალდი; თავსა და ბოლოში ფურცლების ნაწილი მოხეული ყოფილა, ამჟამად მთელი ხელნაწერი რესტავირებულია; ყდა აქვს მუყაოსი ზედ გადაკრული ლურჯი ლედერინით, ახლავს საცავი ფურცლები; წვრილი ნასხი; მელანი შავი; სათაურები და ცალკეული სიტყვები წითლით; გადაწერის თარიღი — XVIII—XIX სს.; თავსა და ბოლოში თავისუფალ გვერდებზე და ზოგან არგებზე მინაწერებია, გვხვდება სხვადასხვა პირთა დაბადე-ბისა და გარდაცვალების თარიღები.

სათაური:

<مجمع الفتاوى>

ავტორი 1v:

محمد بن سليمان

შესაძლებელია ეკუთვნოდეს სამართლის ჰანეფიტურ სკოლას. იყოფა მრავალ განაკვეთად.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذى جعل العلوم الشرعية مدار مطالع الخواص... اما بعد فان الفقير
محمد بن سليمان يقول لما رايت قلوب اخواننا من القضاة مائلة الى نظر (ق) من
لكتب الفقيه ان اجمع من كتب الفتوى المسائل الخ

თავდება ლექსით, რომლის უკანასკნელი სტრიქონია (170r):

الموت تاتي بفتة والقبر صندوق العمل اصير على...

(ბოლო სიტყვები მოხეულია).

166

276 ფ.; 21×14,5; 15×9; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ყდა მდელიონებიოა და აშიგებით ქდეული, ზოგან ჭიისაგან შექმული; დასაწყისი ფურცლები დაზიანებულია — ნუსტისაგან არის დალაქავებული და ზოგი ნაწილობრივ დახეულია; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი; 273v-ზე ტექსტის ზემოდან სხვადასხვა საღებავებით შესრულებული გეომეტრიული ფიგურები და ხაზები, შეუღებავადაა დარჩენილი ადამიანის გამოსახულების მსგავსი ფიგურები; ახლავს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1252 წ. ზულ-ჟადა/1837 წ. თებერვალი; გადაწერი — **محمد بن شيخ عيسى**
محمد بن الشيخ سعد الجوزي (275r); დაუწერელია: 275v და ფ. 276; 1r-ზე არის ოვალური ზეგედი, რომელშიც იკითხება: **حسين ... محمد**

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 275r:

كشف لثام [الاسام]

ა ვ ტ ო რ ი:

(შიიტური სკოლა) [محمد بن الحسن انفاضيل الهندى الاصفهاني]

წარმოადგენს კომენტარს **جمال الدين الحسن بن يوسف بن على بن المظهر**ის შრომაზე, **معرفة الاحكام والحرام والحلى**, როგორც ჩანს, მხოლოდ ნაწილს დასახელებული კომენტარისა, სახელდობრ, პაჯვის თავს — **كتاب الحج**

დასაწყისი 1v:

كتاب الحج وتبعه العمرة كما يرشد الله ايرادها فى التوابع

დასასრული 275r:

كذلك فى الاخبار والفتاوى للمضطر

Brockelmann, SB. II. გვ. 207. 4.e.

296

168

201 ფ.; 21×16; 17,5×8; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი ქაღალდი; მუყაოს ყდა ზედ დაკრული ჭრელი ქაღალდით და ყავისფერი ნაჭრის ყუთი; ნაკლები (შიგ ტექსტში აკლია ფურცლები); ნასხი მონასთაილიკო იერით; მელანი შავი; სათაურები და ხაზგასმები 132-ე ფურცლამდე წითლით, შემდეგ კი — შავი მელნით; აქვს არაბული პაგინაცია; 8r—9v-ზე სარჩევია; გადაწერის თარიღი — XVII ს.; ფფ-ზე 4—7, 10 და ზოგან არეგებზე მინაწერებია; ტექსტისაგან თავისუფალია: ფფ. 1, 2, 3, 200, 201 (ფაქტიურად ეს ყდის თავფურცლებია);

ხელნაწერი შეიცავს ტექსტისა და მისი კომენტარების პირველ ტომს, რომლის სათაურიცაა:

كتاب الدرر والغرر (შდრ. მინაწერი 10 r-ზე)

ان درر الاحكام فى شرح غرر الاحكام

ავტორი (ორივე თხზულების):

(პანფიტიური სკოლა) [محمد بن فرامر بن على ملا خسرو]

150

ტიქსტი იწყება პირდაპირ -كتاب الوقف-ით და თავდება -كتاب الطهارة-ით.

დასაწყისი 10v:

كتاب الطهارة الكتاب لغة اما مصدر بمعنى الجمع سمي به المفعول للمبالغة الخ
დასასრული 198v:

الوقف مطلق عليك وعلينا

Крачковский, გვ. 401; Ahlwardt, IV, №№ 4797, 4798; Flügel, III, № 1790; Rieu, №№ 295, 296; Rosen, Notices, № 129; Salemann — Rosen, №№ 437, 538; De Slane, №№ 936—942; Brockelmann, GAL, II, გვ. 226, 10, I; SB, II, გვ. 316.

297

107 (525)/III

57v—135r; ტექსტის ზომა: 14,5×7; 15 და 17 სტრ. დანარჩენი მონაცემებისათვის იხ. № 199.

სათაური 57v-ზე და ყუაზე:

مرشد المتأهل

ავტორი შესაძლებელია იყოს:

محمد بن محمد قطب الدين الأزنيقي

ჰანეფიტური ტრაქტატი ქორწინების შესახებ. განხილულია საკითხები ცოლ-ქმრის ვალდებულებათა და მშობლებისა და შვილების ურთიერთობის შესახებ.

დასაწყისი 57v, 58r:

الحمد لله الذى خلق من الماء بشيرا... وبعد فلما رأيت نساء أن زمان يتزين بزى
الفاحشات... فاردت ان آيين الحال فى مختصر شريف المقال وأبين فيه آداب النكاح الخ

დასასრული 135r:

اللهم ارحم جميع المؤمنين والمسلمين وصلى على جميع الانبياء والمرسلين

Rieu, № 1149, II; შტრ. Brockelmann, GAL, II, 225, 7; SB, II, გვ. 315.

298

28 (314)

იგივე

62 ფ.; 21×14; 14,5×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასართული ქაღალდი; შეყავს ყდა შავი ტყავის ყუთი და ზედ დაკრული ყავისფერი ქაღალდით; ბოლონაკლული; წერილი არაქალიგრაფიული წასხი; მელანი შავი, სათურები და ხაზგასმები წითლით; აქეს კუსტოსი; ვადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს. ფურცლებზე 60—62 მინაწერებია, მათ შორის არის ასოთა რიცხვითი მნიშვნელობები, **تاريخ آل عثمان** და სხვა.

წყდება სიტყვებზე 59v:

وذلك لا شراق نور العقل فيستعان على حياته...

247

43 ფ.; 20,5×13; 11×6; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, საშუალო სისქის, რძნავ გასანთლული ქაღალდი; მუყაოს შავტყავგადაკრული ყდა ოქროსფერი ორნამენტითა და ორნამენტული ხაზებით ქდეული, აქვს ორ-ორი — ჭრელი და თეთრი თავდურცელი; საშუალო ზომის კარგი ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII—XIX სს.; ფ. 43 დაუწერელია.

ს ა თ ა უ რ ი 2r:

القام الحجر في قم من هذى وفجر

ავტორი 1v, 2r:

السيد فصیح بن السيد صبغة الله بن السيد اسعد صدر الدين المفتی ببغداد البغدادی المشهور بحیدر زاده

დასახელებულ ავტორს ლიტერატურაში ვერ მივაკვლიეთ. თხზულება, როგორც ირკვევა, პოლემიკური ხასიათისაა. ავტორი ცდილობს განმაქიქებელი პასუხები გასცეს ინგლისელთა „ცილისმწამებლურ გამონდომებს“ ოსმალთა იმპერიის წინააღმდეგ. აქ სხვადასხვა საკითხია მსჯელობის საგნად გამხდარი, კერძოდ, ოსმალთა იმპერიის სიძლიერე, მისი რელიგიური და სამართლებრივი საფუძვლები, სულთანთა სამართლიანობა და მათი პოლიტიკის სისწორე და სხვა.

დასაწყისი 1v, 2r:

الحمد لله الحميد القوى بسلاطانه المجيد العزيز ببرهانه... اما بعد فيقول الفقير الى مولاه الغنى الهادي السيد فصیح بن سيد صبغة الله بن السيد اسعد صدر الدين المفتی ببغداد البغدادی المشهور بحیدر زاده حتم الله له بالحسنی وزياده لما رايت بعض الهديانات المتعلقة بخلافة الكبرى في النحلة العربية الواردة من لندن مما يوجب تشويش افكار العامة... فشرعت مستعينا بالله تعالى في ذلك سالكا سبيل نقل اقوال العلماء في هذه المسائل الخ

გამოიყოფა შემდეგი ნაწილები:

العقد الاول في بيان بعض شمائل السلطان انعمت الخليفة الاعظم وارث الخلافة الكبرى بالاستحقاق (2 v) , العقد الثاني في بيان بعض نعوت ابائه واجداده الخلفاء العظام والسلاطين الملوك الفخام (4 r) , العقد الثالث في الجواب عن هذايات صاحب النحلة الانكليزية (6 v) , العقد الرابع في بيان بعض احكام السلطان وبعض احكام السياسة التي ذكرها (27v)

დასასრული 42v:

فتيقضوا ايها الاخوان من ذوى الالباب والا فحثوا على رؤسكم كل التراب هذا ما تيسر لى تحريره وتم تقريره والله الموفق للصواب واليه المرجع والمآب وصلى الله تعالى على سيدنا محمد وعلى آله مع جميع الاصحاب امين

1v—23r; 20×12; 14×7; 17 სტრ.; ევროპული, თხელი, თეთრი ქაღალდი; მუყაოს მოყავისფრო ყდა, სარქველიანი, ქსოვილის ყუთი; ხელნაწერი ყდას მოცილებულია; ნასხი; მელანი შავი, სათაურები და ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი, გადაწერის თარიღი — 1199 წ./1784—1785 წწ. (კრებულში შემავალი სხვა თხზულების გადაწერის ანდერძის მიხედვით, იხ. 30v); გადამწერი — محمد بن حسين الارزنجانی (23r, 29v); აშიეზზე მინაწერებია.

ს ა თ ა უ რ ი 1r-v, 23r:

تعليم المتعلم في طريق التعلم

ა ე ტ ო რ ი:

[برهان الدين الزرنوجي]

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذي فضل بني آدم بالعلم والعمل ... وبعد فلما رأيت كثيرا من طلاب العلم في زماننا يجتدوه العلم لا يصلون اليه ...

დასასრული 23r:

لما اورث الأثر الواردة في الطيب الذي جمعها الشيخ أبو القاسم المستغفرى رح في كتابه المسمى بطيب رسول الله ... يجده من يطلبه والحمد لله الخ

Беляев, №№ 253, 254; Крачковский, гв. 396; Семенов, III, № 2101; VI, № 4792, VIII, № 5803 — 5825; Ahlwardt, I, №№ 111 — 125; Blochet, № 6378, 6388; Flügel, I, №№ 4, 5; Pertsch, №№ 159,2; 160, 161; Rosen, №№ 185,2; 242, 5; 247, 2; 254, 5; 429, 2; 430,2; 431, 1; 433, 1; 434, 3; 435, 3; 437, 3; 438, 5; 455, 11; De Slane, №№ 978, 5; 1391, 10; 2312 — 2314,1; 2315,1 — 2319,1; 4261, 6; Brockelmann, GAL, I, гв. 462; SB I, гв. 837.

28v—81v; 20×14,5; 15×8; 23 სტრ.; ევროპული, თეთრი პრიალა ქაღალდი; ყავისფერტყავ-გადაკრული მუყაოს ყდა, მცენარეული ორნამენტით ტვიფრული, სარქველიანი, ყავისფერი ტყავის ყუთი; ნასთალიკი (ფფ. 28—38) და ნასხი (ფფ. 39—81); მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი (კრებულში შემავალი წინა თხზულების გადაწერის ანდერძის მიხედვით) — 1211 წ./1796—1797 წწ. (25v); დაუწერელია 28r.

ს ა თ ა უ რ ი 27r, 28v:

شرح تعليم المتعلم

ა ე ტ ო რ ი:

[إبراهيم بن اسمعيل]

წარმოადგენს კომენტარს ის-ბრჰან დინ ზრნოჯი-ის თხზულების تعليم المتعلم-ს. لتعلم طريق العلم.

الذى انعم علينا بانواع النعم... وبعد فلما رأيت الكتاب المسمى بتعليم المتعلم مرغوبا ومقبولا اولى التعليم والتعلم خصوصا بين الطالبين... اردت ان اشرح شرحا...

დასასრული 81v:

وهو كتاب مشهور ومعتبر بين العلماء فلا بد لطالب العلم من ان يجده ويتبرك بالانار والاخبار المذكورة فيه تمت الكتاب

Беляев, №№ 254, 255; Крачковский, гв. 396; Семенов, VIII, №№ 5826, 5827; Ahlwardt, I, №№ 126 — 128; Houtsma, № 493, 5°; Rosen, №№ 427; 432, I; 436, 2; 455, 6. De Slane, № 2320; Brockelmann, GAL, I, гв. 462; SB I, гв. 837.

108 (527)

148 ფ.; 21x16; ტექსტის ზომა სხვადასხვა: 10x5, 14x7, 16x8; სტრიქონთა რაოდენობა სხვადასხვა: 13, 14, 19; ევროპული, თეთრი ქაღალდი, ლაქებიანი; ქაღალდგადაკრული მუყაოს ყდა, მოყავისფრო, ქვედა ფრთა მოცილებულია; ყავისფერი ტყავის ყუა; ფფ. 3-9 ამოვარდნილია; მონასთაღიკო ნასხი და ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმები და ცალკეული აღნიშვნები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1101 წ./1689—1690 წწ. (146r); გადაწერილი — .. حاجب على بن عبد ملا (შემდეგ ამოხეულია ფურცელი), რომელიც იმყოფებოდა 2r-ზე დიკრულია მცირე ფორმატის ცისფერი ქაღალდი არზრუმის ყადს — عبد الله اديب جنت زاده — 1262 წ./1845—1846 წწ. ეკუთვრის წარწერითა და მისივე ბეჭდით. (ეკუთვრის წარწერა დიკრიტიკული ნიშნების გარეშეა).

სათაური:

[شرح هداية الحكممة]

ავტორი 2r-v, 147r:

[قاضى مير] حسين بن معين الدين الميبدى

წარმოადგენს ის-هداية الحكممة-ის-ათირ الدين مفضل بن عمر الابهارى II და III ნაწილების კომენტარს.

დასაწყისი 2v:

الهداية امر من لديه وكل شىء يرجع ويعود اليه... وبعد فيقول المعتصم بلطفه الابدى حسين بن معين الدين الميبدى...

დასასრული 147r:

وظنى ان الواجب على طالب الحق مطالعة كتب الشيخين ابى على وشهاب الدين المقتول قدس سرهما وقوف طورهما طول عز قدره كالكبريت الاحمر وتوفيق الوصول اليه من الله الاكبر

Беляев, № 1125; Крачковский, гв. 419; Ahlwardt, IV, №№ 5065 — 5066; Blochet, №№ 4693, 6380, 6425; Salemann, Rosen, гв. 217; De Slane, № 2363; Brockelmann, GAL, I, гв. 464; SB I, гв. 840.

209 ფ.; 28×16,5; ტექსტის ზომა ფფ. 1—192-ზე 12×5,5; ფფ. 192—209-ზე 15×7,5; 11 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო და ცისფერი (ფფ. 1—191) და რუსული ქალაღი (ფფ. 192—209) გოვარდის ფაბრიკის შტემპელით; ყავისფერტყავდაკრული მუყაოს ყდა, ქღეული, თეთრი საცავი ფურცლებით, მოწითალო ტყავის ყუთი; ხელნაწერი ძველადაა რესტავირებული; მონასთაიყო ნასხი და ქუფური იერის მქონე ნასხი; მეღანი შავი, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმები წითლით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს. (ფფ. 1—191-ის მიხედვით) და XIX ს. (ფფ. 192—209-ის მიხედვით).

41 ფ.; 22×17; 14×8; სტრიქონთა რაოდენობა სხვადასხვა: 12, 13, 15; ევროპული, თეთრი და ცისფერი ქალაღი; უყდა; ხელნაწერი დაშლილია და ნაკული; ნასხი; მეღანი შავი, ხაზგასმები, **قوله** და ზოგი სხვა აღნიშვნა წითლით; აქვს კუსტოსი; ხელნაწერში შიგადაშიგ ჩაკრულია პატარა ფორმატის ფურცლები ტექსტის კომენტარით; გადაწერის თარიღი — სავარაუდოა XVIII ს.; 25r-ზე ოვალურა ბეჭდები; დაუწერელია ფ. 41.

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

حاشية على شرح [قاضى مير] على هداية [الحكمة]

ა გ ტ ო რ ი 1v:

محمد مصلى الدين اللارى الانصارى

შეიტყვის შენიშვნებს **معين بن معين الدين الميبدى** კომენტარულ თხზულებაზე — **شرح هداية الحكمة**

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذى تخلص بهداية حكمة حواشى قلوبنا عن غواشى الربوب... اما بعد
فيقول اقرر الخلق الى الله البارك محمد المدعق بمصلى الدين اللارى الانصارى...

წყდებდა 40v:

... قوله فاما ان يكون متناهية اوغير ماهية قيل هذه المنفصلة...

Крачковский. გვ. 419; Ahlwardt. IV, №№ 5067 — 5068; შდრ. Saemann, Rosen. გვ. 217; De Siane, № 2364; Brockelmann, GAL. I, გვ. 464; SB I, გვ. 840.

3v—49v; 20,5×14,5; 16×8; 17 სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქალაღი, აქა-იქ ლაქებიანი; ქალაღდაკრული მუყაოს ყდა, მოყავისფრო, გადაკრეცილი, სარქველიანი, ყავისფერი ტყავის დაზიანებული ყუთი; ხელნაწერი დაშლილია; მონასთაიცი; მეღანი შავი, სათაური, **قوله** და აშიაზე მინაწერები წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1088 წ./1677 — 1678 წწ. (49v); გადამწერი — **مصطفى بن يعقوب**; დაუწერელია ფ. 1—2; 3r-ზე დაკრულია მცირე ფორმატის ცისფერი ქალაღი ქ. არზრუმის ყადის **الله اديب جنت زاده** 1262 წ./1845—1846 წწ. წარწერა ბეჭდით.

ს ა თ ა უ რ ი 3v:

حاشية على اللارى

زين العابدين
შეიტყვეს შენიშვნებზე **الارى** **محمد مصلح الدين** კომენტარულ თხზულებებზე
شرح هداية الحكمة
დასაწყისი 3v:

يا من خالصنا بهداية الحكمة عن غواية وسایل العقول ... وبعد فهذه زبدة النظر وبخنة
البصيرة والبصر مما يتعلّق بحواشى المولى الفاضل مصلح الدين الارى ...
დასასრული 49v:

يسمى دهرًا وذهب بعضهم الى ان الدهر وراء الزمان وهو وعاء للزمان والله
اعلم بحقائق الاشياء واستغفره من وساوس الراء

306

270 (Mus. 1240) V

78v—167v; ბოლონაეკული; ტექსტის ზომა 15x8; ტექნიკური აღწერილობისათვის იხ.
№ 10.

სათაური:

[حلّ مشكلات الاشارات]

ავტორი:

[أبو جعفر نصير الدين محمد بن محمد بن الحسن الطوسي الشيعي]

წარმოადგენს **القانوني** **ابو على بن سينا**-ის თხზულებების **التنبيهات** და **التنبيهات**-ის
მეორე ნაწილის კომენტარს.

დასაწყისი 78v:

قال الشيخ هذه اشارات الى اصول وتنبيهات على جمل يستبصر بها من تيسر له ...
წყდებ 167v:

... بالذات وبحركة السفينة بالعرض كذلك يجوز ان يوجد ...

Семенов, III, № 1930; Ahlwardt, IV, №№ 5049, 5050; Rieu, № 723; Salemann, Rosen,
გვ. 203; De Slane, № 2366; Brockelmann, GAL, I, გვ. 454; SB I, გვ. 816, 20; 928.

307

336

140 ფ.; 22x15,5; 11x5(15x7); 12(17) სტრ.; ევროპული, თეთრი, პრიალა ქაღალდი;
ხელნაწერი ახალი რესტავირებულია და ახლადაა აკინძული; შავი ტყავეცადარული მუყაოს
ყდა, ტვიფრული, შავი ტყავის ყუთი; აქვს თეთრი საცავი ფურცლები; მონასტალიკო ნასხი;
მელანი შავი, ხაზგასმები, ცალკეული აღნიშვნები წითლით; აქვს კუსტოსი; გაღაწერის თარი-
ღი — XVII—XVIII ს.; 1v-ზე ბეჭედი; დაუწერელია ფ. 140.

სათაური:

[شرح حكمة العين]

ავტორი 2r:

محمد [على] بن مبارکشاه شمس الدين [ميراث] البخارى

განმარტებულია **حكمة العين**-ის თხზულების **نجم الدين القزويني الكاتبى** პირველი განაკვეთის (مقالة) ხუთი ნაწილი.

დასაწყისი 1v:

اما بعد حمدا لله فاطر ذوات العقول النورية ومظهر خفيات الاسرار ...
დასასრული 139v:

المعدوم في الخارج من حيث هو معدوم انما هو اصف بالامكان
(განსხვავდება ალვარდტის კატალოგში წარმოდგენილი ტექსტის დასა-სრულისაგან).

Беляев, № 394—400; Крачковский, гл. 400; Ahlwardt, IV, № 5081; Rieu, № 726; Salemann, Rosen, гл. 203; De Slane, №№ 2384, 2385, 1; Brockelmann, GAL, II, гл. 212; SB II, гл. 297; SB I, гл. 847.

308

327 (1279)/I

1v—56v; 21×16,5; 13×8; 14 სტრ.; ევროპული, სქელი, მოყვითალო ქაღალდი; შეატყავ-ვადაკრული მუყაოს ქდეული ყდა, ორ-ორი თეთრი საცავი ფურცლით, წითელი ტყავის ყუთით; ბოლონაკლული; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში და ზოგი სიტყვა (**قال**, **اقول** და მისთ). წითლით; აქვს კუსტოსი; ვადაწერის თარიღი (ამავე კრე-ზულში შემავალ სხვა თხზულებათა ვადაწერის ანდერძის მიხედვით მიახლ.—1195/1200 წწ./1781—1786 წწ. (137r, 188v, 228r); ვადაწერი (კრებული ვადაწერილია ერთი ხელით — **عبد الله بن — على بن هاشم زاده هزار احمدى** (137r, 188v, 228r); დაწურვლია 1r.

სათაური:

[حاشية على شرح حكمة العين]

შეიცავს ანონიმი ავტორის შენიშვნებს **ابن مبارکشاه شمس الدين ميرك** **شرح حكمة العين**-ის ნაშრომზე

დასაწყისი 1v:

قال اشرح الحكمة استكمال النفس آه الاستكمال مصدر والمصادر قد يطلق ويراد بها معانيها النسبية وقد يطلق ويراد بها انحصار ...

წყდება 56v:

...قلت وان كان المفهوم الحاصل من الانسان في الذهن في الواقع مشخصا لكن للذهن ان ...

შენიშვნა: რიოს კატალოგში ზემოხსენებული თხზულების ავტორად დასახელებულია Mirza Jân, ob. Rieu, № 727.

Ahlwardt, IV, № 5083; Rieu, № 727; შდრ. De Slane, №№ 2385, 3; 2385, 5; Brockelmann, GAL, I, гл. 467; SB I, гл. 847.

309—310—311

348 (1313)

102 ფ.; 21×16; 14×7 (13×6); 15 (16) სტრ.; ევროპული, თეთრი, ლაქებიანი ქაღალდი; ყავისფერი, რბილი ტყავის ყდა, ტვიფრული, მატერის ყუთით; ხელნაწერი დაშლილია და ყდას

მოცილებული; ნასთალიკი (65v-66v — ნასხი). მეღანი შავი, **اقول، قوله**, ზოგი სხვა სიტყვებით და აღნიშვნები, ხაზგასმები წილით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1195 წ. ჟუმლან II /1781 წ. მაისი (95v); ესაა ერთ-ერთი თხზულების გადაწერის თარიღი. რადგან კრებული ერთი ხელითაა გადაწერილი, ამიტომ სავარაუდოა, მთელი კრებული გადაწერილია ამ წელს; გადაწერის ადგილი **كولوح** (95v); დაუწერელია 15v.—16v, 96r, 97v—102.

I. 1v—15r, ბოლონაკლული.

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

[لوامع الاسرار في شرح مطالع الانوار] **شرح المطالع**

ა ე ტ ო რ ი:

[محمد بن محمد الرازي التحتاني قطب الدين]

წარმოადგენს **محمود بن ابي بكر بن احمد الارموي الشافعي**-ის თხზულების **مطالع الانوار**-ის კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله فياض ذوارف العوارف... وبعد فان العلوم على تشعب فنونها وتكثر شجونها...

წყდება 15r:

... او النظرى واياما يلزم ان يكون القسم الضرورى كفايا فى اكتسابها اما ان تعلقت بالقسم...

Семенов, III, №№ 1944 — 1946; Ahlwardt, IV, №№ 5087, 5088; Salemann, Rosen, გვ. 213; De Slane, №№ 2369, 2; 4187, 15; Brockelmann, GAL, I, გვ. 467; SB I, გვ. 848; II, გვ. 209 — 210.

II. 17v—64v, ბოლონაკლული.

ს ა თ ა უ რ ი 17r:

[شرح شرح مطالع الانوار] **حاشية على شرح المطالع**

ა ე ტ ო რ ი 17r, 65r:

[السيد السند الشريف]

დასაწყისი 17v:

قال وحيد زمانه تغمدة الله بغفرانه الحمد لله فياض ذوارف العوارف الوهاب فاض الماء فيضاً

წყდება 64v:

... واقعا عليه ايضا لان الواقع فى الواقع واقع على جميع التقاديم التى لاينافيه بضرورة لان المقتضى...

Беляев, № 951; Крачковский, გვ. 415; Семенов, III, № 1947; Ahlwardt, IV, №№ 5089, 5095, 8; Salemann, Rosen, გვ. 213; Brockelmann, GAL, I, გვ. 467; SB I, გვ. 848; II, გვ. 217.

შენიშვნა: შესაძლებელია ამ დასახელებული ავტორი **السيد السند الشريف الجرجاني**-ის იგივე **السيد ابراهيم الشريف الجرجاني**-ის შესახებ, რომელსაც ეკუთვნის ნაშრომი — **شرح المطالع** შესახებ.

ობ. Ahlwardt, IV, № 5095,8; Brockelmann, GAL, II, გვ. 217. **الحجر جاني**-ის სახელის შესახებ უნდა იხილოს **السند** შედის, ამავ მითითებებს ხელნაწერი ArL 132, ob. 172v). აღვარდტის კატალოგში აღწერილი ხელნაწერი № 5089 ანონიმურად არის მიჩნეული.

III. 65v — 95v

ს ა თ ა უ რ ი 65r:

[الحاشية الجديدة] **حاشية على حاشية على شرح المطالع**
تنوير المطالع وتبشير المطالع [65v]

ა გ ტ ო რ ი 65r, 95v:

[جلال الدين محمد بن اسعد] **التواني الصديقي**

შეიცავს ზემოაღწერილი თხზულების შენიშვნებს.

ღ ა ს ა წ ყ ი ს ი 65v:

قوله الفياض الوهاب من فاض الماء اعلم ان الفياض ههنا منقول عن معناه اللغوي...

ღ ა ს ა რ უ ლ ი 95v:

...قوله من الحاشية اشار بقوله تلك المقاصد الى ان تصور الغاية خارج عنها بغير ان تصور الغاية التصديق

შენიშვნა: 1. ზემოაღწერილი თხზულება განსხვავდება აღვარდტის კატალოგში აღწერილი ად-დაუვანის **حاشية على حاشية المطالع** ისაკიან, ob. Ahlwardt, IV, № 5091.

2. ხელნაწერში გადაწერის თარიღად მოცემულია 195 წ. ჰიჯრით, რაც აშკარა შეცდომაა: ჰიჯრით 195 წ. = ჩვ. წ-ით 810—811 წწ.; ქალაქი ხელნაწერისა კვირინისის მიხედვით მე-18 ს-ისაა.

De Slane, № 2398,4; Brockelmann, GAL, I, გვ. 467; II, გვ. 218; SB, I გვ. 848.

312—313

356 (1322)

61 ფ.; 21×16; ტექსტის ზომა 1—3 ფფ.-ზე—16×12; 5—61 ფფ.-ზე—13×7(8); ცისფერი (ფფ. 1—4) და ვერძული, თეთრი, პრიალა ქალაქი (ფფ. 5—61); ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, ტვიფრული, ყავისფერი ტყავის ყუთი, სარქველიანი; ხელნაწერი დაშლილია და ნაწილობრივ ყდას მოცილებულია; ნასხი და ნასთალიკი; მელანი შავი, ცალკეული აღნიშვნები ტექსტში წითლით; აქვს კუსტოსი; აშიებზე მინაწერებია.

I. 1v-3v; გადაწერილია 1239წ./1823—1824 წ. (3v); გადაწერილი—**محمد حاجي الاغطاشي** **قشلاقي** (3v).

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

رسالة الحكمة

ღ ა ს ა წ ყ ი ს ი 1v:

اعلم ان الحكم العقلي منحصر في ثلثة اقسام الوجود والاستحالة والجواز فالواجب ما لا يتصور في العقل عدمه والمستحيل ما لا يتصور في العقل وجوده والجائز ما يصح في العقل...

დასასრული 3r-v:

... ناطقين بكلمتي الشهادة عالمين بما وصلي الله تعالى على سيدنا محمد وآله عدد
ما ذكره الذاكرون وغفل عن ذكره الغافلون ورضى الله سبحانه وتعالى الخ
II. 5r—61v; თავ-ბოლონაკლული; გადაწერის თარიღი სავარაუდოა
XVIII ს.

სათაური:

<رسالة في الحكمة>

იწყება 5r:

... الموجودات على ما هي عليه وعند ما قررنا يظهر أن ما ذكره...

წყდება 61v:

... المذكور ولا تطول الكلام بنقله فمن اراد الاطلاع عليه بمطالعتها وما ذكره...

علم المنطق — ლოგიკა

314

51 (394)/II

ფ. 140—143; 19×14; 11,5×7,5; 17 სტრ.; ევროპული, ყვითელი და თეთრი, მკვრივი, გა-
სანთლული ქაღალდი; ყვესფერი სქელი მუყაოს ყდა ტვიფრული მედალიონით და ტყავის
ნაპირებით, ყუა — ნაჭრის; ფურცლები ლაქებიანი; წერილი ნახში, ზოგჯერ ნასთალიკისკენ
გადახრილი; მელანი შავი, თავები და ხაზგასმა — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია მოქცეული;
გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. შუა წლები, გადაწერილი — მალა იზოლ — **مصطفى بن ملا يزول**
(143r); აქვე — ითხოვა ბეჭედი; 140r-ზე — მინაწერები; დაუწერელია 143v.

სათაური 140v:

رسالة [اليساغوجي] في المنطق
دب [كتاب اليساغوجي]

ავტორი 140v:

أثير الدين [مفضل بن عمر] الأبهري

დასაწყისი 140 v:

قال الشيخ الامام ... فهذه رسالة في المنطق اوردنا فيها ما يجب استحضارها لمن
يبتدى شيئا من العلوم الخ

დასასრული 143r:

والعمدة هي هو البرهان لا غيره ولكن هذا آخر الرسالة تمت

Беляев, 121—124; Крачковский, გვ. 393; Семенов, III 1965, VI 4736; Ahlwardt, 5228—29;
Blochet, 6184; Derenbourg, 639, 4; Dorn, CVII, CCXXXVIII 11), CCXLV 6); Flügel,
II 1524—25/1; Loth, 497/I, 582,/I, 1042/IV; Pertsch, 1171. 1; 1172—74; Rieu, Suppl.,
729, I; Rosen, 402, 2); 441, 1); 449, 6); Brockelmann, GAL, I 464. S I 841.

315

97 (511)/IV

ი გ ი ვ ე

ფ. 122—134; 21,5×15; 15×5,5; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქა-
ღალდი; უყდო; წერილი ნახში; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა — წითლით; აქვს კუსტოსი;

160

გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. დასაწყისი; კრებულის 1r-ზე — არზრუმის ყადის ეკუმენიკური კრების
 რი წარწერა და ბეჭედი (عبد الله اديب, 1262 წ.); 133r—134v-ნაწევრები; დაუწერელია 122r.
 131r—132v.

316

38 (349)/VI

ი გ ი ც ე

ფ. 115—119; 22,5×16; 15×6,5; 19 სტრ.; ევროპული, ყვითელი, მკერივი ქაღალდი; ღია
 ყვითელი, სქელი მუყაოს ყდა ტყაის ნაპირებით და ქღელულობის ნაკვალევით, ყუა — ქაღალ-
 დის; ცალი ფრთა დაგლეჯილი, ფურცლები — დაშლილი; ნასთალიკი; მელანი შავი, სათაურე-
 ბი — წითლით; ყდის შიდა ნაწილსა და 1r-ზე წითელი მელნით დახატულია წრეები სხვადასხვა
 აღნიშვნებით ლოგიკის საკითხებზე; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1144 წელი/1731—
 32 წ. (119r); დაუწერელია 119v.

317

40 (351)/III

ი გ ი ც ე

ფ. 141—150; 15×10,5; 9×5; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, გასანთლული ქაღალდი;
 უყუდო; წერილი ლამაზი ნახში; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა — წითლით; აქვს კუსტოსი;
 გადაწერის თარიღი — 1162 წელი/1748—49 წ. (146v); დაუწერელია 141r, 147r—150r.

318

97/III

ფ. 85—121; იხ. 315; გადაწერის თარიღი — 1122 წელი რაბბ'უ ლ-ახარი/1710 წლის ივ-
 ნისი (120r); 120v — 121v — ლოგიკური თხზულების ფრაგმენტი; დაუწერელია 85r;

ს ა თ ა უ რ ი 85v:

شرح [ل] إيساغوجي

ა ვ ტ ო რ ი:

حسام الدين الحسن الكاتبي

წარმოადგენს ისაგოჯი-ს კომენტარს.

დასაწყისი 85v:

الحمد لله الواجب الوجوده الممتنع نظيره الممكن سواء الخ

დასასრული 120r:

ولكن هذا اخر ما نشرته من الاوراق لايضاح ما في كتاب إيساغوجي تم الكتاب
 بعون الله الخ

კატალოგი, Ar K 18/ I; Беляев, 125 — 127; Крачковский, გვ. 393; Семенов, VI, 4737;
 Ahlwardt, 5230 — 31; Blochet, 6376; Derembourg, 639, 3; Dorn, XCV 1), CCXLV 6);
 Flügel, II 1525/2; Houtsma, 253; Pertsch, 1171, 2; 1175; Rieu, Suppl., 729.II; Rosen,
 398; 399, 2); 402, 1); 449, 4); Rosen, Coll. sc., 196; Salemann-Rosen, 27; Brockelmann,
 G.A.L. I 464, S I 841.

11. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

ფ. 94—109; იხ. 316; ტექსტის ზომა 14×8; 17—27 სტრ.; ევროპულ., თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; ძირითადად ნასხი, ზოგან ნასთალიკისებური, ზოგან ნასთალიკი; მელანი შავი, **قاف** — წითლი; გადაწერის თარიღი — 1143 წლის **შუა-პიჯა/ 73 წ.** იენისი (107v); 108r,v-ზე — მრავალი მინაწერი; დაუწერელია 94r!

ფ. 1—51; იხ. 317; ტექსტის ზომა 8×5; 9 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი, ზოგან გასანთლული ქაღალდი; ნასთალიკი, დასაწყისში (10 ფურცელი) — ნასხი; მელანი შავი, **كاف** — წითელი და ზოგიერთი საკითხის დასაწყისი — წითლით; 11r-დან ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზების ჩარჩოში, ასეთივე ჩარჩოა კომენტარისათვის, მაგრამ ადგილი შეუცხვებელია; აქვს ექსტოსი: გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. შუა წლები; დაუწერელია 1r და 51v.

ფ. 1—40; 22×17; 14,5×9; 10 სტრ.; ევროპული, მოციფრო, მკვრივი, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; მწვანე კოლენკორის ყდა ოჭროსფერი ტეფრული ყვავილით შუაში, ნაპირები და ყუა — წითელი ტყვის; ხელნაწერი რესტავრირებულია, ახლავს ორ-ორი ყდის საცავი ფურცელი; საშუალო ზომის კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი, **قال** — **اقول**, ხაზგასმა და აწიებზე გატანილი სათაურები — წითლით; ავტორი და გამამწერის ანდერძი ტეხილი ხაზების ჩარჩოშია ჩასმული, სათაური გადახლართული კალიგრაფიული ასოებით არის დაწერილი; აქვს ექსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1223 წელი/1808—09 წ., გამამწერი — **حاجی بن رمضان الزاخوری** (39v); 1r-ზე სხვადასხვა ფორმის რამდენიმე ბეჭედი, 39v-ზე — ოთხკუთხა ბეჭედი თარიღით 1223 წ. (აღამწერის?); დაუწერელია 40 r,v.

ფ. 1—45; 22×18; 15×7; 12 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა, ყუა — შავი ნაქრის; ყდა ზოგან ჭიისაგან არის შექმული; საშუალო ზომის კარგი ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა და ზოგიერთი აღნიშვნა — წითლით; აქვს ექსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII—XIX საუკ., გამამწერი — **موسی السحور القشلاقی** (იხ.333); 1r-ზე და 45v-ზე — ბეჭედი; 1r-ზე — ვრცელი მინაწერი წიგნის ბოძების შესახებ; ხელნაწერში ბევრი ჩამატებული ფურცელია, აწიებზე — მრავალი კომენტარი.

ფ. 1—19; 20×14; 13×7; 16 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი; უყვლო; თავნაკული; ფურცლები — ლაქებიანი, ზოგან — ამოხეული; ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა

და ზოგიერთი დასათურება — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—1247 წელი /1831—32 წ., გადამწერი — عبد الحكيم بن محمد قسيم بن عبد الرحمن الزنشى (19r), რომელიც كردستان — ის ვალის სამსახურში იმყოფებოდა.

იწყება 1r:

الذى فى ضمنه فيكون دالا على ما فى ضمنه ... قال ثم اللفظ اما مفرد وهو الذى لا يراد بالجزء الخ

54/I

324

ფ. 1—18; 17,5×13; 12×7,5; 16 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი; ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა ტყავის ნაპირებით და ქაღალდის ყუით; თავნაკლული; ნახთალი-კისკენ გადახრილი ნასხი; მელანი შავი, قال — أقول და ზოგიერთი საკითხის დასაწყისი — წითლით; ტექსტი და კოლოფონი ჩასმულია წითელი ხაზების ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ.; 16v—18v-ზე — სხვადასხვა ტაბულები და მინაწერები.

ს ა თ ა უ რ ი:

[حاشية على شرح الايساغوجى]

ა ვ ტ ო რ ი:

[محمد بن محمد البردعى محيى الدين]

წარმოადგენს გლოსებს ს-ალკათი აღნიშნულ კომენტარზე.

იწყება 1r (აქლია ერთი مقالة):

فيكون الحمد لله مقابلة الحمد لجميع الصفات ولم يقل الحمد لئوجب الخ

დასასრული 16r:

لان الجنس مقول ايضا على كثيرين مختلفين بالعدد تمت

Крачковский, ფ. 393; Ahlwardt, 5232; Derenbourg, 633,3; Dorn, CV 6), CCXXXVII 1); Houtsma, 253; Pertsch, 1171,3; Rosen, 403, 1); Salemann-Rosen, 27; Brockelmann, GAL, I 464, S I 841.

325

54/II

ფ. 19—63; იხ. 324; ტექსტის ზომა 12—14×6,5—9; 16 და 19 სტრ.; ზოგიერთი ფურცელი — თეთრი; ნასხი და ნასთალიკი; قوله — قال — أقول წითელი და მწვანე მელნით; 62v—63v — თურქული მინაწერები.

ს ა თ ა უ რ ი:

[حاشية على شرح الايساغوجى]

ა ვ ტ ო რ ი 19r:

الشروانى

წარმოადგენს გლოსებს ს-ალკათი შემოადინიშნულ თხზულებაზე.

დასაწყისი 19v:

الحمد لله ... قوله الحمد لله اقول الحمد في اللغة هو الثناء باللسان على الجميل
الاختيار الخ

დასასრული 62r:

ولكن هذا اخر ما اردنا في هذه الرسالة من المقاصد وما يتوقف عليه من
المقدمات

Brockelmann, GAL, I 465.

49 (382)

326

49 ფ. 20×13; 15,5×7; 19 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ჭრელქაღალდგადკრული მუყაოს ყდა, ცალფრთამოგლევილი; ნასთალიკი; მელანი შავი, ავტორის სახელი (ტექსტის დასაწყისში) და قال — اقول — წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელ ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1085 წელი /1674—75 წ. (49r); 1r-სა და 49r-ზე — დიდი ოთხკუთხა ბეჭედი (მფლობელის — Ахундъ Мирза Магомедъ Ахундов. законоучитель гимназии в Гандже.); 49v-ზე მინაწერები; ყდაზე — № 879.

სათაური:

[حاشية على شرح الايساغوجي]

ავტორი 1r, v:

محيى الدين [التالجي (التالشي)]

წარმოადგენს გლოსებს ს-ანსათი კომენტარულ თხზულებაზე.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين ... قال الحمد ... اقول افتتح كتابه بالحمد لله بعد الابتداء الخ

დასასრული 49r:

فهو متحيز والغرض من المغالطة تغليب الخصم ودفعه تم

Крачковский, გვ. 393; Ahlwardt, 5234 — 35; Dorn, XCVI 1); Rieu, Suppl., 729, III; Rosen, 403, 2); Salemann-Rosen, 27; Brockelmann, GAL, I 465, S I 842.

327

97/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 5—84; იხ. 315; ტექსტის ზომა 16,5×7; 15 სტრ.; მელანი შავი, قال — اقول და ზოგიერთი სიტყვა — წითლით; გადაწერის თარიღი — 1122 წელი/1710—11 წ., გადამწერი — ابراهيم بن محمود (84r), გადაწერილია არზრუმში, -ს-მარასაში; 5r-ზე—ბეჭედი; დაუწერელია 5r და 84v.

328

38/III

ო გ ი ვ ე

ფ. 48—93; იხ. 316; ტექსტის ზომა 15×8; 19 სტრ.; ნასხი; მელანი შავი, قلت — اقول — წითლით; 92v-ზე — ორნამენტი (წითელი და შავი წვრილი ზაზების); გადა-

164

329

40/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 52—140; იხ. 317; ტექსტის ზომა 10×6; 11 სტრ.; ბოლონაკლული; ნასხი; მელანი შავი,

قال — أقول — ნაწილი წითლით, ნაწილი მუქი შავი მელნით; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ.
შუი წლები; დაუწერელია 52r, 137v—140v.

წყ დ ე ბ ა 137r:

قوله والمراد من القول اعم من ان يكون اه اقول اعلم ان القياس قسما...
والاول منها...

330

131(537)/III

ფ. 111—155; 21,5×16,5; 10,5×5; 11 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული
ქაღალდი; სქელი მუყაოს ჭრელსარქველიანი ყდა შავი ტყავის ყუთითა და ნაპირებით; ცალ-
ფრთამოგლეჯილი; წერილი (კუთხოვანი) ნასხი; მელანი შავი, ზოგიერთი აღნიშვნა — წით-
ლით; აქვს კუსტოსი (უმეტესად სტრიქონში ჩასმული); გადაწერის თარიღი — 1111 წლის რა-
ჯაბი/1699 წ. დეკემბერი, გადამწერი — **ابراهيم بن احمد بن كنعان** (155v), რომელიც
حسين أفندي بن سليم-თან მსახურობდა; 111r-ზე აღნიშნულია თხზულების ავტორი; აშიებზე
მრავალი კომენტარია.

ს ა თ ა უ რ ი 111v:

الفوائد [الفنارية]

ავტორი 111r:

شمس الدين محمد بن حمزة [الفنارى]

წარმოადგენს ს-ალაისაგოჯი კომენტარს.

დასაწყისი 111v:

حمدا لك اللهم على ما لخصت لى من منح عوارف الافاض الخ

დასასრული 155v:

وتنزىل العقائد الباطلة ليس الا بد وليكن هذا اخر الرسالة فى المنطق تم الكتاب

Крачковский, {გ. 393; Ahlwardt, 5237 — 38; Blochet, 5328; Dererbourg, 633.1; Dorn, XCVIII 2), CVI 13), CCXXXVIII 10), CCXLI 5); Flügel, II 1526 — 1528; Houtsma, 256,2°; Pertsch, 1178; Rosen, 401; Brockelmann, GAL, I 465, S I 842.

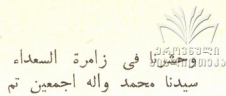
331

38/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 28—47; იხ. 316; ტექსტის ზომა 14×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასან-
თლული ქაღალდი; ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა — წითლით; გადაწერის თარიღი — XVIII
საუკ. I ნახევარი; 46v—47v — ლოგიკური თხზულების ფრაგმენტი; აშიებზე მიწერილი კო-
მენტარები უმთავრესად გვიანდელია; 28r-ზე წინა თხზულების დასასრულია.

დასასრული 46v (ოდნავ განსხვავებულია):
على زامة السعداء الصالحين... والحمد لله رب العالمين وصلى الله على

سیدنا محمد وآله اجمعین تم

119

332

o g o g e

26 ფ. 20,5×14,5; 14×7; 19 სტრ.; ევროპული, თეთრი, გასანთლული ქაღალდი; ღია ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა ყვავილებიანი ორნამენტით, ყუა — ყავისფერი ტყავის; ნასხი; შელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა, აღნიშვნები და ხაზგასმა — წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელ ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ., გადაწერი — مصطفى بن محمود (23r); 1r-ზე არზრემის ეადის ვაკუფური წარწერა და ბეჭედი (عبد الله اديب); დაუწერელია 23v—26v.

360/II

333

o g o g e

ფ. 46—90; იხ. 322; ტექსტის ზომა 15×8; გადაწერის თარიღი — XVIII—XIX საუკ., გადაწერი — موسى الحور القشلاقي (88r); აქვე — ბეჭედი; 46r-ზე — الرسالة ავტორის მიერ სიზმრის ნახვის შესახებ (ნასთალიკით); დაუწერელია 46v—47v, 89r—90v.

359 (1328)/II

334

o g o g e

ფ. 20—38; 21,5×18; 14,5×8,5; 9 სტრ.; რუსული, ცისფერი, ცული ხარისხის ქაღალდი; ნაცრისფერი კოლენკორის ყდა; ახლადრესტავირებული; ბოლონაკლული; საშუალო ზომის ნასხი; შელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ.; 21r-ზე — სათაური; დაუწერელია 35r—38v.

წყდება 34v:

بانه كلى مقول على كثيرين مختلفين بالعدد دون الحقيقة...
(აკლია 10-მდე ფურცელი).

233/II

335

o g o g e

ფ. 19—36; იხ. 323; სტრიქონთა რაოდენობა სხვადასხვა; შუა და ბოლონაკლული; აშიებზე და სტრიქონებს შორის მრავალი კომენტარია; 19r-ზე — წინა თხზულების დასასრული.

წყდება 36v:

والثانى اما ان لا يتوقف اليقين به بعد الاحساس على شيء آخر او يتوقف...

42 (353)

56 ფ. 20,5×15; 17×10; 21 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა ყვავილოვანი ორნამენტით და ტყავის ნაპირებით, ყუა — ნაჭრის; თავნაკლული; ნასთალიყსკენ გადახრილი ნასხი; მელანი — შავი; **ان قوله** — ნაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1025 წლის 24 რაბი'უ ლ-ახირი/1616 წ. 23 მაისი, გადაწერილია ქალაქ ტრაპიზუნდის [ოლქის] სოფელ **بك بيرام**-ში, ხათუნის მადრასაში, გადამწერი და მფლობელი — **حسن بن ابراهيم** (55v); დაუწერელია 56r.v.

ს ა თ ა უ რ ი :

[حاشية على شرح الايساغوجي]

ავტორი არ ჩანს.

წარმოადგენს გლოსებს **الفنارى**-ს კომენტარზე.

ი წ ყ ე ბ ა 1v:

الحقيقة والمجاز وكلما هيأط تأمل قوله على عامة من لحقهم الخ اعلم ان المراد
بالعامة جمع الانبياء

(აკლია პირველი ფრაზის კომენტარი)

დასასრული 55v:

واحشرنا في زمرة الشهداء والصالحين اللهم اغفر لى ولوالدى الخ

შდრ. Крачковский, გვ. 394 (26, 43).

337

51/III

ფ. 144—181; იხ. 314; 17 და 19 სტრ.; მელანი შავი, **قوله** — წითლით; გადაწერის თარიღი — 1045 წელი/1635—36 წ., გადამწერი — **مهدى باى احمدى** (181r); 144r-სა და 181r-ზე — ბეჭედი; აქვე მინაწერები, ლოგიკური სქემა და **الاصمعى**-ს პატარა მოთხრობა; აშეიბებ მრავალი კომენტარი.

ს ა თ ა უ რ ი :

[حاشية على شرح الايساغوجي]

ავტორი:

[قول احمد بن محمد بن خضر]

წარმოადგენს გლოსებს **الفنارى**-ს კომენტარზე.

დასასრულის 144v:

حمدا لك اللهم على ما منحت به على من معارف الافاضل الخ

დასასრული 181r:

ولها حصر العمدية في البرهان جعلنا الله من الواصلين لا من السامعين تم

Крачковский, გვ. 393; Ahlwardt, 5240—41; Dorenbourg, 633,2; Dorn, XCVIII 1), CVI 12); Houtsma, 255, 1°; Rosen, 403, 3); Brockelmann, GAL, I 465, S I, 842.

167

o g o g e

ფ. 19—110; იხ. 330; **قوله** და ხაზგასმა — წითლით; გადაწერის თარიღი — 1111 წლის ჯუმანდან ლ-ახირა/1699 წ. ნოემბერი, გადაწერილი — იგივე (109V); ტექსტი იწყება 19V-ზე, r-ზე — ავტორის სახელი მიწერილი, 110r, v—ფრაგმენტები.

339

340 (1299)/1

o g o g e

ფ. 1—91; 19,5×16; 11×4,5; 9 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი, ოდნავ გასანთლული ქაღალდი, ორი ფურცელი დასაწყისში — ცისფერი; მოყავისფრო სქელი მუყაოს ყდა ტყავის ნაპირებით და ნაპრის ყუით; ცალფრთამოგლუჯილი; წვრილი ნასხი, ზოგან ნასთალიკისებური; მელანი შავი, **قوله** და ხაზგასმა — წითლით; 10V-ზე ხუთი სტრიქონი დაწერილია წითელ ფონზე; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — 1114 წელი/1702—03 წ. გადაწერილი — **محمد بن حاجي عبد الرحمان بن مهدي افندي** (91v); 3r-ზე — სათაური და ავტორია აღნიშნული, აქვე — მფლობელის მინაწერი და თარიღი (**محمد نعمه ابادي ولد**) **حاجب عبد الرحمان**, 1215).

15 (295)

340

o g o g e

54 ფ. 20,5×15; 13,5×6; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ღიაყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა, ყუა და სარქველის ნაწილი — ყავისფერი ტყავის; ნასხი; მელანი შავი, **قوله** — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1116 წელი/1704—05 წ. (54v); 2r-ზე **عبد الله احمد**-ს ბეჭედი; დაუწერელია 1r.

341

38/1

o g o g e

ფ. 1—28; იხ. 316; ტექსტის ზომა 14×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; ნასხი; მელანი შავი, **قوله** — წითლით; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. (28r-ზე მიწერილია თარიღი 1188/1774—75 წ.?) ; 1v-ზე თურქულენოვანი მინაწერი.

342

94 (507)/IV

ფ. 38—66; 20×14,5; 14—16×9,5; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ღიაყავისფერი სქელი მუყაოს სარქველიანი ყდა ყვავილოვანი ორნამენტით, ყუა და ნაპირები — ყავისფერი ტყავის; ფურცლები დაშლილი; ნასთალიკი; მელანი შავი, **قوله** — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — 1121 წლის მუჰარამ-ში/1709 წ. მარტი, გადაწერილია არზრუმში, გადაწერილი — **مصطفى اسحق افندي** (66v); დაუწერელია 38r.

حاشية على [حاشية] قول احمد

ა ვ ტ ო რ ი:

الحافظ بن علي (?)

თუ طرسوسى 66 სხვ. (ib. Br. G I 465).

წარმოადგენს გლოსებს احمد-ს გლოსებზე.

დასაწყისი 38v:

حمدا لك اللهم على ما انظمتينه من وسائل الاوائل ... قوله ... للحمد ثلثة معان الخ

დასასრული 66v:

هو البرهان جعلنا الله من المعتمدين عليه في جميع ما يرجع اليه تمت

შდრ. Крачковский, გვ. 393 (24, 21r, 6v); Brockelmann, GAL, I 465, S I 842.

343

80

14 ფ. 17,5×12,5; 12,5×8; 19 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი; უყდო; ფურცლები ლაქებიანი; ნასთალიკი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVI საუკ. უნდა იყოს (ჴვირნიშანი მაკრატელია, ხოლო 1r-ზე ორი თარიღია აღნიშნული: 1130/1717—18 წ. და 928/1521—22 წ., გამაწერის ანდერძი არც ერთი არ უნდა იყოს); დაუწერელია 1r—2r, 14v.

ს ა თ ა უ რ ი:

[حاشية على شرح الديباجة]

ა ვ ტ ო რ ი:

[محمد أفندي أمير شهرى (?)]

წარმოადგენს კომენტარის კომენტარს თუ გლოსებს სა-ალისაგოჯი შესავალ ნაწილზე, ძირითადი ტექსტი შდრ. Ahlwardt, VI, 5244.

დასაწყისი 2v:

قال الحمد لله اقول الحمد هو الوصف بالجميل على جهة التبجيل فالوصف هو ذكر ما يدل على الصفة جنس بعيد الخ

დასასრული 14r:

واما المقدمون فلم يجوزوا تعريفه بمثل هذا والمص اختار قول هولاء تمت (მთავრდება საკითხით ნაყვს).

Brockelmann, GAL, I 465, S I 842.

344

58/V

ფ. 109—114; იხ. 316; ტექსტის ზომა 14×8; დაეწერელია 109r; წარმოადგენს სა-ალისაგოჯი კომენტარს თურქულ ენაზე.

ფ. 114—115—رسالة لوجيكيس საკითხებზე;

დასაწყისი 114r:

رسالة افادها المولى الاعظم... فائدة تشتمل على مقدمة وتقسيم وخاتمة الخ

დასასრული 115r:

اذ المعتبر الوضع تمت الرسالة الله اعلم بالصواب الخ

მღრ. Dom. CVI 7).

345

310 (1250)/II

ფ. 40—46; 21,5×16; 16×11; 14 სტ.; რუსული, მოყვითალო, მკვრივი, ოდნავ გასანთლული ქაღალდი; მუქი ყვიისფერი, ტყავგადაკრული, სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა რამდენიმე საცავი ფურცლით, ყუა — წითელი ტყავის; ნასთალიკი (სამი სტრიქონი დასაწყისში — ნასხით); მელანი შავი, დასათურება და ზოგიერთი სიტყვა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1265 წელი/1848—49 წ., გადამწერი — عبد الجليل بن حاجي محمد افندي — خليفه قارى زاد

სათაური 40v:

اليساغوجي الجديد

ავტორი არ არის აღნიშნული.

(თხზულება დაუსრულებია ქალაქ قبرس-ში).

ბლომესთან ამ თხზულების მეორე სათაურია Al-Dourr al-farid, ხოლო

ავტორად დასახელებულია Karadéli Daoud-ი.

დასაწყისი 40v:

الحمد لله على نوائه والصلوة على رسوله محمد... فهذا متن عجيب وسوق غريب... اعلم ان المنطق الخ

დასასრული 46v:

والخامس المغالطة وهي قياس فاسد الصورة او فاسد العارة على امانة المؤمنين والله اعلم

Крачковский, გვ. 394; Blochet, 6293.

346

279 (1237)/I

ფ. 1—23; 20,5×13,5; 14,5×6; 15 სტ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; ყვიისფერ-ტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ყდა ქღვეული აშიებით, ახლავს თითო საცავი ფურცელი (გვიანდელი); წინა ფურცლები — ლაქებიანი; ნასხი, ზოგან ნასთალიკში გადამავალი; მელანი შავი, სათაურები, ზოგიერთი სიტყვა და აღნიშვნები — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — 1074 წელი/1663—64 წ., გადამწერი — شعبان (23v); 2r-ზე — ოთხკუთხა ბეჭედი და სპარსული მინაწერი 1214 წლის, 2v-ზე — რამდენიმე ოვალური ბეჭედი; ყდის საცავ ფურცლებზე აზერბაიჯანული მინაწერები; შექმნილია ქ. ნავიზოვისაგან 1952 წ.

სათაური 1r, 2r, 3r და საცავ ფურცელზე:

الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية

349

53 (399)

ო გ ი ვ ე

222 ფ. 22×17,5; 14×10; 10 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო; ჭიისაგან შექმნილი; მსხვილი მარცხნივ გადახრილი ნასხი; მელანი შავი, **قال**—**اقول**—წითლით, 3r, v-ზე — შწვანე და წითელი ზაზგასმა; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—1170 წლის რაბი'უ ლ-ახნრი/1757 წ. იანვარი, გადაწერი — **موسى بن عيسى** (222r); 1r-ზე სათაურია და ორი ნაწყვეტი სხვადასხვა კომენტარიდან, 222r-ზე — ნაწყვეტი (**قال الشيخ ابو المنصوب**); აქა-იქ **حميد**-ის კომენტარის ფრაგმენტები.

350

279/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 24—294; იხ. 346; ნასხი და შექასთესებური ნასთალიკი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1196 წლის 21 ჯუმად ლ-შუა/1782 წ. 4 მაისი, გადაწერი — **محمد باقر بن ملا** **يزل تفسلي الاصل ايروان** (293r); 24r-ზე ნაწყვეტები და ალ-ისმა'ნს ლექსის ფრაგმენტი; 293r, v-სა და 294r-ზე — ოვალური ბეჭდები, მინაწერები, წიგნების სია.

351

304 (1244)

ო გ ი ვ ე

207 ფ. 21×15,5; 12×6; 13 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, სქელი ქაღალდი; ყავისფერ-ტყავადაკრული სქელი მუყაოს ყდა ტვიფრული მედალიონებით; ნასხი სხვადასხვა (კუთხოვანი, მომრგვალებული, მარცხნივ გადახრილი, ნასთალიკისებური); მელანი შავი, **قال** — **اقول**, აღნიშვნები და დაზაზული ცხრილები — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — 1255 წლის საჰარი/1839 წ. აპრილი, გადაწერი — (**الراجي مراد خان**) (205r); დაწერილია 1r-3r, 205v-207v.

352

164/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 14—171; 21, 5×17; 12×8; 10 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, თხელი, გასანთლული ქაღალდი (ზოგან უფრო თეთრი და მკვრივი); ყავისფერ-ტყავადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა; ნასხი; მელანი შავი, **قال** — **اقول** — წითლით; 86r-სა და 156v—157r-ზე — გეომეტრიული ფიგურები და ტაბულები წითელი მელნით; კუსტოსი სტრიქონშია მოქცეული; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. შუა წლები; დაწერილია 14r, 86v, 171r, v.

21 (304)/II

ფ. 5—95; 21,5×15,5; 12,5×7,5; 17 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი ქაღალდი; უყვლო; გაკრული ნასხი; მელანი შავი, **اقول — قوله**, ხაზგასმა და აღნიშვნები — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1061 წელი/1650—51 წ., გადამწერი — **حَقَقَ ابن تصحيف** (ასეა, 95v); 5r-ზე — ბეჭედი.

ს ა თ ა უ რ ი:

[حاشية على شرح الرسالة الشمسية]

ან [Kūṣṭik]

ა გ ტ ო რ ი:

[السيد الشريف الجرجاني]

წარმოადგენს გლოსებს **التحتاني**-ს აღნიშულ კომენტარზე.

დასაწყისი 5v:

قوله ورتبة على مقدمة وثلاث مقالات وخاتمة اقول هكذا وجدنا عبارة المتن الخ

დასასრული 95v:

وهذا الجواب مردود لان الشيخ الرئيس قد صرح في الشفاء بان التصديق لوجود الموضوع من المبادئ التصديقية الخ

კატალოგი, Ar K6; Беллев, 512—519; Крачковский, გვ. 402; Семенов, VI 4743; Ahlwardt, 520—61 / 6; Dererbourg, 639. 1; 648; 669, 3; 672; 673. 4; Dorn, CIV; Houtsma, 262; Loth, 507—513, 584 / I, 1041 / II; Pertsch, 1189—90; Rosen, 410—412; Salemann—Rosen, 28; Brockelmann, GAL, I 466. S I 845 / a.

354

106 (524)/I

ო გ ი ვ ე

ფ. 1—76; 20,5×12; 13,5×5,5; 19 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი, გასაწილელი ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ყდა შუაში ქდეული მედალიონით; ფურცლები დაშლილი; ნასხი; მელანი — შავი, **اقول — قال** — წითლით, 4v—60r—ტექსტი და კომენტარებისათვის განკუთვნილი ადგილი წითელი ხაზების ჩარჩოშია ჩასმული; კუსტოსი სტრიქონშია მოქცეული; გადაწერის თარიღი — 1086 წლის 25 ჯუმადა ლ-უხრბ/1675 წ. 15 სექტემბერი, გადამწერი — **السيد حسن بن السيد أبو بكر** (71v); 1r-სა და 4r-ზე — ბეჭედი და მინაწერები; 72v-ზე — ნაწყვეტი (ლოგიკურ წინააღმდეგობათა ცხრილი?); დაუწერელია 1v—3v, 73r—76v.

დასასრული ოდნავ განსხვავებულია (შღრ. Ahlwardt, VI, 5261/4).

355

106/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 77—100; იხ. 354; ტექსტის ზომა 15,5×7; ევროპული, თეთრი ქაღალდი; ნასთალიკისკენ გადახრილი ნასხი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. II ნახევარი; 77r-ზე სათაური და ეპიფურტი წარწერა **زاده جنت**-სი; დაუწერელია 100r, v-

დასაწყისი 77v: (II مقالة):

اقول كما للقول الشارح مبادئ يتوقف معرفة عليها ويجب تقديمها عليه الخ

105 ფ. 21×14,5; 15×7; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი (ბოლოში — თხელი), გასანთლული ქაღალდი; უყლო; თავბოლონაკლული, დაშლილი; წასთალივი, ზოგან წასხისებური; მელანი შავი, **اقول — قوله** და ზოგიერთი აღნიშვნა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს; ამიებზე მრავალი კომენტარია.

იწყება 1r:

يا قوله او عن المركبات اقول اراد بها المركبات التامة على ما ذكرنا... قوله لان ما يجب ان يعلم في المنطق الخ

წყდება 105v:

قوله تقيص الضرورة المطابقة الممكنة العامة اقول الامكان العام... وبمفهوم السالبة الجزئية وعليه...

(შეიცავს I და II مقالة-ს ნაწილებს).

ფ. 101—320; იხ. 354; ტექსტის ზომა 101v—102r-ზე — 13×2,5; **قال الشارح — قوله** და ზოგიერთი აღნიშვნა — წითლით; წითლითვეა დასაზუსტი სიმ რიგად ჩაჩო ტექსტის შიგულ სიგარტზე; გადაწერის თარიღი — 1086 წლის ჯემსად ლ-ჟლ/1675 წ. ივლისი, გადამწერი — **السيد حسن ابن السيد ابو بكر** (319r); 101r-სა და 319r-ზე არზრუმის ყადის ვაცუფური წარწერა და ზეჰედია; დაუწერელია 319v—320v.

სათაურ 319r:

حاشية [على حاشية الجرجاني على شرح الرسالة الشمسية]

ავტორი 319r:

قره داود

წარმოადგენს გლოსებს ს-**الجرجاني**-ს აღნიშნულ გლოსებზე.

დასაწყისი 101v:

قوله ورتبة على مقدمة... اعلم ان المصنف رحمه قال فاشار الى من سعد بلطف الحق الخ

დასასრული 319r:

ويمكن ان يقال اشار رحمه الى الجواب والايراد بقوله فالاولى تمت

Беляев, 521; Крачковский, გვ. 402; Ahlwardt, 5262; Derenbourg, 638, 1; Dorn, XC 2) — ავტორი ანონიმი, XCI 1); Loth, 516 — 17; Pertsch, 1192; Brockelmann, GAL, I 466, S I 845.

109 ფ. 22×13; 15×7; 22 (ზოგან 21) სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; შავ-ტყავადაკრული მუყაოს ყდა ტვიფრული მედალიონებით; ტყავი გამხმარი და დამსკდარია;

წერილი ლამაზი ნასხი; მელანი შავი, ძირითადი ტექსტი, **قوله** და ხაზგასმა — წითლით; ლოფონი ჩასმულია წითელი დაკლანძვილი ხაზების ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1182 წლის 22 ლ-ჰიჯრა/769 წ. აპრილი, გადაწერილია ეგვიპტეში, გამაწერი — **علي بن شعبان** (108v); თავსა და ბოლოში რამდენიმე ოვალური და ოთხკუთხა ბეჭედი; დაუწერელია 1r, v, 3r და 109r, v.

359

128 (531)

ო გ ი ვ ე

130 ფ. 21×15,5; 14—17×6—9; 15 და 25 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი (ზოგან უფრო თხელი), გასანთლული ქალაღი; ყავისფერი ტყავის ტვიფრული ყდა, ყუა — უფრო და ფერის ტყავის; ბოლო ფურცლები გაყვითლებული და ლაქებიანი; ნასხი (დასაწყისში) და ნასთალიკი; მელანი შავი, **قوله — قال**, აღნიშვნები და ხაზგასმა — წითლით, წითლითვეა სათაური 1r-ზე; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1198 წელი/1783 — 84 წ. (130v).

360

312 (1254)

ო გ ი ვ ე

79 ფ. 20,5×15; 13,5×5,5; 16 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, ოდნავ გასანთლული ქალაღი; ყავისფერტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა, ყუა — ნაჭრის; ბოლონაკლული, ფურცლები — დაშლილი; ნასთალიკისებური ნასხი; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა, ხაზგასმა და **قوله — قال — فان قلت** — წითლით; კუსტოსი ზოგან სტრიქონშია მოქცეული; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს; 1r-ზე სათაური და მინაწერებია.

წყდებ 79v:

معترضا على قوله ... والمعارضة المذكورة وان فرضنا اتماما لا يدل
(შდრ. 359, 85r).

361

21/1

ფ. 1—4; იხ. 353; გადაწერის თარიღი — 1098 წელი/1686—87 წ., გადაწერილია ქალაქ **الوسطان**-ში, გამაწერი — **علي بن يحيى** (4v).

სათაური 1r:

حاشية على شرح الرسالة الشمسية

ავტორი 1r:

برهان الدين بن كمال الدين بن حميد [البغاى]

წარმოადგენს გლოსებს **التحتاني**-ს კომენტარის დასაწყის ნაწილზე (დიაბაჯე-ზე).
დასაწყისი 1r:

الحمد لله رب العالمين ... قوله ان ابى درر تنظم بيان البيان ابى افضل التفضيل الخ
დასასრულ 4v:

قوله عن الخطاء... الانحراف عن طريق تمت الرسالة الشريفة الموسوم بالبرهان
الذى واقعة على ديباجة شرح الرازى

362

330 (1282)/V

ი გ ი ვ ე

ფ. 63—72; 21,5×16,5; 15×9; 12 სტრ.; ევროპული, ცისფერი, საშუალო სიმკვრივის ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა თითო თეთრი საცავი ფურცლით, ყუა და ნაპირები — მოწითალო ტყავის; ფურცლები ზოგან რესტავირებულა; კუოხოვანი ნასხი და ნასთალიკი: მელანი შავი, قوله და ხაზგასმა — ზოგან წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. პირველი ნახევარი, გადაწერი — محمد ولد بنى افندى قشلاقى (71v), რომელიც مصطفى افندى قزاقى-სთან მსახურობდა, გადაწერის აღვინლად დასახელებულია მადრასა قرابالدر-ი; 63r-ზე გრცელი მინაწერია, რომელშიც აღნიშნულია საკომენტარო ტექსტის სათაური, ავტორი და ჩამოთვლილია კომენტატორები; დაუწერელია 72r.v.

დასაწყისი 63v:

متوكلا بكرمه العميم ومصليا على رسوله الذى هو للمومنين روف رصيم وبعد
فيقول الخ

363

164/I

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—13; იხ. 352; قوله, ხაზგასმა და სხვადასხვა აღნიშვნები — წითლით; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. შუა წლები; 1v-ზე ოთხკუთხა ბეჭდები; 1r—2r — მინაწერები; დაუწერელია 13v.

დასაწყისი, როგორც 362.

364

318 (1260)/III

ფ. 124—133; 22,5×17; 16×10; 11 სტრ.; რუსული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; თეთრი მუყაოს ყდა შავი ნაჭრის ყუით, ახლავს საცავი ფურცლები; ბოლონაკლული; წვრილი მარცხნივ გადახრილი ნასხი; მელანი შავი; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. მეორე ნახევარი; 132v—133r — კომენტარული ხასიათის ფრაგმენტები; დაუწერელია 124r, 133v.

სათაური:

[حاشية على شرح الرسالة الشمسية]

ავტორი უცნობია.

წარმოადგენს გლოსებს التحتانى-ს ზემოაღნიშნულ კომენტარზე.

დასაწყისი 124 v:

افتتح كتابه بالاستعارة الدالة على ان احسن الكلام... فقال ان ابى درر ابى اسم
التفضيل من البهاء الخ

წყდებ 132r:

ويجنبني عن الخطل اى الخطاء والاططراب انه ولى التوفيق وييده اذمه التحقيق
جمع الزمان ...

365

41 (359)

190 ფ. და სამი (რომაული ციფრებით პაგინირებული) ფურცელი დასაწყისში; 20×14,5; 14,5×7,5; 15 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკერივი ქაღალდი; უყდო; ნასთაოცი; მელანი შავი, قول — قال და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი, რომელიც 19r-დან სტრიქონ-შია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — 1076 წლის ჭუმადან ლ-შულან დასაწყისი/1665 წ. ნომბრის შუა რიცხვები, გადამწერი — مصطفى بن محمد (90r); Ir-ზე შემორჩენილია სარჩევის ნაწილი, აქვე — კალოგრაფიული ნასხით დაწერილი სტრიქონი — هذا بيان تركيب مركب და ამავე ხელით ნაწვევტი მელნის დამზადების შესახებ თურქულ ენაზე; IV—Ir — კომენტარული ხასიათის ფრაგმენტი ლოგიკის თუ მეტაფიზიკის თემაზე, 190v-ზე — ნაწვევტი ლოგიკური თხზულებიდან.

სათაური 1v:

شرح الرسالة الشمسية

ავტორი:

[سعد الدين التفتازاني]

წარმოადგენს الرسالة الشمسية-ს კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذى بصرنا بنور الهداية والتوفيق ... وبعد فقد سألنى فرقة من خلاتى الخ
დასასრული 190r:

ولنكتف بهذا القدر من مباحث الموضوع والاعراض الذاتية فان الاستقصاء فيها مما
لا يليق بهذا الكتاب والله تعالى اعلم بالصواب

Крачковский. გვ. 402; Ahlwardt. 5266, 5268; შდრ. Derenbourg, 660; 669,2; 670. 1; Flügel, II 1537; Houtsma, 261; Brockelmann, GAL, I 466. S I 846.

366

310/IX

ფ. 126—127; nb. 345; 10 სტრ.; ნასხი; გადაწერის თარიღი — 1266 წელი/1849—50 წ., გადამწერი — عبد الله بن الحاج محمد أفندى (127v).

სათაური 127v:

الرسالة [الوضعية العضدية]

ავტორი:

[عضد الدين عبد الرحمن بن احمد الأيجى]

დასაწყისი 126v:

الحمد لله رب العالمين ... هذه الفائدة مشتملة على مقدمة وتقسيم وخاتمة الخ
დასასრული 127v:

تعاور الالفاظ بعضها مكان بعض اذا المعتبر الوضع تمت

109 (528)/III

ფ. 87—95; 20,5×14,5; 12,5×6; 13 სტრ.; ევროპულა, თეთრი, თხელი, გასანთლული ჭა-
ლადი; ყავისფერი სქელი მუყაოს სარქველიანი ყდა ტყავის ყუთითა და ნაპირებით; ფურც-
ლები ამოვარდნილია, ზოგან — გაყვითლებული; ნასთალიკი; მელანი შავი, فصل — წით-
ლით; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — 1088 წელი/1677 წ. (94v), გა-
დამწერი ალბათ — يعقوب بن مصطفى (შდრ. 371); ამ კრებულის 3r-ზე არზრუმის ყადის ვა-
ჟუფური წარწერაა და ბეჭედი; დაუწერელია 87r და 95r.v.

ს ა თ ა უ რ ი 87v:

غاية تهذيب الكلام في تحرير المنطق والكلام
[تهذيب المنطق والكلام] 86

ა ე ტ ო რ ი:

[سعد الدين مسعود بن عمر التفتازاني]

დასაწყისი 87v:

الحمد لله الذي هدانا لهذا الطريق وجعل لنا التوفيق انخ

დასასრული 94v:

والبرهان اى الطريق الى الوقوف على الحق والعمل وهذا بالمقاصد اشبه به اسم
التهذيب

Беляев, 306 — 308; Крачковский, гв. 3᠙8; Семенов, III 1971 — 72, VI 4744 — 48;
Ahiwardt, 5174 — 75; Blochet, ᠙293; Derembourg, 260, 2; Dorn, CVI 10; Loth, 534 — 537,
582/III, 588/I; Pertsch, 87, 1; 1193; Rieu, Suppl., 1208, IX; Rosen, 454, 4); Brockel-
mann, GAL, II 215, S II 302.

370

300/III

ი გ ი ვ ე

ფ. 117—120; 20×14,5; 14×6,5; 17 სტრ.; ევროპული, თეთრი და ყვითელი, მკერივი, ჭა-
სანთლული ჭაღალდი; მოყავისფრო, ჭაღალდგადაკრული ყდა; ბოლონაკლული; ფურცლები
ლაქებია, მელანი გადაშლილი; წერილი ნასხი; قوله — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია
ჩასმული; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. I ნახევარი; ამიბზე უამრავი კომენტარია;
117r-ზე წინა თხზულების დასასრულია; შექმნილია ეფენდიევისაგან 1963 წ.

წყდება 120v:

لا تنكر اصلا بجوازم عموم الموضوع او المقدم واما...

371

109/II

ფ. 51—86; იხ. 369; ტექსტის ზომა 15×7,5; 17 სტრ.; სათაური და قوله — წითლით;
გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. II ნახევარი, გადამწერი — يعقوب بن مصطفى (86v); დაუ-
წერელია 51r.

ს ა თ ა უ რ ი 51v:

شرح على متن التهذيب

ლეგია, ფურცლები — დაშლილი და ლაქებიანი; საშუალო ზომის დიენისებური . ნასხი (მალრიბული?); მელანი შავი, **قوله** და ხაზგასმა — წითლით; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. შუა წლები; 109v—110r-ზე — მცირე ზომის ლოგიკური თხზულება სათაურით **رسالة اخرى**; დაუწერელია 1r, 111r—113v.

ს ა თ ა უ რ ი 1r, 109r, 110v:

حاشية [على شرح] التهذيب

ა ვ ტ ო რ ი 109r, 110v:

مير ابو الفتح [السعدي]

წარმოადგენს გლოსებს ს-الدواني კომენტარზე.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله على تهذيب المنطق والكلام... قوله هو الوصف بالجميل آه الباء اما صة الخ

დასასრული 109r:

قوله وقد وضعت البسائط في شكل... قد وصل الكلام الى هذا المقام بعون الله الملك الاعلام تمت

Крачковский, გვ. 398; Ahlwardt, 5184 / 13; Dorn, XCIV 2); Houtsma, 267; Loth, 543, 553/I; Brockelmann, GAL, II 215, S II 302.

376

346/III

ო გ ი ვ ე

ფ. 159—182; იხ. 374; 12 სტრ.; ბოლონაკული, ფურცლები — ლაქებიანი; ნასხისებური ნასთალიკი; **قوله**, ხაზგასმა და ზოგიერთი ნიშანი — წითლით; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. I ნახევარი, გადამწერი ალბათ — **ولد أفندي أرشى** (შდრ. 210); დაუწერელია 159r.

წყ ე დ ე ბ ა 182v:

أحدهما النسبة الحكمية الثبوتية والاخرى وقوع...
(იხ. 375, 18r).

377

300/1

ფ. 1—66; იხ. 370; ტექსტის ზომა 9,5×5; 11 სტრ.; ბოლონაკული; წვრილი ნასთალიკი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. I ნახევარი; 65r, v-ზე — მინაწერი და სარჩევის ნაწყვეტი (ნახევარ დადაშლილი); დაუწერელია 1r, 64v, 66r, v.

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

تعليقات

حاشية على حاشية مير ابو الفتح [ان]

ა ვ ტ ო რ ი:

[إسماعيل بن مصطفى بن محمود الكلنبوي]

წარმოადგენს სუპრაგლოსებს ზემოაღნიშნულ გლოსებზე.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله على تهذيب المنطق والكلام في تقرير عقائد الاسلام الخ

წყდებ 64r:

في الدلالة العقلية والا لكان لكل لازم اعم دلالة العقلية على ...

Крачковский, გვ. 398; Brockelmann, GAL, II 215, S II 302.

378

109/IV

ფ. 96—198; იხ. 369; ტექსტის ზომა 15x7,5; 17 სტრ.; სათაური, قال — قوله, და აზი-
ვბზე გატანილი ქვეთავები — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1088 წე-
ლი/1677 წ., გადაწერილი — يعقوب بن مصطفى (196v); დაუწერელია 96r—97r, 197r—198v (ეს
ორი ფურცელი უღისსაცავია).

სათაური 97v:

حاشية على [حاشية] مير [على شرح] التهذيب

ავტორი 97v:

زين العابدين بن يوسف الكوراني

წარმოადგენს გლოსებს ს-მირ السعيدى (თუ კომენტარს ათ-თავთ-
ზნნს თხზულებისა).

დასაწყისი 97v:

يا من وفقنا لتهذيب المنطق والكلام وايدنا بالقول الشارح للصدور بالاسلام الخ

დასასრული 196v:

المشتمل على دعوى كون الامر بالعكس مندفع بالتامل في كلام الفاضل المحشى
كما اشرنا اليه

შდრ. Семенов, III 1973; Brockelmann, GAL, II 215, S II 303.

379

310/XIII

ფ. 136—139; იხ. 345; გადაწერის თარიღი — 1266 წელი/1849—50 წ., გადაწერილი —
عبد الجليل بن حاجي محمد افندي خليفه قارى زاده (139v); დაუწერელია 136r.

სათაური 136v:

الاسلم المنورق

უფრო ზუსტად — [الاسلم المرونق في المنطق]

ავტორი:

[الصدر عبد الرحمن بن محمد بن عامر الاخضرى]

დასაწყისი 136v:

الحمد لله الذى قد اخرجا نتايج الفكر لارباب الحجبا

Ahlwardt, 5191; Pertsch, 1198 — 1201; შდრ. Rieu, Suppl., 736; Brockelmann, GAL, II 463, S II 705.

380

310/VI

ფ. 98—115; იხ. 345; დასაწყისში — ნასხი, შემდეგ — ნასთალიკი; დასათურება, قال — قوله — أقول, ხაზგასმა და ზოგიერთი სიტყვა — წითლით; გადაწერის თარიღი — 1266 წელი/1849 — 50 წ., გადამწერი — محمد افندی قشلاقي (115r), გადაწერილია აბდ-الله بن الحاج محمد افندی خلیص قاری زاده, عایشان-ში, მადრასაში — მაღრასაში — მაღრასაში — მაღრასაში; და-უწერელია 98r და 115v.

სათაური 98v:

ايضاح المبهم من معاني السأم

ავტორი 98v:

احمد [بن عبد المنعم] الدمهورى

წარმოდგენს სა-ალ-ახსური ადნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 98v:

الحسد لله المبهم انصواب... قال... أقول الحمد لغة الثناء بالكلام الخ

დასასრული 115r:

وهي الظلمة وهذا اخر ما اردنا كتابته نسأل من وفقنا له ان ينفع به انه على ذلك
قدير وصلى الله الخ

Ahlwardt, 5198; Brockelmann, GAL, S II 705.

გონიერება — علم البلاغة

381

172

143 ფ. 26×15; 17×8; 17 სტრ.; აღმოსავლური, მოყავისფრო, მკერივი ქაღალდი; ლურჯი კოლენკორის ახლადკინძული ყდა თითო საცავი ფურცლით; ხელნაწერი ახალი რესტავრირებული, ბოლონაკლული; საშუალო ზომის გაცრული ნასხი, ზოგან ნასთალიკისკენ გადახრილი; მელანი შავი, სათურები — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XV—XVI საუკუნე. უნდა იყოს; ამიერბე და პირველ სამ ფურცელზე — მრავალი მინაწერია.

სათაური 3v:

القسم الثالث من الكتاب في علمي المعاني و البيان

ავტორი:

[سراج الدين ابو يعقوب يوسف بن ابي بكر بن محمد بن علي السكاكي]

დასაწყისი 3v:

القسم الثالث... وفيه مقدمة لبيان حدى العلمين والعرض فيهما وفصلان الخ

წყდებ 143v:

لا ان يكون المعانى لها توابع اعنى ان لا تكون متكلفة ويورد...

Беляев. 966 — 970; Крачковский, гв. 415; Ahlwardt, 7186; Derenbourg, 227, 1; 248, 13; 636, 3; Dorn. CCXXXIV 1), CCXXXV 1); Flügel, I 236; Houtsma, 211; Loth, 849 — 850 /I; Pertsch, 2779—80; Rosen, 381 —82; 440, 2); 450, 1); Rosen, Coll.sc., 159; Salemann — Rosen, 29, 43; Brockelmann, GAL, I 294, S I 515.

382

139 (561)

245 ფ. 24x16; 16,5x8; 23 სტრ.; ევროპული, ყვითელი და თეთრი, მკერივი, გასანთლული ქაღალდი; ყვისფერტყავდაკრული სქელი მუყაოს სარქველიანი ყდა შუაში ამოტვიფრული მედალიონით, ყუა და ნაპირები — შავი ტყავის, ყდის და სარქველის შიდა მხარე — ჭრელი მარმარილოსებრი ქაღალდის, ახლავს ორ-ორი საცავი ფურცელი, რომლებიც აღრვა რესტავრირებული; ნასთალიკი; მელანი შავი, ზუზგასმა, ამსნელი ნიშნები, გვერდსა და ტექსტს გარშემოვლებული ჩარჩო—წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—1026 წლის რაჯაბი/1617 წ. ივლისი, გადაწერი — عبد الله عثمان الارزنجاني (243v); აშოებზე მრავალი კომენტარია, ხელნაწერში ჩაყრული სხვადასხვა ზომის ფურცლებიც შესვსებულა კომენტარებით; 1r-ზე ორი მფლობელის (السيد اسمعيل بن عبد الله بن حسين بن اس-ისა და მინაწერი და მრავალწახნაგა ბეჭედი.

სათაური:

[شرح تلخيص المفتاح]
[الشرح المطول]

ავტორი:

[سعد الدين مسعود بن عمر التفتازاني]

წარმოადგენს تلخيص المفتاح რიტორიკული თხზულების კომენტარს. დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذى الهىنا حقائق المعانى... وبعد فان احق الفضائل بالتقديم الخ

დასასრული 243v:

وتشقت الاحوال... لكن الله جت حكمته قد وفقنا للاثمام وحقق لنا الفوز بهذا المرام الخ

კატალოგი. Ark 17; Беляев, 971 — 975; Крачковский, гв.415; Ahlwardt, 7191 — 92; Derenbourg, 229; Dorn. CCVIII; Flügel, I 235 / 2; Houtsma, 213 — 216; Loth, 852 — 60; Rieu, 983; Rosen, 383 — 385; Salemann — Rosen, 29, 43; De Slane, 4187 / 18°; Brockelmann, GAL, I 295, II 215, S I 516.

383

72 (469)

ობივი

249 ფ. 20,5x16; 15x10,5; 19 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო და თეთრი, მკერივი და თხელი, სხვადასხვანაირად გასანთლული ქაღალდი; ყვისფერტყავდაკრული სქელი მუყაოს სარ-

ქველიანი ყდა ტვიფრული მედალიონებითა და აშიებით, ახლავს თითო საცავი ფურცელი; დაშლილი, ზოგან ლაქებიანი; ნასხი; მელანი შავი, დასათურება და ხაზგასმა — წითლით; პირველსამ გვერდზე ტექსტი გაფორმებულია წითელი წერტილებით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII—XVIII საუკ.; დაუწერელია 1r, 249v.

(დასასრულს მოსდევს ვრცელი პასაჟი თხზულების დაწყებისა და დამთავრების შესახებ; დაწყების თარიღად დასახელებულია 742 წლის 2 რამადანი/1342 წ. 9 თებერვალი, ხორეზმი, ჯურჯანია).

384

199

ი გ ი ვ ე

290 ფ. 20,5×15; 13×8,5; 19 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი ქაღალდი; ყავისფერ-ტყავადაკრული სქელი მუყაოს ყდა მწვანე ნაჭრის სარჩულით; ფურცლები ამოვარდნილი, ლაქებიანი, ზოგან — რესტავრირებული; წვრილი ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა (II ნაწილის დასაწყისის ჩათვლით) — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს; 1r-ზე მფლობელის მინაწერია (خضن — მფლობელი და პატრონი; ვიყადე ეს წიგნი შვიდ პასტრად), 2r-ზე ეინზე **بن سيد علا الدين** -ს ვრცელი გენეალოგია; დაუწერელია 1v, 290v.

(ბოლო ფრაზა მიწერილია აშიაზე, ფურცელი დაზიანებულია და ცუდად იკითხება).

385

132 (538)/II

ფ. 13—106; 20,5×15; 15,5×9—10; 23 სტრ.; ევროპული, თეთრი და მოყვითალო, თხელი, ოდნავ გასანთლული ქაღალდი; ღია ფერის, სქელი მუყაოს ყდა, ყუა და ნაპირები — ყავისფერი ტყავის; ცალი ფრთა მოგლეჯილია, ფურცლები — ლაქებიანი; ნასხისებური ნასთალიკი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1045 წლის ჟუმანდ-ლ-ხანრა/1635 წ. ნოემბერი (105r); ყუაზე მიკრულ ქაღალდზე ჩამოთვლილია კრებულში შესული თხზულებების სათაურები; დაუწერელია 13r, 105v—106v.

ს ა თ ა უ რ ი 13r:

حاشية على المطول

ა ვ ტ ო რ ი 13r:

سيد شريف [الجرجاني]

წარმოადგენს გლოსებს ს-التفتازاني კომენტარზე.

დასაწყისი 13v:

قوله وبهذا يظهر ان ما ذهب اليه من ان اللام في الحمد تعريف الجنس دون الاستغراق الخ

დასასრული 105r:

قوله ومثل الرقطاء الرقطة سوا ويشوبه نقط بياض يقال داجاة رقطاء تم الكتاب

(მთავრდება III თავით — علم البديع)

Беляев. 976 — 977; Крачковский, зб. 415; Ahlwardt. 7205 / I; Derenbourg, 230. 253 — 255; Houtsma. 217. 1°; Loth, 861 — 64; Rosen. 386 — 387; Brockelmann. GAL. I 295. II 217. S I 516.

79 ფ. 18×11; 14—13, 5×6,5—7; 25 და 23 სტ.; ევროპული, ყვითელი, სვედასტეგანიანი ქის ქაღალდი; უყდო; ყავისფერი ტყავის ყუის ნაშთით; წერილი ნახსივებული ნასთაღიკი; მეღანი შავი, აქა-იქ დაფარული თქროს მტვრით, **قوله** და ჩარჩო ტექსტის ირგვლივ (44r-დან)—წითლით; კოლოფონი ჩასმულია წითელი კლაკნილი ხაზების ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 879 წელი/1474—75 წ. (76v); 1r-ზე — მრავალწახნაგა ბეჭედი და ვაკუუმური წარწერა არზრუმის ყადისა ბეჭდით (**عبد الله اديب**, 1262 წ.); დაწერილია 77r—79v.

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

حواشي المطول

ავტორი ვერ დავადგინეთ.

წარმოადგენს გლოსებს **التفتازاني**-ს კომენტარზე, ან **الجرجاني**-ს გლოსებზე; დაყოფილია თავებად (**مباحث**) და მისდევს ძირითადი თხზულების—**تلخيص المفتاح**-ს აღწავლას.

დასაწყისი 1v:

اعلى مبان بعالي بها مطالع انوار معاني الكلام الخ

დასასრული 76v:

وفتحها الحول من الاضد له تعال للاسود والايض والرقطه بضم الراء وسكون القاف
შტრ. Derenbourg, 238.

181 ფ. (არაბული პაგინაციით 250 ფ., იწყება 70r-დან); 23×15,5; 17×9; 27 სტ.; ევროპული, თეთრი (71r—73v — ყვითელი), თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ღია ფერის მარმარილოსებრი სქელი მუყაოს ყდა ყავისფერი ტყავის ყუითა და ნაპირებით, ყდის შიდა მხარე და საცავი ფურცლების recto — ღია იასამნისფერი; თავნაკული (არაბული პაგინაციის მიხედვით 69 ფ. უნდა აკლდეს), ყუდაგლეჩილი; წერილი ნახსი; მეღანი შავი, **قال السيد**, ტექსტის და კოლოფონის ჩარჩო—წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—1225 წელი/1810 წ. (181v).

ს ა თ ა უ რ ი:

[حاشية على المطول]

ავტორი:

[سلكوتى — საცავ ფურცელზე] **عبد الحكيم بن شمس الدين السيلكوتى**

წარმოადგენს **التفتازاني**-ს შემოაღნიშნული კომენტარის გლოსებს.

იწყება 1r:

لكن تقدم ذكره ليس بشرط فى شىء منها قال السيد السند لتوقف كل منهما الخ

დასასრული 181v:

والفاء لتفصيل اهل البصرة اى فمنهم الصالحون ومنهم دون ذلك والحق ان البصرة
مصر جامع الحمد لله على الانمام بلطفه الملك العلام

Derenbourg, 233; Houtsma, 218—219; Loth, 876; Salemann—Rosen, 29; Brockelmann, GAL, I 295 (4 Ag), S I 517.

242 (542)

129 ფ. 18×13; 13×8; 21 სტრ., ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; ყვესფერტყავეგადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა თითო საცავი ფურცლით; თავსა და შუაში — ნაკლები, ფურცლები — დაშლილი; ნახსიებური ნასთალიკი; მელანი შავი, **قوله**, ჩარჩო ტექსტის ირგვლივ და აშიებზე გატანილი სათაურები — წითლით; ზოგიერთი გვერდის ბოლო სტრიქონები ოქროს მტვერნარევი შავი მელნით არის დაწერილი; კუსტოსი სტრიქონშია ჩართული; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ.; 129v-ზე მიწერილია **سأكتبك** (? ასეთივე მინაწერია 332, 1r-ზე, მფლობელის?).

ს ა თ ა უ რ ი:

[حاشية على المطول]

ა ვ ტ ო რ ი (ყდის საცავ ფურცელზეა მიწერილი):

حسن چلبی [الفناری]

წარმოადგენს გლოსებს **س-التفتازاني**-**المطول**-ზე.

ი წ ყ ე ბ ა 1r:

من الاعوان نبوت رسول الله وقد صنف فيه كتب تريح الخ
 (III თავის ნაწილი) **س-علم المعاني**)

დასასრული 129r:

انما لم يتعرض البديع لكونه فاء رجا عن البلاغة تم هذا الكتاب الخ

Беляев, 978 — 979; შდრ. Крачковский, გვ. 415; შდრ. Ahlwardt, 7205 / 7, 7203; Derenbourg, 212; Dorn, CXLIV; Loth, 867—872; Rieu, Suppl., 984; Salemann—Rosen, 29; Brockelmann, GAL, I 295, S I 516.

71 (462)

180 ფ. 21×14,5; 14—14,5×7—8; 17 და 23 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო და თეთრი, მკვრივი, ოდნავ გასანთლული ქაღალდი; ყვესფერტყავეგადაკრული სქელი მუყაოს ყდა შუაში ტვიფრული მედალიონით, ყდის შიდა მხარეზე დაკრულია სქელი, მარმარილოსებრი ქაღალდი, ახლავს სამ-სამი საცავი ფურცელი; ყდა და ფურცლები ადრეა რესტავირებული, ლაქებიანი, ზოგან ამოვარდნილი; ნახსი, ბოლოში უფრო გავრული; მელანი შავი, ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1046 წლის საძარის შუა რიცხვები/1636 წ. ივლისი (178v); დაუწერელია 179r—180v.

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

[الشرح] المختصر

٥٦ [شرح تلخيص المفتاح]

ა ვ ტ ო რ ი 1v:

سعد الدين مسعود بن عمر التفتازاني

წარმოადგენს **س-التفتازاني** თხზულების — **تلخيص المفتاح** კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

نحمدك يا من شرح صدورنا لتلخيص البيان في إيضاح المعاني الخ

Беляев, 983 — 984; Крачковский, гл. 415; Ahlwardt, 7206 — 07; Derenbourg, 211; 231; 636, 4; Dorn, CCVII; Houtsma, 221; Loth, 877 — 885; Pertsch, 2781 — 82; Rosen, 388 — 390, 1); Salemann — Rosen, 29; De Slane, 4187/17°; Brockelmann, GAL, I 295, II 215, S I 518, S II 304.

390

170

○ გ ○ 3 ○ 0

233 ფ. 18,5×13; 11—12×7; 14 და 13 (197r-დან) სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი და სქელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ყდა, ახლავს თითო თეთრი საცავი ფურცელი (გვიანდელი), ლაქებიანი, ზოგან ადრეტრეტავირებული; ნასთალიყსენ გადახრილი ნასხი, ზოგიერთ გვერდზე — ნასთალიყი; მელანი შავი, დასათურება და ხაზგასმა (133r-მდე) — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1062 წლის 27 რამადანი/1652 წ. 1 სქეტემბერი, გადაწერი — محمد آلا (232r); აშიებზე ზოგან მრავალი კომენტარია; 2r-სა და 232r-ზე—ოვალური ბეჭედი, 44r-ზე ვინმე خليل-ის ბეჭედი; 1r—2r და 233r.v — სხვადასხვა ნაწილები; დაუწერელია 232v.

391

235/I

○ გ ○ 3 ○ 0

ფ. 1—22; 22,5×13; 14×6; 21 სტრ.; აღმოსავლური, მოყვითალო, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; შავტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ყდა ქდელი ოქროსფერი ნაპირებით და ორნამენტით; ახლად რესტავირებული, აქვს თეთრი, სქელი, საცავი ფურცლები და ჩაკრული ძველი ყდის ნაწილი; რესტავრაციის დროს ფურცლების თანამიმდევრობა ზოგან დარღვეულია; ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული წინადადებები და ხაზგასმა (20r-დან) — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. უნდა იყოს; 1r-სა და 22v-ზე — ბეჭედი.

392

123 (491)

○ გ ○ 3 ○ 0

182 ფ. (არაბული პაგინაციით 184 ფ.); 21,5×14; 14,5×6,5; 19 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო, შემორჩენილი აქვს ყდის საცავი ფურცელი; ბოლონაკლული; ნასთალიყი; მელანი შავი, ხაზგასმა — წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელ ჩარჩოში, გაშლილ გვერდს შემოვლებული აქვს ასეთივე მთლიანი ჩარჩო, რომელიც შიდა ჩარჩოსაგან ორმაგი წითელი ხაზით გამოყოფა (ადგილი კომენტარებისათვის არის განკუთვნილი); 1r—2r-ზე — დახაზული უჯრები სარჩევისათვის; აქვს კუსტოსი და არაბული პაგინაცია, რომელიც იწყება 3r-დან და 163r-დან შეცდომით გადადის 168r-ზე; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. უნდა იყოს; 1r.v-ზე მოცემულია სარჩევი, რომელიც გრძელდება 97v-ზე და აქვე წყდება; 2v—3r-ზე — გრამატიკული და ლოგიკური ხასიათის ცნობილ თხზულებათა ვრცელი სია ჩამოთვლილი.

წყ ე დ ბ ა 182v:

أعنى الاتيان بالشئ المليح كما فى التشبيه الاستعارة فهو هنا غلط محض وان ...
 (აქლია დასკვნის ბოლო ნაწილი, იხ. 395, 167v).

65 ფ. 20,5×14,5; 14,5×7; 17 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; თეთრი თხელი ქაღალდის (კვირნიშანი — Legnis) ყდა (გვიანდელი უნდა იყოს); ბოლონა-
ლული, ფურცლები დაშლილი; ნასთალიკი; მელანი შავი, ზოგიერთი დასათაურება, ნიშნები და
ხაზგასმა — წითლით; 13r—24v-ზე ტექსტი ჩასმულია წითელ ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადა-
წერის თარიღი — XVII საუკ.

წყდებ ა 64v:

واسميتها وفعاليتها وشرطيتها... والدلالة على احد الازمنة على اخصر وجه...
(აქლია I თავის ნაწილიდან ბოლომდე, იხ. 389, 63v).

160 ფ. 20,5×14; 14,5×7,5; 16 სტრ.; ევროპული, უმეტესად თეთრი, თხელი, გასანთლული
ქაღალდი; შავი ტყავის რბილი ყდა ტვიფრული მედალიონებით, ყუა — ნაჭრის, ბოლოში —
ცისფერი საცავი ფურცელი; დასაწყისში — ლაქებიანი და მელანგადასული; წერილი ნასხი;
მელანი შავი, სათაურები და ხაზგასმა — ორგვარი წითლით, ზოგან — შავი მელნით; კუსტო-
სი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს; ხელნაწერის თავსა
და ბოლოში ბიბლიოთეკის მრგვალი შტამპია, 83r-ზე, 159v-სა და 160r-ზე — ოთხკუთხა ბეჭ-
დები (მფლობელის?), ერთ-ერთზე იკითხება 1235 წელი, **عبد محمد بن مولى**; დაუწერელია
88v.

168 ფ. 21×15,5; 14,5×9; 16 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სხვადასხვა სისქის ქაღალდი;
ყავისფერტყავადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა; ტექსტი 164v—167r-ზე — ნაწილობ-
რივ გადარეცხილი; ნასხი; მელანი შავი, სათაური, ხაზგასმა და აშიებზე გატანილი დასათაურე-
ბა — წითლით; 2r—4v-ზე ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზების ორმაგ ჩარჩოში, წითელი მელ-
ნითევა დაწერილი, უნეანის ადგილზე, სამსტრიქონიანი მიმართვა ალლაპისადმი; აქვს კუსტო-
სი და არაბული ბაგინაცია; გადაწერის თარიღი — 1245 წლის შა'ბანი/1630 წ. იანვარი, გადამ-
წერი — **عبد محمد جعفر** (167r); დაუწერელია 1r, v. 167v—168v.

ფ. 107—141; იხ. 385; 27 სტრ.; ნასთალიკისკენ გადახრილი ნასხი; **قوله** და ზოგიერთი
ნიშანი — წითლით; გადაწერის თარიღი — 1063 წლის რაჯაბ-შა'ბანი/1653 წ. მაის-ივნისი, გა-
დამწერი — **مصطفى ابن الحاج موسى** (140r); აშიებზე მრავალი კომენტარია; დაუ-
წერელია 107r, 140v—141v.

ს ა თ ა უ რ ი 107r:

حاشية على [الشرح] المختصر

ავტორი 107r:

[عثمان ملا زاده الخطائي]

წარმოადგენს ზემოაღნიშნული თხზულების გლოსებს.

დასაწყისი 107v:

نحمدك اللهم على ما اعطينتنا من سوايح النعم ... قوله نحمدك اثر الحمد على الشكر
الخ

დასასრული 140r:

يترك الخطاب مع المعين الى غير الخطاب مع معين والله اعلم بالصواب

Ahlwardt, 7208 — 09; Derenbourg, 227, 3; Dorn, CCX 1); Loth, 886; Rieu, Suppl., 1248, II; Rosen, 390. 2) (?); 395, 2); Salemann — Rosen, 29; Brockelmann, GAL, I 295, S I 518.

397

310/VII

ფ. 116—117; იხ. 410; 15 სტრ.; გადაწერის თარიღი — 1266 წელი/1849—50 წ., გადაწერილი — 117v) عبد الله بن حاجي محمد افندي قشلاقي —

სათაური 116r, 117v:

الحذاقة بانواع العلاقة

ავტორი 116r:

احمد [بن عبد المنعم بن خيام بن يوسف] الدمنهوري

დასაწყისი 116r:

اللهم اعانة يا من له الثناء حقيقة ولغيره ... هذا بيان لتبيين جمعت فيها أنواع
العلاقة الخ

დასასრული 117v:

ولم يذكرها في النظم الضيقة ومن تأمل في معنى وجب لغة أخذها منه والله
اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب تمت

Houtsma, 234.1°; Brockelmann, GAL, II 371 (30), SN II 498.

398

310/VIII

ფ. 118—126; იხ. 410; სტრუქონთა რაოდენობა, გადაწერის თარიღი და გადაწერილი (126r), როგორც 397; გადაწერილია ის-ჩაჯი ალიხან ბეკ მაღრასაში.

სათაური 118r, 126r:

شرح لحذاقة بانواع العلاقة

ავტორი 118r:

خليل بن احمد المدابغي

(შესაძლებელია ალ-აზჰარის პროფესორი, იგივე al-H b. 'A. b. A. b. 'Al-
 aš-Šafi'ī al-Azharī al-Mantawī al-Madābiḡī, რომელიც გარდაიცვალა 1757 წელს
 და ცნობილია, უმთავრესად, როგორც ყურანის კომენტატორი. შდრ. C. Broc-
 kelmann, GAL, II 328, S II 455).

წარმოადგენს ზემოაღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 118r:

الحمد لله رب العالمين ... يحتمل انها اثناثية فقط او خبرية فقط الخ

დასასრული 126r:

والله تعالى اعلم بالصواب ثم المقصور من الاخوان ... وانا مريض بالصداع ووجع
 الجئة تمت

მეტრიკა — علم العروض

399

89 (494)/V

ფ. 146—153; იხ. 402; ტექსტის ზომა 14×8; 15 სტრ.; საშუალო ზომის მარცხნივ გადახრილი ნახში; ლექსის ზომები — მოწიწი მელნით; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. მეორე ნახევარი, გადამწერი — محمد ابن احمد (153r); დაუწერელია 146r, 153v.

სათაური:

[العروض الخزرجية]
 [القصيدۃ الرمزية] 6

ავტორი 153r:

الخرجي (დასა)

[ضياء الدين ابو محمد عبد الله بن عثمان الخزرجي]

დასაწყისი 146v:

وللشعر ميزان يسمى عروضه بها النقص والرجحان يدر بهما الفتى وانواعه قل خمسة
 عشر كلها الخ

დასასრული 153r:

ويسال عبد الله ذا الخزرجي من مطالعها اتحافه منه بالدعا تم العروض

Крачковский. გვ. 401, 411; Семенов. V 3748 — 49; Ahlwardt. 7112 — 13; Blochet. 5375; Derenbourg. 248, 14; Selemann—Rosen, 31; De Slane. 4124 / 4°; Brockelmann. GAL, I 312. S I 545.

400

89/IX

ი გ ი ვ ე

ფ. 201—209; იხ. 399, 402; 201r-ზე — წინა თხზულების დასასრულია; დაუწერელია 209v.

191

89/X

ფ. 210—229; იხ. 399, 402; 23 სტრ.; ძირითადი ტექსტი ხაზგასმულია მოწითალო მელნით; გადაწერის თარიღი — 1177 წლის 10 რაჯაბი/1764 წ. 14 იანვარი, გადაწერი — **محمد ابن احمد** (229r), გადაწერილია ქ. არზრუმში (**ارزن الروم**); 229v-ზე — კომენტარის ნაწყვეტი; დაუწერილია 210r.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح الخرجية]
[حل الرامزة في علم العروض والقافية]

ა ვ ტ ო რ ი:

[محمد بن عز الدين خليل بن محمد البصروي محب الدين]
წარმოადგენს ზემოაღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 210v:

لحمد لله ذي الطول والنعمة ... فهذا تعليق يصف على الرامزة في العلم العروض
والقافية الخ

დასასრული 229r:

من مطالعها اي هذه الرامزة اتحافه اي ابرانا طمها الخرجي (sic!) منه اي من
مطالعا بالدعاء تم الكتاب

Ahlwardt, 7119 — 20; Houtsma, 208, 1°; Brockelmann, GAL, I 312, S I 545.

89/VII

ფ. 188—193; 21×16; 13×5,5; 17 და 9 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასანთლული ქაღალდი; ყველაფერი ყველაფერზეა სქელი მუყაოს ყდა ტყავის ყუთით; მარცხნივდახარბილი ნასხი; მელანი შავი, სათური, ლექსის ზომები და ზოგიერთი აღნიშვნა — წითლით; აქვს კუსტისი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. მეორე ნახევარი, გადაწერი — **محمد ابن احمد** (შდრ. 399, 406); 188r-ზე—წინა თხზულების დასასრულია; ამოღებულ მრავალი კომენტარია.

ს ა თ ა უ რ ი:

[الرسالة الاندلسية في علم العروض]

ა ვ ტ ო რ ი 188v:

ابو عبد الله محمد [بن حسين] ابو الجيش الاندلسي الانصارى

დასაწყისი 188v:

قال الفقيه الى الله عز وجل ... فقد قصدت في هذا المختصر ان اذكر علل الاعراض الخ
დასასრული 193v:

المتدارك اصله فاعلن ثمان مرات دارك القوم تطفى غراما وضاء اذ دريرا الهوى بالمعنى
جمع تم العروض

Крачковский, გვ. 407; Семенов, V 3750; Ahlwardt, 7141 — 42 / 4; Houtsma, 205, 3°; Pertsch, 359; Rieu, Suppl., 1253, II; Rosen, 379, 2); 444, 1); 449, 2); 454, 5); Brockelmann, GAL, I 310, S I 544.

გვ. 144—151; იხ. 410; 6 სტრ.; ლექსის ზომები და სტრიქონზედა ხაზგასმა — წითლით; გადაწერის თარიღი — 1266 წელი/1849—50 წ., გადაწერილი — **عبد الجليل بن حاجي محمد قارى زاد افندى خليفه قارى زاد** (150v); 150v-ზე თხზულების სათაურია, 151v-მოცემულია ამავე თხზულების დასაწყისი; დაუწერელია 144r, 151r.

83 (481)/I

გვ. 1—50; 21×15; 13×8; 11 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასართული ქაღალდი; ნებისფერტყავიგადაკრული სქელი მუყაოს ყდა; სწრაფი ზომის ნასთალიკი; მელანი შავი, **اقول — قال** — წითლით; ზოგიერთი გვერდის აშიაზე წითელი რგოლია ამოხატული და ზედ მარცვლა რაოდენობა აღნიშნული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკუნდა იყოს; 2r-ზე არზრუმის ყადის ვაკუფური წარწერა და ბეჰედია (**عبد الله اديب**, 1262 წ.); 51r, v-ზე მიწერილია სხვადასხვა სახელები, ლექსის ზომები და სხვ.; დაუწერელია 1r—2r.

ს ა თ ა უ რ ი 1v, 3r, 50v:

شرح العروض الاندلسي

ავტორი:

[محيى الدين عبد المحسن القيصري]

წარმოადგენს ზემოაღნიშნული თხზულების რთული ადგილების კომენტარს.

დასაწყისი 2v:

احمد الله على ان قصر سلامه الطبع على نوع الانسان الخ

დასასრული 50v:

وعكسه من عين فاعان الاول وهذا اخر ما اوردنا من بيان المشكلات الخ

Крачковский, გვ. 407; Ahlwardt, 7143—44; Derenbourg, 410, 2); 411; Dorn, CXXXIV; Pertsch, 361; Rieu, Suppl., 1253, II; Rosen, 449,3); 454, 6); Brockelmann, GAL, I 310, S I 544.

89/VI

გვ. 154—188; იხ. 402; ტექსტის ზომა 14,5×6; 23 სტრ.; **قال—اقول** და ზოგიერთი აღნიშვნა — წითლით, წითლითვეა დაწერილი სათაური თხზულების დასაწყისში (154v); გადაწერის თარიღი — 1179 წლის ზუ ლ-ჰიჯჯა/1766 წ. მისი (188r); 154r-ზე — მინაწერები.

89/VIII

გვ. 194—201; იხ. 405; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკუნე, მეორე ნახევარი, გადაწერილი — **احمد بن محمد** (201r); დაუწერელია 194r.

13. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

სათაური 194v, 201r:

الكافي في علمي العروض والقوافي

დატორი 201 r:

احمد بن عباد بن شعيب القنائي القاهري شهاب الدين ابو العباس الخواص

დასაწყისი 194v:

الحمد لله على الانعام والشكر له على الالهام والصلوة... اعلم ان فيه مقدمة وبابات
وخاتمة الخ

დასასრული 201r:

هذا اخر ما اوردنا جمعه ولله الحمد اولاً و آخراً سرا وعلاينة وصلى الله على سيدنا
محمد وآله وصحبه اجمعين تم

შდრ. Крачковский, გვ. 412; Ahlwardt, 7131 — 32; Houtsma, 207; 209, I^o; შდრ. Loth, 845; Pertsch, 368, 372, 376, 2 (?); Rieu, 993, I; Brockelmann, GAL, II 27, S II 22.

407

281 (1334)/II

ფ. 13—20; 19×14,5; 13,5×7; 20 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი ქაღალდი; უსალო-
ყუა — ლურჯი ნაურის; ნაპირები და მარცხენა კუთხე — დამწვარი; წვრილი ნასთალიკი; მე-
ლანი შავი, 14r-ზე დასათურება (باب الحروف) — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თა-
რილი — 1059 წელი/1649 წ. (19v); დაუწერელია 13r, 20r, v; შეტყნულია გ. ნავიზისაგან 1759 წ.

სათაური 13v:

المختصر في علم القافية
شرح الكافي

დატორი:

[محمد الدمهوري]

ზემოაღნიშნული თხზულების კომენტარი უნდა იყოს. შდრ. Houtsma, 207, რომლის სათაურია فتح الوكيل الكافي بشرح متن الكافي

დასაწყისი 13v:

الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على سيدنا محمد... فهذا مختصر في علم
القافية كاف الخ

დასასრული 19v:

فقال بدين فقال اخطات فقال بدان فقال اخطات انما هو من بدا بيد واذا ظهر انتهى
كلام الشيخ جمال الدين نعمه الله تم الكتاب

Brockelmann, GAL, II 27, 478, S II 22.

408

281/V

ფ. 51—65; იხ. 407; ტექსტის ზომა 13×6,5; ზოგიერთი სიტყვა და აშიებზე დახატული
რგოლები (მარცვალთა აღსანიშნავად) — წითლით; გადაწერის თარიღი — 1059 წელი/1649 წ.
(64r); დაუწერელია 64v—65v.

სათაური 51r, v:

تسهيل العروض [في علم العروض]

ავტორი 51r:

عبد الملك بن جمال الدين حسين بن صدر الدين بن عصام الدين الاسفرائني العصامي

დასაწყისი 51v:

الحمد لله على افضاله والصلوة والسلام على سيدنا محمد واله فوبعد فهذا مختصر حقت به من العروض القواعد الخ

დასასრული 64r:

لان قوله جائني هو العروض وزنه فعل والله اعلم تمت الرسالة بحمد الله

Ahlwardt, 7140; Brockelmann, GAL, II 380, S II 513.

კოეტიკა — علم الاستعارة ، اداب البحث والمناظرة

409

235/II

ფ. 23—26; 22,5×13; 19×9; 18 სტრ.; აღმოსავლური, მოყვითალო, თხელი ქაღალდი; შავ-ტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ყდა ჰქონილი ოქროსფერი ნაპირებით და ორნამენტით; ახლად-რესტავრირებული, ახლავს თეთრი, სქელი საცავი ფურცლები და ჩაკრული აქვს ძველი ყდის ნაწილი; რესტავრაციის დროს ფურცლების თანამიმდევრობა ზოგან დარღვეულია; ნასთალიკი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. უნდა იყოს; ტექსტისაგან თავისუფალი ფურცლები შევსებულია ნაწყვეტებით და თურქული მინაწერებით; 23r-ზე — ლოცვა.

სათაური 23r:

الرسالة في تحقيق الاستعارات

إبراهيم [السمرقندي]

ანუ [فوائد]

ავტორი 23r:

[أبو القاسم بن أبي بكر الليثي]

დასაწყისი 23r:

الحمد لوهاب العطية ... فان معان الاستعارات وما يتعلق بها قد ذكرت الخ

დასასრული 24v:

فانها اقوا اختصاصا وتعلقا به فهو القرينة وما سواه ترشيحا تم

Крачковский, ф. 402, 409; Семенов, V 3741—43, VI 4373 — 74; Ahlwardt, 7297—98; Houtsma, 248, 5*; Brockelmann, GAL, II 194, S II 259.

410

310/XIV

იგივე

ფ. 140—143; 21,5×16; 16×11; 10 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, მკვრივი, ოღნავ გასანთ-ლული ქაღალდი; მუჭიყავისფერი, ტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა რამდენი-

86 (487)/II

ფ. 51—69; 17X12; 12,5X5,5; 22 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, ზოგან გასანთლული ქაღალდი; ღიაყვითელი მუყაოს ყდა ტყავის ყუითა და ნაპირებით; გაკრული ნახში; მელანი შავი, ძირითადი ტექსტი — წითლით; აქვს კუსტოსი, რომელიც ზოგან სტრიქონშია ჩართული; გადაწერის თარიღი — 1126 წლის რაბიუ ს-სენი /1714 წ. აპრილი (68V); დაუწერელია 51r—52r, 69r,v.

ს ა თ ა უ რ ი :

[شرح الرسالة السمرقندية]

ავტორი 52v, 68v:

[عصام الدين [ابراهيم] بن محمد [بن عربشاه الاسفرائني]

წარმოდგენს ს-ს სმრყნდი ზემოაღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 52v:

يقول العبد المقتدر الى الطاف ربه ... الحمد لو اهاب العطفية اى كل عطيه الخ

დასასრული 68v:

تمت الرسالة المنسوبة الى عصام الدين الواقعة غير رساله الاستعارات والحمد لله اولا واخرا والصلاة والسلام على سيدنا الخ

Крачковский, фг. 409; Семенов, VI 4375 — 76; Ahlwardt, 7299 — 7300; Dorn, CCXXXIV 2), CCXXXIX 2), 8). CCXLIV 3); Houtsma, 236, 1°; 248, 6°; Pertsch, 2799 — 2802; Rosen, 390, 3); 453, 1); Salemann — Rosen, 32; Brockelmann, GAL, II 194, S II 259.

132 (538)/IV

ფ. 142—172; 20,5X15; 15,5X9—10; 23 სტრ.; ევროპული, თეთრი და მოყვითალო, თხელი, ოდნავ გასანთლული ქაღალდი; ღია ფერის სქელი მუყაოს ყდა, ყუა და ნაპირები — ყავისფერი ტყავის; ცალი ფრთა მოგლეჯილია, ფურცლები — ლაქებიანი; ნახსივებური ნასთალიკი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. I ნახევარი; 173v-ზე მოცემულია ალ-ფურჯანის მცირე ზომის თხზულება الرسالة المرتبة

ს ა თ ა უ რ ი :

[حاشية على شرح الرسالة السمرقندية]

ავტორი:

[جمال الدين على بن صدر الدين اسماعيل الاسفرائني]

წარმოდგენს გლოსებს აღნიშნულ კომენტარზე, რომელიც ავტორის ბაბუას

— عصام الدين-ს ეკუთვნის.

დასაწყისი 142r:

احمدك حمد مسترشد بانوار هدايتك ومسترشد نار جودك وغنايتك الخ

ს ა თ ა უ რ ი 48v:

رسالة في اداب البحث

ავტორი 52r:

[شمس الدين] محمد [بن اشرف الحسيني] السمرقندي

დასაწყისი 48v:

المنة لواهب افضل النعم هذه رسالة الخ

დასასრული 52r:

وان لم يكن ثابتا يلزم ثبوت العلية وبها يحصل المطلوب

Беляев, 476 — 77; Крачковский, гв. 390; Ahlwardt, 5272 — 73; Dorn, CI 1), CL 1), CCXLI 1); Houtsuma, 240, 1°; Loth, 486; Pertsch, 2309. 1; Brockelmann, GAL, I 468, S I 849.

417, 418, 419

210/I, II, IV

10 ფ. (იხ. ქვემოთ); 20,5×16; 13×9; 12 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკერივი ქაღალდი; უყდო; ფურცლები დაშლილი და დაქებიანი; საშუალო ზომის ნახში; მელანი შავი, ბასმალა (1v), (قوله) ق და ზოგიერთი აღნიშვნა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1150 წელი/1737—38 წ. (4r, 9v); ამიებზე მრავალი კომენტარია; 1v-სა და 2v-ზე — ოვალური ბეჭედი; 3r—4r-ზე მცირე ზომის თხზულება (იხ. 368); დაუწერელია 1r და 10r, v.

I (1v) — ს ა თ ა უ რ ი:

[رسالة في اداب البحث]
[الرسالة العضدية]

ავტორი:

[عضد الدين عبد الرحمن بن احمد الايجي]

დასაწყისი:

لك الحمد والمنة الخ

დასასრული:

وانما جعل الكلام على الفوائد الدليل

II (1v—3r) — ს ა თ ა უ რ ი 3r:

[شرح] الرسالة العضدية

ავტორი 3r:

[السيد الشريف [الجرجاني]

წარმოადგენს ს-ს აღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

قوله فالدليل اى يطلب منك الدليل الخ

დასასრულ 3r:

والسائل مانع اولا ثم مدعى التخلف لم يدعى الخلاف تم

IV (4r—9v) — სათაური:

[الرسالة الحنفية]

ანუ شرح آداب البحث (العضدية)

ავტორი 9v:

[محمد التبريزي الحنفي]

წარმოადგენს საეკლესიო-საზღვრულნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 4r:

لك الحمد جعل الله مخاطبا تنبيها على القرب الخ

დასასრული 9v:

ولنختم الكلام على هذا القدر لثلا ينجر (სეა) ائى الاملال واليه المرجع والمآب

Белиев, 2-7, 8-15; Крачковский, გვ. 390; Семенов, III, 2097-98, 2099; Ahlwardt, 5293-94, 5295, 5296-97; Dorn, CCXLI 3), CCXXXIX 3); Houtsma, 248, 10°; 256, 3°; 248, 9°; Pertsch, 2811, 2; 2811, 1; 2813—2816; Rieu, Suppl., 1248, II; Rosen, 456, 5); 456, 6); Salemann—Rosen, 33; Brockelmann, GAL, II 208, 217 / 23, S II 287.

420

330/IV

იგივე (417, 419)

ფ. 55—61; იხ. 423; ტექსტის ზომა 14,5×8,5; ევროპული, მოყვითალო, მკერივი ქაღალდი; საზგასმა — წითლით; გადაწერის თარიღი და გადამწერი — იგივე (61r); 61v-ზე მოცემულია ძირითადი თხზულება სათაურით الرسالة; კომენტარის დასასრული (61r) — გავრცობილია; დაუწერელია 55r.

421

362/II

იგივე (417, 420-61v)

11v; 11 სტრ.; პირველი სტრიქონი — წითლით; 12r-ზე — ნაწყვეტი (الجرجاني) ს. გლო-სისა الشمسية-ს. კომენტარზე, შდრ. Ahlwardt, IV 5260—61). ხელნაწერის აღწერილობა იხ. ქვემოთ, 434.

422

270/III

ფ. 40—63; იხ. 414; 15 სტრ.; ბოლონაკული; აშვიბზე მრავალი კომენტარია; 40r-ზე — მინაწერები.

სათაური:

[حاشية على شرح الرسالة العضدية]

ავტორი:

[مير ابو الفتاح محمد بن امين السعيدى الاردبيلي]

წარმოადგენს გლოსებს الحنفى-ს ზემოაღნიშნულ კომენტარზე.

დასაწყისი 40v:

الحمد لله على افهام الخطاب... قوله لك الحمد للحمد معينان مشهوران الخ

წყდებ 63v:

... وفيه اشارة الى منع جواز كون اعم بناء على ضعف التفسير المذكور على ما اشار اليه فيما ...

Беляев, 16 - 17; Крачковский, гв. 390; Ahlwardt, 5298—99; Pertsch, 2811, 3; 2812.1; Rosen, Coll. sc., 197 / 1; Brockelmann, GAL, II 208, S II 287.

423

330 (1282)/III

ფ. 48—54; 21,5×16,5; 15×9; 13 სტრ.; ევროპული, მონაცრისფრო, მკვრივი ქაღალდი; ყველაფერი დაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა თითო თეთრი საცავი ფურცლით, ყუა და ნაპირები — მოწითალო ტყავის; ფურცლები ზოგან რესტავირებულია; ნასთალიყ; მელანი შავი, ხაზგასმა და კოლოფონი — წითლით; აქვს ეუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1205 წლის 16 შავალი /1791 წ. 18 ივნისი, გადამწერი — **ابن ولد مراد حاصل (54v)**, რომელიც **عناق عبد الله افندي ابن عبد عناق**-ის სამსახურში იმყოფებოდა; დაუწერელია 48r.

სათაური:

[**اداب البحث مع شرحها**]

ავტორი 54v:

[**ابو الخير احمد بن مصلح الدين مصطفى طاشكبرى [زاده]**]

წარმოადგენს **طاشكبرى زاده**-ს თხზულებას მისივე კომენტარით; ამვე კრებულის 61v—62r-ზე მოცემულია მხოლოდ ძირითადი ტექსტი (62v-ზე — რამდენიმე ოთქუთხა ბეჭედი).

დასაწყისი 48v:

الحمد لله الذى لا مانع لعطاءه ولا معارض لقضائه... احمدك اللهم يا مجيب كل سائل الخ

დასასრულ 54v:

والهام انصواب في كل باب والحمد لله الوهاب على الاتمام و على رسوله افضل الصلوة والسلام وعلى اله المتادين بادابه الكرام تمت

Беляев, 24 - 25; Крачковский, гв. 390; Ahlwardt, 5323 - 24; Blochet, 6293; Dorn, CII 2), CCXLIII 3); Houtsma, 240, 9°; 241, 3°, 4°, 5°; 243, 2°; 256, 4°; Pertsch, 2819; Rosen, 456, 7); Salemann - Rosen, 33; Brockelmann, GAL, II 426, S II 633 - 34.

424

124 (497)/III

ი გ ი ვ ე

ფ. 140—143; 21×15,5; 14,5×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლები ქაღალდი; ღია ფერის სქელი მუყაოს ყდა, ყუა — შავი ტყავის; ფურცლები ამოფარდნილი და 200

ლაქებიანია; ნასხი; მელანი შავი, სათაური და ტექსტის ჩარჩო — ყავისფრით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1194 წელი/1780 წ. (142v); დასაწყისი, 140v-ზე შესავლის გარეშე, ქართულში რითადი თხზულების ტექსტით; 140r-ზე, 142v-სა და 143v-ზე — მინაწერები; დაუწერელია 143r.

425

89/IV

ი გ ი ვ ე

ფ. 132—145; იხ. 399, 402; კარგი ნასხი; დასათურება — წითლით; ტექსტისაგან თავისუფალი გვერდებია 132r—133r და 145v; დასასრული (145r) — შემოკლებული.

426

322 (1271)/II

ფ. 65—86; 22×17; 15,5×8,5; 14 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული. სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა; სამუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, قوله — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1282 წელი/1865—66 წ. (84v); დაუწერელია 65r, 85r — 86v.

ს ა თ ა უ რ ი 84v:

شرح طاش كبرى

ავტორი 65v:

محمد بن ابي بكر [الطرطوسي?]
(თუ محمد بن ابي بكر الطرطوشي, შდრ.
Brockelmann, S II 942)

წარმოადგენს შემოადინიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 65v:

الحمد لله على نوائه والصلوة على نبيه... قوله لا مانع من منع بمعنى الكف الخ

დასასრული 84v:

قوله غاية ما يراد... ومن شاء الاطلاع على تمامها فلينظر الرسالة الاخر تمت الكتاب

Крачковский, გვ. 390; შდრ. Brockelmann, GAL, S II 634.

427, 428

310/XI, XII

ფ. 134—135; იხ. 410; 12 და 14 სტრ.; დაუწერელია 135v.

310/XI (134r) — ს ა თ ა უ რ ი:

الاداب

თუ [اداب البحث]

ავტორი:

محمد [بن پير على محيي الدين] البركوى

დასაწყისი:

الحمد لله والصلوة والسلام على حبيبه محمد واله اجمعين واعلم ان المناظر الخ

431

89/I

ფ. 1—76; იხ. 402, 405; გადაწერის თარიღი — 1117 წლის საძარი/1705 წ. შაისი, გადაწერილი — იგივე محمد بن أحمد (76r); 1r-ზე არზრუმის ყადის ვაჟუფთური წარწერა და ბეჭედია; აშეგზე მრავალი კომენტარია; დაუწერელია 76v.

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

تقرير القوانين

ა ვ ტ ო რ ი 1v, 76r:

محمد المرعشى ساچقلى زاده

დასაწყისი 1v:

وبحمده وصلوة على رسوله يقول البائس الفقير... كتبت تخلصا عن اقتراح الخ

დასასრული 76r:

وليكن اخر الكلام الحمد لله على التمام وعلى رسوله افضل الصلوة الخ

Крачковский, გვ. 397; Ahlwardt, 5333; Houtsma, 251; Brockelmann, GAL, II 270, S II 498.

432

89/III

ფ. 123—131; იხ. 402, 405; სტრიქონზედა ნიშნები ფრაზის დასაწყისში — წილთით; გადაწერის თარიღი — 1182 წელი/1768—69 წ., გადაწერილი — محمد بن أحمد (131r); დაუწერელია 131v.

ს ა თ ა უ რ ი 123v:

رسالة في فن المناظرة
أو [الرسالة الولدية]

ა ვ ტ ო რ ი 123v:

محمد ساچقلى زاده المرعشى

დასაწყისი 123v:

بسم الله وبحمده وصلوة وسلام على رسوله يقول... هذه رسالة في فن المناظرة الخ

დასასრული 131r:

تم الصالحات وسبحان ربنا رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين الخ

Крачковский, გვ. 404; Ahlwardt, 5329 — 30; Dorn, CCXXXIX 7); Rosen, Coll. sc., 197 / 4; Brockelmann, GAL, II 370, S II 498.

433

330/II

○ გ ○ ვ ○ ე

ფ. 31—47; იხ. 423; ტექსტის ზომა 13×7—9; ფურცლები ლაქებიანი; ნასხი, ზოგან ნასთავისაყენ გადახრილი; فصل და ზოგიერთი სიტყვა — წილთით; გადაწერის თარიღი — 1205

წლის შაბანი/1791 წ. აპრილი, გადამწერი — **حاصل ابن مراد بن (47v)**, რომელიც ემსახურება
რობდა **سفلا نحوى افندى عبد الله حاجى**-სთან; 31v—32r-ზე—ლოგის ზოგითი საკითხის
განმარტება; 33r-ზე—ნაწილებები; ტექსტი იწყება 33v-დან.

434

362/i

ც ბ ი ვ ე

ფ. 1—11; 21,5×17,5; 14×10,5; 13 სტრ.: რუსული, მოციქულთა, მკვირვი, ცუდი ხარისხის
ქაღალდი; უყდო; დაშლილი, ჭიასგან შექმული; საშუალო ზომის ნახში; მელანი შავი, **باب**
და **فصل** — მწვანით; 1r-ზე მწვანე და ყვითელ ობსკურებების ფონზე მოცემულია სათაური
(**ولدى**) შავი მელნით; აქვს კუსტოსი; გადამწერის თარიღი — XVIII—XIX საუკ. უნდა იყოს;
11r-ზე, შემოკლებული დასასრულის შემდეგ, **النصير الدين الطوسي**-ს ცოცხალი ობსკურების ნა-
წყვეთია— **من مقالات ... فى تعريف النحو وموضوعه ومسائله ومبادئه**

435

310/V

ფ. 54—97; იბ. 410; 15 სტრ.: **فصل** და ხაზგასმა — წითლით; გადამწერის თარიღი —
1266 წელი/1849—50 წ.; გადამწერი — **عبد الله بن الحاجى محمد افندى** (96v); დაუწერე-
ლია 54r, 97r, v.

ს ა თ ა უ რ ი 96v:

شرح على الولدية

ავტორი 54v:

(**عمر افندى** — 96v-ზე — **عمر بن حسين بن على الامدى**)

წარმოადგენს ზემოაღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 54v:

بسم من له التام وعلى اله الصلوة والسلام ... وها انا اشرح بسم الله وبحمده عدل
عما هو المشهور الخ

დასასრული 96v:

وما توفيقى واعتصامى الا بالله وهو حسبى ونعم الوكيل الخ

(დართულია გრცელი მინაწერი, რომელიც ზუსტად მისდევს ალვარდტისე-
ულ ნუსხას, რომელიც 1745 წლით არის დათარიღებული).

Крачковский, გვ. 405; Ahlwardt, 5331; Brockelmann, GAL, II 370.

436

322/V

ფ. 137—202; იბ. 426; ტექსტის ზომა 17×9,5; წერილი, ლამაზი ნახში; ცალკეული სიტ-
ყები და ფრაზები — წითლით; გადამწერის თარიღი — 1275 წლის რაბიუ ლავეალი/1858 წ.
ოქტომბერი, გადამწერი — **محمد افندى بن بنى افندى** (200v), რომელიც **عالى جناب احمد**
اعلا افندى الكونكى-ს სამსახურში იმყოფებოდა; კოლოფონს კალიგრაფიული ნახშით შემოვლ-
ბული აქვს თურქული მინაწერი; დაუწერელია 137r, 201r—202v.

სათაური 137v:

ولديه شرحي
[شرح الرسالة الولدية] 2v

ავტორი 137v:

عبد الوهاب بن حسين ولى الدين الامدى

წარმოდგენს ზადე საჯყლი აღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 137v:

الحمد لله الذى ادبنا باداب المناظرين ... بسم الله عدل عن الطريقة الخ

დასასრული 200v:

فليكن آخر كلامه اذا قام من مجلسه ... وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين تمت

შტრ. Крачковский, გვ. 405; Ahiwardt, 5332; Dorn, CCXXXIX 4); Houtsma, 252, 2°; Brockelmann, GAL, II 370, S II 498.

437

318 (1260)/I

ფ. 1—98; 22,5×17; 14,5×7; 11 სტრ.; რუსული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; თეთრი მუყაოს ყდა შავი ნაჭრის ყუთი, ახლავს საცაი ფურცლები; წერილი, მარცხნივ გადახრილი, კუთხოვანი ნასხი (დასაწყისი ორი გვერდი — ნასთალიკი); მელანი შავი; კუსტოსი სტრიქონშია ჩანმული; გადაწერის თარიღი — 1303 წლის შაზანში/1886 წ. მაისი, გადამწერი — نصر الدين القشلاقى بن حاجى محمد افندى القشلاقى (98v); დაუწერელია 1r—2r.

სათაური:

[شرح الرسالة الولدية]

ავტორი 2v:

ملا عمر زاده محمد بن حسين بهنسى [البهنسى الحجابى]

წარმოდგენს ზადე საჯყლი ზემოაღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 2v:

الحمد لله الذى ارب المتعلمين بعقل سليم ... لما كانت ولدية المحقق المظهر بين الحق الخ

დასასრული 98r:

ولیکن اخر دعوانا ان الحمد لله ... فى اداب المناظرين لمولانا المحقق والمدقق فى احكام الدين محمد ساچقى زاده بين الناظرين

Brockelmann, GAL, II 370, S II 498.

438

39/XIII

ფ. 259—265; იხ. 402; ტექსტის ზომა 17×8,5; 23 სტრ.; სათაური, ავტორი და ხაზგასმა — წითლი; გადაწერის თარიღი და გადამწერი — იგივე (265r); დაუწერელია 259r და 265v.

ს ა თ ა უ რ ი 259v:

رسالة مناظرة
[تحفة الولدية في المناظرة] 259v

ა ვ ტ ო რ ი 259v:

احمد ابو نعيم الخادمي النادمي

დასაწყისი 259v.

بسم الله حامداً وعلى رسوله وآله مصلياً ومسلماً يقول ... في فن المناظرة وهو علم
البحث الخ

დასასრული 265r:

ما يتوجه عسى ان ينفعنا الله وياكم بحرمه حبيبه محمد صلى الله الخ

Крачковский, გვ. 396; Brockelmann, GAL, S II 1014.

გ რ ა მ ა ტ ი კ ა — علم النحو والصرف

439

190 (30/21825)/III

ფ. 66—79; 17×10; 11,5×4,5; 13 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს სარკველიანი ყდა ტვიფრული მედალიონითა და ყვავილებით; ბოლონაყლო, ფურცლები დაშლილი, ლაქებიანი, ჭიხაგან შექმული; წვრილი ნახში; მელანი შავი, დასათაურება, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმა — წითლით; გვერდებს და ტექსტს შემოვლელი აქვს წითელი ჩარჩო, უნგანი შავი და წითელი სამკუთხედებით არის გაფორმებული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. დასაწყისი; 66r-ზე წინა თხზულების დასასრულია (იხ. 518); ხელნაწერის თავსა და ბოლოში მიწერილია წითელი ფანქრით — № 56; ფ. 74—79 — نصر ზმნის ფორმათა პარადიგმი თურქულენოვანი კომენტარით; 79v-ზე — ბიბლიოთეკის შტამი და მფლობელის გვარი (Институт Кавказоведения Академии наук СССР. J. Zovianoff).

ს ა თ ა უ რ ი:

[المقصود في التصريف]

ა ვ ტ ო რ ი:

[ابو حنيفة]

დასაწყისი 66v:

الحمد لله الوهاب ... اما بعد فان العربية وسيلة الى العلوم الشرعية الخ
წყდებ 73v:

يسمى مضاعفا نحو مد وفر وكل فعل فيه همزة فان ...

(აკლია მეტლათი და ტექსტის ნაწილი 72v-ს შემდეგ).

Крачковский, გვ. 416; Ahlwardt, 6796 — 97; Blochet, 5087; Derenbourg, 163, 3; 164, 3; 166, 3; 171, 3; Dorn, CLIII 3; Flügel, I 189 / 3, 190 / 3, 191 / 3, 192 / 3, 193 / 3, 194 / 3, 195 / 3, 196 / 4, 197 / 3, 198 / 3; Houtsma, 182, 3°; 183, 3°; Pertsch, 194, 2; 195, 4; 196, 3; Rosen, 343, 3) — 352, 3); Rosen, Coll. sc., 146 / 3, 148 / 3, 149 / 3; De Slane, 4167 / 3°, 4168 / 3°, 4169 / 3°, 4170 / 3° — 4174 / 3°, 4176 / 3 — 4182 / 3°, 4189 (?), 4197 / 3°; Brockelmann, GAL, S I 287.

332 (1284)/I

o g o b o

ფ. 1—16; 22×18; 16×9; 10, 15, 18 და 14 სტრ.; რუსული, თეთრი, მკვრივი (ზოგან თხელი) ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა ყავისფერი ტყავის ყუთით; ფურცლები დამლილი და კიისაგან შეკმული; ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1255 წელი/1839—40 წ. (13r); 1r-ზე — სათაურია, 1v-ზე — ბეჭედი, მინაწერები და ნაწყვეტები; ამიებზე თურქულენოვანი კომენტარებია, კოლოფონის ირგვლივ — თურქულენოვანი მინაწერი მხსვილი კალიგრაფიული ნასხით; 13v—16v — მცირე ზომის თხზულება, რომელშიც აღწერილია არაბული ანბანის ხმარების შემთხვევები (უკანასკნელი გვერდი დაწერილია ნასთალიყით).

445

334 (1286)/III

o g o b o

ფ. 33—48; 22×18; 14×9; 10 სტრ.; რუსული, თეთრი, სქელი ქაღალდი; უყდო; ყდის მაგივრად ორ-ორი თხელი ფურცელი; ნასთალიყი; მელანი შავი, დასათაურება და ხაზგასმა — მოწითალო ლურჯი მელნით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1281 წლის 20 რაჯაბი/1864 წ. 18 დეკემბერი, გადაწერილი — عبد الفتاح بن حاجي محمود افندي بن غفران — **عبد الحجاج بن حاجي بدال** (48r), რომელიც **عبد الرحمن بن ملا سليمان بن ملا ميرزه افندي بن ملا مصطفى افندي** (48r) სამსახურში იმყოფებოდა; ამიებზე და სტრიქონებს შორის მრავალი კომენტარია. უმეტესად თურქულ ენაზე; რამდენიმე ადგილზე — მფლობელის — **موسى افندي يوسف** დაწერილია 33r და 48v.

446

204/IV

ფ. 37—42; 20,5×14,5; 15—16×9—10; 21 (ზოგან 22, 30) სტრ.; ევროპული, მოკვითალო, მკვრივი ქაღალდი; ყავისფერი, სქელი მუყაოს პრეგლსარქველიანი ტვიფრული ყდა ტყავის ყუთით და ნაპირებით; ფურცლები დამლილი და ლაქებიანი; წერილი ნასხი; მელანი შავი, სათაური, **قوله** და ხაზგასმა (37v-ზე) — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII—XVIII საუკ. დასაწყისი; დაუწერელია 37r.

ს ა თ ა უ რ ი 37v:

شرح [ال]مقصود

ავტორი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს **التصريف في المقصود**-ს ცალკეულ სიტყვათა და წინადადებათა კომენტარს, დაწერილს ფორმით — **قل... قل**

დასაწყისი 37v:

الحمد لله الذى جعلنا ما صدق عليه الانسان وصيبانا العطايا الكاملة الخ

დასასრული 42v:

ولانه يلزم الاحجاف بهذا الاعلال بحذف احد الساكنين وهو غير جائز تمت بعون
 الهى الوهاب

208

6 (280)

36 ფ. 21,5×15,5; 15,5×7,5; 19 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო; თაბლონაკლული, დაშლილი; ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა და **أقول — قال** — წითლით; აქვს კუსტოსი, რომელიც ზოგან სტრიქონშივეა ჩასმული; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ.

ს ა თ ა უ რ ი :

[شرح المقصود في التصريف]

ა ე ტ ო რ ი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს **التصريف في المقصود**-ს კომენტარს.

ი წ ყ ე ბ ა 1r:

ولا يوجد تريحيم المضاف في كلامهم... قال وبعد فان العلوم العربية اقول بعد
الحمد الخ

წყ დ ე ბ ა 36v:

فانه بحث لطيف قال والامر من الاخذ و الاكل... .

(აეკლია რამდენიმე წინადადების კომენტარი თავსა და ბოლოში).

265

28 ფ. 20, 5×15; 13,5—16×7, 5—8; 17—21 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო; ბოლონაკლული; ნასხი; მელანი შავი, ასოები **ش (شرح)**, **م (متن)**, ძირითადი ტექსტი და ხაზგასმა — წითლით; 2v ჩასმულია წითელ ჩარჩოში და უნვანის ადგილი თაღისებურად აქვს მოხაზული; კუსტოსთან ერთად არაბული პაგინაცია არის მოცემული (3r-დან); 2r-ზე თარიღიანი ოვალური ბეჭედი (1194 წ.); გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ.; 1r—2r — სხვადასხვა ნაწყვეტები და მინაწერები თურქულად; ხელნაწერი შედგენილია აბ. ლეაქიძისაგან 1933 წელს (1v).

ს ა თ ა უ რ ი 2v:

شرح المقصود المسمى بروح الشروح

ა ე ტ ო რ ი :

[محمد افندي العيشي]

წარმოადგენს კომენტარს თხზულებისა **المقصود في التصريف**

და საწყისი 2v:

الحمد لله المتعالى عن ائنداء والمثال المقدس عن التغير والانتقال الخ

წყ დ ე ბ ა 28v:

فصل في فوائد ش المتعلقة بالافعال... م وبحدف التاء ش شروع في ...

(Ahlwardt-თან მოტანილი ნაწყვეტი წყდება ჩვენი ნუსხის 13r-ზე).

Крачковский, зб. 416; Ahlwardt, 6801; Dorn, CLX; Brockelmann, GAL, S II 657.

339 (1295)/II

o g o v e

ფ. 11—50; 21,5×17,5; 15×10,5; 15—16 სტრ.; რუსული, მოცისფრო, მკვრივი, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; იისფერი მუყაოს ყდა წითელი ნაჭრის ყუთით; ყდა მოგლეჯილია და ამ ხელნაწერის არ უნდა იყოს; ფურცლები დაშლილი და ლაქებიანი; ნასთალიკი; მეღანი შავი, ხაზგასმა და თავების სახელწოდება — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — 1225 წლის ზუღ-პიჯა/1810 წ. დეკემბრის ბოლო (თუ 1229 წ. ?), გადაწერილი —

عبد الله بن ولي افندي (50v).

დასასრული 50v:

وقد نبت على تفصيل موانع الاعلال في اول الباب وليكن هذا اخره (sic!) الكتاب
الحمد لله على الاحتام والصلوة الخ

450

267 (556)/III

ფ. 65—78; 20×10,5; 13×6; 11 სტრ.; ევროპული, თეთრი და მოყვითალო, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; სქელი მუყაოს სარკველიანი ყდა, ყუდა და ნაბირები — ყავისფერი ტყავის; ფურცლები დაშლილი; ნასთალიკი; მეღანი შავი, ცალკეულ საკითხთა დასაწყისი — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია მოქცეული; გადაწერის თარიღი — 1062 წლის ჟუმბად ლახიარ/1652 წ.

მასი, გადაწერილი — محمد الشبير شيخ زاده (77r); აშიგებზე ირავალი კომენტარია; 65r-ზე თურქული მინაწერი თარიღით (1138 წელს/1725—26 წ.); 77v-ზე—მფლობელის ევარი (Zovianof); ხელნაწერის კლის შჯა მხარეზე მიკრულ ბართზე გ. წერეთლის ხელით მიწერილია—„556, შალვა ამირანაშვილის მიერ მოტანილი ლენინგრადიდან. 1935.8.1.“; დაწერილია; 78r, v.

სათაური 65v:

العوامل المائة

ავტორი 65v:

[أبو بكر] عبد القاهر بن عبد الرحمن الجرجاني

დასაწყისი 65v:

الحمد لله رب العالمين... وبعد فان العوامل في النحو على ما ألفه الشيخ الامام الخ

დასასრული 77r:

فيه مائة عامل فلا يستغنى الصغير والكبير والوضيح والرفيع عن معرفتها واستعمالها
تمت

Беляев, 670 — 678; Крачковский, зб. 40; Ahlwardt, 6475 — 76; Blochet, 5087, 5793, 6362, 6364 — 66, 6369, 6376, 6574; Derenbourg, 6, 1; 92, 3; 171, 1; 171, 7; Dorn, CLXXV, CLXXVI, 2), CCXI 3); Flügel, 147, 148, 161 / 2, 173 / 3; Houtsma, 177, 2°; 181, 1°; Lotii, 981 / I, 983 / III, 985 / IV, V (შემოკლებული), 987 / III; Pertsch, 209, 4; 212 — 214; Rieu, Suppl., 934, I; 935, III; 954, III; Rosen, 256; 357, 3); 358, 3); 359, 4); 360, 4); 361, 4); 362, 4); 363, 4); 364, 5); 445, 1); Rosen, Col. sc., 146 / 2, 147 / 2, 220 / 2; Salemann-Rosen, 40; De Slac., 3989 / 1°, 3990 / 1°, 3991 / 1°, 4008 / 2°, 4015 / 6°, 4021 / 4°, 4028 / 3°, 4051 / 2°, 4123 / 4°, 4130 / 2°, 4181 / 4°; Brockelmann, GAL, I 287, S I 503.

451

225/V

o g o v e

ფ. 94—97; 21,5×15,5; 15×9; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს კდეული ყდა ოქროსფერორნამენტისანი აშიით და ყუ-

210

ით, ახლავს ჭრელი საცავი ფურცლები; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი, დასათურება და ხაზგასმის
მა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1655 წელი (96r); დაუწერელია 94r,
96v—97v.

შენიშვნა: ამ კრებულის I, II და IV თხზულებები წარმოადგენს არაბული გრაამატიკის
სპარსულ კომენტარებს და გადაწერილია 1164—66 წლებში/1750—53 წწ.

დასასრული 96r:

العامل في المبتداء والخبر والعامل في فعل المضارع تمت الكتاب

ზემოაღნიშნულ ნუსხასთან შედარებით თხზულება შემოკლებულია.

452

24 (309)/III

ი გ ი ვ ე

ფ. 47—51; 19,5×13; 13×6,5; 15 სტრ.; ევროპული, მოყავისფრო, მკერავი, გასართლული
ქაღალდი; ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა, ყუა — ტყავის; ფურცლები დაშლილი და ლაქებიანი,
ყუა — ჭიხაგან შექმული; ნასთაივი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმა —
წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. უნდა იყოს; დაუწერელია 47r.

დასასრული 51v:

و العامل في المضارع وهو وقوعه موقع الام نحو زيد يضرب تمت الكتاب

(შდრ. ზემოთ, 451).

შენიშვნა: კრებული ისეთივე შედგენილობისაა, როგორც 267.

453

237/I

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—8; 21×15; 15×9; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერავი, გასართლული ქაღალდი;
ოქროსფერი ორნამენტით მოვარაყებული ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ყდა, ახლავს ორ-
ორი საცავი ფურცელი; ყუაზე წარწერაა — словосочинение арабское, ცალი ფრთა მოგ-
ლევილია, ფურცლები — ლაქებიანი; ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა და ქვეთავები — წითლით;
აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1145 წლის რამადანი/1733 წ. აებერვალი (8v); დაუწერ-
ელია 1r.

დასასრული 8v (გაეცობილია):

والوضيح عن معرفتها او اعمالها في معمولاتها حسب ما كان عملها وذلك اخر ما اردنا
على طريق الاختصار والله يهدي الى الرشاد وهو حسبي الخ

შდრ. Ahlwardt, VI 6476 / 10.

454

355 (1321)/III

ი გ ი ვ ე

ფ. 19—29; 21×17; 15×9; 15×9; 11 სტრ.; რუსული, ზოგან მოყვითალო და თეთრი,
მკერავი ქაღალდი; ყავისფერტყავგადაკრული, სქელი მუყაოს ყდა ასეთივე ტყავის ყუის ნაწი-
ლით; დასერილი, ყდამოგლევილი, ფურცლები — ლაქებიანი და ამოვარდნილი; საშუალო ზო-

მის ნასხი; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული. **محمد بن حاجي عبد الرحمن** ...
წერის თარიღი — 1204 წელი/1789—90 წ., გადაწერი — ...
(27r); 27v—29v შეესებულა კომენტარული ხასიათის სხვადასხვა ფრაგმენტებით.

455

34/IV

ო გ ი ვ ე

ფ. 77—84; 21×15; 13×7,5; 8 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი, გასართლული ქა-
ლადი; ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა, ყუა — ტყავის; ფურცლები — ლაქებიანი; ნასხი; მე-
ლანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1205 წლის რაჯაბი/1791 წ. 27 მარტი (84v),
გადაწერი — იგივე **علي بن حسين بن عمر** (იხ. 545, 63v).

456

283/V

ო გ ი ვ ე

ფ. 64—82; იხ. 441; 6 სტრ.; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. I ნახევარი, გადაწერი —
ملا شيخ الكعور-ს მცხოვრებ მკვლევარმა **ولي بن علي** პრბლი (82r), რომელიც იმყოფებოდა სოფელ **الكعور**-ს მცხოვრებ **ملا شيخ افندي**-ს სამსახურში; აქვეა ოთხკუთხა ბეჭედი 1241 წლის თარიღით; დაუწერილია 64r, 82r.

457

142/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 42—55; 19,5×12; 11,5×7,2; 9 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი; ჰრელ-
ქაღალდგადაკრული მუყაოს ყდა ყავისფერი ყუით და გაყვითლებული სქელი ქაღალდის სუ-
პერით, რომლის კუთხეშიც ფანქრით მიწერილია: სარფი, სასწაულებელი; ზოგი ფურცელი
ანოვარდნილია და ლაქებიანი; ნასხი, ზოგან სულსისებური; მელანი შავი, სათაურები და ხაზ-
გასმა — წითლით; ტექსტი ჩასმულია წითელ ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი —
XVIII საუკ. აქა-იქ — ბეჭედები; 42r-ზე ზმნის ფორმათა პარადიგმები და მინაწერებია, 55v-ზე
— ნაწყვეტები.

458

251

ო გ ი ვ ე

7 ფ.; 22×17; 14×7; 17 სტრ.; რუსული, ცისფერი, მკვრივი ქაღალდი; უყდო; ფურცლები
დაშლილი, ბოლონაკლული; ნასთალიყი; მელანი შავი, დასათაურება, ხაზგასმა, ტექსტის ამხსნე-
ლი ნიშნები და ზოგიერთი გახმოვნება — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX
საუკ. დასაწყისი; გვერდებზე მრავალი მინაწერია, 1r შეესებულა ფრაგმენტული ხასიათის
გრამატიკული ტექსტით.

წყდღბა 7v:

أفعال الشك واليقين ... وهذه الثلاثة ورأيت ...

459

59 (417)/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 46—84; 22×16,5; 14×7; 10 სტრ.; აღმოსავლური, მოყვითალო, თხელი ქაღალდი,
უყდო; ფურცლები დაშლილი და ლაქებიანი; საშუალო ზომის კარგი ნასხი; მელანი შავი, სა-
212

460—461

227/I

ფ. 1—13; 19×13; 13,5×7; 21 სტრ.; აღმოსავლური, მოყვითალო, სქელი, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; წითელტყავგადაკრული სქელი მუყაოს ყდა ქდეული მედალიონების კვალით; ყდა მოგუჯილია, ფურცლები — დაშლილი; ნასთალიყისებური ნახტი; მეღანი შავი, ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 998 წელი/1589—90 წ.; 1r-ზე — მინაწერები,

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح العوامل]

ა ე ტ ო რ ი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს المائة العوامل-ს კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فشرع في المقصود فقال العوامل الكائنة في علم النحو الخ

დასასრული 13v:

والثاني منهما العامل في الفعل المضارع ... فان هذا المعنى يرفع الفعل المضارع والله اعلم بالصواب تمت الكتاب

227/III—ფ. 22—50, თავეკლული, المقدمة, كتاب (ს?) კომენტარი უნდა იყოს.

შეგნო შეგნა: ამ კრებულის II თხზულება (ფ. 14—21) შუა და ბოლონაკლული, დაწერილია სპარსულ ენაზე და الازنهاني-ს-التصريف-ს კომენტარს უნდა წარმოადგენდეს.

შდრ. Loth. 983/II, 985/II, 1042/I.

462

283/VII

ფ. 93—132; იხ. 441; 13—16 სტრ.; ძირითადი ტექსტი წითელხაზგასმულია; გადაწერის თარიღი — 1142 წლის შივეალი/1730 წ. აპრილი, გადაწერილი — حاجي ادريسي الخليلاني (132v); დაუწერელია 93r.

ს ა თ ა უ რ ი 132v:

الاسمعيلى
56 [شرح العوامل]

ა ე ტ ო რ ი 93v:

اسماعيل بن الامير

წარმოადგენს المائة العوامل-ს კომენტარს; ბროკელმანთან ეს თხზულება არ არის დასახელებული.

დასაწყისი 93v:

الحمد لله الذى نطق باثبات وجوده ... اما بعد فهذه فوائد سمحت بها قريحة ... وها انا اسرع فيه الخ

463

317 (1259)/III

ო გ ი ვ ე

ფ. 61—104; 22×17; 17×11,5; 13 სტრ.; ევროპული, მოცისფრო, მკერივი, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; მწვანე კოლენკორის სქელი ყდა ოქროსფერი ამოტივფრული ყვავილით შუაგულში, ყუა და ნაპირები — წითელი ტყავის, ახლავს ორ-ორი ყდის საცავი ფურცელი; ხელხაწერი რესტავირებულა; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. დასაწყისი, გადაწერა —

(ასე) عثمان بن ملا عثمان (104v); 61r-ზე თხზულების ავტორად დასახელებული اسماعيل بن الامير — ხოლო 104v-ზე — ملا اسماعيل

464

10 (286)

45 ფ. 21×13,5; 16×8,5; 19 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო; ფურცლები დაშლილი და ლაქებიანი; ნასხი, ზოგან ნასთალიკისებური; მელანი შავი, სათაური, ხაზგასმა და ზოგიერთი გახმოვნება — წითლით; 2v-ს დასაწყისში შავი ხაზების ჩარჩოში ჩახატულია თაღი, რომელიც შეესებულება შავი, წითელი და მწვანე ფერის ორნამენტებით, უნეანის გაფორმება დაბალი ხარისხისაა, 44r-ზე ორმაგი წითელი ხაზების კოლოფონია; აქვს კუსტოსი; 45v-ზე ხუთი რეკუთხა ბეჭედაა; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. შუა წლები; ტექსტისაგან თავისუფალ ფურცლებზე — ნაწყვეტები და მინაწერები.

ს ა თ ა უ რ ი 2v:

كتاب سرورى ، شرح العوامل

ავტორი 2v:

یحیی بن نصح ابن اسرائیل (ასე)

წარმოადგენს العوامل-სა-კომენტარს.

დასაწყისი 2v:

توجهنا الى جنابك وقصدنا الى بابك يا غافر الذنوب ويا سائر العيوب الخ

დასასრული 44r:

ان يصلح كرما وفضلا عصمة الله تعالى بعصمة القديم ابدا

Крачковский, გვ. 409; Anwardt, 6479; Dom. CLXXVII 1); Houtsma. 132; Pertsch. 216; De Slane, 3993 / 1°; Brockelmann, GAL, I 287, S I 504.

465

83 (481)/III

ო გ ი ვ ე

ფ. 117—163; 21×15; 14,5×8; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ყვისფერტყავადარული სქელი მუყაოს ყდა; ნასთალიკი; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა, نوع და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს; აქვს ვაკუფური წარწერა.

214

466

187 (29/21823)

80ფ. 19, 5×13,5; 13,5×8,5; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერტყავადაკრული სქელი მუყაოს სარქველიანი ყდა ამოტიფრული ხაზებით; წვერილი ლამაზი ნახში; მელანი შავი, ძირითადი თხზულების ტექსტი — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 966 წლის რაბზ'უ ლ-ზხირი/1559 წ. იანვარი (80r), აქვეა მფლობელის ბეჭედი (حاج حسين); 80v-ზე მიწერილია Jean Zovianoff და დანსმულია ბიბლიოთეკის შტამბი (Библиотека Инст-та Кавказоведения Академии наук СССР).

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

تركيب العوامل
ان [شرح العوامل]

ავტორი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს المائة العوامل-ს კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم ... الباء حرف جر اسم مجرور الخ

დასასრული 80r:

فلا يستغنى الصغير والكبير والوضيع والرفيع عن معرفة مائة عامل واستعمال مائة عامل تمت
შტრ. Ahlwardt, 6480. 6490.

467

39 (350)/I

ფ. 1—71; 19×14; 14,5×10; 16 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი ქაღალდი; სქელი მუყაოს სარქველიანი ყდა, ნაპირები და ყუა — ყავისფერი ტყავის; ფურცლები ზოგან ლაქებიანია; ნახში, ზოგჯერ ნასთალიკისკენ გადახრილი; მელანი შავი, ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1089 წლის რამადანი/1678 წ. ოქტომბერ-ნოემბერი, გადაწერილია ქ. ოლთისში (أولتى), არსლან ფაშას მადრასაში (71v), 1r—2r — მინაწერები; ხელნაწერის მფლობელია جلى

ს ა თ ა უ რ ი 2r:

უფრო ზუსტად [شرح ترويجي]
ان [شرح العوامل]

ავტორი არ არის აღნიშნული.

[الترويجي] — ?

წარმოადგენს المائة العوامل-ს კომენტარს.

დასაწყისი 2v:

الحمد لله لمن وجب علينا ثأؤه ولمن لا يزول من حسب (!) النعم علينا غناؤه الخ

დასასრული 71v:

خير عامل مجرور بانه مضاف اليه لمائة والرفيع والوضيع عن معرفة واستمالها (საბ) تمت

215

შენიშვნა: სათურთ **معرب** შეცდომა უნდა იყოს; ალვარდტი ამ სათურთ იმეორებს აღნიშნული ძირითადი თხზულების ერთ-ერთ თურქულ კომენტარს (იხ. Ahlwardt, VI, 6488).

Крачковский, გვ. 409; Ahlwardt, 6480; Derenbourg, 174, 1; 175, 2; Flügel, I 150 — 51; Pertsch, 217; Rieu, Suppl., 921 (ავტორი — الطونوج); Rosen, 258, 1); 356, 2); 365, 2); 458, 4); De Slane, 4017 / 2°, 4025 / 4°, 4144 / 3°, 4149 / 2°; Brockelmann, GAL, I 287, S 503 — 504.

468

83/II

ფ. 52—113; იხ. 465; ტექსტის ზომა 16×8; 13 სტრ.; ქვეთავების სათურები გატანილია ამიებზე მუქი შავი მელნით; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს.

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

معرب العوامل
113v-ზე المعرب الطونوج
ან [شرح العوامل]

ავტორი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს المائة العوامل-ს ერთ-ერთ კომენტარს; შესაძლებელია, რომ ეს არის ის თხზულება, რომელსაც ბროკელმანი უწოდებს at-Turnūg-ს (იხ. Brockelmann, S I, 504/34), შდრ. 467.

დასაწყისი 52v:

رضى فعل ماض معلوم من باب علم الله مرفوع لفظا الخ

დასასრული 113v:

فيها مائة عامل... عن معرفة هذه الرسالة من العلوم العربية الخ

Ahlwardt, 6490; Houtsma, 131; Brockelmann, GAL, I 287, S I 504 / 34.

469

39/II

ფ. 72—101; იხ. 467; გადაწერის თარიღად დასახელებული 857 წელი/1453 წ. გვიან უნდა იყოს მიწერილი, გადამწერი — بن جاز الله القسطنوني... (101v); 73r-ზე — ნაწყვეტი, ფ. 102—104—გამათკეცილი შინაარსის ფრაგმენტები; დაუწერელია 72r.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح العوامل]

ავტორი ანონიმი.

წარმოადგენს المائة العوامل-ს კომენტარს და ოდნავ განსხვავდება ალვარდტიან მიითითებული ნუსხისაგან (შდრ. Ahlwardt, VI, 6488).

დასაწყისი 73v:

الحمد مرفوع بانه مبتداء... لله مجرور بانلام الجار... رب مجرور على انه صفة الخ

დასასრული 101v:

فلا يستغنى الصغير والكبير والوضيع والرفيع عن معرفتها واستعمالها تمت

შდრ. Ahlwardt, 6488; შდრ. Pertsch, 219.

355/1

ფ. 1—9; იხ. 454; 15 სტრ.; ბოლონაქლული; წვრილი გაკრული ნასხი; ძირითადი ტექსტი — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. 80-იანი წლები; 1r და 9r, v-ზე — ფრაგმენტული ხასიათის მინაწერები და ნაჯღანები.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح العوامل]
 ან [تركيب موسى]

ა ვ ტ ო რ ი:

[موسى القادى الاوارى محمد بن موسى؟]

წარმოადგენს المائة العوامل-ს კომენტარს და იწყება შესავლის გარეშე; აღვარდთან ეს თხზულება თურქულ ენაზეა, ხოლო ავტორი — უცნობია.

დასაწყისი 1v:

الباء حرف جر مبنى على الكسر أضيف الاسم الى الله وهو مجرور لفظا الخ
 წყდება 8v:

رفعه ضمة لفظية عامل معنوى وهو الابتداء ملحق ...

(მხოლოდ დასაწყისი ნაწილია).

შენიშვნა: ამ კრებულის II და IV თხზულებები წარმოადგენს المائة العوامل-ს კომენტარს თურქულ ენაზე; ფ. 127v—128v—ერთ-ერთი კომენტარის დასაწყისი (შდრ. Dorn, CLXXVII 3). CCXXXVII 3); Rosen, 258, 2).

შდრ. Ahlwardt, 6495; Rosen, Coli. st.. 146 / 4; Brockelmann, GAL, S I 504 / 30.

471

334/1

ფ. 1—18; იხ. 445; ტექსტის ზომა 17×12; 13 სტრ.; გადაწერის თარიღი — 1283 წლის ჟუმანდ ლ-ახიზა/1866 წ. ოქტომბერი, გადაწერილი — عبد الفتاح بن حاجي محمود أفندي — (17v); დაუწერელია 1r და 18r, v.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح العوامل]

ა ვ ტ ო რ ი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს المائة العوامل-ს დასაწყისის კომენტარს წინადადებამდე — الاول حروف تجر الاسم الواحد فقط

დასაწყისი 1v:

بسم الله زيد (ასეა) اباء حرف جر مبنى على الكسر لا محل لها ... أضيف الاسم الى الله الخ

დასასრული 17v:

وتقديره اذا جرت الاسم واحد فقط تمت

შდრ. 470.

217

113 (540)/IV

ფ. 44—63; 18,5×12; 13,5×6; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასანთლული ქაღალდი; ტყავი; კრელი, სქელი მუყაოს ყდა, ყუა — ღია ყავის-ყვითელი ტყავის; ნასთალიკი შიქასთესტული; მელანი შავი, فصل და ხაზგასმა — წითლით, წითლითვე აღნიშნული აშიებზე ყურანის ციტატები عطف ასობით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ.; 1r-ზე არზრუმის ყადის ვაკუფური წარწერაა 1262/1846 წლის **أديب الله عبد**-ის ბეჭდით, 61r—62r-ზე მოცემულია სარჩევი, რომელიც უფრო გვიან უნდა იყოს შედგენილი; დაუწერელია 44r, 62v—63v.

ს ა თ ა უ რ ი 44v:

الميداني في النحو
[النحو] ٥٦

ავტორი 44v:

أبو الفضل أحمد بن محمد [بن أحمد بن إبراهيم] الميداني

დასაწყისი 44v:

الحمد لله على سوابغ الآية... اعلم انه كلام العرب على ثلثة اوجه الخ

დასასრული 60r-v:

فصل في كلمات تسمى اسماء الفعل... ولها اخوات وفيما ذكرناه كفاية لمن تأمل تم

De Slane, 4000; Brockelmann, GAL, I 289, S I 506.

82 (480)/IV

ფ. 122—137; 16,5×10,5; 11,5×6; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; ტყავი-გადაკრული სქელი მუყაოს ყდა ნაჭრის ყუთით; ქაღალდი აქა-იქ ლაქებიანია; ნასთალიკი; მელანი შავი, ცალკეული ფრაზები — წითლით, კვერდი და ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზების ჩაჩნოში, უნვანი თაღისებური ფორმისაა და მოხატულია შავი და წითელი მელნით, კომენტარებისათვის განკუთვნილი არე თავისუფალია; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — ჯუმანდ-ლ-ნაირა, ალბათ 1177 წელი/1763 წ. დეკემბერი, გადამწერი — **مصطفى بن عثمان** — **قارص** (قرص)-ში, (137v) — ერთ-ერთი მოწაფე **أفندي مصطفى**-სა, რომელიც ცხოვრობდა **قارص** (قرص)-ში, **في محلة واعظ زاده في جامع كنب**; ყდის შიდა მხარეზე, სადაც იწყება კრებულის I თხზულება, მიკრულია ქაღალდი არზრუმის ყადის ვაკუფური წარწერით და ბეჭდებით (1262; **أديب**); 122r-ზე თურქული მინაწერია.

ს ა თ ა უ რ ი:

[كتاب الاموزج]

ავტორი:

[أبو القاسم محمود بن عمر الزمخشري]

დასაწყისი 122v:

الكلمة مفرد اما اسم كرجل، واما فعل كضرب واما حرف كقد الخ

დასასრული 137v:

وكذا لك ماله وسلطانيه ولا تكون الا ساكنة وتحريكها لحن

Крачковский, г. 393; Ahlwardt, 6514 — 15; Derenbourg, 178, 2; Dorn, CXCVI 1); Houtsma, 196, 3; Brockelmann, GAL, I 291, S I 510.

299

103 ფ. 20,5×15,5; 12—14×9—10; 10 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; ყვითელქაღალდშემოკრული სქელი მუყაოს ყდა; ფურცლები დაშლილი, ლაქებიანი, ზოგან ნაკლული; ნასხი, ბოლოში — განსხვავებული; მელანი შავი, **اقول — قال —** წითლით, ზოგან — შავი მელნით ყვითელ ფონზე; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII საუკუნდა იყოს; 1r-სა და 103 v-ზე — ნაწყვეტები და მინაწერები.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح الانموذج]

ავტორი 1v:

جمال الدين محمد بن عبد الغنى الاردبيلي

წარმოადგენს ზემოაღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذي جعل العربية مفتاح البيان وصيرها آلة يحترز بها عن الخطاء الخ

დასასრული 103r:

عصمنا الله من شرورهم ورد اليهم بلفظه كيد فجورهم تمت

Крачковский, გვ. 393; Семенов, VIII 5705; Ahlwardt, 6516 — 17; Derenbourg, 178.1; Dom, CXCVI 2); Flügel, I 156 — 158; Houtsma, 135; Pertsch, 224 — 226; Rosen, 341; Salemann-Rosenthal, 27; De Slane, 4005 — 4006 / 1°, 4016 / 2°, 4022 / 3°; Brockelmann, GAL, I 291, S I 510.

475

50

ი გ ი ვ ე

115 ფ. 22×16,5; 16×6,5—11; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; მოყვითალო, ყვავილოვანორნამენტიანი, ქაღალდგადაკრული მუყაოს ყდა, ყუა და ნაპირები — შავი ტყავის; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, **اقول — قال**, ხაზგასმა, ზოგიერთი სიტყვა და დასათურება — წითლით, სამ გვერდს (7v, 10v, 11r) წითელი მელნის ჩარჩო აქვს შემოხაზული; პაინაცია კუსტოსით; გადაწერის თარიღი — 1173 წელი/1759—60 წ. (115v), 1r-ზე მინაწერებია; 1v-სა და 2r-ზე — სათური და ავტორია აღნიშნული.

დასასრული 115v:

ورد اليهم بلفظه كيد فجورهم الله ولي التوفيق والحمد لله رب العالمين

476

136/I

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—83; 21,5×16; 14,5×7—8; 15 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო და თეთრი, სხვადასხვა სიმკვრივის ქაღალდი; ყვავისფერი, სქელი მუყაოს ყდა ტყავის ყუითა და ნაპირებით; ფურცლები ლაქებიანი, ზოგან დაშლილი, რესტავრირებული; ნასხი; მელანი შავი, **اقول — قال** და ხაზგასმა—წითლით, რამდენიმე გვერდზე ტექსტს შემოვლებული აქვს წითელი ხაზების ჩარჩო; პაინაცია კუსტოსით; გადაწერის თარიღი—1178 წლის რაბი'უ ლ-ავეალი/1764 წ. სექტემბერი, გადამწერი — **مصطفى بن خليل بن موسى** (83r); 29v-ზე სამი ბეჭედი; ტექსტისაგან თავისუფალი გვერდებია 1r და 83v.

დასასრული ოდნავ სახეცვლილია.

219

ო გ ი ვ ე

ფ. 72—144; იხ. 453; ტექსტის ზომა 11,5×7; 14 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი ქაღალდი; წერილი ნასხი, ზოგან უფრო კუთხოვანი; **ა**قول — **قال** — წითლი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. შუა წლები, გადაწერის სახელი სივანგებოდ ამოშლილია (144v); დაუწერელია 72r.

დასასრული ოდნავ სახეცვლილია.

478

363

ო გ ი ვ ე

92 ფ. 22×17,5; 14—15×7,5; 13 სტრ.; ევროპული ქაღალდი, სხვადასხვა; მოყვითალო, ნაცრისფერი, ცისფერი, სქელი და თხელი; მუქი ყავისფერტყავადაკრული მუყაოს ყდა ორნამენტებით ქდეული; ცალი ფრთა მოგლეჯილია, მეორე — დაკარგული, ფურცლები ლაქებიანი, ზოგან დაზიანებული; სხვადასხვაგვარი ნასხი და უმეტესად — ნასთალიცი; მელანი შავი, **قال** — **أقول** და კოლოფონის ჩარჩო — წითლი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—1230 წლის შავეალი/1815 წ. სექტემბერი, გადაწერი—(?) **يوسف بن امر محمود قزافي دمرخي** (92r), 1r-სა და 92v-ზე — მინაწერებია, 2r-ზე მიმაგრებულია თეთრი ფურცლის ნაგლევი, რომელზედაც კალიგრაფიული ნასხით მიწერილია თხზულების სათაური და ავტორი.

479

323 (1272)

ო გ ი ვ ე

98 ფ. 21×16,5; 15,5×10; 9—10 სტრ.; ევროპული, მოცისფრო და უფრო მუქი ფერის, სხვადასხვა სისქის, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; ღია ფერის, სქელი მუყაოს ყდა წითელი ტყავის ყუთია და ნაპირებით, ახლავს ორ-ორი თეთრი საცავი ფურცელი; რესტავირებული; კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი, **قال** — **أقول** — წითლი; თავების სათაურები ზოგან ამიებზეა გატანილი და წითელი მელნითაა შემოხაზული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—1232 წლის რაბი'უ ლ-ევეალი/1817 წ. იანვარი, გადაწერი — **محمد ولد بنى افندي ساكن قشلاقي** (97v), გვერდებზე სპეციალურად დახაზული არეები კომენტარებისათვის ზოგან შეესებულება, 1r-სა და 98r.v-ზე — ნაწილები და მინაწერებია.

დასასრული 97v:

(ასეა) **اذ وقتنا الله لا نجاز ما وعدنا في صدر لكتاب**

შენი შენა: დასასრული ოდნავ გავრცობილია ალვარდტთან დამოწმებულ 6517, № 5 ნუსხასთან შედარებით.

480

291 (1347)/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 52—181; 21,5×17,5; 14,5×8,5; 10 სტრ.; რუსული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; ყავისფერტყავადაკრული, სქელი მუყაოს ყდა ტვიფრული მედალიონებით; საშუალო ზომის ნასხი (დალესტნური?); მელანი შავი, ხაზგასმა — წითლი; 52r-ზე სხვადასხვა ფერის ყვავილოვანი ორნამენტი შემოვლებული აქვს კალიგრაფიული ნასხით დაწერილ სათაურს, ამიებზე გატანილი თავების სათაურებიც ასეთივე ხელით არის შესრულებული და ორნამენტირებულია, ტექსტს 220

დატანებული აქვს წითელი ნაჭრის სანიშნები; აქვს კუსტოსი და არაბული პაგინაცია (1-127) საქართველოს
ქრონიკისა
გადაწერის თარიღი — 1277 წლის 12 რამადნი/1861 წ. 24 მარტი, გადაწერი — **سعيد بن**

أبي الخليل أوى (178r), რომელიც ვინმე **راز قنا الله** ვინმე — გრამატიკოსთან მოღვაწეობდა; 178r-ზე არის ერთი მინაწერი ვინმე **بن عبدل**-ისა ნასყიდობის შესახებ, დათარიღებული 1293 წლით/1876წ., ამავე ხელით 181v-ზე სამი მინაწერია: ერთი — იგივე ნასყიდობის შესახებ, ხოლო ორი — ერთი მფლობელობიდან მეორეში გადასვლის შესახებ (1293 წლის და უთარილო); დაუწერელია 178v — 181r.

481

224

ი გ ი ვ ე

83 ფ. 21×15; 13—14×8; 11—12 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; წითელი კოლენკორის ყდა; ახლადრესტავირებული; დასაწყისში ახლავს სამი საცავი ფურცელი, ბოლოში — ერთი; ბოლონაკული; ნახი (სხვადასხვა ზომის); მელანი შავი, **قال — أقول** (დასაწყისში) და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ.; უკანასკნელი ყდის საცავი ფურცლის v-ზე გვიანდელი ხელით მიწერილია — *подробная грамматика арабского языка*, ავტორი, გადაწერის თარიღი (120 лет тому назад) და ფასი (300 რუბ.); დაუწერელია 1r.

წყდებ ა 83v:

ولا يحيى ان الا بعد فعل فى معنى القول سميتا حرفى التفسير ...

(ეს არის **الحرف** ს-ს **باب** უკანასკნელი ნაწილი, აკლია რამდენიმე ფურცელი, სხ. 480, 135v).

482

110 (529)/III

ფ. 79—86; 23×15; 15×8; 23 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; ნაცრისფერი მუყაოს ყდა შავი ფოთლებით, ყუა — წითელი ტყავის; ნახი; მელანი შავი, **قوله**, ზოგიერთი სიტყვა და ხაზგასმა — მუქი წითელი მელნით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკუნე; 79r-ზე — გეომეტრიული ფიგურა და მინაწერები არაბულად და თურქულად; დაუწერელია 86v.

სათაურო 79r:

حاشية على شرح الانموزج

ავტორო 79r:

ابراهيم ارشى

წარმოადგენს გლოსებს არაბილის ზემოაღნიშნული კომენტარის დასაწყის ნაწილზე.

დასაწყისი 79v:

قوله الحمد لله هو الثناء الجميل على الفعل الجميل على حجة التعظيم الخ

დასასრული 86r:

قوله الا اللفظ الموضوع ... والمفرد ههنا مذكور فى مقام التعريف تم الى هنا وما بعدها لم اذكر بعد

Крачковский, сб. 393; Brockelmann, GAL, S I 510.

ფ. 1—51; იხ. 480; ტექსტის ზომა $16 \times 10,5$; 15 სტრ.; მელანი შავი, **قوله** და ხაზგასმა — წითელი და მწვანე მელნით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. II ნახევარი; 46v-ზე — ლოცვა, 48v—51v-ზე მინაწერები და სხვადასხვა ნაწყვეტები; დაუწერელია 1r—3r, 46r, 47r—48r.

ფ. 99—123; 22×17 ; 14×12 ; 15 სტრ.; რუსული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; მოყვითალო სქელი მუყაოს ყდა, ყუა შავი ნაჭრის; ბოლონაკლული; წვრილი კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი; კუსტოსი სტრიქონში ჩასმული; გადაწერის თარიღი—XIX საუკ.; დაუწერელია 99r, 118—123.

დასაწყისი 99v:

الحمد لله الذى صرف الى نحوه ... فيقول عبيد العبيد فى البرية ... اردت ان
اتردد فى حاشية الخ

წყდება 117v:

قوله فان من الاكرام بمنزلة الظرف يعنى انه ليس بظرف حقيقى ... فالتقدير الكائن
بستين درهما كائنا منه ...

ფ. 134—151; იხ. 484; ტექსტის ზომა 18×12 ; 24 სტრ.; ბოლონაკლული; წვრილი ნასთალიცი; აქვს კუსტოსი; დაუწერელია 134r, 147—151.

სათაური:

[حاشية على شرح الامونوج]

ავტორი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს გლოსებს არდაბილის ზემოაღნიშნულ კომენტარზე.

დასაწყისი 134v:

الحمد مرفوع لفظا مبتداء معرفة تعريفه بالالف فقط عند المبرد زبدة الام (ასე)
للفرق بين همزة التعريف وبين همزة الاستفهام الخ

წყდება 146v:

ولا استجاوز الواو حرف عاطفة ... مجرور محلا جره كسرة محلية عند ابن الحاجب
والاختلاف الحاصل ... (მოცემულია მხოლოდ დასაწყისი ნაწილი)...

ფ. 73—87; იხ. 454; 23 სტრ.; რუსული, მოყვითალო ქაღალდი; წვრილი ნასთალიცი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. 90-იანი წლები.

სათაური:

[شرح الاموزج]

ავტორი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს კომენტარს ზამახშარის თხზულებისა **كتاب الاموزج**

დასაწყისი 73r:

الكلمة مرفوع على انه مبتداء وتعريفه والام (اسم) ورفع بالضم اللفظ مفرد مرفوع
على انه خبر المبتداء وهو مع خبره جملة اسمية الخ

დასასრული 87v:

واتيك صباح ... والكاف ضمير بارز منصوب متصل مفعول به لاتي عبارة عن
المخاطب تمت

(პირველი თავის ნაწილია, სრულდება **المركبات** სა-კომენტარით).

487

355/VI

ფ. 88—130; იხ. 454, 486; 23 სტრ.; ზოგიერთი ფურცელი ყვითელია; ბოლონაკულია; ნასხისებური ნასთალიკი და ნასხი; მელანი შავი, ძირითადი ტექსტი და ზაზვასმა — წითლი; აქვს კუსტოსი; გაღაწერის თარიღი — XVIII საუკ. 90-იანი წლები (1203 წელი/1788—89 წ., იხ. 120r-?) 88r-ზე გრამატიკული ხასიათის ნაწყვეტებია, 124r—125r, 126r—127r, 129r, v-ზე — მინაწერები და ნაწყვეტები, 125v-ზე **ابو القاسم بن محمد بن خير النمساوري** ს. გრამატიკული ხასიათის შენიშვნები, 127v—128v-ზე — **العوامل** ს. კომენტარის დასაწყისი (მდრ. Dorn, CLXXVII 3); ფ. 130-ზე **الاموزج** ს. ერთ-ერთი კომენტარის ნაწყვეტია (მდრ. ქვემოთ, 489).

სათაური:

[شرح الاموزج]

ავტორი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს ზამახშარის აღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 88v:

الكلمة مرفوع لفظا مبتداء معرفته تعريف بالالف والام (اسم) رفعه ضمته لفظية عامله
معنوى وهو الابتداء ملحق بالفاعل الخ

წყდება 123v:

بعد كلام موجب اضيف بعد الى كلام ... مفعول فيه لعامل مقدر تقديره ...
(მოცემულია პირველი თავის ნაწილი **المستثنى** სა-კომენტარით).

488

346 (1311)/I

ფ. 1—120; 21×15,5; 14×6,5; 12 სტრ.; ევროპული, თეთრი, ოდნავ გასანთლული კაღალ-
დი; ყველაფერტყავადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა; ნასხისებური ნასთალიკი;
მელანი შავი, **ش قوله** (شرح) და ზოგიერთი ნიშანი — წითლი; კუსტოსის სტრუქონში ჩას-

მული; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. I ნახევარი, გადაწერილი — **ابن ولي افندي** — აღწერის თარიღი — 1858 (მდრ. 158v); ამჟამად მრავალი კომენტარით; დაუწერელია 1r.

ს ა თ ა უ რ ი 2v:

حدائق الدقائق في شرح رسالة علامة الحقائق
[شرح الانموذج] 65

ა ვ ტ ო რ ი 1v:

سعد الدين سعد الله البردعي

წარმოადგენს ანმოჯ-ს კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

اللهم انا نريد ان تشبه بمن يحمذك على الاك الخ

დასასრული 120v:

افاضته ... في ذكر المفضل عليه صريحا تمت

Крачковский, გვ. 333; Ahlwardt, 6518; Blochet, 6367; Dorn, CXC VII 1); Flügel, I 155; Rieu, Suppl., 1253, I; Rosen, Coll. sc., 129; Salemann-Rosen, 27, 31; Brockelmann, GAL, I 291, S I 510.

489

297/II

ი გ ი ვ ე

ფ. 12—99; 20,5×16,5; 13×7; 10 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა ტყავის ყუისა და ნაპირების ნაშთით; ჭიისაგან შექმული, ფურცლები — ლაქებიანი; კუთხოვანი ნახში; მელანი შავი, **قوله**, ზოგიერთი ნიშანი და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1263 წელი/1846—47 წ., გადაწერილი — **مصطفى اسماعيل بن (99r)**, რაიონის სოფელ **مأخضلو**-ს მკვიდრი, რომელიც იმყოფებოდა **عبد الله افندي الخلو**-ს სამსახურში; ტექსტს გასდევს ამხსნელი ნიშნები, 99v-ზე — კომენტარები და შეითვისები; დაუწერელია 12r; შემენილია ეფენდიევისაგან 1963 წ.

დასაწყისი 12v:

باب الفعل وهو ما صح ان يدخله اه اى كلمة جاز دخول قد الخ

დასასრული 99r:

والى فى الالف واللام اذا تذكر حارثا ... والشيخ الذين ذات بهم الشمس للفاص
وللداى تم

(შეიცავს **الفعل**-ს და **باب الحرف**, აკლია I ნაწილი).

490

268 (1236)

ი გ ი ვ ე

136 ფ. 21,5×17; 13×6; 10 სტრ.; რუსული, თეთრი, მკვრივი, ოდნავ გასაბლული ქაღალდი; ყავისფერტყავადაკრული მუყაოს ყდა ტვიტრული ორნამენტებით; თავსა და ბოლოში ქაღალდი ჭიისაგან არის შექმული, ფურცლები ზოგან ლაქებიანი და ნაკლულია (გვ. 52—53);

მსხვილი კუთხოვანი ნასთალიკი; მელანი შავი, **شرح**, **ش**, **قوله**, ხაზგასმა და ტექსტის ხსენელი ნიშნები — წითლით, 66v-სა და 67r-ზე ქვეთაგების სათაურები ჩასმულია წითელი და ყვითელი მელნით შესრულებულ ორნამენტებში; კესტოსი სტრიქონშია მოცემული; გადაწერის თარიღი — 1271 წელი/1854-55 წ., გადამწერი — **محمد بن ملا اسماعيل** (136r) **قزاق**-ის რაიონის სოფ. **حياي**-ს მკვიდრი; 1v-სა და 136r-ზე მრგვალი და ოვალური ბეჭდებია, 2r-ზე — მინაწერები; დაუწერელია 1r.v, 136v — 137v; შექმნილია ცაგარლისაგან 1952 წ.

491

267/II

ფ. 33—64; იხ. 450; 12,5×6; 15 სტრ.; დასათაურება, საკითხთა დასაწყისი და ხაზგასმა — წითლით; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. II ნახევარი; 63r—64r—პატარა ფურცლები კომენტარებით; დაუწერელია 33r, 60r—62v.

ს ა თ ა უ რ ი 34v:

كتاب المصباح

ავტორი:

[**ابو فتح نصير بن عبد السيد المطرزي**]

დასაწყისი 33v:

اما بعد حمد الله ذى الانعام جاعل النحو فى الكلام الخ

დასასრულ ი 59v:

لان الدال عليه لفظ ايضا الا انه بعقبه وفي الاول ما سبق من الكلام

Крачковский, გვ. 414; Ahlwardt, 6530 — 31; Blochet, 5087, 6351; Dorn, CLXIII 2); Flügel, I 159 — 161 / 1, 162 — 163, 173 / 2; Houtsma, 141, 3°; 142, 1°; Loth, 890, 986 / III, 987 / VI; Pertsch, 214, 2; 227 — 228; Rieu, Suppl., 930, I; 931, II; 934, IV; 935, II; Rosen, 262, 263, 357, 2), 358, 2), 359, 3), 360, 3), 361, 3), 362, 3), 363, 3), 364, 4), 445, 2); Salemann — Rosen, 42; De Slane, 3992 / 2°, 4003 / 1°, 4021 / 3°, 4022 / 2°, 4025 / 2°, 4026 / 2°, 4028 / 2°, 4030 / 2°, 4031 / 2°, 4130 / 3°; Brockelmann, GAL, I 293, S I 514.

492

24/II

ი ბ ი ვ ე

ფ. 29—46; იხ. 452; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. უნდა იყოს; 29r-ზე წინა ოხუთღობის დასასრულია.

წყდებ 46v:

و فى المنصوب اكرمنى اكرمنا ودعا وزمانا...

(აკლია დასკვნა — **خاتمة الكتاب**).

493

34 (321)/I

ი ბ ი ვ ე

ფ. 1—32; 21×15; 13×7,5; 8 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი, გასანთლებული ქაღალდი; ყავისფერი სქელი მუთაოს ყდა, ყუა — ტყავის; ბოლონაკლული, ფურცლები ლაქებია-

15. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

ნ; ნასხი; მელანი შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. ბოლო. 29r-ზე ბეჭედია; დაუწერელია 1r, 32r, v.

წყდებ 31v:

والمنصوبه كذلك اياى ايانى اياك اياكما اياكم اياك اياكما اياكن اياه ...
(აკლია ბოლო თავის ნაწილი და დასკვნა).

494

142/1

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—41; 19,5×12; 11,5×5,5; 9 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; პრელქალაღდაკრული მუყაოს ყდა სქელი, გაყვითლებული ქაღალდის სუბერით, ყუა — ყავისფერი; ფურცლები ზოგან ამოვარდნილია და ლაქებიანი; ნასთალიკი; მელანი შავი, სათაურები და ხაზგასმა — წითლით; გვერდებს წითელი მელნის ჩარჩო აქვს შემოხაზული, ტექსტი და კოლოფონი წითელი ხაზების ორმაგ ჩარჩოშია ჩასმული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ.; აქა-იქ ბეჭედებია დასმული; სუბერის კუთხეში ფანქრით მიწერილია — საჩფი, სასწავლებელი; დაუწერელია 1r.

დასასრული 41v:

وهذا الاضمار على شريطة التفسير لا فى الدال عليه تمت

495

229

45 ფ. 21×15; 14,5×8; 17 სტრ.; ევროპული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა ცალფრთამოკლევილი, ნაპირები და ყუა — ყავისფერი ტყავის; თავნაკლული; ნასხი; მელანი შავი, قوله და ამხსნელი ნიშნები — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVI საუკ. უნდა იყოს; 45r, v-ზე — თურქული მინაწერები; დაუწერელია 44v.

სათაური:

[ضوء المصباح مختصر المفتاح]

ავტორი:

[محمد بن محمد بن احمد بن سيف الدين الاسفرائنى الفاضل تاج الدين]

წარმოადგენს ზემოაღნიშნული თხზულების ვრცელი კომენტარის —
المفتاح-ს შემოკლებულ ვარიანტს.

იწყება 1r:

... إذ التشبيه انما هو بعد مضى صدره على الاثبات قوله ولكن للاستدراك الخ
(აკლია ორი თავი და მესამის ნაწილი; იხ. ქვემოთ, 497, 93r).

დასასრული 44r:

فاقتصت على هذا القدر فليس الرى عن التشاف (ასე) والله اعلم بالصواب

კატალოგი, Ar K 12; Беляев, 947 — 48; Крачковский, გვ. 414; Ahlwardt, 6532—33; Flügel, I 164; Houtsma, 136 — 37; Loth, 891 — 92; Pertsch, 237 — 245; Rieu. Suppl., 932 — 933; Rosen, 264, 265, 1), 266, 267 — 274; De Slane, 4009 — 4015 / 1°, 4016 / 1°, 4020 / 3°; Brockelmann. GAL, I 293, S I 514.

ი გ ი ვ ე

144 ფ. 19,5×13,5; 12,5×6,5 (ბოლოში 14×7); 11 სტრ. (ბოლოში — 15); ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა სარქველმოგლვეჩილი, ნაპირები და ყუბა — ყავისფერი ტყავის; თავბოლონაკულელი, ფურცლები გაყვითლებული და ლაქებიანი; ხელი — სხვადასხვა: უმეტესად ნასხი, შემდეგ — ნასთალიკი, რამდენიმე ფურცელზე — სულსისებური ნასთალიკი; მელანი შავი, სათაურები, **قوله** და ხაზგასმა — წითელი; დასაწყისში (1—20 ფ.) ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზების ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVI—XVII საუკ., 144r-ზე მინაწერის მიხედვით 983 წელი/1575—76 წ. (ქვირნიშანი უფრო გვიანდელი უნდა ყოს), 144v — დაჯღაბნილია.

იწყება 1r:

ايضا بل بطريق استعمال الخطاء ولما كان الفهم حاصلًا كانت الدلالة حاصلة الخ

წყდება 144r, v:

لو ترك غير مضمومه اجمعون لم يكن التأكيد المعنوي اعرف معرفة تمت الجواب
عقب ...

(მეხუთე თავის მესამე ქვეთავია, იხ. ქვემოთ, 497, 133v).

497

46 (358)

ი გ ი ვ ე

147 ფ. 20×14,5; 14×7; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი ქაღალდი; ბრელი, სქელი მუყაოს ყდა ტყავის ყუთი; ფურცლები ზოგან აკლია, დასაწყისში — დაშლილი და ლაქებიანი; ვაკრული ნასხი, ზოგან — ნასთალიკი (გვ. 139—146); მელანი შავი, დასათაურება და **قوله** — წითელი; 2r-დან 10v-მდე ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზების ჩარჩოში; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII—XVIII საუკ. (ზოგიერთი გვერდი შეესებულება გვიან — XIX საუკ.); 3r-ზე ბეჭედი; დაუწერელია 1r და 147v.

დასაწყისი 1v:

قال الامام ناصر الدين ابو المكام (اسنة) المطرزي ... اما كلمة فيها معنى الشرط الخ

498

91 (502)

160 ფ. 20,5×15; 8×5; 5 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასანთლული ქაღალდი (გვ. 98—101 — ყვითელი და ცუდი ხარისხის); ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს სარქველიანი ყდა ჰდელური მდელიონებით; ნასხი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმა — წითელი; კოლოფონი დაწერილია ორი სამკუთხედის ფორმით, გაფორმებულია წითელი წერტილებითა და მიმდევებით, გარშემოვლებული აქვს მსხვილი კალიგრაფიული ნასხით ნაწერი სტრიქონები; ტექსტის ირგვლივ ორმწკრივად შესრულებული წერილი კომენტარები ქმნის ირიბად დაწერილ სტრიქონებისაგან შემდგარ ორმაგ ჩარჩოს; კუსტოსი სტრიქონშია მოქცეული; გადაწერის თარიღი — 956 წლის მუჰარრაბი/1549 წ. თებერვალი, გადაწერილი — **عبد المعين بن يزيد** (156r); დასაწყისი ფურცლები 11v-მდე შეესებულება სხვადასხვა მინაწერებით, ნაწყვეტებით და ნაჯღაბნებით სპარსულ და თურქულ ენებზე, 7v-ზე არზრუმის ყადის ვაჟფური წარწერაა 1330/1911—12 წლის და სახელი — **جميل بك بن ضيا پاشا** — ზრუმის ყადის ვაჟფური წარწერაა 1330/1911—12 წლის და სახელი — **جميل بك بن ضيا پاشا**; აქვეა სამი ბეჭედი; დაუწერელია 1r, 5r — 7r და 160v.

[المقدمة] الكافية [في النحو]

ავტორი:

[جمال الدين ابو عمرو عثمان بن عمر بن ابي بكر ابن الحاجب]

დასაწესისი 11v:

الكلمة لفظ وضع لمعنى مفرد وهى اسم وفعل وحرف الخ

დასასრულ 155v—156r:

و فى الوقف فيرد ما حذف والمفتوح ما قبلها تقاب الف تم الكتاب

Беляев. 865 — 76; Крачковский, гв. 412; Семенов. I 407, V 3791—93, VI 4383

(القافية); Ahlwardt. 6557 — 58; Blochet. 5087, 6362, 6364 — 65, 6368 — 69, 6386, 6574; Dorn. CLXII 1), CLXIII 1), CLXXXIV 3), CCXI 1); Flügel. I 170 — 172 / 1, 173 / 1; Loth. 901 — 911, 986 / II; Pertsch. 209, 1; 250 — 52; Rieu. Suppl., 930, III; 931, I; 934, I; 937 — 40; Rosen. 290, 1), 357, 1), 358, 1), 359, 1), 360, 1), 361, 1), 362, 1), 363, 1), 364, 1); Salemann-Rosen. 39; De Slane. 4021 / 2°, 4025 / 1°, 4027, 4028 / 1° — 4033 / 1°, 4123; Brockelmann. GAL, I 303, S I 531.

499

267/I

ო გ ი ვ ე

ფ. 1—32; იხ. 450; 12,5X6; 15 სტრ.; გადაწერის თარიღი — 1077 წლის 15 რამადან-ნი/1667 წ. 11 მარტი, ვადამწერი (თუ რედაქტორი?) — محمد الشيبير شيخ زاده (32v), 1r-ზე თურქული და სომხური მინაწერებია.

500

24/I

ო გ ი ვ ე

ფ. 1—29; იხ. 452; ევროპული, მოყავისფრო და თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქალაღი; კუსტოსი სტრიქონშია ჩართული; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. უნდა იყოს; ამიებზე მრავალი კომენტარია, განლაგებული კონუსური ფორმით; 1r—2r—მინაწერები.

501

297/III

ო გ ი ვ ე

ფ. 100—143; იხ. 489; გადაწერის თარიღი — 1263 წელი/1846—47 წ., ვადამწერი — مصطفي اسماعيل بن مصطفى (139r), რომელიც -حسن أفندي-ს სამსახურში იყოფებოდა; ტექსტისაგან თავისუფალი გვერდები (100—104r, 140v—141v, 142v) შეესებოდა სხვადასხვა ნაწევრებით, პარადიგმებით, ბეითებით; დაუწერელია 139v—140r, 142r, 143r,v.

502

I (273)

204 ფ. 20,5X16; 14X8,5; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი (ზოგან გაყვითლებული), მკვრივი, გასანთლული ქალაღი; ყავისფერტყავგადაკრული მუყაოს ტვიფრული ყდა ნაჭრის ყუით; 228

წერილი, ლამაზი ნახში (ზოგან — განსხვავებული); მელანი შავი, قوله და ხაზგასმამა და ხაზგასმამა
წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVI—XVII საუკუნე. უნდა იყოს, გადამწერი —
عبد الملك المرغاي (204r); 1r, 2r და 204v-ზე მინაწერებია თურქულ
ენაზე; დაუწერელია 1v.

ს ა თ ა უ რ ი 2v:

الوافية في شرح الكافية

ავტორი:

[الحسن بن محمد بن شرفشاه الاسترأبادي ركن الدين ابو محمد]

წარმოადგენს ს-ალ-კაფია კომენტარს.

დასაწყისი 2v:

احمد الله على عظمة جلاله حمد غريق بمطالعة جماله واشكره بجزيل نواله الخ

დასასრული 204r:

لم يعلم انه بدل عن التون او المحذوف المردود وليكن اخر الكلام في هذا
الكتاب والله اعلم

Беляев, 881—882; Ahlwardt, 6565—66; Derenbourg, 95, 96, 153; Dorn, CLXXI;
Flügel, I 174—175; Houtsuma, 143; Loth, 917—919; Pertsch, 253—255; Rieu, Suppl.,
946; Rosen, 292—298; Salemann - Rosen, 45; De Slare, 4037—4039; Brockelmann,
GAL, I 304, S I 531.

503

298

ო გ ი ვ ე

124 ფ. 18,5×14; 13×7—8; 19—15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი, 33r-დან—
აღმოსავლური, ცუდი ხარისხის; სქელი მუყაოს ყდა შავი ტყავის ნაპირებით; ფურცლები ლა-
ქებიანი, ბოლოში და შუაში — აქა-იქ ნაკლები; ყდის ცალი ფრთა მოგვეჯილია; უმეტესად
ნასთალიკი; მელანი შავი, قوله — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII—
XIX საუკუნე; დაუწერელია 1r.

წყდებ 124v:

انه لا يجوز تثنية الاسم الشرعى باعتبار معنيه المختلفين فلا يقال قران ويراد به
الطهر والتحصص ...

504

112 (534)

53 ფ. 21×15; 16,5×10,5; 23 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი;
შავტყავგადაკრული, სქელი მუყაოს სარქველიანი ყდა ტვიფრული ამიებით და მედალიონით;
ფურცლები ზოგან ლაქებიანი; ფფ. 17 და 20 — იასამნისფერი ქაღალდი; ნასთალიკი; მელანი
შავი, ხაზგასმა და ამიებზე გატანილი სათაურები — წითლით; 4r-ზე, მარჯვენა, პორიზონ-
ტალური სვეტი წითელი, შავი და თეთრი ორნამენტითაა შევსებული, ნაწილი დაუმთავრებელია;
აქვს კუსტოსი; დასაწყის ათ გვერდს აქვს არაბული პაგინაცია წითელი მეღნით; გადაწერის
თარიღი — 1090 წ. 14 შავვალი/1679 წ. 18 დეკემბერი, გადამწერი — عثمان بن ابراهيم بن حسين
(51r). გ ადმწერის ანგარიში სულსით არის დაწერილი; 4r-ზე არზრუმის ყადის — عبد الله ادیب-ის

150; Dorn. CLXIV. CLXV; Flügel, I 176; Loth. 921 — 927; Pertsch. 259; Rieu. Suppl. 949 — 950. 952; Rosen. 300 — 310; Rosen. Coll.sc., 133; Salemann - Rosen. 38; De Slane. 4044 — 48/1°, 4049 — 51/1°, 4052 — 53; Brockelmann. GAL. I 304. S I 533.

506

311 (1253)

ო გ ი ვ ე

124 ფ. 19×14,5; 14,5×6; 15 და 9 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი (ზოგან მკერი-ვი) ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა ღია ფერის საცავი ფურცლებით, ყუა და ნაპირები — წითელი ტყავის; ბოლონაკლული, ფურცლები რესტავირებულია; ნასთალიკი, ზოგან — ნასხისე-ბური; მელანი შავი, ხაზგასმა — წითლით, წითლითვეა შესრულებული აშიებზე გატანილი სა-თაურები; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს; 1r-ზე სხვადასხვა მინაწერებია, ფ. 111 — შეცდომით არის მოხვედრილი ხელნაწერში.

წყდება 124v:

بلا رد المحذوف عند الاضافة الى اء المتكلم وانما فصلهما ...

(ეს არის ძირითადი ტექსტის შუა ნაწილი — التواع-მედ, შდრ. 505, 80r).

507

217/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 21—223; 37,5×21,5; 23×9,5; 16 სტრ.; რუსული, თეთრი, მკერივი ქაღალდი; შეატყავ-გადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა; ნასხი; მელანი შავი, **قوله** და ხაზგასმა — წითლით; თხულებზე დაყოფილია **حاث** - ებად, რომელიც წითელი წერტილების ფონზე მუქი შავი მელნით არის მიწერილი აშიებზე, ასევეა გამოყოფილი ტექსტში ზოგი ადგილი და ცალკე-ული სიტყვები; აქვს კუსტოსი, რომელიც ზოგან სტრიქონშივეა მოქცეული; გადაწერის თარი-ღი — XIX საუკ. 40-იანი წლები; დაუწერელია 21r, 223r, v.

508

8 (282)

163 ფ. 20,5×14,5; 15,5×8; 21 სტრ.: ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო; თავნაკლული, დაშლილი; წერილი ნასხი; მელანი შავი, **قوله** — წითლით; აქვს კუსტო-სი; გადაწერის თარიღი — 1110 წელი/1698—99 წ. (161v); 163v-ზე მფლობელის მინაწერია; დაუწერელია 162r—163r.

ს ა თ ა უ რ ი:

[حواشى على الفوائد الضيائية]

ა ვ ტ ო რ ი:

[عصام الدين الاسفرائنى]

წარმოადგენს გლოსებს **الاجامى**-ს ხსენებულ კომენტარზე.

ი წ ყ ე ბ ა 1r:

... محلا قوله وهو يبحث مثلا ليس تخصص الرفع بما عدا الرفع للمحلى مع البحث الخ (შდრ. ქვემოთ, 509, 81r).

დასასრული 161v:

قوله والمفتوح ما قبلها تقبل الفا... وصل عليه بدوام ارضك وسمائك امين

Беляев. 805 — 806; Крачковский. гв. 411; Ahlwardt. 6579; Blochet. 5796. 6301.
 6360 — 61, 6419. 6582; Dererbourg. 149, 156; Dorn. CLXVI; Flügel. I 177; Houtsmäker. 146.
 Loth. 932 — 935; Pertsch. 260; Rieu. Suppl.. 952. II; Rosen. Coll. sc.. 146.
 134; Salemann — Rosen. 38; Brockelmann. GAL. I 304, S I 533.

509

328 (1260)

ი გ ი ვ ე

118 ფ. 23×16; 14,5×9; 15, ზოგან 12 სტრ.; ევროპული, თეთრი და მოყვითალო, მკვრივი (1r—11v—ცისფერი) ქაღალდი; ღია ფერის სქელი მუყაოს უდა ორ-ორი საცავი ფურცლით, ნაპირები — წითელი ტყავის; ბოლონაკლული, რესტავირებული, ლაქებიანი; საშუალო ზომის კუთხოვანი ნახტი, 7v—11v—ნასთალიკი; მელანი შავი, **قوله** (1v—41v) და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—XVII საუკ. უნდა იყოს; დაუწერელია 1r, 116r—118v.

დასაწყისი 1v:

يا هاديا لسالك مسالك محامدك ... و بعد فيقول الخ

წყდებ 115v:

كما ذكر في شرح المصايح النبوية ولا يخفى انه مثال للمغايرة بحسب الباب ايضا (იხ. 508, 23v).

510

217/1

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—20; იხ. 507; ბოლონაკლული; ნასთალიკისკენ გადახრილი ნახტი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. 40-იანი წლები; 1v-სა და 2r-ზე — მინაწერები; დაუწერელია 1r.

წყდებ 20v:

قوله احتصاص ... على وجه الاضافة بتقدير حرف الجبر والاضافة للفظية فرع المعنوية قوله ...

(I თავის ბოლოა, იხ. 509, 33r).

511

201

149 ფ. 22×13; 16,5×5,5; უმეტესად 20 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; უყუდო; თავბოლონაკლული; წერილი ნასთალიკი; მელანი შავი, **قوله** — წითლით, აშეებზე გატანილი სათაურები დაწერილია მსჭვილად, შავი და ზოგან წითელი მელნით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII—XIX საუკ.; ზოგიერთ გვერდზე დასმულია ბეჭედი (محمد).

სათაური:

[حاشية على الفوائد الضيائية]

ავტორი არ არის აღნიშნული.

წარმოადგენს გლოსებს ზემოაღნიშნულ კომენტარზე.

იწყებ 1r:

... والمعارب كناية عن جميع الارض كما في قوله تعالى... قوله في سلك الخ (აკლია რამდენიმე ფრაზის კომენტარი).

عند الكوفيين حرفا زائدة نحو قوله والا ترون من عدد ... اى انسانا معدودا
قال الشيخ الرضى اعلم ان ...

შდრ. Крачковский, გვ. 410 — 411; შდრ. Ahlwardt, 6583 / 11; Blochet, 6218 (?);
Dorn, CXLVII (?).

512

237/II

ფ. 9—47; იხ. 453; ევროპული, მოყვითალო, თხელი ქაღალდი; გადაწერის თარიღი — XVIII
საუკ. 30—60-იანი წლები; დაუწერელია 9r.

ს ა თ ა უ რ ი 9v:

الهداية [فى النحو]

ა ე ტ ო რ ი ანონიმი.

წარმოდგენს სინტაქსურ თხზულებას, აგებულს -ს-ს მიხედვით, დაყო-
ფილია თავებად, აქვს წინასიტყვიობა და დასკვნა, ბროკელმანი განიხილავს მას
الكافية-სთან.

დასაწყისი 9v:

الحمد لله رب العالمين ... اما بعد فهذا مختصر مضبوط فى علم النحو الخ

დასასრული 47v:

وان ابقوها ساكنة فيلزم التقاء الساكنين على غير حده وهو غير حسن تم هذا
الكتاب

Беляев, 880; Ahlwardt, 6840; Blochet, 6641; Loth, 941 — 942, 943 / II, 944 / II, 981/II,
983/V; Brockelmann, GAL, I 305, S I 535.

513

55 (405)

126 ფ. 23×13; 14×7; 19 სტრ.; აღმოსავლური, ყვიტილი, გასანთლული ქაღალდი; ყა-
ვისფერტყავადარული შეყვას ყდა მოყვითალო ტვიფრული მედალიონებით და ორ-ორი
ევროპული ქაღალდის საცავი ფურცლით; მედალიონები დაზიანებულია, ფურცლები დაშლი-
ლი, ლაქებიანი, კიისაგან შექმული; წერილი მარცხნივგადახრილი ნახში; მელანი შავი, საკითხე-
ბის დასაწყისი, ხაზგასმა და აშიებზე გატანილი სათაურები — წითლით; აქვს კუსტუსი; გადა-
წერის თარიღი — 1075 წლის 9 რამადან/1665 წ. 26 მარტი, გადაწერილი — الله عصمة الله
عبد الغنى (124r); 3r-სა და 124r-ზე — ბეჰედი; დაუწერელია 124v.

ს ა თ ა უ რ ი 3r, 124r:

شرح الشافية مسمى بنظامى

ა ე ტ ო რ ი 3r:

الحسن بن محمد بن عبد الرحيم [ال] نظام [الاعرج النيسابورى]

წარმოდგენს სინტაქსურ თხზულების -ს-ს კომენტარს.

ფ. 145—273; იხ. 453; ტექსტის ზომა 14,5×9,5; 17 სტრ.; წერილი და მსხვილი ნასხი; ამიებზე გატანილი ქვეთაების სათაურები ზოგან მოხაზულია შავი, წითელი და მწვანე მელნით, კოლოფონი ჩასმულია წითელი, ყვითელი, მწვანე და შავი ფერის ორნამენტებიან ჩარჩოში; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ.; დაუწერელია 145r.

222 ფ. 22×17,5; 14×10,5; 10 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; ჭავისფერტყავადაკრული, სქელი მუყაოს ტვიფრული, სარქველიანი ყდა; საშუალო ზომის კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი, ბასმალა და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ., გადაწერილი — محمد البختي (222v), სოფ. თანმეკიდან; დაუწერელია 1—2r, 221—222.

ფ. 47—66; იხ. 439; 50v-მდე ტექსტი დაწერილია მუქ ფონზე, უნვანი არ არის მოხატული; კუსტოსი ზოგან სტრიქონშია მოქცეული; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ., დასაწყისი (1601 წ.?).

ს ა თ ა უ რ ი:

[التصريف العزى]

ავტორი:

[ابراهيم بن عبد الوهاب بن ابي معالي الخزرجي الزنجاني عز الدين]

დასაწყისი 47r:

الحمد لله رب العالمين ... اعلم ان التصريف في اللغة التعمير وفي الصناعة تحويل
الاصل الواحد الخ

დასასრულ 66r:

والفعل بالكسر للنوع من الفعل تقول هو حسن الطعمة والجماسة تم

Беляев, 215 — 225; Крачковский, гв. 396; Семенов, I 410; Ahlwardt, 6615 — 16; Blochet, 4180/2°, 4181/2°, 4183/2°, 4197/2°, 4939; Derenbourg, 163, 2; 164, 2; 166, 2; 171, 2; Dorn, CLIII 2), CCXI 2) 4); Flügel, I 189/2 — 195/2, 196/3, 197/2 — 198/2; Houtsma, 182, 2°; 183, 6°; Loth, 955, 987/II; Pertsch, 194, 2v; 195, 3; 196, 2; 197 — 98; Rieu, Suppl., 968, II; Rosen, 343, 2) — 350, 2); Rosen, Coll. sc., 135, 148/2, 149/2, 150/3; Salemann — Rosen, 29; De Slane, 4123/6°, 4166/2° — 4174/2°, 4176/2° — 4179/2°; Brockelmann, GAL, I 283, S I 497.

ფ. 115—130; 20×14; 13×5,5; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი, გასათლული ქაღალდი; ჭავისფერტყავადაკრული მუყაოს ტვიფრული, სარქველმოგვჯილი ყდა; ნასთლიესებური

ნასხი; მელანი შავი, დასათურება, ზოგიერთი აღნიშვნა და ხაზგასმა — წითლი; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. ბოლო წლები, გადაწერილი 1791 წელს.
ولد ملا شريف (128v), რომელსაც احمد بن بك داش-ის მიერ შესრულებული ნუსხიდან გადაუწერია; ხელნაწერი Zovianoff-ის კოლექციიდან არის, აქვს ბიბლიოთეკის ბეჭედი და ნომერი 32/21835; ტექსტისაგან თავისუფალ ფურცლებზე ყველგან თურქული მინაწერები და ნაწლამნებია (115r, 129r—130v).

520

283/IV

o g o g e

ფ. 40—61; იხ. 441; 9 სტრ.; ცისფერი ქაღალდი; გადაწერის თარიღი — 1134 წელი/1721—22 წ., გადაწერილი — ولي بن علي پربدلي (61v), რომელიც ცხოვრობდა افندی ماسلا شيخ علی. მადრასაში სოფ. الكمور-ში; 41r-ზე ოთხკუთხა ბეჭედი, რომელზედაც იკითხება: عبدہ والی, 1241 წ.; აქვე — მინაწერები.

62r-ზე მოცემულია تعريفات العلوم-ს ფრაგმენტი, განსაზღვრულია ტერმინები: ნაჭვი, 'არუდი, ბალაღა, ჰადისი და ა. შ.

62v—63r — ლექსები, რომელთა ავტორია عين الخناقل

521

225/VI

o g o g e

ფ. 98 — 113; იხ. 451; ტექსტის ზომა 15×6; 14 სტრ.; გადაწერის თარიღი — 1167 წელი/1753—54 წ. (112v); დაუწერელია 98r, 113.

522

34/III

o g o g e

ფ. 64—76; იხ. 493; ტექსტის ზომა 15×6,5; გადაწერის თარიღი — 1205 წლის 11 რაჯაბი/1791 წ. 16 მარტი (76v), გადაწერილი ალბათ იგივე عمر بن حسين بن علی (შდრ. ქვემოთ, 545); 76v-ზე თურქული მინაწერია; დაუწერელია 64r.

523

310 (1250)/XVII

o g o g e

ფ. 168—183; 22×17; 14—15×6—7; 11 სტრ.; რუსული, ცისფერი, მკვრივი ქაღალდი; მუქი, ტყავადაკრული, სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა წითელი ტყავის ყუით, თავსა და ბოლოში ყდის სიკაგი რამდენიმე ფურცელია; ნასთალიყი; მელანი შავი, დასათურება და ხაზგასმა — წითლი; კუსტოსი სტრიქონშია მოქცეული; გადაწერის თარიღი — 1225 წელი/1810 წ. (183r); 168r-სა და 183v-ზე — ბეჭედი; დაუწერელია 168r, 183v.

524

332/II

o g o g e

ფ. 17—40; იხ. 444; ტექსტის ზომა 12×6; 10 სტრ.; რუსული, მონაცრისფრო ქაღალდი; აშეიბზე გატანილი სათაურები და მინაწერები შესრულებულია მუქი შავი, ზოგან წითელი 236

მელნით და ჩასმულია სხვადასხვაგვარ ყვავილოვან და ხაზებიან ორნამენტებში; აქა-იქ ოვალური ფორმის ბეჭდებია; გადაწერის თარიღი — 1229 წელი/1813—14 წ., გადამწერი — **محمد بن هجر يوسف افندي** (40r); 17r-სა და 40v-ზე — მინაწერები.

525

5/1

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—11; იხ. 443; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ. I ნახევარი, გადამწერი — იგივე (შდრ. 443, 22r); 1r, v-ზე ვრამატიკული ხასიათის მინაწერები თურქულად; დაუწერელია 2r, 11v.

526

334/II

ი გ ი ვ ე

ფ. 19—32; იხ. 445; გადაწერის თარიღი — 1281 წლის შა'ბანი/1865 წ. იანვარი, გადამწერი — **عبد الفتاح ابن حاجي محمود افندي بن غفران پناه مصطفي افندي نخوي** (31r); 31v — 32v — მინაწერები; დაუწერელია 19r.

527

266 (583)

104 ფ. 17,5×13; 12,5×8,5; 17 სტრ.: ალმოსავლური, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; ყვეის-ფერტყავივადარული, სქელი მუყაოს ყდა ტვიფრული სარქველით; ფურცლები გაყვითლებული, ყდის შიდა მხარე და პირველი გვერდები ოდნავ ჭიისაგან შექმული; საშუალო ზომის ნახი; მელანი შავი, ძირითადი ტექსტი — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 855 წლის 10 მუჰარამი/1451 წ. 12 თებერვალი, გადამწერი — **علي بن عماد الكرمانى** (104r), ზელნაწერი გადაწერილია ავტორის სიკვდილიდან 40 წლის შემდეგ, 104r-ზე კოლოფონის გასწვრივ ორი წარწერაა: ერთი **محمد پير حاج عبد الرحمن**-ის დაბადების შესახებ — 980 წ., მეორე — ამ წიგნის შვილმშვილდისათვის ჩაქების შესახებ — 981 წ.; დაუწერელია 1r, 104v; ჩამოტანილია ახალციხიდან ჩარუხჩევის მიერ 1934 წ.

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

شرح التصريف

ა ვ ტ ო რ ი 1v:

علي بن محمد بن عبد الله الافزرى

წარმოადგენს ზემოაღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذى صرف الرياح وجعل السحاب مسخرا لها بين السماء والارض الخ

დასასრული 104r:

هذا اخر ما اوردنا ايراده فى شرح هذا المختصر الخ

შდრ. Крачковский, გვ. 396; Ahlwardt, 6620; Brockelmann, GAL, I 283, S I 498.

528

262 (587)

99 ფ. 15,5×11; 9,5×6; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; ნაცრისფერი, სქელი მუყაოს გდა, ყუა — ნაჭრის; თაენაკლული, ფურცლები ლაქებიანი; ნახი;

მელანი შაგი, ზმნის ფორმები, ზოგიერთი სიტყვა და ხაზგასმა — წითლით; კუსტოვი სიტყვით
ქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — 927 წლის 14 რაჯაბი/1521 წ. 22 ივნისი, გადამწერის
محمد بن محمد بن محمد الشراشي (28v); ხელნაწერი შექმნილია აბ. ლევაძისისაგან 1933 წ.;
99r.v — დაჯდანილია.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح التصريف العزى]

ა გ ტ ო რ ც:

[سعد الدين التفتازانى]

წარმოადგენს ალ-ზინჯანი-ს აღნიშნული თხზულების კომენტარს.

ი წ ყ ე ბ ა 1r:

فيذكر جزء من جزئياته ويقال انه مثاله نصر للغائب المفرد نصرا لمثناه الخ

დასასრულში 98v:

وحسنة او قبيحة او غيرها للنوع وكذلك البواقى الحمد لله الخ

Беляев. 227 — 240; Крачковский, гл. 396; Семенов, I 411; Ahlwardt, 6617 — 18; Blochet, 6305; Derembourg, 102, 1; 139.3; Dorn, CLVII, CLVIII; Houtsmā, 169; Loth, 990/ IV; Pertsch, 102, 6; 200, 2; 201 — 202; Rosen, 320 — 321, 342, 2), 368, 2); Salemann-Rosen, 29; De Slane, 4063 — 64; Brockelmann, GAL, I 283. S I 497.

529

188/1

ო გ ი ვ ე

ფ. 1—114; იბ. 519; გადაწერის თარიღი — 1110 წელი/1698—99 წ. (?), გადამწერი —
قاسم بن ابراهيم (113v), რომელიც იმყოფებოდა აფნადი-ს სამხატურში; დაუწერელია 1r.

დასასრულისი 1v:

فاقول لما كان من الواجب على طالب كل شى ... اعلم ان التصريف وهو التفعيل
من الصرف الخ

(იწყებ. შესავლის გარეშე ძირითადი ტექსტის კომენტარით).

530

357 (1323)

ო გ ი ვ ე

108 ფ. 18,5×13; 12,5×9; 9—12 სტრ.; აღმოსავლური, მოყავისფრო, სქელი, ცელი ხა-
რისხის ქაღალდი; შევტყუვგადაკრული მუყაოს ტვიფრული ყდა; ბოლოში კიდევბი დამწვარია,
ჭიისაგან შექმული, ბოლონაკლული; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შაგი, ხაზგასმა — წით-
ლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVII—XVIII სუტ. უნდა იყოს; ტექსტისაგან თავ-
ისუფალი გვერდებია 1r—3r.

დასასრულისი 3v:

ان اروى زهر تخرج فى رياض الكلام من الاكمام الخ

წყდებ 108v:

هو حسن الطعمة وجلسة ... بالنوع احواله التى عليها الفاعل ... ان كان ركوبه...

310 (1250)/X

ფ. 128—133; იხ. 523; ტექსტის ზომა 13×9,5; 10 სტრ.; ნასხი, გადამწერის ანდერძი — ნასთალიკით; قوله და ხაზგასმა — წითლით; გადამწერის თარიღი — 1266 წელი/1849—50 წ., გადამწერი — **عبد الله ابن الحاج محمد افندى ولد بنى افندى** (133v); დაუწერელია 128r.

ს ა თ ა უ რ ი:

[حاشية على شرح التصريف العزى]

ა ე ტ ო რ ი:

[محمد بن عرب بن حاجى بن عرب]

წარმოადგენს გლოსებს **التفتازانى**-ს აღნიშნულ კომენტარზე.

დასაწყისი 128v:

قوله ان اروى زهر ... الشارح الكلام من ديباجه على الاستعارة والمجاز الخ

დასასრული 133v:

ثم الياء ثم النون فيرد على هذا النسخة ذلك الورود بلا خلاف تمت

(კომენტირებულია მხოლოდ ერთი თავის ნაწილი).

Salemann - Rosen, 29; Brockelmann, GAL, I 283.

532

292 (1348)

194 ფ. 28,5×17,5; 18,5×9; 14 სტრ.; რუსული, თეთრი, მკერივი, გასართლული ქაღალდი; წითელი კოლენკორის ყდა შავი ყუთით, ახლადოგსტავირებული; ზოლონაკლული; მსხვილი კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა 80v-მდე, ასოები **ش** და **ص** (ავტორის და კომენტატორის აღსანიშნავად) — წითლით, ზოგან — მწვანე და ყავისფერი მელნით; სათაური და აშეებზე გატანილი საკითხების დასახელება — კალიგრაფიული ნასხით არის შესრულებული **محمد احين الارغنى**-ს მიერ (1r), აქა-იქ მარტივი ორნამენტებია; აქვს კესტოსი; გადამწერის თარიღი—XVIII—XIX საუკ.; დაუწერელია 76r, v, 194v.

ს ა თ ა უ რ ი 1r:

شرح الالفية

ა ე ტ ო რ ი:

[عبد الله بن عبد الرحمن ابن عقيل]

წარმოადგენს **مالك**-ის თხზულების **الالفية**-ს კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

قال محمد هو ابن مالك احمد رب الله خير مالك الخ

წყდება 194r (მირთვის საკითხებზე):

وجاء زيد وعمرو معه فيعطف بها اللاحق والسابق

Ahlwardt, 6642 — 43; Derenbourg, 10; Dorn, CLXXXV; Houtsma, 165; Loth, 960; Rosen, Coll. sc., 138; De Siane, 4089 — 93; Brockelmann, GAL, I 299, S I 523.

239

244

137 ფ. 17×11; 11,5×5; 11 სტრ.; აღმოსავლური, თეთრი, მკვრივი, ოდნავ გასახოლული ქაღალდი; ყველაფერი ტყავის რბილი ყდა; ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა და აშეიბზე გატანილი დანათურება — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1267 წლის რამადან/1851 წ. იენის-იელისი (134r), 1v-ზე ბექდის კვალი ჩანს, 134r-ზე — ბეჭედი; დაუწერელია 1r, 134v—137v.

ს ა თ ა უ რ ი 134r:

شرح [الشواهد، شرح الالفية]

შესაძლებელია ეს არის ის თხზულება, რომლის სათაურია المقاصد النحوية في شرح شواهد [شروح] الالفية

(იხ. Brockelmann, GAL, I 299; შდრ. Ahlwardt, VI 6647).

ა ვ ტ ო რ ი 134r:

العيني [محمود بن احمد]

თუ عبد الرحمن بن ابي بكر]

წარმოადგენს სა-ალფიე ციტატების კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

اقائلن حضورا الشهودا قاله رؤبه وقبله اريت ان جاءت ... اريت اصله اريت الخ

დასასრული 134r:

(همزة الوصل) ... وهي الوصاه التي كانت هذا اخر ما يتعلق بشرح الالفية ... منتخبا من شرح شواهد

Ahlwardt, 6660/30; Blochet, 4685; Derenbourg, 14; Houtsma, 168; Rieu, Suppl., 966; De Slane, 4099; Brockelmann, GAL, I 299, S I 524 — 25.

534

283/VI

ფ. 83--92; იხ. 441; 10 სტრ.; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. I ნახევარი, გადამწერი—სა-შიხი علي افندي დან-კმორ. სოფ. დან, რომელიც افندي და علي [بن علي] პრედლი სამსახურში იმყოფებოდა და გადაწერია حاجي خلطان სათვის; 83r-სა და 92v-ზე — მინაწერები.

ს ა თ ა უ რ ი 92r:

اجرومية

المقدمة الاجرومية] თუ

ა ვ ტ ო რ ი 83v:

ابو عبد الله محمد بن [محمد بن] داود الصنهاجي [ابن آجروم]

დასაწყისი 83v:

قال الشيخ الامام العالم العلامة ... الكلام هو اللفظ المركب الخ

დასასრული 92r:

وبما يقدر بمن نحو ثوب خز وباب ساج وخاتم حديد وما اشبه ذلك

240

Беляев. 1004 — 1005; Ahlwardt. 6669 — 6670; Blochet. 5793; Derenbourg. 161, 1; 201; 248, 9; Dorn. CLXXIX 1); Flügel. I 184 — 185; Houtsma. 171, 2°; Loth. 987/ I V; Pertsch. 286; Rieu. Suppl.. 934. V; 969; Rosen. 363, 5), 437, 4), 442, 2); Rosen. Coll. sc., 146 / 1; De Slane. 3989 / 2°. 4006 / 3°, 4015 / 3°, 4122 / 1°, 4123 / 1°, 4124 / 1°, 4125 / 1°, 4126; Brockelmann. GAL, II 237, S II 332.

535

297/I

o g o c j

ფ. 1—11; იხ. 489; მელანი შავი, **فصل**, **بأب** და ზოგიერთი ნაშანი — წილით; გადაწერის თარიღი—1263 წელი/1846—47 წ. (11r); დაუწერელია 1r-3r (თურქული ლექსების ნაწყვეტები). 11v.

536

334/IV

o g o c j

ფ. 49—59; იხ. 445; ტექსტის ზომა 15,5×8,5; კუთხოვანი ნასხი; ცალკეული სიტყვები და ხაზგასმა — წილით; გადაწერის თარიღი — 1282 წლის ჯემანდ ლ-ახირა/1865 წ. ოქტომბერ-ნოემბერი, გადამწერი — **اسحاق ولد ابراهيم خليل افندي الشرواني** (59r), რომელიც იმყოფებოდა **جناب حاجي بدال افندي ولد حاجي عبد الرحمن افندي النخوي** საშას-ხურში; 49r-ზე-მინაწერები.

537

S5 (484)/III

ფ. 48—68; 18×11; 11,5×6; 15 და 13 სტრ.; ევროპული, სხვადასხვა (თეთრი და ყვითელი, თბელი და მკვრივი), ზოგან გასანთლული ქაღალდი; ნაცრისფერი კოლენკორის ყდა; ახლად-რესტავრირებული; წერილი და უფრო მსხვილი ნასხი; მელანი შავი, ქვესათაურები — წილით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1135 წლის რამადანი/1733 წ. ივნისი, გადამწერი — **أحمد بن محمد** (68v); დაუწერელია 48r.

ს ა თ ა უ რ ი 48v:

الاعراب عن قواعد الاعراب

ა ვ ტ ო რ ი 48v:

جمال الدين ابن هشام

დასაწყისი 48v:

قال الشيخ الامام العالم العامل ... نفع الله المسلمين ببركته هذه فوائد الخ

დასასრულ 68v:

وفي هذا القدر كفاية لمن تامله الخ

კატალოგი. Ar K 32; Крачковский. გვ. 392. Ahlwardt. 6705 — 06; Blochet. 5087. 5317; Derenbourg. 101, 2; 143, 3; Flügel. I 188 / 1; Houtsma. 177, 1°; 217, 2°; Pertsch. 318; Rieu. Suppl.. 1203. IX; Rosen. 324, 356, 1), 363, 6), 364, 2), 438, 4), 441, 2); Rosen. Coll. sc., 147 / 1; De Slane. 4015 / 2°, 4051 / 3°, 4144 / 1°, 4145; Brockelmann. GAL, II 24, S II 18.

16. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

ო გ ი ვ ე

ფ. 1—21; იხ. 473; ტექსტის ზომა 11×5; მელანი შავი, ქვეთაგები — წითლით; კოლოფონი ჩასმულია შავი გრებილი ხაზების ჩარჩოში; გადაწერის თარიღი — 1177 წელი/1762—63 წ., გადაწერი — عثمان بن اسماعيل (21r, შდრ. 473, 137v); 21v-ზე — ფრაგმენტები.

539

78 (25)/III

ო გ ი ვ ე

ფ. 57—74; 21,5×16; 12×8; 13 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერი სქელი მუყაოს ყდა ტყავის ყუთითა და ნაპირებით; ბოლონაკლული; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, სათაური, ქვეთაგები, ზოგიერთი აღნიშვნა და ხაზგასმა — წითლით; აქვს ეუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ.; აშიებზე მრავალი კომენტარია; დაუწერილია 57r.

წყდება 73v:

(ასეა) النوع الخامس ما ياتي على خمسة اوجه... اى الذى هو اشد قاله سبويه
ومن تابعه والذالة

540

317 (1259)/II

ო გ ი ვ ე

ფ. 41—60; 22×17; 14×8,5; 11 სტრ.; რუსული, მოცისფრო, მკვრივი, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; მწვანე კოლნეკორის სქელი ყდა ოქროსფერი ტვიფრული ყვავილით შუაში, ყუა და ნაპირები — წითელი ტყავის, ახლავს ორ-ორი ყდის საცავი ფურცელი; რესტავირებული; წვრილი ნასხი; მელანი შავი, კოლოფონი ჩასმულია ორმაგი წითელი ტეხილი ხაზების ჩარჩოში, სათაური შესრულებულია კალიგრაფიული ნასხით და შემოხაზულია სხვადასხვა ფერის საღებავებით; აქვს ეუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1222 წელი/1807—08 წ., გადაწერი — عبد لطيف افندى الجوحى (60r), გადაწერილია სოფ. الزاخور-ში; დაუწერილია 41r, 60v.

541

287 (1340)

56 ფ. 22×16,5; 15×9,5; 13 სტრ.; ევროპული, ცისფერი და მოყვითალო, სქელი ქაღალდი; უყლო; საშუალო ზომის კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი, ხაზგასმა — წითლით და მწვანით; ზოგიერთი საკითხის დასაწყისი გატანილია აშიებზე წითელი, მწვანე და შავი მეღნიით; აქვს ეუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ., გადაწერი — عبد القادر خلمى (54r); 2r-ზე — ოვალური ბეჭედი; 54v—55v—ნაწყვეტები; დაუწერილია 1r და 56r, v.

სათაური 54r:

شرح قواعد الاعراب
اص (1v) موصل الطلاب الى قواعد الاعراب

ავტორი 1v:

خالد بن عبد الله الأزهرى

წარმოადგენს اقواعد الاعراب ს-კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الملهم لحمده والصلوة والسلام على سيدنا محمد الخ

დასასრული 54r:

فختم كتابه بما ابتداه به والحمد لله ... واله وصحبه اجمعين امين

Крачковский, გვ. 392; Ahlwardt, 6709—10; Blochet, 5799, 6367; Dorn, CXCH; Pertsch, 324; Rieu, Suppl., 924. II; 975; Rosen, 353, 2), 414, 2), 432, 2); De Slane, 4146; Brockelmann, GAL, II 24, S II 18.

542

330 (1282)/VI

ფ. 73—141; 21,5×16,5; 15×11; 12 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკერივი ქაღალდი; ყავისფერტყავადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა თითო თეთრი საცავი ფურცლით, ყუა და ნაპირები — მოწითალო ტყავის; ფურცლები ზოგან რესტავირებულია; ნახში; მელანი შავი, სათურები და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1231 წლის მუჰარამი/18:5 წ. დეკემბერი, გადამწერი — محمد ولد بنى افندى قشلاقى الملطون — محمد ولد بنى افندى اللجوخى (141v).

სათაური 73r, 141v:

حل المعاهد [القواعد التى ثبتت بالدلائل والشواهد]

ავტორი 73v:

ابو الثناء احمد بن محمد [الزبلى الشمسى]

წარმოადგენს جمال الدين ابن هشام ს-აღნიშნული თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 73v:

الحمد لله الذى رفع اسماء العلماء بفعل الخشية فى قوله تعالى انما يخشى الخ

დასასრული 141v:

وكان تاليف فى قصبة ذلة حماها الله عن المنكر والحيلة امين يا رب العالمين

Крачковский, გვ. 392; Ahlwardt, 6713; Dorn, CXCI; Rieu, Suppl., 974; De Slane, 4006 / 4^e; Brockelmann, GAL, II 24, S II 19, 631.

543

190/I

ფ. 1—46; იბ. 439; გადაწერის თარიღი — XVII საუკ. დასაწყისი; 1r, v-ზე და 2r-ზე — მიწერები.

სათაური 2v:

مراح الارواح

ავტორი 2v:

احمد بن على بن مسعود

فيكون حكمها كحكم طوى للمتابعة نحو طويا وطويان والله اعلم بالصواب

Беляев. 931 — 933; Крачковский. эг. 414; Семенов. I 406. V 3795; Ahlwardt. 6805 — 06; Blochet. 6212; Derenbourg. 6. 3; 163. 1; 164. 1; 166. 1; 171. 4; Dorn. CLIII 1); Flügel. I 189 / 1-198 / 1; Hoatsma. 182. 1°; Pertsch. 194. 2^a; Rieu. Suppl.. 968. I; 1201; Rosen. 325. 343. 1) — 352. 1); Rosen. Coll. sc.. 148 / 1. 149 / 1; Salemann - Rosen. 41; De Slane. 4123 / 8^a. 4166 / 1° — 4174 / 1°. 4175. 4176 / 1° — 4184 / 1°; Brockelmann. GAL. II 21. S II 14.

544

314/I

o g o g o

ფ. 1—42; იხ. 440; ტექსტის ზომა 13—14×6—7; 8 და 13 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკერივი, ოდნავ გასაწვლილი ქაღალდი; სხვადასხვა ზომის ნასხი, ზოგან ნასთაიკისკენ გადახრილი; გადაწერის თარიღი — 1144 წელი/1731—32 წ., გადამწერი — محمد بن بني افندي (42r); 1v-ზე რამდენიმე ოთხკუთხა ბეჭედი; 3—10 ევერდებზე—მრავალი კომენტარი, დაწერილი სტრიქონებს შორის და აშივებზე; დაუწერელია 1r—3r (აქა-იქ მინაწერებია), 42v.

545

34/II

o g o g o

ფ. 33—63; იხ. 493; ტექსტის ზომა 15×8; 21 სტრ.; ნასხი (უფრო მსხვილი, ვიდრე 493); გადაწერის თარიღი — 1205 წელი/1790—91 წ., გადამწერი — على بن حسين بن عمر (63v); დაუწერელია 33r.

546

332/III

o g o g o

ფ. 41—74; იხ. 444; ტექსტის ზომა 15×8; 14 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, მკერივი ქაღალდი; გადაწერის თარიღი — 1256 წელი/1840 წ., გადამწერი — ميكائيل الغموص (74v); დასაწყისი ფურცლები (42r—46r) შეესებულება ლექსიკონით, რომელშიც მოცემულია امراح الأرواح-ს და التصريف-ს ზოგიერთი სიტყვის თურქული განმარტებები; აქა-იქ ოთხკუთხა და ოვალური ფორმის ბეჭედი (გადამწერის, მფლობელის და სხვ.); დაუწერელია 41r. v.

547

359 (1328)/I

o g o g o

ფ. 1—19; 21,5×18; 16×10; 15 სტრ.; რუსული, ცისფერი, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; ნაცრისფერი კოლენკორის ყდა, ახლადრესტავრირებული; ბოლონაკლული; საშუალო ზომის კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა — წითლით, დასათაურება (14r-ზე) — ყვითლით; ეუსტოსი ყველგან არ არის აღნიშნული; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ.; დაუწერელია 1r.

წყდებ 19v

و لم تحذف واو الجمع في رون لعد ضمة ما قبلها بخلاف اغزن ...
(III თავის ბოლო ნაწილია, შდრ. ზემოთ, 543, 30r).

548

236 (396)

113 ფ. 21,5×15; 14×8,5; 15 და 19 (გვ. 102—112) სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; მოყავისფრო, სქელი მუყაოს სარქველიანი ყდა, ყუა და ნაპირები — ყავისფერი ტყავის; ფურცლები ლაქებიანი, გაყვითლებული, ჭიისაგან შექმული; წერილი ნასხი; მელანი შავი, სათურები და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVI საუკ. უნდა იყოს; 1r-ზე — მფლობელთა მინაწერებია (الحاجي عبد الرحمان بن سنان) და مصطفي ابن عبد الرحمن, 1v—2r-ზე—სხვადასხვა ნაწყვეტები; დაუწერელია 113r, v.

ს ა თ ა უ რ ი 2v:

شرح مراح [الارواح]

ა ე ტ ო რ ი 2v:

[شمس الدين احمد بن] دنقوز

წარმოადგენს مراح-ს კომენტარს; Ahlwardt-ის მიხედვით კომენტარის ავტორი ანონიმიია.

დასაწყისი 2v (აკლია შესავალი ნაწილი):

قال المصريح عملا بالحديث المشهور والخبر الماثور واقتداء بالكتاب الكريم بسم الله ...
وتحصيل كتابه اول الخ

დასასრული 112v:

لم يلزم اجتماع الاعلاليين الا انه لا يعلى حملا على طوي

Крачковский. გვ. 414; Ahlwardt, 6814; Derenbourg, 165; Dorn, CLIV (ანონიმური); Flügel, I 203; Houtsma, 186; Rosen, 328 — 330; Salemann - Rosen, 42; De Slane, 4185—86; Brockelmann, GAL, II 21, S II 14.

549

51 (394)/I

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—139; 19×14; 11,5×7,5; 16, 14 და 15 სტრ.; ევროპული, ყვითელი და თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; ყავისფერი, სქელი მუყაოს და ტვიფრული მედალიონით და ტყავის ნაპირებით, ყუა — ნაჭრის; ქაღალდი ზოგან ლაქებიანი; წერილი ნასხი, ზოგჯერ ნასთაღისებრი გადახრილი; მელანი შავი, თავები და ხაზგასმა — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1065 წლის რაბი'უ ლ-ავეალი/1655 წ. იანვარი, გადამწერი — عاشور على مرحوم (139r), ტექსტისაგან განსხვავებული ხელით არის მიწერილი; 1v-ზე—ოთხკუთხა ბეჭედი; 1r-სა და 139v-ზე—მინაწერები.

550

285 (1338)

ი გ ი ვ ე

168 ფ. 27×18,5; 16×10; 14 სტრ.; აღმოსავლური, მოყავისფრო, სქელი, ცუდი ხარისხის ქაღალდი; თეთრი ფურცლის ყდა; თავნაკული, დაშლილი, ფურცლები ლაქებიანი, ზოგან

რესტავრირებული; საშუალო ზომის კუთხოვანი ნასხი ნასთალიკისკენ გადახრილი; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა და ხაზგასმა — წითლით; აშიებზე ვატანილი სათურები და საკითხველი განსხვავდასხვა ფერის მელნით და კალიგრაფიული ნასხით არის შესრულებული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1082 წელი/1671—72 წ., გადამწერი — احمد بن سليمان (168v); 1r-ზე მფლობელის სპარსული მინაწერია; შექმნილია ქ. ნავიბოვისაგან 1959 წ.

იწყებთ 1v:

قولہ مشرب عذب ومرکب فان ليس بحقیقة في معنی مشروب الخ
(აკლია პირველი თავის ნაწილი, იხ. 549, 9v).

551

331 (1283)

ი გ ი ვ ე

193 ფ. 21×17; 15,5×10,5; 12 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი (ზოგიერთი ფურცელი — თხელი) ქაღალდი; ყავისფერტყავადაკრული სქელი მუყაოს სარქველიანი ყდა ტვიფრული მედალიონებით, ახლავს საცავი ფურცლები; ყდა ერთგან ჭიისაგან არის შეკმული, ქაღალდი ზოგან ლაქებიანი; მსხვილი ნასხი; მელანი შავი, სტრიქონზედა ხაზგასმა — ნახევარი წითლით, მეორე ნახევარი — მწვანე მელნით; აქვს კუსტოსი და არაბული პაგინაცია (გვ. 100-მდე); გადაწერის თარიღი — 1207 წლის რაჯაბი/1793 წ. თებერვალი (193r), 1r-ზე თარიღიანი ბეჭედი (1247 წ., محمد علی); 2r-სა და 193v-ზე ნაწვევებები და მინაწერები.

552

309 (1249)

214 ფ. 22×17; 17×11; 15 და 21 სტრ.; რუსული, თეთრი და მოყვითალო, მკვრივი და უფრო თხელი, ზოგან გასართლული ქაღალდი; შავტყავადაკრული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა ორ-ორი საცავი ფურცლით (213—214); ორგვარი ნასხი (კუთხოვანი მარცხნივ გადახრილი და მრგვალი წვრილი); მელანი შავი, قوله და ხაზგასმა (123r-მდე) — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1267 წელი/1850—51 წ. (212v), გადამწერი — محمد عبد الله الفشلاقی (ფურცლების გასწვრივ); დაუწერელია 1r.

ს ა თ ა უ რ ი:

[حاشية على شرح مراح الارواح]

ა ვ ტ ო რ ი:

داود الاشكشی

(მიწერილია გაურკვევლად ფურცლების გასწვრივ).

წარმოადგენს გლოსებს დანقوز-ს ზემოაღნიშნულ კომენტარზე.

დასაწყისი 1v:

قوله اللهم قال على القارى وهي كلمة يكثر استعمالها فى الثناء الخ
დასასრული 212v:

المص من الاعلايين فى بدلا يجتنبون منه ... فحذفت انلام للوقف اتمى

Brockelmann, GAL, II 21.

310/XVI

ფ. 152—167; იხ. 523, 558; ტექსტის ზომა 16—17×11; 15 სტრ.; თავბოლონაკლული; კუთხოვანი მარცხნივ გადახრილი ნახში; მელანი შავი, ხაზგასმა და მინაწერი თხზულების დასაწყისში — წითლი; გადაწერის თარიღი — 1266 წელი/1849—50 წ., გადამწერი — **عبد الله** (167v, შდრ. 531, 133v); 152r-ზე—ვრცელი მინაწერი, რომელზეც აღნიშნულია ამ ნუსხის რაობა და ძირითადი თხზულების სათაური და ავტორი.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح مراح الارواح]
 ან [حاشية على شرح مراح الارواح]

ავტორი არ ჩანს.

წარმოადგენს ნაწყვეტს **مراح الارواح**-ს კომენტარის ან გლოსისა; დასაწყისში მითითებულია, რომ ეს არის რვეული **مراح**-ს ნუსხისა, რომელსაც დართული აქვს **الفلاح**-ს (ესეც კომენტარია) ადგილები, ნახსენებია **مراح**-ს კომენტატორი **داود**-იც (იხ. 552; შდრ. Ahlwardt, VI 63:3—14, 6816).

იწყება 152r (II თავის ნაწილიდან, იხ. 549, 75v):

ولا يجي المضاعف من باب فعل يفعل بضم العين فيهما ... قليلا نحو حب فهو حبيب الخ

წყდება 167v:

ولا يجي من باب فعل يفعل بكسر العين فيهما والمهموز يجي الى اخره ... (III თავის ბოლო)

554

110/II

ფ. 20—78; 25×15,5; 15,5—17×8; 15 და 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი და ყავისფერი, თხელი, გასართული ქაღალდი; ნაცრისფერი მუყაოს ყდა შავი ფოთლებით, ყუა—წითელი ტყავის; ბლონაკლული, ფურცლები რესტავირებული; ნასთალიკისკენ გადახრილი ნახში (თალიკი?), 77v და ზოგიერთი კომენტარი — ნახსიებული დივანი; მელანი შავი, დასაწყისი, სათაურები და **قوله** — წითლი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. 40-იანი წლები; ფ. 1—19—თურქული თხზულება; 1r-ზე არზრუმის ყადის ვაკუფური წარწერა და ბეჟედი (1262 წ.); 20r-ზე — მინაწერები.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح مراح الارواح]
 ან [كتاب المراح (المفراح) في شرح مراح الارواح]

ავტორი:

[حسن پاشا بن علاء الدين الاسود النكسارى]

დასაწყისი 20v:

الحمد لله الذى صرف افكار قلوبنا الى الصراط المستقيم الخ

წყდება 78v:

وهو ضحة ما قبلها وخذفت فى اغزن لوجوده الاصل فى ...

Крачковский, г. 414; Ahlwardt, 6809 — 10; Blochet, 4714; Dorn, CLV (?), CCXI 5); Flügel, I 204; Houtsma, 184, 185; Rosen, 326—327; 342. 1); Rosen, Coll. sc., 139/2; Brockelmann, GAL, II 21, S II 14.

82/III

ფ. 93—121; იხ. 473; კოლოფონი გაფორმებულია შავი ჯაჭვისებური ხაზებით; გადაწერის თარიღი — 11. წლის რაბი'უ ლ-შაბრი/XVII საუკ. 60-იანი წლები, გადამწერი — იგივე (121r, შდრ. 473, 137v); 93r-ზე ოვალური ბეჭედი და თურქული მინაწერებია; დაუწერელია 121v.

ს ა თ ა უ რ ი ყ უ ა ზ ე და 1r:

اظهار الاسرار في النحو

ა ვ ტ ო რ ი:

[محمد بن پير علي محيي الدين البركلي (البركوي)]

დასაწყისი 93v:

الحمد لله رب العالمين... فهذه رسالة فيما يحتاج اليه كل معرب الخ

დასასრული 121r:

وان كان الاولي لفظ اثنين بنى الثاني والاعراب الاول

Крачковский, გვ. 392; Ahlwardt, 6781 — 82; Dorn, CLXXXIV 2). CXC VII 3); Flügel, I 172 / 2; Brockelmann, GAL, II 441, S II 656.

556

78/I

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—37; იხ. 539; 13,5×8; ნასხი; მელანი შავი; ტექსტს შემოვლებული აქვს წითელი მელნის ჩარჩო; კომენტარებისათვის დახაზული ადგილები უმთავრესად შევსებულია; კუსტოსი სტრიქონშია ჩასმული; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ.; 1r, 38v—39v-ზე — სხვიდასხვა ნაწიკვებები და მინაწერები.

(ამ კრებულის II თხზულება თურქულ ენაზეა დაწერილი, ფ. 40—56, წერილი ნასხით, აქვს რამდენიმე მრგვალი ბეჭედი.)

557

198

ი გ ი ვ ე

30 ფ. 18×12; 11,5×7; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო; ფურცლები ლაქებიანი, რესტავირებული, ბოლოში — მოხეული კიდეებით; ნასხი; მელანი შავი, სათაური და ზოგიერთი სიტყვა — წითლით; ტექსტი ჩასმულია მოწითალო-ისფერი ხაზების ჩარჩოში, უნვანი და კოლოფონი სამკუთხედივად არის შემოხაზული; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1262 წელი/1845—46 წ. (30r); დაუწერელია 1r და 30v.

დასასრული 30r:

واعرابها رفعا ونصبا نحو لا رجل ظريف وظيفا تم الكتاب

558

310 (1250)/I

ი გ ი ვ ე

ფ. 1—39; იხ. 523; 12 და 13 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, მკვრივი, ოდნავ გასანთლული ქაღალდი; ორგვარი ნასხი; მარცხნივადაზრდილი კუთხოვანი და უფრო მსხვილი, მრგვალი; მელანი

248

შავი; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი—1266 წელი/1849—50 წ., გადამწერი—عبد الجليل
محمد افندی خلیصه قار زاد حاجی بن (39r); 1r.v—თურქულენოვანი ნაწყვეტი; 2r-ზე
სათაური;

დასასრული, როგორც 557; დაუწერელია 39v.

559

286 (1339)

ი გ ი ვ ე

52 ფ. 21,5×17,5; 13,5×8; 12 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი; სქელი მუყაოს ყდა ყავისფერი ტყავის ყუთით; საშუალო, ზომის კუთხოვანი ნახში; მელანი შავი, სათაურები და ზოგიერთი სიტყვა — მწვანე და წითელი მელნით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკუნე უნდა იყოს; ძირითადი ტექსტისაგან თავისუფალი გვერდები შეესებულა სხვადასხვა ხასიათის ნაწყვეტებით და კომენტარებით (1r—2r, 32v—50v), ხელნაწერში ჩაერთულია მრავალი ფურცელი სხვადასხვა ადგილების კომენტარებით; დაუწერელია 51r—52r; შეძენილია ქ. ნავიბოვისაგან 1959 წ.

560

308 (1248)/I

ფ. I—161; 22×16; 16×10,5; 13 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი; ყავისფერტყავგადკარული სქელი მუყაოს ტვიფრული ყდა, ყუა — წითელი ტყავის, ახლავს ორი სიცივე ფურცელი; ნახში; მელანი შავი, ხაზგასმა და ტექსტის ამხსნელი ნიშნები — წითელი; აქვს კუსტოსი და არაბული პაგინაცია (63r-მდე); გადაწერის თარიღი—1085 წლის 27 რამადანი/1674 წ. 25 დეკემბერი, გადამწერი — الشيخ مصطفى (158r); აშიებზე და ტექსტისაგან თავისუფალ ფურცლებზე მრავალი მინაწერი და კომენტარია; დაუწერელია 1r—4r (მინაწერები), 158v—160r, 161r.v; 160v-ზე—ნაწყვეტი.

ს ა თ ა უ რ ი 5v, 158r:

نتائج الافكار
شرح اظهار الاسرار
56

ა ვ ტ ო რ ი 4v:

مصطفى بن حمزة [اطلى] تولى [ادلى]

წარმოადგენს ალ-ბირქავენს თხზულების კომენტარს.

დასაწყისი 4v:

الحمد لله الذى جعل الالفاظ قوالب المعانى وفضلها على سائر الاصوات الخ

დასასრული 158r:

لانه لا نص عنهم فيها غير انه نقل عن الاندلسى ان ما عداهما كتوابع المنادى

Крачковский. გვ. 392; Ahlwardt, 6784; Blochet, 4818; Dorn, CCIV; Houtsma, 197; Rieu, Suppl., 979; Brockelmann, GAL, II 441.

561

186

ი გ ი ვ ე

126 ფ. 20,5×14; 13,5×7, 5—8; 19 სტრ.; ევროპული, თეთრი, კარგი ხარისხის ქაღალდი; მოყვითალო, სქელი მუყაოს ყდა ჭრელი სარქველით, ყუა და ნაპირები — ტყავის; ცალი ფრთა

249

რიცხვები — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი XIX საუკ.; 1r-ზე — ნაწილები
 8v-ზე — حال-ის ხმარების შემთხვევები; ხელნაწერი შექმნილია აბ. ღვალაძისაგან 1933 წელს

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

العوامل الجديدة

ავტორი:

محمد بن پير على محيى الدين البركوى (البركلى)

წარმოადგენს თხზულებას 100 ნაწილაკის შესახებ და الجرجانى
 العوامل الجديدة-საგან განსასხვავებლად ეწოდება

დასაწყისი 1v:

الحمد لله رب العالمين... فاعلم انه لا بد لكل طالب معرفة الاعراب من معرفة
 شىء الخ

დასასრული 8v:

ولم يقدر في اخره يسمى محليا نحو توكلنا على من لا ياتى الخير الا من جهة
 والحمد لله رب العالمين تم

Крачковский, зб. 408; Ahlwardt. 6786 — 87; Flügel, I 172 / 3, 209; Pertsch, 209, 6;
 Rosen. Coll. sc., 147 / 3; Brockelmann, GAL, II 441, S II 657.

565

129 (532)

159 ფ. 20,5×16; 16×12,5; 15 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, ოდნავ გასანთლული
 ქაღალდი; მუყაოს რბილი ყდა საცავი ფურცლით, ყუა—ყავისფერი ტყავის; ნასხი; მელანი შავი,
 ძირითადი ტექსტი ორმაგხაზგასმულია, აჟა-იქ — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარი-
 ლი — 1169 წლის ჯუმბაჯ ლაზიჩია/1756 წ. მარტი, გადაწერილი—بكر منجى كوفى (? 158v);
 159r,v.—ხედეები; დაუწერელია 1r, 159r,v.

ს ა თ ა უ რ ი 1v:

تعلق الفواضل، [شرح العوامل الجديدة]

ავტორი 1v:

حسين بن احمد زيني زاده

წარმოადგენს العوامل الجديدة-ს კომენტარს.

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذى رفع السموات بلا عمد وحفظ الارض ونصب الجبال الخ

დასასრული 158v:

لا ينفع مال ولا بنون الا من اتى الله بقلب سليم وصلى على محمد الخ

Ahlwardt, 6789; Houtsma, 201; Rosen. Coll. sc., 144; Brockelmann, GAL, II 441, S
 II 657.

566

82/II

ი გ ი ვ ი

ფ. 22—92; იხ. 473; ტექსტის ზომა 13×6; 17 სტრ.; ხაზგასმა — წითლით; კოლოფონი ჩას-
 მულია შავ ჩარჩოში; გადაწერის თარიღი 1174 წლის 24 ზულ-ჰიჯჯა/1761 წ. 27 ივლისი, გა-

დამწერი — **صالح بن عثمان بن مصطفي** (92r); 35v-ზე — ობიექტთა ბეჭედი; ლია 22r და 92v.

567

206

ი ბ ი ვ ე

18 ფ. 21×16,5; 16×9 და 17×12; 21—27 სტრ.; ევროპული, თეთრი, თხელი ქაღალდი; მოყავისფრო ძველი ფურცლებისაგან შემდგარი თხელი მუყაოს ყდა ტყავის ნაპირებით; თანაკლული, ყდადაგლეჯილი, ფურცლები დაშლილი; ნასთალიკი; მელანი შავი, ცალკეული სიტყვები და წინადადებები — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1231 წლის რაჯაბი/1816 წ. მაისი (18r).

ი წ ყ ე ბ ა 1r:

لفظا مفعول به صريح لتراك وعاطفه معطوف على نحو السابق الخ

568

181 (63)

ი ბ ი ვ ე

57 ფ. 21×15; 15×9; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; უყდო; წვრილი კუთხოვანი ნასხი; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა და ხაზგასმა — წითლით; კუსტოსი სტრიქონშია მოქცეული; გადაწერის თარიღი — XVIII—XIX საუკ.; ხელნაწერს გასდევს გვიანდელი პაგინაცია გვ. 141-დან 198-მდე; ეტყობა კრებულში შედიოდა; აქვს № 9610 და Zovianoff-ის კოლექციის მიეკუთვნება, რაზედაც მიუთითებს სომხური მინაწერი 57v-ზე; დაუწერელია 57r.

569

231

26 ფ. 21,5×15,5; 16×9; 25 და 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო; წვრილი ნასხი, ბოლოში — გაკრული; მელანი შავი, ძირითადი ტექსტი წითელ-ხაზგასმულია; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს, გადამწერი — **محمد بن علي بن رسول** (26r); დაუწერელია 1r და 26v.

ს ა თ ა უ რ ი:

[شرح العوامل الجديدة]

ა ვ ტ ო რ ი:

[عصمة احمد]

თურქეთის ქალაქ კუშატასიდან (**قوش اطه سى**), შდრ. კრაჩკოვსკი, VI, გვ. 408.

წარმოადგენს ალ-ბირქავენს თხზულების კომენტარს ვრცელი პასაჟებით.

დასაწყისი 1v:

أقول بسم الله الباء فيه للملاسة يعنى المصاحبة اى بمعنى مع او للاستعانة الخ

დასასრული 26r:

ولرعاية الادب لقوله تعالى بيداك انخبر الحمد لله على الانعام وعلى رسوله الصلوة والسلام والحمد لله رب العالمين

Крачковский. გვ. 408; Ahlwardt. 6790; Dorn. CLXXVIII; Houtsma. 200; Brockelmann. GAL, II 441. S II 657.

ფ. 84—104; იხ. 476; ტექსტის ზომა 16×9; 21 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი ქაღალდი; ბოლონაკლული; დასათურება და ხაზგასმა — წითლით; გადაწერის თარიღი — XVIII სუტ.; დაუწერელია 84r; სათაური და ავტორი (شيخ احمد عصمة الله) აღნიშნულია 84v-ზე.

დასაწყისი 84v:

الحمد لله الذي جعل العالمين عاملين فائزين ووعد بقبول اعمالهم الخ

წყდება 104v:

يسمى تقديرا لكونه منسوبا الى التقدير نحو انا العامي مثال للاستئقال واما للتعذر...
(აქლია უკანასკნელი გვერდი, შდრ. ზემოთ, 569, 25r).

ფ. 48—71; 21×15; 15×9; 13 სტრ.; ევროპული, თეთრი, მკვრივი, გასანთლული ქაღალდი; ყაფისფერტყავადაკრული მუყაოს ყდა, მოვარაყებელი ოქროსფერი ორნამენტით, ახლავს ორი საცავი ფურცელი, ყუაზე წარწერა — словосочинение арабское; ყდას ცალი ფრთა აქლია. ფურცლები—ლაქებიანი; ნასხი; მელანი შავი, ქვეთავეზი და ხაზგასმა—წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1170 წლის ჭემზდნ ლ-ჟლა/1757 წ. იანვარი (70v); დაუწერელია 48r და 71r.v.

სათაური 48v:

الفوائد الصمدية في علم النحو العربية

ავტორი:

[بهاء الدين محمد بن حسين بن عبد الصمد الحارثي العاملي]

დასაწყისი 48v:

احسن كلمة يتبدء بها الكلام وخير خبر يحتم به العرام الخ

დასასრული 70v:

اللهم اشرح صدورنا بانوار الهداية والتوفيقات تمت

Ahlwardt. 6791; Brockelmann, GAL, II 415, S II 596.

ფ. 1—45; 22×16,5; 11,5×8; 8 სტრ.; რუსული, მოყვითალო, მკვრივი ქაღალდი (1840 წ.); უყდო; ფურცლები დაშლილი და ლაქებიანი; საშუალო ზომის ნასხი; მელანი შავი, საკითხების დასაწყისი — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — 1258 წლის რაჯაბი/1842 წ. აგვისტო (45r); 1r.v და 45r — ბეჭდები; 45v-ზე — მინაწერები.

36 ფ. 22×17,5; 12×8,5; 9 სტრ.; რუსული, თეთრი, სქელი, გასანთლული ქაღალდი; უყდო; ცალ ფრთად გამოყენებულია მოყვითალო-მონაცრისფრო გასანთლული ქაღალდის ფურცელი;

დაშლილი, ლაქებიანი, ბოლონაკლული; ლამაზი ნასხი, ფფ. 15—27 — ნასთალიკით; მეღვინე შედგენილი, დასათაურება — წითლით; აქვს კუსტოსი; გადაწერის თარიღი — XIX საუკ.; დაწვრილია ლია Ir.

შენიშვნა: თხზულება, როგორც ჩანს, კრებულის ნაწილს შეადგენდა, აქვს პავინაცია, რომელიც იწყება 24-დან (ფ. 24—59).

წყდებ 36v:

هل حرف استفهام ... فلا يقال هل لم يقم بخلاف الهمزة ...

574

314/III

ფ. 64--84; იხ. 440; 7 სტრ.; ტექსტი დაწერილია სამ და ორ სვეტად; საშუალო ზომის კუთხოვანი ნასხი; გადაწერის თარიღი — 1127 წელი/1715 წ., გადამწერი — عبد الرحيم (79r); სტრიქონებს შორის განმარტებები მიწერილი, 80r—84v შევსებულია სხვადასხვა ზმნური ფორმების პარადიგმებით და ნაჯღანებით, აქვია მფლობელის — حاج محمد افندی مصطفى ولد بن — სახელი. დაუწერელია 64r და 79v.

სათაური 64v, 79r:

الامثلة المختلفة

ავტორი არ არის აღნიშნული.

დასაწყისი 64v:

نصر ينصر نصرا فهو ناصر الخ

დასასრული 79r:

امثلة منى حاضر بالمجهول ... لا انصر لا تنصر تمت الامثلة بعون الله الملك الوهاب

Крачковский, გვ. 393; Ahlwardt, 6817 - 18; Derenbourg, 164, 4; Dorn, CLIII 5); Flügel, I 189 / 5, 190 / 5, 191 / 5, 192 / 5, 193 / 5, 197 / 5, 198 / 5, 199, 200; Houtsma, 182, 5°; 183, 1°; Pertsch, 194, 2; Rieu, Suppl., 968, III; Rosen, 339, 343, 5) — 349, 5), 351, 5) — 352, 5), 367,3); De Siane, 4166 / 4°, 4173 / 5°, 4174 / 5°, 4177 / 5°, 4180 / 4°, 4181 / 5°, 4182 / 5°, 4198, 4205 / 2°; შდრ. Brockelmann, GAL, II 438.

575

283/I

ი ბ ი ვ ი

ფ. 1—7; იხ. 441; ტექსტის ზომა 16x11,5; 8 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, მკერივი ქაღალდი; მსხვილი კალიგრაფიული ნასხი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. 30-იანი წლები, გადამწერი — محمد المحرقى (7v), რომელსაც გადაუწერია თხზულება ملا عبد العزيز افندی (عبد العزيز, 1238 წ.).

დასასრული 7v:

انصر بكن انصر بي انصر بنا

(აკლია ვნებითი გვარის ზმნათა ფორმები, იხ. 574, 74r).

583

204/V

ფ. 43—46; იხ. 446; გადაწერის თარიღი — 1112 წელი/1701 წ. (46r).

სათაური თურქულად არის მოცემული.

წარმოადგენს სხვადასხვა ზმნის ფორმათა პარადიგმებს (შდრ ზემოთ, 576).

დასაწყისი 43v:

ضرب يضرب ضربا الخ

დასასრული 46r:

نصيراتان نصيراتين نصرات تمت

შდრ. Крачковский, გვ. 393.

584

83/V

ფ. 183—215; იხ. 465; 11 და 17 სტრ.; ქალაღი — ორგვარი; ნასთალიჰი და ნასხი; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. უნდა იყოს; დაუწერელია 183r, 214v—215v.

სათაური 183v:

صيغة (امثل صيغة — 1 v-ზე)

ავტორი 183v:

عبد الرحيم افندي

თურქული თხზულება نصر ზმნის ფორმათა პარადიგმების კომენტარებით; შდრ. ზემოთ, 575, 578.

დასაწყისი 183v:

مثل فعل ماض نصر مشتدر نصرادن الخ

დასასრული 214 r:

بر وزن افعال بنا معناسى كه عجب ياردم الخ

შდრ. Flügel, I 199.

585

283/II

ფ. 8—20; იხ. 441; ტექსტის ზომა 14×8—9; რუსული? ცისფერი და მოყვითალო, მკვირივი, ქალაღი; მსხვილი ნასხი; სათაურები და ცალკეული სიტყვები ზოგან ყვავილისებური ორნამენტით არას გაფორმებული, კოლოფონი რკალებისაგან შედგენილ შავ ჩარჩოშია ჩასმული;

17. არაბულ ხელნაწერთა კატალოგი

გადაწერის თარიღი — 1137 წელი/1724—25 წ., გადამწერი — محمد المحرقى (20v);
მელსაც მფლობელის — ملا عبد العزيز-სათვის გადაუწერია; 14v-სა და 20v-ზე მრეცველი
ბია (عبد العزيز, 1238 წ.); 8r-ზე — თურქული მინაწერი შიქასთესებური ნასხით.

ს ა თ ა უ რ ი 20v:

بناء [الافعال]

ა ვ ტ ო რ ი:

[عبد الله الدنقزى]

დასაწყისი 8v:

اعلم ان ابواب التصريف خمسة وثلاثون باب ستة منها للثلاثي المجرد الباب الاول
فعل يفعل الخ

დასასრული 20v:

يجمعها هذا البيت صحيحست و مثالست و مضاعف لفيف ناقص و مهموز و اجوف

Крачковский, გვ. 395; Ahlwardt, 6825 — 27; Derenbourg, 174, 3; Dorn, CLIII 4);
Flügel, I 189 / 4 — 194 / 4, 156 / 2, 197 / 4, 158 / 4; Houtma, 182, 4°; 183, 2°; Rosen,
343, 4) — 349, 4); 351, 4); Rosen, Coll. sc., 148 / 4, 149 / 4, 150 / 1; De Slane, 4170 / 4°,
4173 / 4°, 4174 / 4°, 4177 / 4°, 4178 / 4°, 4182 / 4°, 4183 / 3°, 4197 / 1°, 4198; Brockel-
mann, GAL, S II 631.

586

5/III

ი გ ი ვ ე

ფ. 23—29; იხ. 443; გადაწერის თარიღი — 1252 წელი/1836—37 წ., გადამწერი —
محمد بن يوسف بن محمد بن عمر (29r); დაუწერელია 23, 29v.

587

252

ი გ ი ვ ე

7 ფ. იხ. 458; ბოლონაკული; გადაწერის თარიღი XIX საუკუნე.

წყდება 7v:

واما مضاعف ... والادغام ... وهو ثلثة انواع الاول واجب ...

588

204/I

ფ. 1—24; იხ. 446; ტექსტის ზომა 13×6—7,5; 17 სტრ.; ევროპული, მოყვითალო, თხელი
ქაღალდი, რამდენიმე ფურცელი — მკვრივი; ნასთალიკისკენ გადახრილი ნასხი; მელანი შავი,
სათურები და ხაზგასმა — წითელი; ზოგიერთი გვერდი ჩასმულია ორმაგი წითელი ხაზების
ჩარჩოში; აქვს კუსტოზი; გადაწერის თარიღი—1105 წლის ჯუმანდ-ლ-შლანს ხუთშაბათი/1693—
94 წ. იანვარი, გადამწერი — مصطفى بن عثمان (24r), გადაწერილია არზრუმში, ხათუნის
მადრასაში; 1r-ზე — ნაწყვეტი თურქულად.

258

სათაური 1v:

شرح بناء [الافعال]

ავტორი:

[البركوي]

წარმოდგენს აღნიშნული თხზულების კომენტარს. ბროკელმანთან ამ კომენტარის სათაურია الامثلة (P, Br, G II, 442).

დასაწყისი 1v:

الحمد لله الذي صرف صيغ وجودنا الى كلمات الصحيحات... اعلم مخاطب خطاب العام الخ

დასასრული 24r:

والخدمة لاهله خصوصا للاستاد والمواظبه عليه والاجتهاد

Крачковский, გვ. 395; Ahlwardt, 6829; Dorn, CLVI 2); De Slane, 4199, 4200; Brockelmann, GAL, II 442, S II 657.

589

204/V1

იგივე

ფ. 46—63; იხ. 446; გადაწერის თარიღი 1112 წლის შავეალი/1701 წ. მარტი, გადამწერი — عثمان بن مصطفى (63v); 46r-ზე წინა თხზულების დასასრულია; თავსა და ბოლოში კომენტარი უფრო გავრცობილი სახითაა წარმოდგენილი, ვიდრე 588.

590

97 (511)/I

ფ. 1—4; 21,5×15; 14×7; 17 სტ.; ევროპული, თეთრი, მკერივი, გასაწვლილი ქაღალდი; უყდო; ბოლონაკლული; წვრილი კუთხოვანი ნახში; მელანი შავი, ზოგიერთი სიტყვა — წითელი; 1v-სა და 3v-ზე ტექსტი ჩასმულია წითელი ხაზების ჩარჩოში; გადაწერის თარიღი — XVIII საუკ. დასაწყისი; 1v-სა და 2r-ზე—ბეჭედი; 1r-ზე არზრუმის ყადის عبد الله اديب-ს გაუფუჭი წარწერა და ბეჭედი (1262 წ./1845—46 წ.); დაუწერელია 1r, 4r, v.

სათაური არ არის აღნიშნული.

ავტორი 3v:

عمر بن علي بن ابراهيم بن خليل الاسيري

განხილულია სხვადასხვა ავტობიოგრაფიის ზმნის ფორმებში.

დასაწყისი 1v:

اعلم انه لا بد من ضبط الابواب المنصرف وحفظها وهي احد واربعون الخ
წყდება 3v:

موزون افعال... بزيادة الهمة في الاول وتكرير اللام مع الادغام قال ...

პირობა და გეოგრაფიულ სახელთა სამიუბელი

- 91 آمد
 الامدى انظر السيد عبد الوهاب الخ
 482, 483, 484 ابراهيم ارشى
 179, 330, 338 (გადამწერი) ابراهيم بن احمد بن كنعان
 301 ابراهيم بن اسمعيل
 336 (გადამწერი და მფლობელი) ابراهيم بن حسن
 518—526 ابراهيم بن عبد الوهاب بن ابي معالي الخزرجى الزنجاني عز الدين
 529 (გადამწერი) ابراهيم بن قاسم
 66 (გადამწერი) ابراهيم بن كربلاى
 528 (გადამწერი) ابراهيم بن محمد بن محمد الشرائشى
 327 (გადამწერი) ابراهيم بن محمود
 20 (გადამწერი) ابراهيم بن نور محمد
 ابن آجروم انظر ابو عبد الله محمد بن محمد بن داود الصنهاجى ابن آجروم
 ابن ابي الشكر انظر محيى الملة والدين يحيى
 2,3 (გადამწერი) ابن احمد محمد نصر الله
 423, 433 (გადამწერი) ابن بن (ولد) مراد حاصل
 ابن الجزرى انظر شمس الدين ابو الخيزر
 ابن الحاجب انظر جمال الدين ابو عمرو الخ
 504 (გეგლზე) ابن حافظ محمد
 ابن سينا انظر ابو على الحسين
 ابن عقيل انظر عبد الله بن عبد الرحمن الخ
 102, 227* ابن محمد بن محمد بن عبد الواحد بن الاثير الشيبانى
 215 (გადამწერი) ابن محمد الغرژنى
 ابن الهائم انظر شهاب الدين ابو العباس
 ابن هشام انظر جمال الدين ابن هشام
 ابن ولد مراد حاصل انظر ابن بن مراد حاصل
 الابهرى انظر اثير الدين المفضل الخ
 217 ابو الامداد برهان الدين ابراهيم بن ابراهيم بن حسن بن على اللقانى
 77 ابو البقاء على بن عثمان بن محمد بن احمد بن الحسن القاصح العذرى البغدادي
 450—459 ابو بكر عبد القاهر بن عبد الرحمن البجرجاني

- الثناء احمد بن محمد الزبلي الشمسي 542
 ابو جعفر نصير الدين محمد بن محمد بن الحسن الطوسي الشيعي 8*, 11, 306, 434
 ابو الجيش الاندلسي انظر ابو عبد الله محمد بن حسين الخ
 ابو حامد محمد بن محمد الغزالي* 150, 151, 152
 ابو حسن بن محمد علي الحسين (გადაწერი) 242
 ابو الحسن السندي* 98
 ابو الحسن علي بن محمد البزدوي 203
 ابو الحسن محمد بن الحسن بن احمد بن علي بن محمد بن عمر بن يحيى العلوي
 الحسيني (?) (აგორი) 138
 ابو الحسين احمد بن محمد القادوري البغدادي* 221, 222, 223, 224, 225
 ابو حنيفة النعمان بن ثابت بن زوطا 198, 199*, 439—445
 ابو الخير احمد بن مصلح الدين مصطفى طاشكبري زاده 423-425
 ابو زكرياء يحيى بن شرف بن حسن بن حسين محي الدين النووي* 247, 248
 ابو سعود الفلقلي الطهطي (გადაწერი) 147
 ابو سعيد (سعد) عبد الله بن عمر بن محمد بن علي ابو الخير نصير الدين البيضوي
 85, 86, 87, 95
 ابو العباس سيد احمد بن عيسى البوني 129
 ابو عبد الله الحسين بن علي بن احمد الزوزني 19,4
 ابو عبد الله الشهيد محمد بن مكى الحارثي الهمداني المطايعي الس-العالمي الجزيني
 (მელოპელის წინაპარი) 78, 150
 ابو عبد الله محمد بن حسين ابو الجيش الاندلسي الانصاري 402, 403
 ابو عبد الله محمد بن سليمان (عبد الرحمن) بن ابي بكر الجزولي السملالي 132
 ابو عبد الله محمد بن محمد بن داود الصنهاجي ابن آجروم 534—536
 ابو علي الحسين علي عبد الله بن سينا القانوني* 18*, 19,1*, 306*
 ابو الفتح نصير بن عبد السيد المطرزي 491—494
 ابو الفضل احمد بن محمد بن احمد بن ابراهيم الميداني 472
 ابو فضل محمد ولي الدين الشبشري 105
 ابو الفضل يوسف بن محمد بن يوسف بن النحوي التوزري 60
 ابو القاسم بن ابي بكر الليثي السمرقندي 409, 410
 ابو القاسم بن محمد بن خير النيسابوري 487
 ابو القاسم الرافي* 247*
 ابو القاسم محمود بن عمر الزمخشري 473
 ابو الليث نصر بن محمد بن احمد بن ابراهيم السمرقندي 143, 188, 189
 ابو محمد الحسين بن مسعود القرء البغوي 101
 ابو المنتهي احمد بن محمد المغنيساوي 199, 200
 ابو المواهب عبد الوهاب بن احمد بن علي الشعراني (الشعراوى) الانصاري الشافعي
 الزغلي 147

- ابو نصر محمد بن عبد الرحمن الهمدانی 146
 الاتقانی انظر امیر کاتب بن امیر
 اثیر الدین مفضل بن عمر الابهري 314—317, 302*, 1,
 الاجهوري انظر عبد البر بن شیخ
 احسانی انظر زین الدین
 احمد ابو نعیم الخادمی النادمی 438
 احمد بن بك داش (გაღამწერი) 519
 احمد بن الحسين بن احمد الاصفهانی ابو شجاع 228
 احمد بن عباد بن شعيب القنائي القاهري شهاب الدين ابو العباس الخواص 406
 احمد بن عباد الله افندی بن حاجي محمد افندی القشلاقي (გაღამწერი) 83
 احمد بن عبد المنعم بن خيام بن يوسف الدمنهوري 380, 397
 احمد بن علي بن مسعود 543—547
 احمد بن علي بن محمد بن حجر شهاب الدين العسقلاني 100, 106, 107, 109, 110,
 111*
 احمد بن محمد بن ابى بكر بن محمد الكازري (؟) 514—517
 احمد بن محمد بن حجر الهمثمي 130*, 248
 احمد بن مصطفى بن احمد الراشدي البايبوري (გაღამწერი) 107
 احمد بن منصور السبكي المالكي الازهرى (გაღამწერი) 94
 احمد بن موسى (მეცელე) 232
 احمد بن موسى الخيالي 161, 162, 163*, 164*
 احمد بن يوسف بن الحسن الكواشي الموصلی الشيباني 84
 احمد البيوروس 25
 الاخشيكتي انظر محمد بن محمد عمر
 اخوند ملا محمد (მინაწერი) 244
 اخوند ميرزه محمد (მფლობელი) 326
 ارتوين * جامع الكبير بقصبة ارتوين 84
 اردبيل 243
 الاردبيلي انظر مير ابو الفتح محمد تاج السعدي
 الاردبيلي عبد الغني انظر جمال الدين محمد بن عبد الغني
 ارسلن پاشا (მადარსანა მფლობელი) 467
 ارض روم // ارزن الروم 401, 342, 327, 305, 123, 87, 86, 85, 77, 8, 7, 6,
 562, 581, 588
 الارموي انظر محمود بن ابى بكر
 الازبكي انظر محمد مراد بن علي
 الازنيقي انظر محمد بن محمد قطب الدين
 الازهرى انظر خالد بن عبد الله الخ
 انظر الحسن بن علي الخ
 الاستراباذي انظر الحسن بن محمد بن شرفشاه الخ
 اسحاق ولد ابراهيم خليل افندی الشرواني (გაღამწერი) 536

- انظر عصام الدين ابراهيم
 انظر جمال الدين علي بن صدر الدين
 الاسفرائني تاج الدين انظر محمد بن محمد بن احمد بن سيف الدين
 الاسفرائني العصامي انظر عبد الملك بن جمال الدين
 اسماعيل (მფლობელი) 175
 اسماعيل بن الامير 462, 463
 اسماعيل بن حماد الجوهري *30
 اسماعيل بن عثمان بن مصطفى (გადამწერი) 473, 538, 555
 اسماعيل بن مصطفى (გადამწერი) 489, 501
 اسماعيل بن مصطفى بن محمود الكلبنوي 377, 416
 اسماعيل بيك (მფლობელი) 47
 اسمعيل افندي بن ملا احمد (რესტავრატორი) 231
 اسمعيل كبير ... (გადამწერი) 161
 الاسنوي انظر عبد الرحيم بن الحسن
 الاسيري انظر عمر بن علي بن ابراهيم الخ
 الاصفهاني انظر احمد بن الحسين
 انظر محمد بن الحسن
 الاصمعي 337, 350
 الافزري انظر علي بن محمد بن عبد الله الخ
 افندي حليص قاري زاده (გადამწერი) მსახურობდა რომელთანაც მამა პირისა, 380
 اقا احمد شيرازي (გადამწერი) 68
 اقا عبد الله نفسي ارواني (მფლობელი) 34
 اكمل الدين محمد بن محمود البابر تي 233
 اكي قنيلك بن حسين الينباقي (გადამწერი) 25, 129
 امامزاده الشرقي انظر ركن الاسلام محمد بن ابي بكر البخاري
 الامدي انظر السيد عبد الوهاب بن حسين الخ
 امر القيس *19,4
 امير كاتب بن امير بن عمر عميد الاتقاني 214
 الانطاكي انظر شاه حسين افندي الانطاكي
 اوجك ، القرية 374
 الاوشي انظر علي بن عثمان
 اولتي ، البلدة 467
 الايجي انظر عضد الدين عبد الرحمن بن احمد الايجي
 البابر تي انظر اكمل الدين محمد
 بتليس ، البلدة 89
 البخاري انظر حسام الدين عمر
 انظر طاهر بن احمد
 انظر محمد بن اسماعيل
 انظر محمد علي بن مبارك شاه

البرجندی أنظر عبد العالی بن محمد
البردعی أنظر محمد بن محمد البردعی الخ
أنظر سعد الدین سعد الله

البرزنجی أنظر جعفر بن حسن
بركوله ، القرية 302

البركوی أنظر محمد بن پیر علی الخ
برهان الدین بن کمال الدین بن حمید البلغاری 361—363
برهان الدین الحلبي *260, *258

برهان الدین الخلیفی (برهان الدین الخلیفی) (გაბა იმ პირისა, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) 373
برهان الدین الزرنوجی *300, *301

برهان الدین صدر (تاج) الشریعة الاول عبید الله بن محمود بن محمود المحجوبی
232, 234

البروجردی أنظر العبد الاثم محمد

البروسوی أنظر یعقوب بن سید

البرزوی أنظر أبو الحسن علی بن محمد

البعسروی أنظر محمد بن عز الدین خلیل الخ

البعوی أنظر أبو محمد الحسین

بکر بن غوضی (გაბამწერი) 9

بکر منجی کونی (؟) (გაბამწერი) 565

بکر ولد ملا شریف (გაბამწერი) 519

بلا جلوكی القرية من مجال الشکی 153

بلاغ سلطان : مدرسة بلاغ سلطان 6, 7, 8

بهاء الدین محمد بن حسین بن عبد الصمد الحارثی الجبعی العاملی 13, 133, 216, 571, 572, 573

البهبهانی أنظر محمد باقر

البهنسی أنظر ملا عمر زاده الخ

بوزجلو ، المحلة 244, 489

البوصیری أنظر شرف الدین ابو عبد الله

البونی أنظر ابو العباس سید

بیت عمراشا خرکلجی أنظر خریرت

بیرام بك ، القرية 336

البيضوی أنظر أبو سعید عبد الله

التالجي أنظر محبی الدین التالجي (التالشی)

التبریزی أنظر محمد التبریزی الحنفي

التحتانی أنظر محمد بن قطب الدین الخ

التفتازانی أنظر سعد الدین مسعود الخ

تقليسی أنظر حاجی علی بن کربلاي

أنظر محمد باقر بن ملا الخ

- التوروجي // التورجي 467
 التوزري انظر ابو الفضل يوسف بن محمد
 الجاهي انظر عبد الرحمن بن احمد الخ
 جبل كدن المنسوب الي بلدة ارنية 174
 الجرجاني انظر ابو بكر عبد القاهر الخ
 انظر السيد الشريف علي بن محمد
 جرجانية ، في خوارزم 383
 الجزولي انظر ابو عبد الله محمد
 جعفر بن حسن بن عبد الكريم البرزنجي 121
 الجفميني (الجفميني) انظر محمود بن محمد بن عمر
 جلال الدين ابو الفضل عبد الرحمن بن ابي بكر السيوطي انحصيري الشافعي 92
 جلال الدين محمد بن احمد بن محمد بن ابراهيم ابو عبد الله الانصاري الشافعي
 المحلي 92, 215*, 249*
 جلال الدين محمد بن اسعد الصديقي الدواني 168, 169, 170*, 171, 172*, 184*, 311,
 371—374, 375*
 جمال الدين ابن هشام 537—540
 جمال الدين ابو عبد الله بن مكي بن احمد الغاملي التجزيني الشيخ الاول العلامة
 الثاني 257
 جمال الدين ابو عمرو عثمان بن عمر بن ابي بكر ابن الحاجب 208*, 498—501
 جمال الدين حسن بن يوسف بن علي بن المطهر الحلبي العلامة 204
 جمال الدين علي بن صدر الدين اسماعيل الاسفرائيني 412, 413
 جمال الدين محمد بن عبد الغني الارديلي 474—481
 جميل بك بن ضيا پاشا بن جنت زاده (გაქუტურ წარწერაში მოხსენიებული პირი) 498
 جناب حاجي بدال افندي ولد حاجي عبد الرحمن افندي انخوي (პირი, რო-
 მელონაც მსახურობდა გადამწერი) 536
 الجوهري انظر اسماعيل بن حماد
 چای قراچی ، المدرسة في انخوي 442
 چلبی (მგლობელი) 467
 حاج حسين (ბეჭდზე) 466
 الحاج عبد الجليل بن الحاج محمد افندي ساكن نوخوي (გადამწერი) 278
 حاج عبد الرحمن حاج پير محمد (მინაწერში) 527
 حاج عباس (მგლობელი) 92
 الحاج محمد الحقيير بن بنى افندي (გადამწერი) 367
 الحاج محرم افندي البسنوي ، مطبعة 83
 الحاج مصطفى ابن الحاج موسى (გადამწერი) 396
 الحاج يوسف الغمقي (მგლობელი) 190

ადრისი الخلطاني (გადამწერი) 462

- 73, 74, 75 (მფლობელი) حاجي اسماعيل آقاي (اقا) صباغ
- 282, 283 (მფლობელი) حاجي افندي زاده
- 441 (გადამწერი) حاجي بن ادريس خلطاني
- 321 (გადამწერი) حاجي بن رمضان انزاخوري
- 534 (დამკვეთი) حاجي خلطان
- 53 (მფლობელი) حاجي زين العابدين
- (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) حاجي سليمان افندي الشخولي الغرافي
- 106, 146.
- 548 (მფლობელი) الحاجي عبد الرحمان بن سنان
- 423 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) حاجي عبد الله افندي بن عبد عناق
- 433 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) حاجي عبد الله افندي نحوي سفلا
- 69 (მფლობელი) حاجي علي بن كربلاي رجب حاجي علي اكبروف تفليسي
- 398 (მადრასის მფლობელი) حاجي عليخان بك
- 578 (გადამწერი) حاجي عولوي قره
- 574 (მფლობელი) حاجي محمد افندي مصطفى ولد بن افندي قشلاقي
- 257 (გადამწერი) حاجي محمد محسن المشهور بانيوردي محمد سليم
- 23 (გადამწერი) الحاجي مصطفى بن حاجي موسى
- 302 (გადამწერი) حاجب علي بن ...
- 19, 10 الحارث بن حليدة المشكري
- الحارثي العاملي انظر بهاء الدين محمد بن حسين
- الحافظ بن علي 342
- حافظ الدين ابو البركات عبد الله بن احمد بن محمود النسفي 251, 255
- جبلي، القرية 490
- حسام الدين الحسن الكاتي 318—323
- حسام الدين عمر بن عبد العزيز البخاري 227
- حسن افندي (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) 501
- حسن باشا بن علاء الدين الاسود النكساري 554
- حسن بن حسين (მფლობელი) 382
- الحسن بن علي بن احمد بن عبد الله الشافعي الازهري المنطوي المدابغي 398
- الحسن بن محمد بن شرفشاه الاستربابادي ركن الدين ابو محمد 502, 503
- الحسن بن محمد الصفاني بن حيدر بن علي بن اسمعيل 103
- الحسن بن محمد بن عبد الرحيم النظام الاعرج انيسابوري 513
- حسين الحسيني الخلخلي 170
- حسن چلبى الفنارى 388
- حسن الشرنبلالي الحنفي 226

حسن قاضى راز قنا الله (გრამატიკოსი, რომელთანაც მოღვაწეობდა
გადამწერი) 480

- حسين افندى 529 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი)
 حسين افندى بن سليم 330 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი)
 حسين افندى الحاجى 179 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი)
 حسين بن احمد البحرانى 246 (გადამწერი)
 حسين بن احمد زبنى زاده 504, 563, 565, 566, 567, 568
 حسين بن حسن اشخالبرى 84 (მფლობელი)
 حسين بن محمد الشرارى 46
 حسين بن محمد 199 (გადამწერი)
 حسين بن مصطفى 292 (გადამწერი)
 حسين على بن حسين 238 (გადამწერი)
 حسين ... محمد (ბეჭედზე) 295
 حنق ابن تصحيف (؟) 353 (გადამწერი)
 الحلى انظر نجم الدين جعفر بن محمد
 الحلى العلامة انظر جمال الدين حسن بن يوسف
 الحلبى انظر برهان الدين
 حميد (؟) 349
 الحميدى انظر فرق امر
 حيدر زاده انظر السيد فصيح بن السيد ميفة
 خاتمية ، المدرسة (في ارض الروم) 581, 588, (في طبرزون) 336
 الخادمى انظر احمد ابو نعيم
 انظر محمد بن مصطفى
 خالد بن صفوان القناص * 19,3
 خالد بن عبد الله الازهرى 541
 خالد بن ملا محمد بن ملا عمرو بن ملا يوسف بن ملا ابي بكر بن مقرى الاوركى
 قرية وشروانى رالية 6, 7, 8 (გადამწერი)
 خربرت ، البلدة فى بيت عمراغا بن خركلجى زاده 187
 الخزرجى انظر عبد الله بن محمد الخ
 خضن (მფლობელი) 384
 الخطائى انظر عثمان ملا زاده
 خلخال ، القرية 414
 الخلخلى انظر حسين الحسينى
 خلى ، الولاية 185
 خليل (ბეჭედზე) 390
 خليل بن احمد المدابغى انظر الحسن بن على بن احمد الخ
 خليل بن عبد ... السواسى 348 (გადამწერი)

- الخيالي انظر احمد بن موسى
 دار الكتب الاحمدية (გაბუღეუბრ წარწერაში) 190, 289
 داود الاشكشي 552
 داود بن محمد القارصي الحنفي 114
 درويش حسن افندي (მფლობელი) 133
 الدمهري انظر احمد بن عبد المنعم الخ
 الدنقزي انظر عبد الله الدنقزي
 الدواني انظر جلال الدين محمد بن اسعد
 دور جعفر خان (في قشلاق نخوى ولاية خلى) 185
 الراجي ابراهيم الشيرازي (გადაშწერა) 124
 الرازي انظر علي بن احمد
 رضى الدين ابو القاسم علي بن موسى بن جعفر بن محمد بن محمد بن طاؤوس
 (الطاؤوسى) العلوى الفاطمى 128
 ركن الاسلام محمد بن ابى بكر البخارى امامزاده الشرعى 165, 166, 167*
 رمضان قحّ ابن محمد ابن ترفنج (გადაშწერა) 515
 الزاخور ، القرية 540
 نزنوجي انظر برهان الدين
 زكريا الانصارى 83*
 الزمخشري انظر ابو القاسم محمود الخ
 الزنجاني انظر ابراهيم بن عبد الوهاب الخ
 زهير بن ابى سلمى المودى 19.6
 الزوزنى انظر ابو عبد الله
 الزبلي انظر ابو الثناء احمد الخ
 زين الدين احمد احسانى 197
 زين الدين بن على شامى العاملى الشهيد الثانى 257
 زين العابدين انظر على بن الحسين
 زين العابدين بن يوسف الكوراني 378
 زينى زاده انظر حسين بن احمد
 زكب ، القرية 67
 ساجقلى زاده انظر محمد المرعشى
 السجواندى انظر سراج الدين
 السجاوى انظر عبد الله شيخ محمود
 سديد الدين الكاشغرى 122, 123
 سراج الدين ابو طاهر محمد بن محمد بن عبد الرشيد السجواندى 274, 275*
 سرورى انظر مصطفى بن شعبان
 سعد الدين سعد الله البردعى 488—490
 سعد الدين مسعود بن عمر التفترانى 156—161*, 208, 365, 369, 382—384, 389—395, 528—530

524 (გადამწერი) سعدي بن محمد افندي بن هجر يوسف افندي

480 (გადამწერი) سعيد بن ابي الخليلك اولي

166 (გადამწერი) سعيد بن ملا حميد تق كيلدي

السعدي انظر مير ابو الفتيح

190 (პირი, რომლის დროსაც გადიწერა ხელნაწ.) السلطان بن سلطان بايزيد محمد خان

550 (გადამწერი) سليمان بن احمد

217 (გადამწერი) سليمان الشتشوي القاري

87 (გადამწერი) سليمان محمد

السمرقندي انظر ابو القاسم بن ابي بكر الليثي

انظر ابو الليث نصر بن محمد

انظر شمس الدين محمد بن اشرف الخ

السوسى انظر محمد يوسف

354, 357 (გადამწერი) السيد حسن بن السيد ابو بكر

8, 190, 275, 276, 277, 278, 310, 353—356, السيد الشريف علي بن محمد الجرجاني.

368, 385, 412, 418, 421

السيد عبد الله الحسيني (გადამწერი) 78, 82

السيد عبد الوهاب بن حسين بن ولي الدين الامدى 436

السيد عمر بن السيد حسن الخزرجي (მფლობელი) 203

السيد فصيح بن السيد مبة الله بن السيد اسعد صدر الدين المقتي ببغداد البغدادى

المشهور بخيدر زاده 299

سيد محمد بن حملة اندكاني sic (გადამწერი) 235

السيالكوتي انظر عبد الحكيم بن شمس الدين

السيوطى انظر جلال الدين ابو الفضل

شاکر بن على (გადამწერი) 65

شاه حسين افندي الانطاكي* 429

الشبشى انظر ابو فضل محمد

الشريينى انظر شمس الدين محمد بن محمد

شرف الدين ابو عبد الله محمد بن سعيد الدلاسى البوصيرى السنهاخي* 23, 24

شرف الدين محمد مكى بن محمد بن شمس الدين بن الحسن بن زين الدين

78, 150. (მფლობელი)

الشروانى 325

شروانى انظر عبد النافع الاغطاشى

شعبان (გადამწერი) 346

الشعرانى انظر ابو المواهب عبد الوهاب

شمس الدين ابو الخير محمد بن محمد بن الجزرى القرشى الدمشقى الشيرازى
78, 79*, 131.

شمس الدين احمد بن دقووز 548—551

شمس الدين احمد بن كمال باشاه 187

شمس الدين محمد بن اشرف الحسينى السمرقندى 19/2*, 415

شمس الدين محمد بن حمزة الفنارى 331—335

شمس الدين محمد بن محمد بن احمد الشريينى القاهرى الخطيب 94

شمويل (ველობელი) 261

شهاب الدين ابو حامد محمد بن احمد بن محمود بن على بن ابي طالب
282, 283, 284, 285*

شهاب الدين ابو العباس احمد بن محمد بن الهائم الفرضى المعرى 12

الشيبانى انظر ابن محمد بن عبد الواحد

شيخزاده انظر عبد الرحمن بن محمد

شيخ حميد بن شيخ محمود (გადამწერი) 33

شيخ على افندى انظر ملا شيخ الخ

الشيخ مصطفى (გადამწერი) 560

شيخ يوسف افندى (მადრადან მფლობელი) 577

الشيرار، مسجد ملا سيد مير محمد واقعة فى وسط الشيرار 246 sic

الشيرازى انظر عضد الدين عبد الرحمن

انظر نجم الدين محمود

صالح بن احمد بن خليل (გადამწერი) 563

صالح بن عثمان بن مصطفى (გადამწერი) 566

الصغاني انظر الحسن بن محمد

صفى 106

الطاووسى انظر رضى الدين ابو القاسم

طاشكبرى زاده انظر ابو الخير احمد بن مصلح الخ

طاهر بن احمد بن عبد الرشيد البخارى 289

الطباطبائى انظر على بن محمد

طرزبون، البلدة 336

لطرطوشى//الطرسوسى انظر محمد ابو بكر

طرفة بن عبد البكرى 19,5

الطنطارانى انظر معين الدين ابو نصر

الطوسى انظر ابو جعفر نصير الدين الخ

عاشور على بن مرحوم (გადამწერი) 549

على جناب احمد افندى الكونكى اعلا (გადამწერი) 436 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა

პირი, რომელთანაც მსახურობდა

445 (გადამწერი)

على جناب عبد الله افندى الخلو (გადამწერი) 489 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა

العاملى انظر بهاء الدين محمد بن حسين الخ

عايشان، البلدة 380

135 العبد الاثم محمد رحيم بن الحاج ميرزا محمد البروجردى

عبد اسماعيل (ბეჟედზე) 128

عبد الله (ბეჟედზე) 126

عبد الله (გადამწერი) 415, 416, 553

عبد الله (მფლობელი) 578

عبد الله احمد (ბეჟედზე) 340

عبد الله اديب مشهور بحت زاده (არზრუმის ყალი, მოხსენიებული ვაკუფურ წარწერაში) 6, 7, 8, 9, 77, 85, 86, 87, 90, 123, 160, 167, 174, 177, 181, 192, 193, 199, 204, 217, 226, 227, 231, 252, 290, 291, 302, 305, და სხვ.

عبد الله افندى (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) 373

عبد الله بن ابراهيم (გადამწერი) 227

عبد الله بن احمد (გადამწერი) 248

عبد الله بن الحاج محمد افندى قشلاقى (გადამწერი) 366, 380, 397, 435, 531

عبد الله بن السيد اسمعيل (მფლობელი) 382

عبد الله بن الشيخ عليخان الجوهري الكاظمي (გადამწერი) 149

عبد الله بن عبد الرحمن ابن عقيل 532

عبد الله بن على (გადამწერი) 373

عبد الله بن على بن هاشم زاده هزار احمدى (გადამწერი) 109, 207, 208, 308

عبد الله بن محمد بن عثمان الخزرجي 399, 400

عبد الله بن ولي افندى (გადამწერი) 449

عبد الله بن ولي افندى ارشى (გადამწერი) 209, 376, 488

عبد الله الدنقزى 585—587 (შდრ. 552, 553)

عبد الله السخاوى شيخ محمود بالفراقة الصغى 23

عبد البر بن شيخ عبد الله بن شيخ محمد شيخ سيف الدين الاجهوى الشافعى 249

عبد الجليل بن حاجى محمد افندى خليفه قارى زاده 345, 379, 403, 558

(გადამწერი)

عبد حسن بن مصطفىا (sic) عبد الملك المراغى (გადამწერი) 502

عبد الحكيم بن شمس الدين السيكوتى 387

عبد الحكيم بن محمد قسيم بن عبد الرحمن الزتشى (გადამწერი) 323

عبد التحليم نور الله 285

عبد الرحمن بن احمد الجامى نور الدين 505, 506, 507

عبد الرحمن بن جمال الدين الحنفى شيخ زاده 24

عبد الرحمن بن الحاجى محمود بن مرسل الوانى (გადამწერი) 187

عبد الرحمن بن سليمان الشبير بحصالى 286

عبد الرحمن بن محمد بن سليمان شيخزاده الشبير بحصالى 258, 259

عبد الرحمن بن محمد المرونسى (გადამწერი) 79

عبد الرحمن شعبان النجارى (გადამწერი) 67

عبد الرحيم (გადამწერი) 574

271, 272, 273 علم الهدى الشريف المرتضى ابو القاسم على بن طاهر
العلوى انظر ابو الحسن محمد

124* (ხალიფა) على

88 (მფლობელი) على افندى

229, 230, 231, 232*,
233*, 234* على بن ابى بكر بن عبد الحليل الفرعاني المرغيناني

3,19 على بن ابى القاسم بن احمد القرويني

225 على بن احمد بن المكى الرازى

124, 125, 126, 127, 305 على بن الحسين السَّجَّاد زين العابدين

561 (გადამწერი) على بن حسين افندى

268, 269 على بن الحسين بن عبد العالى محقق الثانى الكركرى

455, 522, 545 (გადამწერი) على بن حسين بن عمر

111, 134, 177 على بن سلطان محمد القارى الهروى

358 (გადამწერი) على بن شعبان

177 على بن عثمان الاوشى

527 (გადამწერი) على بن عماد الكرماني

527 على بن محمد بن عبد الله الافزرى

245, 270 على بن محمد بن على الحسينى الحسينى الطباطبائى بحر العلوم

203 (გადამწერი) على بن نقى

228 (მფლობელი) على حاجى بن يوسف حاجى الغموقى

429, 430 (القبصري او) على الفردى بن مصطفى القبصرى

153 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) على ولد اغا مالى

73, 74, 75 (გადამწერი) علىقى التبريزى

عمر اغا بن خركلجى انظر خيرت

435 (ამდი) عمر بن حسن بن على

590 (ამდი) عمر بن على بن ابراهيم بن خليل الاسيرى

19,8 (ამდი) عمر بن كلثوم

147 (დამკვეთი) العمدة الشيخ احمد الخالدى

19,9 عنتره بن شرار العباسى

العيشى انظر محمد افندى

520 عين الخنائق

533 العيني عبد الرحمن بن ابى بكر

533 العيني محمود بن احمد

الغزالي انظر ابو حامد الخ

الغزيمى انظر نجم الدين ابو الرجاء

414 (გადამწერი) غيب الله بن ملا محمد على بن ملا امر

292, 293 فرق امره الحميدى الحنفى

6 فصيح الدين عبد الكريم النظامى

- انظر شمس الدين محمد بن حمزة
 فيضية ، المدرسة في ارضروم 327
- القادر الرازي انظر محمد بن ابي بكر
 قارص || قرص 258, 473
- القاري انظر علي بن سلطان
- قاسم محمد الخين sic (გადამწერი) 233
- القاصح انظر ابو البقاء علي
- قاضي زاده الرومي انظر موسى بن محمد
 قاضي مير حسين بن معين الدين الميبدى * 302, 303, 304
- القاهرة ، جامع طولون فيها 232
- قبت ساوغ بلاغ (გადამწერის ადგილი) 6, 7, 8
- قبرس ، البلدة 345
- القدقي انظر موسلو القدقي الخ
- القدوري انظر ابو الحسين احمد بن محمد
 قرا بالدر ، المدرسة 210, 362
- قرا كمال اسماعيل قرماني 164
- قردلي داود (?) 345
- القرماني انظر محمد بن يوسف
 قره داود 357
- قزاق ، المحلة 490
- القزويني انظر علي بن ابي القاسم
- انظر نجم الدين علي بن عمر الخ
- القسطموني (... بن جار الله) 469
- قشلاق نخوى 169, 175, 185, 577
- قطلوبك بن يحيى بن حسن (გადამწერი) 232
- القنائي انظر احمد بن عباد بن شعيب الخ
- قنبلان ، محلة من محلات دار ارشاد اردبيل 243
- قوش اطهسي ، البلدة 569
- القوشجي انظر علاء الدين علي الخ
- قول احمد بن محمد بن خضر جمال الدين الكرماسطي 337—341, 414
- القيصري انظر محيي الدين عبد المحسن
- القيصرياوي انظر علي الفردي الخ
- الكاتبى انظر نجم الدين علي بن عمر القزويني
- الكاتبى انظر حسام الدين الحسن
- الكازري انظر احمد بن محمد بن ابي بكر
 كردستان 323
- الكركري انظر علي بن الحسين بن عبد العلي الخ

- الكفر ماسطى انظر قول احمد بن محمد الخ
الكفوى انظر محمد بن الحاج حميد
ككميدان ، المدرسة 89
الكلنبوى انظر اسماعيل بن مصطفى الخ
كمال باشاه انظر شمس الدين احمد بن كمال باشاه
الكمور ، القرية 456, 520, 534
كنبت ، الجامع (فى محلة واعظ زاده) 473
كودرس (გადამწერი ადგილი) 65
كنجه (მფლობელის ადგილსამყოფელი, შდრ. 459) 326
الكوراني انظر زين العابدين بن يوسف
انظر محمد بن محمد بن الشريف
الكوشى انظر احمد بن يوسف
كولوح ، القرية 309, 310, 311
الكيداني انظر لطف الله النسفى
لبيد بن ربيعة الصامرى 19,7
اللجوخى انظر محمد ولد بنى، افندى قشلاقى الخ
لطف الله النسفى الفاضل الكيدانى 139
لطيف بن حسام بن فقى حسن بن فقى عمر الجرمى sic (გადამწერი) 235
اللارى انظر محمد مصلح الدين
اللاشى انظر عبد العزيز
اللقتانى انظر ابو الامداد برهان الدين
المجبوبى انظر عبید الله بن مسعود
انظر برهان الدين
محمد (გადამწერი) 169
محمد ابو بكر الطرسوسى (الطرطوشى) 342
محمد احين الارغنى (კალიგრაფი) 532
محمد اسماعيل (გადამწერი) 236
محمد اسمعيل معروف باييعلى (გადამწერი) 218, 219
محمد افندى امير شهرى (?) 343
محمد افندى بن بنى افندى (გადამწერი) 436
محمد افندى الداغستانى (მფლობელი) 94
محمد افندى العيشى 448, 449
محمد الامنى (გადამწერი) 173
محمد امين بن صدر الملة والدين* 179
محمد الاندكى (გადამწერი) 275
محمد باقر بن ملا خيزل تفليسى الاصل ايروان (გადამწერი) 350
محمد باقر البهبهانى بن اكمل الاصفحاني 218, 219
محمد البختى (გადამწერი) 517
محمد بن ابى بكر 116, 117, 118

- 30, 250, 256 بن ابی بکر بن عبد القادر الرازی
 191 محمد بن ابی الحسن بن محمد الغربی التلمسانی
 399, 401, 402, 406, 431, 432, 537 (گادامڤڤر) محمد بن احمد
 459 محمد بن اخوند ملا احمد کنجه (گادامڤڤر)
 99 محمد بن اسماعیل بن ابراهیم البخاری
 89 محمد بن الیاس (گادامڤڤر)
 243 محمد بن برویسی من قصبة الکلبری (گادامڤڤر)
 544 محمد بن بنی افندی (گادامڤڤر)
 112, 114*, 115*, 174, 175, (البرکلی) محمد بن پیر علی محیی الدین البرکوی
 176*, 427, 555—559, 564, 588
 442 محمد بن جل عبد الرحمن (گادامڤڤر)
 428 محمد بن الحاج حمید الکفوی
 454, 577 محمد بن حاجی عبد الرحمن (گادامڤڤر)
 339 محمد بن حاجی عبد الرحمن بن مهدي افندی (گادامڤڤر)
 185 محمد بن حاجی عبد الرحمن نعمت آبادی (گادامڤڤر)
 237 محمد بن الحاج مصطفی (گادامڤڤر)
 174 محمد بن حسن (گادامڤڤر)
 295 محمد بن الحسن الفاضل الهندی الاصفهانی
 198, 300 محمد بن حسین الارزنجانى (گادامڤڤر)
 294 محمد بن سلیمان
 295 محمد بن شیخ عیسی الشیخ سعد الجوزی (گادامڤڤر)
 382 محمد بن عبد الله عثمان الارزنجانى (گادامڤڤر)
 531 محمد بن عرب بن حاجی بن عرب
 401 محمد بن عز الدین خلیل بن محمد البصروی محب الدین
 569 محمد بن علی بن رسول (گادامڤڤر)
 246 محمد بن علی الحسین الحسینی الموسوی العاملی
 226 محمد بن عمر الاسبری (گادامڤڤر)
 296 محمد بن فرامرز بن علی ملا خسرو
 172 محمد بن القاری (گادامڤڤر)
 309, 348—352 محمد بن قطب الدین محمد الرازی التختانی
 324 محمد بن محمد البردعی محیی الدین
 495—497 محمد بن محمد بن احمد بن سیف الدین الاسفرائنی الفاضل تاج الدین
 215 محمد بن محمد بن الشریف الکورانی
 157 محمد بن محمد بن ملک محمد بن محمد علی هزار احمد (گادامڤڤر)
 214* محمد بن محمد عمر الاخسیکتی
 297, 298 محمد بن محمد قطب الدین الازنیقی
 14 محمد بن محمد المصنی (گادامڤڤر)
 93 محمد بن المرتضی محسن

- محمد بن مصطفى الخادمي 176
 محمد بن ملا اسماعيل (გადამწერი) 490
 محمد بن يحيى (გადამწერი) 261
 محمد بن يوسف (გადამწერი) 181
 محمد بن يوسف القرماني الاركلي 291
 محمد بديعي بن يوسف (გადამწერი) 170, 171
 محمد التبريزي الحنفي 419, 420
 محمد حاجي الاغطاشي قشلاقي 312 (გადამწერი)
 محمد ذكي الدزماری (გადამწერი) 268, 269
 محمد راعب المدرسي (სარჩევის შემდგენელი) 174
 محمد سعيد (ბეჭედში) 236
 محمد الشهير شيخ زاده (გადამწერი) 450, 499
 محمد عبد الله القشلاقي (გადამწერი) 552
 محمد عصمة الله بن عبد الغني (გადამწერი) 513
 محمد علي ابراهيم (ბეჭედზე) 440
 محمد علي بن جنی (გადამწერი) 514
 محمد علي بن مبارکشاه شمس الدين ميراث البخاري* 307, 308
 محمد علي بن محمد اسماعيل التبريزي (გადამწერი) 76
 محمد علي ولد محمد جعفر (გადამწერი) 395
 محمد غنا سلم الله بن حاجي منك ملا (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) 414
 محمد قاسم البقري* 83
 محمد قاضي (მფლობელი) 214
 محمد كاظم (გადამწერი) 37
 محمد المحرقی (გადამწერი) 575, 585
 محمد مراد بن علي بن داؤود الحسيني الازكي البخاري* 148
 محمد المرزوقي* 83
 محمد المرعشي ساجقلى زاده 431—434
 محمد مصطفى خنجا المودن القدي 289 (გადამწერი)
 محمد مصلح الدين اللاري الانصاري* 304, 305
 محمد نصير الاصفهاني (გადამწერი) 137
 محمد نعمه ابادي ولد حاجب عبد الرحمن (მფლობელი) 339
 محمد ولد بنى افندي قشلاقي الملطون افندي اللجوجي (გადამწერი) 362, 542
 محمد ولد بنى افندي ساكن قشلاقي (გადამწერი) 479
 محمد ولد حاجي الحسن حاجي القربان (გადამწერი) 374
 محمد ولد يعقوب ولد شيخصنعان (გადამწერი) 1
 محمد يوسف السنوسي* 184
 محمود بن ابي بكر بن احمد الاموي الشافعي* 309
 محمود بن محمد بن عمر الجفميني (الجفميني) الخوارزمي* 4,7

- محمود بن مسعود الاردبادى مولداً التبرزى 101
 محمود بن مكائل (გადამწერი) 84
 المحلى انظر جلال الدين محمد بن احمد
 محى الدين التالجي (التاشي) 326—329
 محى الدين عبد المحسن القيصرى 404, 405
 محى الملة والدين يحيى بن محمد بن ابى الشكر المغربى الاندلسى 2
 مرتضى على بن محمد خان الارچى (გადამწერი) 212, 213
 المرغينانى انظر على بن ابى بكر
 مريص (გადამწერი) 562
 مصر 358
 مصطفى ابن عبد الرحمن (მფლობელი) 548
 مصطفى اسحق افندى (გადამწერი) 342
 مصطفى افندى (გადამწერის მასწავლებელი) 473
 مصطفى افندى قزاقى (გადამწერი) მსახურობდა 210, 362 (პირი, რომელთანაც
 مصطفى بن حمزة اطلى (ادلى) 560—562
 مصطفى بن خليل بن موسى (გადამწერი) 476
 مصطفى بن سليمان (გადამწერი) 258
 مصطفى بن شعبان سرورى 581
 مصطفى بن صوفى (გადამწერი) 581
 مصطفى بن عثمان (გადამწერი) 588
 مصطفى بن محمد (გადამწერი) 365
 مصطفى بن محمود (გადამწერი) 332
 مصطفى بن ملا (؟) موسى (გადამწერი) 117
 مصطفى بن ملا يزول (გადამწერი) 314
 مصطفى بن يعقوب (გადამწერი) 305, 369, 371, 378
 المصطفى حسن افندى (გადამწერი) 123
 مصطفى عبد... (ბეჭედზე) 1
 المطرزي انظر ابو الفتح نصير بن عبد السيد
 مظفر بن غضنفر بن مظفر الفارسى المقينى طائفة من نواحى بندر كنگ (გადამწერი) 17
 معين الدين ابو نصر احمد بن عبد الرزاق الطنطارانى 20
 المغنيساوى انظر ابو المنتهى احمد بن محمد
 مكربان // مكربون , الناحية 6, 7, 8
 ملا جامى انظر عبد الرحمن بن احمد انخ
 ملا خسرو انظر محمد بن فرامرز
 ملا شعبان ملا بير (გადამწერი) 205
 ملا شيخ على افندى (გადამწერი) მსახურობდა 441, 456 (პირი, რომელთანაც
 520, 534

- 302 (პირი, რომელთანაც მსახურობდა გადამწერი) ملا عبد الغفور
- 575, 585 (მგლობელი, დამკვეთი) ملا عبد العزيز افندی ابن ملا ظاهر افندی الحمیدی
- 250 (გადამწერი) ملا علی بن مصطفی
- 437 ملا عمر زاده محمد بن حسین البهنسی الحجابی
- 169 (პირი, რომლისთვისაც გადაიწერა ხელნაწერი) ملا فتح علی افندی
- 390 (გადამწერი) ملا محمد
- 128 (გადამწერი) ملا محمد شفیح بن محمد
- 210 (გადამწერი) ملا محمد قشلاقی
- 445 (ბეჰედზე) ملا موسی افندی یوف
- 578 ملا نصر الدین
- 489 ملخصلو ، القرية
- 337 (გადამწერი) مهدي بنی احمدی
- 470 موسلو القندقی الاواری محمد بن موسی
- الموسوی انظر محمد بن علی الحسین
- 349 (გადამწერი) موسی بن عیسی
- 4, 5, 6*, 7* موسی بن محمد بن محمود الرومی قاضی زاده
- 322, 333 (გადამწერი) موسی الحور القشلاقی
- 172, 173 المولی الحنفی
- المیهدی انظر قاضی میر حسین
- المیدانی انظر ابو الفضل احمد بن محمد بن احمد
- 375, 376 میر ابو الفتیح السعیدی
- 422 میر ابو الفتیح محمد تاج السعیدی الاردیلی
- 546 (გადამწერი) میکائیل الغموص
- 153, 154, 155, نجم الدین ابو حفص عمر بن محمد بن احمد النسفی الماتریدی
- 156*, 184*
- 290 نجم الدین ابو الرجاء مختر بن محمود بن محمد الزاهدی الغزمینی
- 241, 242, 243, نجم الدین جعفر بن محمد بن سعید الحلی ابو القاسم المحقق الاول
- 244, 246*
- 307*, 346, 347, 382*, 389* نجم الدین علی بن عمر القزوينی النکاتبی (دیبران)
- 17 نجم الدین محمود بن ضیاء الدین الیاس الشیرازی
- 442 النخوی ، البلدة
- النسفی انظر حافظ الدین ابو البرکات
- النسفی الماتریدی انظر نجم الدین ابو حفص
- 437 (გადამწერი) نصر الدین بن حاجی محمد افندی القشلاقی
- النکساری انظر حسن پاشا بن علاء الدین
- 54 نور الدین الحسینی التبرزی (გადამწერი)
- 129* نور الدین التمیاطی
- النووی انظر یحیی بن شرف بن موری
- النیسابوری انظر ابو القاسم بن محمد بن خیر

- انظر الحسن بن محمد بن عبد الرحيم الخ
 الهمداني انظر علي بن سلطان
 الهشمي انظر احمد بن محمد
 واعظ زاده (؟) ، المحلة في قارص 473
 الوسطان ، البلدة 361
 ولي بن علي ڀربدلي (გადამწერი) 456, 520, 534
 يحيى بن ابي بكر الحنفي 192
 يحيى بن شرف بن موري النوي 104, 105*
 يحيى بن علي (გადამწერი) 361
 يحيى بن نصوص بن اسرائيل 464, 465
 يعقوب بن سيد علي الرومي علي زاده البروسوي 167
 يوسف بن امر محمود قزاقى دمرخى (გადამწერი) 478
 يوسف بن عبد الله القرمانى (؟) (გადამწერი) 88
 يوسف بن محمد بن عمر (გადამწერი) 443, 579, 586
 يوسف بن يحيى بن زكريا (გადამწერი) 251
 يوسف (الراجى مراد خان) (გადამწერი) 351
 يوسف الغموقى (დამკვეთი) 213
 يوسفعلى بك (დამკვეთი) 68

ოსწულებათა სამიებელი

- آجرومية (المقدمة الاجرومية) 534, 535, 536
 آداب البحث للبركوى 427
 آداب البحث مع شرحها لطاشكبرى زاده 423, 424, 425
 احدى واربعين حكاية جمعها لدفع سامة 28
 احوال اربعين 287
 اربعون حديثا ليهاء الدين العاملى 113
 الاسماعيلى انظر شرح العوامل لاسماعيل
 الاشارات الى بيان الاسماء المبهمات 104
 الاشارات الى بيان كيفية تكون الموجودات وتنزلاتها وبيان ما يلحق اكوانها من
 عوارض مراتبها 195
 اصول بزدوى 203
 اظهار الاسرار فى النحو 555, 556, 557, 558, 559
 الاعراب عن قواعد الاعراب انظر قواعد الاعراب
 الالفية 532*, 533*
 القام الحجرى فى فم من هذى وفجر 295
 امثال الخط 32

- 578 الامثلة لملا نصر الدين
 كتاب الاموزج (الانموزج) 473
 انوار التنزيل واسرار التاويل 85, 86, 87
 الايساغوجي 314, 315, 316, 317
 الايساغوجي الجديد 345
 ايضاح المبهم من معاني السلم 360
 ايها الولد 152
 البحر المورود في المواثيق والعهود 147
 بداية المبتدى * 229, 230, 233
 البدر الطالع في حل جمع الجوامع * 215
 البريقة المحمدية 176
 بستان العارفين 143
 بناء الافعال 585, 586, 587
 بناء الافعال المختلفة لغيرهم 583, 590
 التبيين شرح المنتخب 214
 (كتاب) التجويد 82
 تحرير اصول الهندسة لاقليديس 11
 11 تحرير كتاب اصول الهندسة و الحساب لاقليديس
 تحرير كتاب الطهارة 220
 تحرير القواعد المنطقية 348, 349, 350, 351, 352
 تحفة الاحباب في السلوك الى طريق الاصحاب 148
 تحفة الاخوان 83
 تحفة المحتاج بشرح المنهاج 248
 تحفة الملوك 250, 256
 تحفة الولدية في المناظرة 438
 التذكرة النصرية * 8
 ترجيح البيئات 286
 تركيب العوامل 466
 تركيب موسالوي 470
 تسهيل العروض في علم العروض 408
 تصحيح المسائل 288
 التصريف العزى 518—526
 تعريفات العلوم 520
 تعليقات 377
 تعليق على بحث جهة الوحدة 179, 180, 181
 تعليق الفواضل 565—568
 تعليم الصلوة 185
 تعليم المتعلم في طريق التعلم * 300, 301
 281

- 85, 86, 95 (?) للبيضاوي القرآن
87, 88, 89 للبيضاوي (تفسير الجزء الأخير) القرآن
92 لتفسير القرآن للحلالين
94 لتفسير القرآن للشربيني
93 لتفسير الصافي (تفسير القرآن)
84 لتفسير القرآن للكواشي
96, 97 لتفسير القرآن
431 لتقرير القوانين
التلخيص في التفسير انظر تفسير القرآن للكواشي
382*, 386*, 389* تلخيص المفتاح
207 التلويح في حل غوامض التنقيح
207 التلويح في كشف حقائق التنقيح
التتميد في تنزيل الفروع على اصول الفقه 132
تنقيح الاحكام في حكم الابرار والاقرار الخاص والعلم 226
تنقيح الاصول 205*
تتوير المطالع وتبسير المطالع انظر حاشية على حاشية على شرح المطالع
98 تهذيب البيان في ترتيب القرآن
569, 370 تهذيب المنطق والكلام
108, 109, 110, 111* توضيح
التوضيح شرح التنقيح انظر 205, 206
توضيح في حل غوامض التنقيح 205, 206, 207*
19, 3 ثمار العروس في شرح قصيدة العروس
102 جامع الاصول لاحاديث الرسول
99 الجامع الصحيح (الجلد الاول)
227 الجامع الصغير
292, 293 جامع الفتاوى
78 الجزوية في علم التجويد
268 الجعفرية في احكام الصلاح
179*, 182* جهة الوحدة
105 الجواهر البهية في شرح الاربعين النووية
150* جواهر القرآن
217* جوهره التوحيد
الحاشية الجديدة انظر حاشية على حاشية على شرح المطالع
90 حاشية على انوار التنزيل واسرار التناويل
حاشية على تفسير البيضاوي انظر حاشية على انوار التنزيل الخ
حاشية على حاشية الجرجاني على شرح الرسالة الشمسية 357, 358, 359, 360
حاشية على حاشية الضيالي على شرح العقايد النسفي لقول احمد 163
حاشية على حاشية الضيالي على شرح العقايد نسفي لقرا كمال 164
حاشية على حاشية على شرح المطالع 311

- حاشية على حاشية قول احمد على شرح الایساغوجي للفناری
 حاشية على حاشية المطالع 311*
 حاشية على حاشية مير على شرح التهذيب 378
 حاشية على حاشية مير انظر تعليقات 368
 حاشية على الرسالة الوضعية 485
 حاشية على شرح الانموزج 482, 483, 484
 حاشية على شرح الایساغوجي للبردى 324
 حاشية على شرح الایساغوجي للشروانى 325
 حاشية على شرح الایساغوجي لقول احمد 337, 338, 339, 340, 341
 حاشية على شرح الایساغوجي لمحبي الدين التالجي 326-329
 حاشية على شرح الایساغوجي 336
 حاشية على شرح التصريف العزى لمحمد بن عرب 531
 حاشية على شرح التهذيب لمير ابو الفتوح 375, 376
 حاشية على شرح الحغميني 6
 حاشية على شرح حكمة العين 308
 حاشية على شرح الديباجة (الایساغوجي) 343
 حاشية على شرح رسالة اثبات الواجب 172, 173
 حاشية على شرح الرسالة السمرقندية لجمال الدين الاسفرائني 412, 413
 حاشية على شرح الرسالة الشمسية للجرجاني 353, 354, 355, 356, 421
 حاشية على شرح الرسالة الشمسية لبرهان الدين 361, 362, 363
 حاشية على شرح الرسالة الشمسية 364
 حاشية على شرح الرسالة العضدية للاردبيلي 422
 حاشية على شرح العقاید 161, 162
 حاشية على شرح قاضي مير على هداية الحكمة 304
 حاشية على الشرح المختصر 396
 حاشية على شرح مراح الارواح 552
 حاشية على شرح المطالع 310
 حاشية على شرح الملخص في الهیمة 7
 حاشية على شرح منهاج الطالبين (الجزء الرابع) 249
 حاشية على عقاید الجلالية 170
 حاشية على الفوائد الضیائية 511
 حاشية على الارى 305
 حاشية على المطول للجرجاني 385
 حاشية على المطول لحسن جلبي 388
 حاشية على المطول للسبالکوتی 387
 الحاشية الفردية للرسالة الحسينية انظر شرح الرسالة الحسينية في فن الاداب
 حاشية الكامل انظر درر اللوامع
 النحاوی الصغير 17*

- حديث اربعين للبركوي 112
 حديث اربعين لمحمد بن ابي بكر 116, 117, 118
 الحذافة بانواع العلاقة 397
 حرز 140, 141, 142
 الحزب الاعظم والورد الافخم 134
 حساب الجمل 131
 حصن الحصين من كلام سيد المرسلين 131
 حكاية تودد 27
 حكمة العين 307*
 حل اسرار الاخبار على اعراب اظهار الاسرار 563
 حل الرامزة في علمي العروض والقافية 401
 حل مشكلات الاشارات 306
 حل المعاهد القواعد التي ثبتت بالدلائل والشواهد 542
 حواشي جفميني 6*, 7*, 8*
 حواشي على الفوائد الضيائية 508, 509, 510
 حواشي المطول 386
 خلاصة الحساب 13, 14
 خلاصة الدلائل في تنقيح المسائل 225
 خلاصة الفتاوى 289
 خواص اسماء الله الحسنى 129*
 خواص سور كلام الله 68
 الدرّ الفرد انظر الايساغوجي الجديد
 درر الحكماء في شرح غرر الاحكام انظر الدرر والغرر
 درر اللوامع 215
 الدرر والغرر 296
 دعاء بعد ختم القرآن 33, 38
 دعاء بعد قراءة القرآن 68
 دعاء قبل تلاوة القرآن 64, 68
 دعاء خضر 66
 دعاء موسى 66
 دعانامه على قارى انظر الحزب الاعظم والورد الافخم
 دلائل الخبرات وشوارق الانوار في ذكر الصلوة على النبي المختار 132
 الرسالة انظر حاشية على الرسالة الوضعية
 الرسالة انظر شرح الايساغوجي
 رسالة لمحمد المرزوقي 83*
 رسالة اخرى (في المنطق) 375
 رسالة الامكان 416

- 402, 403 الرسالة الاندلسية في علم العروض
 رسالة الایساغوجی فی المنطق انظر الایساغوجی
 429* الرسالة الحسينية في فن الاداب
 رسالة الحكمة 312
 الرسالة الحنفية 419, 420, 421
 الرسالة السمرقندية 409, 410
 الرسالة الشمسية في القواعد المنطقية 346, 347
 الرسالة العضدية (في اداب البحث) 417, 420, 421
 رسالة في اثبات واجب القديمة* 172
 رسالة في اثبات الواحد 171
 رسالة في الاداب للکفوی 428
 رسالة في اداب البحث للسمرقندی 415
 الرسالة في الاسطرلاب الشمالي 9, 10
 رسالة في اصول الحديث* 114
 رسالة في التجويد 80, 81
 الرسالة في تحقيق الاستعارات انظر الرسالة السمرقندية
 رسالة في الحكمة 313
 رسالة في علم الهیئة 1
 رسالة في الفرائض 282, 283, 284
 رسالة في فروض العباد 193
 رسالة في فن المناظرة انظر الرسالة الولدية
 رسالة محمودية 280, 281
 الرسالة المرآتية 412
 رسالة مناظرة انظر تحفة الولدية في المناظرة
 الرسالة نجمية في اصول الدين ومسائل الصلاح 269
 الرسالة الوضعية العضدية 366
 الرسالة الولدية 432, 433, 434
 149 رواية خبر مناجات موسى بن عمران عليه جبل طور سینا
 روح الشروح انظر شرح المقصود المسمى بروح الشروح
 الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية* 257
 121 روض درری تنقح ازاهره بعرف من اخبار السيد المهدي
 الروض الورض قی اخبار السيد المهدي 121
 رياض المسائل في تحقيق الاحكام بالدلائل 245
 زبدة الاصول 216
 زبدة الفتاوى 291
 زبور آل محمد وانجيل اهل البيت انظر الصحيفة الكاملة
 زيارة عاشوراء غير مشهورة 135

- سطور في الحساب 15, 16
 سلسلة الذهب في السلوك والادب * 148
 السلام المرووق في المنطق 379
 شرائع الاسلام في مسائل الحلال والحرام * 241, 242, 243, 244
 شرح اداب البحث (العضدية) انظر الرسالة الحنفية
 شرح اداب البحث (شرح طاش كبرى) 426
 شرح اظهار الاسرار انظر حل اسرار الاخيار الخ
 شرح اظهار الاسرار انظر نتائج الافكار
 شرح الالفية لابن عقيل 532
 شرح الالفية انظر شرح الشواهد
 شرح الامثلة المختلفة لسروري 581
 شرح الامثلة المختلفة 582
 شرح الانموذج للاردبيلي 481—474
 شرح الانموذج انظر حدائق الدقائق الخ
 شرح الانموذج لغيرهما 486, 487
 شرح الایساغوجي للفناري 335—330
 شرح الایساغوجي للكاتي 318, 319, 320, 321, 322, 323
 شرح الایساغوجي 344
 شرح ايها الولد 152
 شرح بدء الامالي انظر ضوء الامالي
 شرح بناء الافعال 588, 589
 شرح تذكرة * 6, * 7, * 8
 شرح التذكرة في علم الهيئة 8
 شرح التذكرة النصرية انظر شرح التذكرة في علم الهيئة
 شرح التصريف للافرزى 527
 شرح التصريف العزى للتفتازاني 528, 529, 530
 شرح تعليم المتعلم 301
 شرح تلخيص المفتاح انظر الشرح المختصر
 شرح تلخيص المفتاح انظر الشرح المطول
 شرح تولوجي 467
 شرح توضيح 111
 شرح الجوهرية (الجلد الاول) * 217
 شرح چاغموني // شرح چغميني 4, 5
 شرح حكمة العين * 307, 308
 شرح الخزرجية انظر حل الرامزة الخ
 شرح خواص اسماء الله الحسنی 129
 شرح دعای القاری انظر الحزب الاعظم والورد الافخم

- الرسالة الاستعارات أنظر شرح الرسالة السمرقندية لقول احمد
شرح الرسالة الحسينية في فن الاداب 429—430
- شرح الرسالة السمرقندية لقول احمد 414
- شرح الرسالة السمرقندية للاسفرائلي 411
- شرح الرسالة الشمسية للتفتازاني 365
- شرح الرسالة الشمسية أنظر تحرير القواعد المنطقية
شرح الرسالة العضدية 418
- شرح رسالة في اصول الحديث 114
- شرح الرسالة الوضعية العضدية 367
- شرح الرسالة الولدية للامدي 436
- شرح الرسالة الولدية لملا عمر زاده 437
- شرح السلم المرونق أنظر الايضاح المبهم الخ
شرح الشافية للنسباجوري 513
- شرح الشافية أنظر وافية في شرح الشافية
- شرح مطالع الانوار أنظر حاشية على شرح المطالع
- شرح شرائع الاسلام أنظر رياض المسائل في تحقيق الاحكام بالدلائل
- شرح شرعة الاسلام أنظر مفاتيح الجنان و مصابيح الجنان
- شرح شروط الصلوة أنظر صفوت المنقولات في شرح شروط الصلوة
شرح الشواهد 533
- شرح العروض الاندلسي 404, 405
- شرح العقائد * 156, 157, 158, 159, 160, 161
شرح العقائد العضدية 168, 169
- شرح على جهة الوحدة لغيرهم 182, 183
- شرح على تفسير البيضوي 91
- شرح على الفقه الاكبر 199, 200
- شرح على الكتاب في الحديث 115
- شرح على الكتاب في الفرائض 285
- شرح على الكتاب في الفقه لغيرهم 263, 265
- شرح على متن التهذيب 371—374
- شرح على ملتقى الابرار 260
- شرح على الولدية 435
- شرح العوامل لاسماعيل بن الامير 462, 463
- شرح العوامل أنظر شرح التوروجي
- شرح العوامل أنظر تركيب العوامل
- شرح العوامل أنظر كتاب سروري
- شرح العوامل أنظر المعرب الطورنوج
- شرح العوامل أنظر تركيب موسالوي
- شرح العوامل لغيرهم 460, 469, 471
- شرح العوامل الجديدة لعصمة احمد 569, 570

- شرح القسطاس 348
 شرح قصيدة البردة 24
 شرح القصيدة الروحانية 19,2
 شرح القصيدة الروحية انظر شرح القصيدة النفسية
 شرح القصيدة القافية انظر شرح القصيدة الروحانية
 شرح القصيدة النفسية 19,1
 شرح قواعد الاعراب للازهري 541
 شرح قواعد الاعراب انظر حل المعاهد الخ
 شرح الكافي في علمي العروض والقوافي 407
 شرح لحذافة بانواع العلاقة 398
 الشرح المختصر 389—395
 شرح مختصر منتهى انظر العضدية
 شرح مراح الارواح لاحمد بن دقنوز 548—551
 شرح مراح الارواح (المراح // المفراح) لحسن پاشا 554
 شرح (حاشية؟) مراح الارواح غيره 553
 شرح المصباح — ضوء المصباح 495, 496, 497
 شرح المطالع 309, 310*
 الشرح المطول 382, 383, 384
 شرح معآقة امر القمسي للزوزني 19,4
 شرح المقدمة الجزرية 79, 83*
 شرح المقصود في التصريف 447
 شرح المقصود غيره 446
 شرح المقصود المسمى بروح الشروح 448, 449
 شرح الملخص في الهیئة للجغمینی 4, 5, 6*
 شرح المواقف 190
 شرح هداية الحكمة 302, 303, 304*, 305*
 شرح وقاية الرواية في مسائل الهدايه 240
 شرح وقاية الرواية من مسائل الهداية لصدر الشريعة الثاني المحجوبي, 237, 236, 235,
 238, 239
 شرعة الاسلام الى دار السلام 165, 166, 167*
 شروط الصلوة لغيرهم 139, 186, 187*
 الصحيفة الكاملة 124, 125, 126
 صفوت المنقولات في شرح شروط الصلوة 187
 صيغة — شرح الامثلة المختلفة 584
 ضوء الامالي 177
 ضوء المصباح مختصر المفتاح انظر شرح المصباح — ضوء المصباح
 الطريق الى الله 197
 الطريقة المحمدية 174, 175, 176*

- 399, 400 العروض الخزرجية
 208, 209, 210, 211 العضدية
 153, 154, 155, 156* عقائد
 168, 169, 170* عقائد الجلالية
 168* العقائد العضدية
 عمدة المرید لجوهرة التوحيد انظر هدية المرید
 233 العناية على شرح الهداية
 564 العوامل الجديدة
 450—459 العوامل المائة
 228 غاية الاختصار
 غاية تهذيب الكلام في تحرير المنطق والكلام انظر تهذيب المنطق الخ
 296* غرر الاحكام
 83* غنية الطالبين
 100 فتح الباری بشرح البخاری (الجزء السابع)
 407 فتح الوكيل الكافي بشرح متن الكافي
 فرائد الفوائد انظر الرسالة السمرقندية
 274, 275*, 279*, 280* الفرائض السراجية
 275, 276, 277, 278 الفرائض الشريفة
 198, 199* الفقه الاكبر
 الفلاح انظر شرح مراح الارواح غيره
 219 فوائد
 218 فوائد حايرية
 571, 572, 573 الفوائد الصمدية في علم النحو العربية
 505, 506, 507 لفوائد الضيائية (شرح الكافية)
 الفوائد الفنارية انظر شرح الاسباعوجي للفناري
 قاموس 31
 القرآن 33 — 76
 77 قرة العين في الفتح والامالة وبين اللفظين
 151 القسطاس المستقيم
 القسم الثالث من الكتاب في علمي المعاني والبيان انظر مفتاح العلوم القسم الثالث
 29 قصة في بناء الكعبة
 177* قصيدة بدء الامالي
 23, 24* قصيدة البردة للبوصيري وتخميمها
 20 قصيدة الترجعية
 القصيدة الرامزة انظر العروض الخزرجية
 19,2 قصيدة الروحانية
 19,1 قصيدة الروحية

- قصيدة العروس *19,3
 قصيدة القافية *19,2
 قصيدة لميد *21
 القصيدة المنفرجة وتخسيسها 25
 قصيدة النفسية 19,1
 قطع من الأشعار 520
 قطعة من كتاب الفقه 201
 قنية الفتاوى 290
 قواعد الأعراب 537, 538, 539, 540
 الكافية (في النحو) *498, 499, 500, 501, 512
 الكافي في علمي العروض والقوافي 406
 كتاب الأربعين في أصول الدين 150
 كتاب أسير ملاحى 192
 كتاب الأشارات والتنبيهات *306
 كتاب الجلال في شرح الفرائض السراج 279
 كتاب حنفية 194
 كتاب السبعيات في مواعظ البريات 146
 كتاب سرورى 464, 465
 كتاب العجائب في شرح اللباب 261
 كتاب في بيان عقائد الإيمان على مذهب أبى حنيفة 202
 كتاب في الحديث لغيرهم 119, 120
 كتاب في الفقه لغيرهم 262, 264, 266, 267
 كتاب القدورى انظر مختصر القدورى
 كتاب القضاء 270
 كتاب المراح (المفراح) في شرح مراح الأرواح انظر شرح مراح الأرواح لحسن باشا
 كتاب المقدمة *461
 كتاب المنهاج 18
 كتاب النجوم انظر كيفية الحكم على تحويل سنى العالم
 كتاب النزهة في فن الغبار 12
 كشف لثام الإبهام 295
 كفاية شرح الهداية 232
 كنز الدقائق في الفروع 251—255
 كنز الوصول الى معرفة الأصول انظر اصول بزدوى
 كواكب الدرية في مدح خير البرية وتخسيسها انظر قصيدة البردة
 كوچك انظر حاشية على شرح الرسالة الشمسية للجرجاني
 الكوكب الدرى في علم الأصول الشافعية 212
 كيفية الحكم على تحويل سنى العالم 3
 اللعة الدمشقية 257
 لوامع الاسرار في شرح مطالع الانوار انظر شرح المطالع

- 167 مفاتيح الجنان ومصاحح الجنان
- 381 مفتاح العلوم القسم الثالث
- 133 مفتاح الفلاح
- المقاصد النحوية في شرح شواهد [شروح] الالفية انظر شرح الشواهد
- المقدمة الجزرية في التجويد انظر الجزرية في علم التجويد
- مقدمة في الصلوة 188, 189
- المقدمة الكافية في النحو انظر الكافية
- المقصود في التصريف 439—445
- ملتقى الابحر * 260, 259, 258
- الملخص في الهيئة * 7, 4*
- 106 منبهات على الاستعداد ليوم المعاد
- المنتخب في اصول المذهب * 214
- منتخب القانون في طب 18
- 434 من مقالات... في تعريف النحو
- منهاج الطالبين * 248, 247
- منية المصلّي وغنية المبتدى 122, 123
- مهج الدعوات ومنهج الفايات 128
- موصل الطلاب الى قواعد الاعراب انظر شرح قواعد الاعراب للازهري
- المواقف في علم الكلام * 190
- موعظة على افندي 144
- الميداني في النحو 472
- نتائج الافكار 560, 561, 562
- النحو انظر الميداني في النحو
- نخبة الفكر في مصطلح اهل الاثر * 108, 107
- نزهة الحساب في علم الحساب | انظر كتاب النزهة
- نزهة النظر في علم الغبار | في فن الغبار
- نزهة النظر انظر توضيح
- نظامي انظر شرح الشافية للنيسابوري
- نهج البلاغة 271, 272, 273
- 13, 14 الهائية انظر خلاصة الحساب
- الهادي للمستهدى 191
- الهداية * 233, 232*, 231
- هداية الحكمة * 302
- 512 الهداية (في النحو)
- هدية المرید 217
- 514—517 وافية في شرح الشافية
- 502, 503 الوافية في شرح الكافية
- 145 وجيزة في المواعظ والنطايح
- 234, 235*, 240* وقاية الرواية في مسائل الهداية
- ولديه شرحي انظر شرح الرسالة الولدية للامدى

კრებულის საძიებელი*

5 (278) 43 ფ.

- I გრამატიკა 2v—11r, № 525
- II გრამატიკა 12v—22r, № 443 აღწ.
- III გრამატიკა 23v—29r, № 586
- V გრამატიკა 20v—42r, № 579

19 (302) 130 ფ.

- I პადისეტი 1v—25v, № 114 აღწ.
- II ფილოსოფია 28v—81v, № 301 აღწ.
- III პადისეტი 82v—123v, № 118

21 (305) 95

- I ლოგია 1r—4v, № 361
- II ლოგია 5v—95v, № 353 აღწ.

24 (309) 51 ფ.

- I გრამატიკა 2v—29r, № 500
- II გრამატიკა 29v—46v, № 492
- III გრამატიკა 47v—51v, № 452 აღწ.

27 (312) 162 ფ.

- I პადისეტი 3v—23r, № 108
- II პადისეტი 23v—25r, № 107 აღწ.
- III პადისეტი 25v—161v, № 111

34 (321) 84 ფ.

- I გრამატიკა 1v—31v, № 493 აღწ.
- II გრამატიკა 33v—63v, № 545
- III გრამატიკა 64v—76v, № 522
- IV გრამატიკა 77v—84v, № 455 აღწ.

38 (349) 119 ფ.

- I ლოგია 2v—28r, № 341
- II ლოგია 28v—46v, № 333
- III ლოგია 48v—92v, № 328
- IV ლოგია 94v—107v, № 319
- V ლოგია 109v—115r, № 344
- VI ლოგია 115v—119r, № 316 აღწ.

39 (350) 104 ფ.

- I გრამატიკა 2v—71v, № 467 აღწ.
- II გრამატიკა 73v—101v, № 469.

40 (351) 150 ფ.

- I ლოგია 1v—51r, № 320
- II ლოგია 52v—137r, № 329
- III ლოგია 141v—146v, № 317 აღწ.

44 (356) 30 ფ.

- I ფილოსოფია 1v—23r, № 300 აღწ.
- II სამართალი 25v—29v, № 198 აღწ.
- III მხატვრული ლიტერატურა 29v—30v, № 29 აღწ.

51 (394) 181 ფ.

- I გრამატიკა 1v—139r, № 549 აღწ.
- II ლოგია 140v—143r, № 314 აღწ.
- III ლოგია 144v—181r, № 337.

54 (402) 63 ფ.

- I ლოგია 1r—16r, № 324 აღწ.
- II ლოგია 19v—62r, № 325.

59 (417) 84 ფ.

- I გრამატიკა 1v—45r, № 572 აღწ.
- II გრამატიკა 46v—83v, № 459 აღწ.

60 (418) 98 ფ.

- I მხატვრული ლიტერატურა 1v—5v, № 25 აღწ.
- II ლოცვები 6v—15v, № 129 აღწ.
- III ლოცვები 15v—21r, № 130
- IV მხატვრული ლიტერატურა 21v, № 26
- V ლოცვები 22r—95r, № 131.

78 (25) 74 ფ.

- I გრამატიკა 1v—38r, № 556
- II თურქული ტექსტი 40—56
- III გრამატიკა 57v—73v, № 539 აღწ.

82 (480) 137 ფ.

- I გრამატიკა 1r—21r, № 538
- II გრამატიკა 22v—92r, № 566
- III გრამატიკა 93v—121r, № 555
- IV გრამატიკა 122v—137v, № 473 აღწ.

* გვერდები, რომლებიც არ შევიდა კრებულის ცალკეულ თხზულებებში თავისუფალია. ზოგან კი ნაწყვეტები ან მანაწერებია.

83 (481) 215 ფ.

- I მეტრია 2v—50v, № 404 აღწ.
- II გრამატიკა 52v—113v, № 468
- III გრამატიკა 117v—163v, № 465 აღწ.
- IV თურქული ტექსტი 164v—182v
- V გრამატიკა 183v—214r, № 584.

85 (484) 68 ფ.

- I სამართალი 1v—26v, № 226 აღწ.
- II თურქული ტექსტი 27v—46r
- III გრამატიკა 48v—68v, № 537 აღწ.

86 (487) 69 ფ.

- I პოეტიკა 1v—49r, № 413
- II პოეტიკა 52v—68v, № 411 აღწ.

89 (494) 265 ფ.

- I პოეტიკა 1v—76r, № 431
- II პოეტიკა 77v—122v, № 429
- III პოეტიკა 123v—131r, № 432
- IV პოეტიკა 133v—145r, № 425.
- V მეტრია 146v—153r, № 399
- VI მეტრია 154v—188r, № 405
- VII მეტრია 188v—193v, № 402 აღწ.
- VIII მეტრია 194v—201r, № 406
- IX მეტრია 201v—209r, № 400
- X მეტრია 210v—229r, № 401
- XI სპარსული ტექსტი 230v—250r
- XII სპარსული ტექსტი 250v—256v
- XIII პოეტიკა 259v—265r, № 438.

94 (507) 105 ფ.

- I ლოგმატიკა 3v—19v, № 181 აღწ.
- II ლოგმატიკა 20v—26r, № 182
- III ლოგმატიკა 28v—37v, № 183
- IV ლოგია 38v—66v, № 342 აღწ.
- V სამართალი 68r—102v, № 204 აღწ.

96 (510) 217 ფ.

- I ასტრონომია 1v—79v, № 7
- II ასტრონომია 83r—122r, № 6 აღწ.
- III ასტრონომია 122v—217v, № 8.

97 (511) 134 ფ.

- I გრამატიკა 1v—3v, № 590 აღწ.
- II ლოგია 5v—84r, № 327
- III ლოგია 85v—120r, № 318
- IV ლოგია 122v—130v, № 315 აღწ.

98 (514) 118 ფ.

- I ყურანის განმარტებები 1v—55v, № 90
- II ყურანის განმარტებები 72v—98r, № 85 აღწ.

294

102 (519) 222 ფ.

- I სამართალი 1v—3v, № 225
- II სამართალი 4r—221v, № 231 აღწ.

104 (522) 258 ფ.

- I ჰადისები 1v—197r, № 115 აღწ.
- II თურქული ტექსტი 201v—258v

106 (524) 320 ფ.

- I ლოგია 4r—71v, № 354 აღწ.
- II ლოგია 77v—99r, № 355
- III ლოგია 101v—319v, № 357.

107 (525) 135 ფ.

- I სამართალი 2v—28v, № 199 აღწ.
- II თურქული ტექსტი 29v—56r
- III სამართალი 57v—135r, № 297
- IV სამართალი 135v, № 201.

109 (528) 198 ფ.

- I ფილოსოფია 3v—49v, № 305 აღწ.
- II ლოგია 51v—86v, № 371
- III ლოგია 87v—94v, № 369 აღწ.
- IV ლოგია 97v—196v, № 378

110 (529) 127 ფ.

- I თურქული ტექსტი 1v—19r
- II გრამატიკა 20v—78v, № 554 აღწ.
- III გრამატიკა 79v—86r, № 482 აღწ.
- IV თურქული ტექსტი 87—98
- V ლოგმატიკა 100v—127v, № 187 აღწ.

113 (540) 73 ფ.

- I ლოგმატიკა 1v—19v, № 192 აღწ.
- II ლოგმატიკა 20v—24r, № 193 აღწ.
- III თურქული ტექსტი 27v—42v
- IV გრამატიკა 44v—60r, № 472 აღწ.
- V ლოგმატიკა 64v—72v, № 194.

114 (541) 128 ფ.

- I ყურანის კითხვის მეთოდია 1v—113r, № 81 აღწ.
- II ყურანის კითხვის მეთოდია 114r—126v, № 77 აღწ.

124 (497) 143 ფ.

- I ლოგმატიკა 1r—42v, № 152 აღწ.
- II თურქული ტექსტი 46v—139r
- III პოეტიკა 140v—142r, № 424 აღწ.

131 (537) 155 ფ.

- I დოგმატიკა 1r—18v, № 179 აღწ.
- II ლოგია 19v—109v, № 338
- III ლოგია 111v—155v, № 330 აღწ.

132 (538) 173 ფ.

- I მხატვრული ლიტერატურა 1r—11v, № 23 აღწ.
- II რიტორიკა 13v—105r, № 385 აღწ.
- III რიტორიკა 107v—140r, № 396
- IV მეტრიკა 142r—172v, № 412. აღწ.

136 (557) 104 ფ.

- I გრამატიკა 1v—83r, № 476 აღწ.
- II გრამატიკა 84v—104v, № 570.

137 (559) 100 ფ.

- I სამართალი 2v—10r, № 220 აღწ.
- II პაღისები 10v—12r, № 112 აღწ.
- III თურქული ტექსტი 12v—17v
- IV ყურანის განმარტებები 18v—21r, № 98
- V ბიოგრაფია 21r—24r, № 121 აღწ.
- VI თურქული ტექსტი 24v—25r
- VII მათემატიკა 27v—31v, № 15 აღწ.
- VIII მათემატიკა 32v—51v, № 14
- IX სამართალი 52v—60r, № 286
- X სამართალი 60v—62v, № 280
- XI მხატვრული ლიტერატურა 63v—72r, № 28
- XII დოგმატიკა 72v, № 155 აღწ.
- XIII თურქული ტექსტი 73v—77v
- XIV სამართალი 77v—79v, № 287
- XV სამართალი 80v—99r, № 288.

142 (571) 55 ფ.

- I გრამატიკა 1v—41v, № 494 აღწ.
- II გრამატიკა 42v—55r, № 457 აღწ.

146 (584) 53 ფ.

- I სამართალი 1v—36v, № 200 აღწ.
- II სამართალი 37v—42v, № 230
- III თურქული ტექსტი 43r—53v.

149 (553) 296 ფ.

- I ყურანი 1v—280r, № 68 აღწ.
- II სპარსული ტექსტი 280—293.

164 171 ფ.

- I ლოგია 2v—13r, № 363
- II ლოგია 14v—170v; № 352 აღწ.

165 (224) ფ.

- I სპარსული ტექსტი 2r—3v
- II პაღისები 11r—68v, № 120 აღწ.
- III დოგმატიკა 69r—153r, № 150 აღწ.
- IV ყურანის კითხვის მეთოდია 154v—157v, № 78 აღწ.
- V ყურანის კითხვის მეთოდია 157v—162v, № 82
- VI ყურანის კითხვის მეთოდია 163r—176v, № 79
- VII ლოცვები 177v—224r, № 134 აღწ.

167 85 ფ.

- I სამართალი 5v—54r, № 218 აღწ.
- II სამართალი 55v—85v, № 219 აღწ.

169 87 ფ.

- I სამართალი 5v—85r, № 268 აღწ.
- II სამართალი 87r—97v, № 269 აღწ.

188 130 ფ.

- I გრამატიკა 1v—113v, № 529
- II გრამატიკა 115v—128v, № 519 აღწ.

190 79 ფ.

- I გრამატიკა 2v—46v, № 543
- II გრამატიკა 47r—66r, № 518
- III გრამატიკა 66v—73v, № 439 აღწ.

204 63 ფ.

- I გრამატიკა 1v—24r, № 588
- II გრამატიკა 24v—31r, № 581
- III გრამატიკა 32v—36v, № 582
- IV გრამატიკა 37v—42v, № 446 აღწ.
- V გრამატიკა 43v—46r, № 583
- VI გრამატიკა 46v—63v, № 589.

210 10 ფ.

- I პოეტია 1v, № 417
- II პოეტია 1v—3r, № 418 აღწ.
- III ლოგია 3r—4r, № 368 აღწ.
- IV პოეტია 4r—9v, № 419 აღწ.

214 320 ფ.

- I ასტრონომია 1v—230r, № 2 აღწ.
- II ასტრონომია 231v—320v, № 3 აღწ.

217 223 ფ.

- I გრამატიკა 2v—20v, № 510
- II გრამატიკა 21v—222v, № 507 აღწ.

223 79 ფ.

- I ყურანის კითხვის მეთოდთა 1v—11v, № 80 აღწ.
II სამართალი 12r—32r, № 202 აღწ.
III სამართალი 32v—79v, № 284.

225 119 ფ.

- I სპარსული ტექსტი 3v—13v
II სპარსული ტექსტი 14v—41r
III გრამატიკა 44v—63v, № 576
IV სპარსული ტექსტი 54v—92v
V გრამატიკა 94v—96r, № 451 აღწ.
VI გრამატიკა 98v—112v, № 521.

227 50 ფ.

- I გრამატიკა 1v—13v, № 460 აღწ.
II სპარსული ტექსტი 14r—21v
III გრამატიკა 22v—50v, № 461

233 36 ფ.

- I ლოგია 1r—19r, № 323 აღწ.
II ლოგია 19v—36v, № 335.

235 26 ფ.

- I რიტორიკა 1v—22v, № 391 აღწ.
II პოეტიკა 23r—24v, № 409 აღწ.

237 273 ფ.

- I გრამატიკა 1v—8v, № 453 აღწ.
II გრამატიკა 9v—47v, № 512
III გრამატიკა 48v—70v, № 571 აღწ.
IV გრამატიკა 72v—144v, № 477
V გრამატიკა 145v—273r, № 516.

255 132 ფ.

- I დოგმატიკა 1v—26v, № 195 აღწ.
II დოგმატიკა 27v—72v, № 196 აღწ.
III დოგმატიკა 73v—132v, № 197. აღწ.

267 78 ფ.

- I გრამატიკა 1v—32v, № 499 აღწ.
II გრამატიკა 33v—59v, № 491
III გრამატიკა 65v—77r, № 450 აღწ.

270 (1240) 67 ფ.

- I თურქული ტექსტი 2v—10r, 11v
II ასტრონომია 12v—20v, № 10 აღწ.
III პოეტიკა 40v—63v, № 422
IV პოეტიკა 64v—76r, № 414 აღწ.
V ფილოსოფია 78v—167v, № 306 აღწ.
ფფ. 20—32 სპარსული ტექსტი.

275 (1231) 113 ფ.

- I ლოცვები 1v—101v, № 125 აღწ.
II ლოცვები 102v—112r, № 127.

276 (1232) 66 ფ.

- I ყურანი 2v—18v, № 65 აღწ.
II ლოცვები 18v—27v, № 136
III თურქული ტექსტი 27v—65r.

279 (1237) 294 ფ.

- I ლოგია 2v—23v, № 346 აღწ.
II ლოგია 24v—293r, № 350.

281 (1334) 106 ფ.

- I სპარსული ტექსტი 1v—0r
II მეტრიკა 13v—19v, № 407 აღწ.
III მათემატიკა 21v—33r, № 13 აღწ.
IV მათემატიკა 35v—50v, № 12
V მეტრიკა 52v—64r, № 408
VI მათემატიკა 67v—82v, № 11
VII ასტრონომია 83v—103r, № 1.

283 (1336) 132 ფ.

- I გრამატიკა 1r—7v, № 575
II გრამატიკა 8v—20v, № 584 აღწ.
III გრამატიკა 21v—39v, № 44 აღწ.
IV გრამატიკა 40r—61v, № 520
V გრამატიკა 64v—82v, № 456.
VI გრამატიკა 83v—92r, № 534
VII გრამატიკა 93v—132v, № 462.

291 (347) 181 ფ.

- I გრამატიკა 3v—45v, № 483
II გრამატიკა 52r—178r, № 480 აღწ.

293 (1351) 50 ფ.

- I შეგონებები 1r—23r, № 145 აღწ.
II მხატვრული ლიტერატურა 23v—24r, № 20 აღწ.
III მხატვრული ლიტერატურა 24v—50r, № 21.

294 (1546) 123 ფ.

- I ჰადისები 1v—42r, № 116
II სუფიზმი 43v—102v, № 146 აღწ.
III ჰადისები 103v—123r, № 106 აღწ.

297 143 ფ.

- I გრამატიკა 3v—11r, № 535
II გრამატიკა 12v—99r, № 489 აღწ.
III გრამატიკა 104v—139r, № 501.

- I ლოგია 1v—64r, № 377
 II ლოგია 67v—117r, № 372
 III ლოგია 117v—120v, № 370 აღწ.

308 (1248) 179 ფ.

- I გრამატიკა 4v—158r, № 560 აღწ.
 II ლოგია 162r—176r, № 367 აღწ.

310 185 ფ.

- I გრამატიკა 2v—39r, № 558
 II ლოგია 40v—46v, № 345 აღწ.
 III პოეტია 48v—52r, № 415
 IV პოეტია 52v—53r, № 416
 V პოეტია 54v—96v, № 435
 VI ლოგია 98v—115r, № 380
 VII რიტორიკა 116r—117v, № 397
 VIII რიტორიკა 118r—126r, № 398
 IX ლოგია 126v—127v, № 366
 X გრამატიკა 128v—133v, № 531
 XI პოეტია 134r, № 427
 XII პოეტია 134v—135r, № 428
 XIII ლოგია 136v—139v, № 379
 XIV პოეტია 140v—143v, № 410 აღწ.
 XV მეტრიკა 144v—50v, № 403
 XVI გრამატიკა 152r—167v, № 553 აღწ.
 XVII გრამატიკა 168r—183r, № 523 აღწ.

314 (1256) 84 ფ.

- I გრამატიკა 3v—42r, № 544
 II გრამატიკა 43v—63v, № 440 აღწ.
 III გრამატიკა 64v—79r, № 574.

317 (1259) 104 ფ.

- I ლოგია 1v—39v, № 321 აღწ.
 II გრამატიკა 41v—60r, № 540 აღწ.
 III გრამატიკა 6 v—104v, № 463 აღწ.

318 (260) 151 ფ.

- I პოეტია 2v—98r, № 437 აღწ.
 II გრამატიკა 99v—117v, № 484 აღწ.
 III ლოგია 124v—132r, № 364 აღწ.
 IV გრამატიკა 134v—146v, № 485.

320 (269) 176 ფ.

- I დოგმატიკა 3r—100r, № 170 აღწ.
 II დოგმატიკა 102v—176r, № 171 აღწ.

322 (1271) 202ფ.

- I დოგმატიკა 3v—64r, № 172 აღწ.
 II პოეტია 65v—84v, № 426 აღწ.
 III პოეტია 87v—114r, № 430

- IV დოგმატიკა 115v—134r, № 180
 V პოეტია 137v—200v, № 436.

324 (1274) 196 ფ.

- I ლოგია 2v—53v, № 373 აღწ.
 II დოგმატიკა 54v—188r, № 158 აღწ.
 III დოგმატიკა 190v—194r, № 154 აღწ.

325 (1276) 58 ფ.

- I სამართალი 1r—36r, № 285
 II სამართალი 41v—48r, № 282 აღწ.
 III სამართალი 50v—58v, № 283 აღწ.

327 (1279) 228 ფ.

- I ფილოსოფია 1v—56v, № 308 აღწ.
 II სამართალი 57v—136v, № 207 აღწ.
 III პედისეგები 137v—188v, № 109 აღწ.
 IV სამართალი 189v—228r, № 208.

330 (1282) 141 ფ.

- I სამართალი 1v—30v, № 2 0 აღწ.
 II პოეტია 33v—47v, № 433
 III პოეტია 48v—54v, № 423 აღწ.
 IV პოეტია 55v—61v, № 420
 V ლოგია 63v—71v, № 362 აღწ.
 VI გრამატიკა 73v—141v, № 542 აღწ.

332 (1284) 74 ფ.

- I გრამატიკა 2r—13r, № 444 აღწ.
 II გრამატიკა 17v—40r, № 524
 III გრამატიკა 46v—74v, № 546.

333 (1285) 198 ფ.

- I დოგმატიკა 3v—195v, № 175 აღწ.
 II თურქული ტექსტი 195—198.

334 (286) 59 ფ.

- I გრამატიკა 1v—17v, № 471
 II გრამატიკა 19v—31r, № 526
 III გრამატიკა 33v—48r, № 445 აღწ.
 IV გრამატიკა 49v—59r, № 536.

339 (1295) 50 ფ.

- I გრამატიკა 1v—10v, № 578
 II გრამატიკა 11r—50v, № 449 აღწ.

340 (1299) 218 ფ.

- I ლოგია 1r—91v, № 339 აღწ.
 II დოგმატიკა 93r—216r, № 161 აღწ.

342 (1302) 175 ფ.

- I დოგმატიკა 2v—96v, № 168
- II დოგმატიკა 97v—174v, № 162 აღწ.

343 (1304) 86 ფ.

- I დოგმატიკა 2v—52v, № 185 აღწ.
- II დოგმატიკა 53v—59r, № 186
- III დოგმატიკა 59v—82v, № 188.

346 (1311) 218 ფ.

- I გრამატიკა 1v—120v, № 488 აღწ.
- II სამართალი 121v—158v, № 209 აღწ.
- III ლოგია 159v—182v, № 376
- IV ლოგია 183v—217r, № 374 აღწ.

348 (1313) 102 ფ.

- I ფილოსოფია 1v—15r, № 309
- II ფილოსოფია 17v—64v, № 310 აღწ.
- III ფილოსოფია 65v—95v, № 311.

351 (1316) 27 ფ.

- I გრამატიკა 3v—12v, № 577
- II გრამატიკა 17v—26r, № 442 აღწ

355 (1321) 130 ფ.

- I გრამატიკა 1v—9r, № 470
- II თურქული ტექსტი 10r—19r
- III გრამატიკა 19v—27r, № 454 აღწ.
- IV თურქული ტექსტი 30—72

- V გრამატიკა 73r—87v, № 486
- VI გრამატიკა 88v—123v, № 487 აღწ.

356 (1322) 61 ფ.

- I ფილოსოფია 1v—3v, № 312 აღწ.
- II ფილოსოფია 5r—61v, № 313.

358 (1326) 177 ფ.

- I დოგმატიკა 2v—7v, № 153 აღწ.
- II დოგმატიკა 8v—114v, № 156
- III დოგმატიკა 116v—177v, № 163.

359 (1328) 38 ფ.

- I გრამატიკა 1v—19v, № 547 აღწ.
- II ლოგია 20r—34v, № 334 აღწ.

360 (1330) 90 ფ.

- I ლოგია 1v—45v, № 322 აღწ.
- II ლოგია 48r—88v, № 333.

361 272 ფ.

- I სამართალი 1v—114r, № 211 აღწ.
- II სამართალი 117v—172v, № 212 აღწ.
- III სამართალი 173r—271r, № 213 აღწ.

362 12 ფ.

- I პოეტიკა 1r—11r, № 434 აღწ.
- II პოეტიკა 11v, № 421.

ხელნაწიერთა საინვენტარო და აღწერილობის რიგითი ნომერები
შესატყვისობათა ცხრილი

საინვენტ. №	აღწ. რიგითი №	საინვენტ. №	აღწ. რიგითი №	საინვენტ. №	აღწ. რიგითი №
1	2	1	2	1	2
1	502	71	389	151ა	137
2	515	72	383	152	42
3	60	73	91	153	514
4	51	74	94	154	140
6	447	75	92	155	141
7	105	76	249	156	142
8	508	77	272	157	44
9	191	79	43	158	31
10	464	80	343	159	84
11	58	81	229	160	39
12	275	84	87	161	55
13	132	87	9	162	563
14	251	88	177	163	46
15	340	90	167	166	295
16	214	91	498	168	296
17	178	92	144	170	390
18	356	93	160	171	273
20	59	95	347	172	381
22	277	99	290	173	24
23	184	100	291	174	394
25	260	101	233	175	70
26	393	103	227	176	61
28	298	105	217	177	62
29	16	108	302	178	71
30	76	111	123	179	72
31	274	112	504	180	242
32	159	115	86	181	568
33	103	116	259	182	580
35	113	117	252	183	32
36	276	118	386	184	45
37	279	119	332	185	57
41	365	120	174	186	561
42	336	121	88	187	466
43	348	122	89	189	122
45	257	123	392	191	148
46	497	125	292	192	138
47	232	126	176	193	133
48	52	127	240	194	222
49	326	128	359	195	50
50	475	129	565	196	237
52	64	130	258	197	234
53	349	133	96	198	557
55	513	134	265	199	384
56	216	135	35	200	49
57	102	138	239	201	511
58	395	139	382	202	221
61	203	140	40	203	562
62	93	141	244	205	117
63	147	143	36	206	567
64	243	144	224	207	19
65	289	145	97	208	27
66	48	147	53	209	235
67	165	148	37	211	128
68	149	150	54	212	387
69	261	151	135	213	505
70	358				

1	2	1	2	1	2
215	248	258	256	305	4
216	34	259	166	306	206
218	270	260	69	307	5
219	271	261	151	309	552
220	267	262	528	311	506
221	254	263	41	312	360
222	223	264	564	313	278
224	481	265	448	315	304
226	66	266	527	316	169
228	573	268	490	319	375
229	495	269	38	321	164
230	119	271	99	323	479
231	569	272	101	326	110
232	22	273	100	328	509
234	228	274	63	329	517
236	548	277	73	331	551
238	281	278	95	335	294
239	250	280	245	336	307
240	17	282	215	337	263
241	496	284	262	338	264
242	388	285	550	341	83
243	143	286	559	344	189
244	533	287	541	345	247
245	124	288	74	347	303
246	104	289	241	349	236
247	299	290	246	350	173
248	56	292	532	352	293
249	47	295	253	353	266
250	238	296	157	354	255
251	458	298	503	357	530
252	587	299	474	363	478
253	75	301	205	364	139
254	18	302	126	364*	67
256	190	303	33		
257	30	304	351		

წინასიტყვაობა	5
Предисловие	9
შემოკლებათა სია	11
ასტრონომია — علم الفلك №№ 1—10 (ნ. ყანჩაველი)	13
მათემატიკა — علم الرياضه №№ 11 — 16 (ნ. ყანჩაველი)	18
მედიცინა — الطب №№ 17—18 (ნ. ყანჩაველი)	21
მხატვრული ლიტერატურა — الادب №№ 19 — 29 (რ. გვარამია)	22
ლექსიკოლოგია — علم اللغة №№ 30 — 31 (რ. გვარამია)	34
კალიგრაფია — الخط № 32 (რ. გვარამია)	35
ყურანი — القرآن №№ 33 — 76 (ნ. ყანჩაველი)	36
ყურანის კითხვის მეთოდია — التجويد №№ 77 — 83 (ნ. ყანჩაველი)	47
ყურანის განმარტებები — تفسير القرآن №№ 84 — 98 (ნ. ყანჩაველი)	51
ჰადისები — الأحاديث №№ 99 —120 (რ. გვარამია)	59
ბიოგრაფია — السيرة № 121 (რ. გვარამია)	69
ლოცვები — الادعية №№ 122 — 142 (ნ. ყანჩაველი)	70
შეგონებანი — المواعظ №№ 143 — 145 (რ. გვარამია)	80
სუფიზმი — الصوفية №№ 146 — 149 (ნ. ყანჩაველი)	82
დოგმატიკა — علم الكلام №№ 150 —197 (რ. გვარამია)	85
მუსლიმანური სამართალი — الفقه №№ 198 —298 (რ. გვარამია)	106
სამართლის საფუძვლები — اصول الفقه №№ 198 — 220	106
სამართლის ცალკეული დარგები — الفروع №№ 221 — 273	116
მემკვიდრეობითი უფლებები — الفرائض №№ 274 — 288	141
ფეთევი — الفتاوى №№ 289 —298	146
პოლიტიკა — السياسة № 299 (რ. გვარამია)	152
ფილოსოფია — الفلسفة №№ 300 — 313 (ნ. ყანჩაველი)	153
ლოგია — علم المنطق №№ 314 — 380 (ლ. მამულია)	160
რიტორიკა — علم البلاغة №№ 381 — 398 (ლ. მამულია)	183
მეტრიკა — علم العروض №№ 399—408 (ლ. მამულია)	191
პოეტიკა — علم الاستعارة، آداب البحث والمناظرة — 409—438(ლ. მამულია)	195
გრამატიკა — علم النحو والصرف №№ 439 — 590 (ლ. მამულია)	206
პირთა და გეოგრაფიულ სახელთა საძიებელი	260
თხზულებათა საძიებლები	280
კრებულთა საძიებელი	293
ხელნაწერთა საინვენტარო და აღწერილობათა რიგითი ნომრების შესატყვისობათა ცხრილი	299

СО Д Е Р Ж А Н И Е

	Стр.
Предисловие (на грузинском языке)	5
Предисловие (на русском языке)	9
Список сокращений	11
Астрономия — علم الفلك №№ 1—10 (Н. Г. Канчавели)	13
Математика — علم الرياضه №№ 11—16 (Н. Г. Канчавели)	18
Медицина — الطب №№ 17—18 (Н. Г. Канчавели)	21
Художественная литература — الادب №№ 19—29 (Р. В. Гварамия)	22
Лексикология — قاموس №№ 30—31 (Р. В. Гварамия)	34
Каллиграфия — الخط № 32 (Р. В. Гварамия)	35
Коран — القرآن №№ 33—76 (Н. Г. Канчавели)	36
Методика чтения корана — التجويد №№ 84—98 (Н. Г. Канчавели)	47
Экзегез корана — تفسير القرآن №№ 77—98 (Н. Г. Канчавели)	51
Хадисы — الاحاديث №№ 99—120 (Р. В. Гварамия)	59
Биография — السيرة № 121 (Р. В. Гварамия)	69
Молитвы — الادعية №№ 122—142 (Н. Г. Канчавели)	70
Поучения — المواعظة №№ 143—145 (Р. В. Гварамия)	80
Суфизм — الصوفية №№ 146—149 (Н. Г. Канчавели)	82
Догматика — علم الكلام №№ 150—197 (Р. В. Гварамия)	85
Право — الفقه №№ 158—298 (Р. В. Гварамия)	106
Основы права — اصول الفقه №№ 198-220	106
Отдельные отрасли права — الفروع №№ 221-273	116
Права на наследство — الفرائض №№ 274-288	141
Фетвы — الفتاوى №№ 289-298	146
Политика — السياسة № 299 (Р. В. Гварамия)	152
Философия — الفلسفة №№ 300—313 (Н. Г. Канчавели)	153
Логика — علم المنطق №№ 314—380 (Л. И. Мамулия)	160
Риторика — علم البلاغة №№ 381—398 (Л. И. Мамулия)	183
Метрика — علم العروض №№ 399—408 (Л. И. Мамулия)	191
Поэтика — المناظرة واداب البحث 409—489 (Л. И. Мамулия)	195
Грамматика — علم النحو والصرف №№ 439—590 (Л. И. Мамулия)	206
Указатели личных имен и географических названий	260
Указатели названий сочинений	280
Указатели сборников	293
Таблица соответствий инвентарных номеров рукописей номерам описаний	299

დაიბეჭდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის
სარედაქციო-საგამომცემლო საბჭოს დადგენილებით

*

გამომცემლობის რედაქტორი დ. ლევადა
ტექნედაქტორი ნ. ოკუჯავა
კორექტორი მ. რამიშვილი

გადაეცა წარმოებას 11.4.1977; ხელმოწერილია დასაბეჭდად 6.3.1978;
ქალაქის ზომა 70×1081/16; ნაბეჭდი თაბახი 26.60; სააღრიცხვო-საგამომცემლო
თაბახი 21.48; უე 01029; ტირაჟი 1000; შვეკეთა № 144;
ფასი 2 მან. 75 კაპ.

გამომცემლობა „მეცნიერება“, თბილისი, 380060, კუტუზოვის ქ. 19
Издательство «Мецниереба», Тбилиси, 380060, ул. Кутузова, 19

საქ. სსრ მეცნ. აკადემიის სტამბა, თბილისი, 380060, კუტუზოვის ქ., 19
Типография АН Груз. ССР, Тбилиси, 380060, ул. Кутузова, 19

КАТАЛОГ
АРАБСКИХ РУКОПИСЕЙ ИНСТИТУТА РУКОПИСЕЙ
им. К. С. КЕКЕЛИДЗЕ
(Коллекция L — выпуск I)

